CUVIOSUL PAISIE AGHIORITUL

CUVINTE DUHOVNICEŞTI

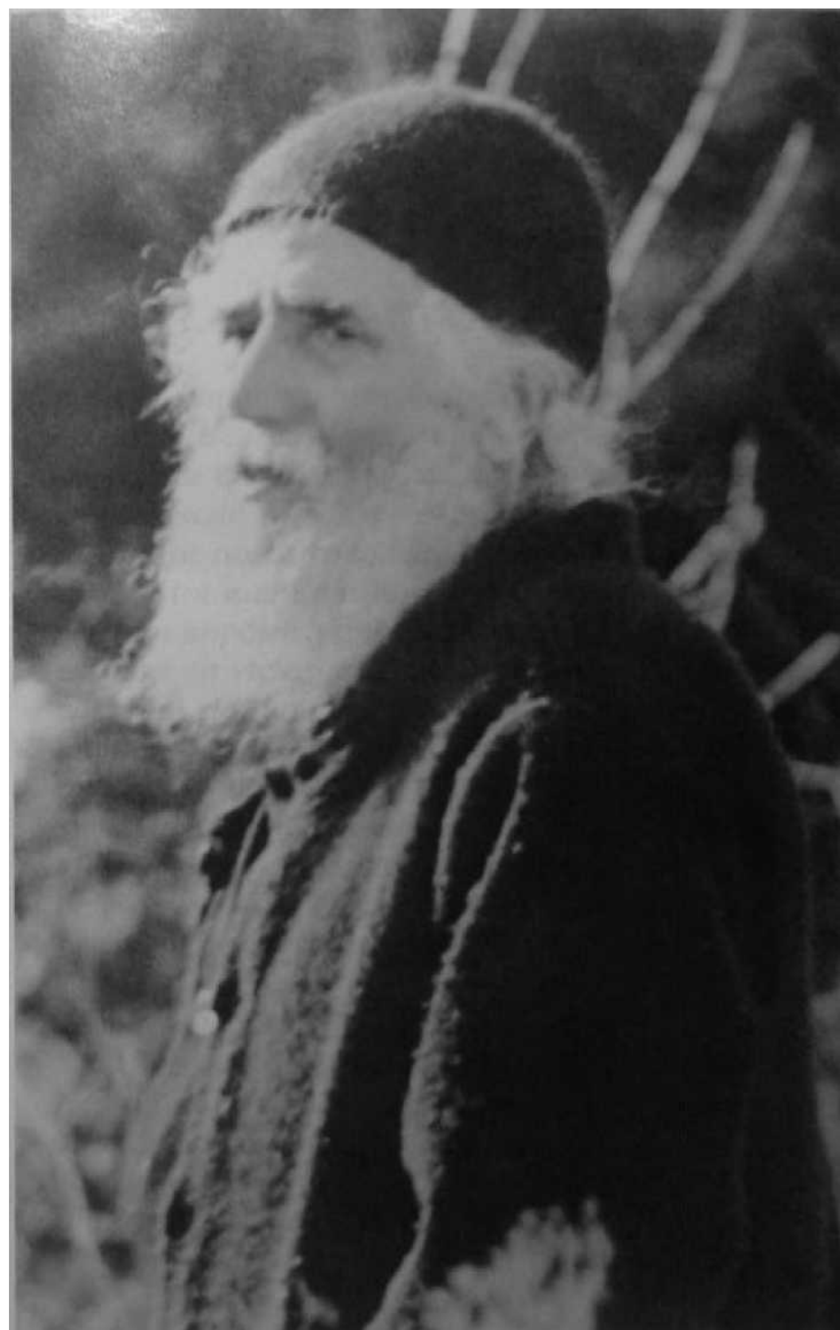
II

TREZIRE DUHOVNICEASCĂ

EDITURA EVANGHELISMOS

BUCUREŞTI - 2003

PROLOG

Încă din anul 1980, Fericitul Stareț Paisie a început să ne vorbească despre anii grei ce vor veni. Adesea ne repeta că poate și noi trăim multe din acelea pe care le scrie Apocalipsa. Scopul lui era să ne aducă înlăuntrul nostru neliniștea cea bună, astfel încât să sporim tot mai mult nevoința noastră duhovniceasca, să stăm împotriva duhului nepăsării - pe care îl vedea că intră cu vicleșug și în sânul monahismului - să ne eliberăm de iubirea de sine și să începem să luptam împotriva neputințelor noastre, pentru ca rugăciunea noastră să aibă putere. „Cu neputințele" spunea el, „se slăbește rugăciunea, și după aceea nu ne mai putem ajuta nici pe noi și nici lumea. Transmisioniștii se fac nefolositori. Iar dacă transmisioniștii nu lucrează, pe ceilalți îi prinde vrăjmașul"

În prologul mai general al volumului întâi intitulat „Cu durere și dragoste pentru omul contemporan" s-a pus un cuvânt mai lung despre proveniența și modul adunării și compunerii materialului care a început deja să constituie seria „Cuviosul Paisie Aghioritul - Cuvinte duhovnicești". În volumul al doilea, intitulat „Trezire duhovnicească", sunt cuprinse subiecte care se referă la realitatea contemporană, care ne cheamă la neîncetată trezvie și nevoință și ne pregătesc pentru situațiile grele cu care probabil ne vom confrunta, deoarece am văzut că deja s-a împlinit ceea ce adesea ne spunea Bătrânul: „Vom trece prin furtuni după furtuni; acum, pentru câțiva ani, așa vom merge; peste tot este o fierbere generală".

Acest al doilea volum se împarte în cinci părți: partea întâi se referă la nepăsarea generală și la iresponsabilitatea ce se observă în epoca noastră, precum și la datoria creștinului conștient de a ajuta în această situație prin îndreptarea lui însuși, prin comportament cuviincios, prin mărturisirea credinței și prin rugăciune. „Nu spun să luam pancarte", spune Starețul undeva, ci să ne înălțăm mâinile noastre către Dumnezeu. În cea de a doua parte Bătrânul, fără să ne limiteze la un anumit fel de nevoință, ne aprinde râvna pentru lucrarea duhovnicească. De aici înainte rămâne ca fiecare să se nevoiască potrivit cu puterile lui și cu mărimea lui de suflet ca să-și trăiască viața în Hristos, ceea ce este raiul încă de pe pământ. Partea a treia se referă la scurta perioadă de stăpânire a lui Antihrist, când se va da creștinilor prilejul să mărturisească din nou pe Hristos, ca și la Sfântul Botez - de această dată însă în mod conștient - să se nevoiască și să se bucure încă de mai

înainte de biruința lui Hristos împotriva satanei. Acest prilej îl vor invidia și Sfinții, precum spunea Stareţul: „Mulți Sfinți ar fi dorit să trăiască în vremea noastră, ca să se nevoiască. Ne-am aflat noi... Nu suntem vrednici! Cel puțin să o recunoaștem”. Ca să se poată înfrunta în chip corect greutățile din această perioadă, se cere să se cultive mai ales virtutea bărbăției și duhul jertfirii de sine. În cea de a patra parte, care se referă la pronia dumnezeiască, la credința și la încrederea în Dumnezeu și în ajutorul Lui, suntem povățuiți către izvorul din care iese puterea necesară spre înfruntarea oricărei greutăți. În sfârșit, în cea de a cincea parte se accentuează necesitatea și puterea rugăciunii inimii, care este o armă puternică în lupta im potriva răului ce se întinde din ce în ce mai mult. Monahii sunt chemați să se afle în „stare de alarmă”, asemeni soldaților în timp de război, ca să ajute mereu lumea cu rugăciunea și să ia aminte să nu se schimbe duhul curat al monahismului, ca să rămână astfel aluat și pentru generațiile următoare. Aceasta ultima parte se încheie cu capitolul care arată sensul cel mai profund al vieții, subliniindu-se necesitatea pocăinței.

Cuvintele și acțiunile Stareţului se cumpănesc și aici, ca întotdeauna, cu balanța discernământului. În aceste texte îl putem vedea uneori pe Stareț neîntrerupând rugăciunea, oricât ar trage închinătorii nerăbdători clopoțelul de la coliba lui, strigând: „Părinte, încetează rugăciunea, căci Dumnezeu n-o să se supere”, iar alteori lăsând pustia și ieșind în lume, deoarece absența sa de la o manifestare ar putea fi luată în nume de rău și s-ar putea aduce o oarecare vătămare Bisericii. Uneori îl vedem cuprins de o sfânta mânie și reacționând la blasfemiile oarecăruia, iar alteori tăcând și rugându-se pentru hulitor. De aceea este bine ca cititorul să nu se grăbească să tragă concluzii înainte de a citi cu atenție toate capitolele. Dar mai ales să nu folosească cuvintele Stareţului scoase dintr-un anumit context deoarece îi poate duce și pe ceilalți la concluzii greșite. Să aibă în vedere că Stareţul vorbește întotdeauna pornind de la un oarecare fapt concret sau de la o întrebare și se adresează unei persoane concrete, căutând întotdeauna mântuirea acelui suflet.

Toți cei care l-au cunoscut pe Stareț își aduc aminte de delicatețea cu care se îndreptau spre inimi cuvintele lui oricât de aspre ar fi fost ele uneori. Aceasta deoarece Stareţul avea întotdeauna drept scop să vindece râni iar nu să-l înfiereze. Să elibereze sufletul celui cu care vorbea de o oarecare patimă, iar nu să o dezvăluie în public. Aceleași

cuvinte, dacă s-ar folosi în afara acestui context al durerii și al dragostei, ar suna poate altfel și cu siguranță nu în mod terapeutic. Ar putea ca în loc să aducă în inimi mângâierea dumnezeiască și siguranța, să introducă îndoiala și frica sau să ducă la extreme, în vreme ce Stareţul nu era nicidecum omul extremelor și nici unilateral; pe el îl interesa să se facă binele, dar într-un chip bun, în așa fel încât să se pricinuiască folos. Desigur, nu șovăia niciodată să spună adevărul; dar adevărul îl spunea cu discernământ. Cuprins de mânie dumnezeiască în fața profanării a ceva sfânt, vestea de mai înainte întâmplările înfricoșate ce ar fi putut rezulta de aici, dar comportamentul lui nu îți pricinuia frică și neliniște. Dimpotrivă, îți transmitea nădejdea și bucuria învierii, însă bucuria ce izvora din jertfa, care te face să te înrudești cu Hristos. Și în măsura în care te înrudești cu Hristos - devii părtaș la viața mistică și împlinești poruncile Lui - nu mai ai de ce să te temi, nici de diavoli, nici de mucenicie" Undeva, Stareţul spune în felul său caracteristic: „Când arunci egoismul din tine, atunci Se aruncă Hristos înăuntrul tău", singurul lucru care trebuie căutat și dorit în toată viața duhovnicească. Altfel, dacă nu cultivă duhul jertfirii de sine, creștinul este pândit de primejdia de a nu se putea face părtaș vieții lui Hristos și de a rămâne astfel doar omul formei, fără a avea viață lăuntrică.

Desele referiri la viața personală a Stareţului ar putea sminti pe unii cititori, mai ales deoarece s-ar părea că Stareţul povestește ușor și fără a fi silit unele dintre experiențele dumnezeiești pe care le-a trăit, însă cuvântul rostit odată așternut în scris nu a fost cu putință să exprime nici greutatea cu care Stareţul vorbea despre sine, nici „sila" ce și-a făcut-o pentru a dezvălui câte ceva din trăirile lui. Uneori spunea unor surori numai fragmente dintr-un anume fapt, schimbând anumite detalii, iar atunci când se ivea prilejul încercam cu multă sfială să smulgem vreo informație care să completeze golurile unei istorisiri precedente. În felul acesta Stareţul, pe parcursul celor 28 de ani cât a supravegheat duhovnicește Sihăstria, ne descoperea, spre a ne ajuta, puține din faptele dumnezeiești ale vieții lui, ceea ce a însemnat pentru noi „donare duhovnicească de sânge" De aceea se mâhnea mult atunci când nu exista sporirea duhovnicească pe care o aștepta de la noi, încât uneori spunea: „Arunc îngrășământ în nisip"

Mulțumim tuturor celor ce au citit textele acestea mai înainte de editarea lor si și-au exprimat cu respect unele păreri cu privire la cuvintele Stareţului și care astfel ne-au încurajat să continuăm această

lucrare, pentru că au simțit - precum ne-au și mărturisit - că învățătura sa se adresează întregii plinătăți a Bisericii.

Fie ca și prin cuvintele volumului „Trezire duhovnicească” pentru rugăciunile Fericitului Stareț Paisie care - precum dezvăluie și mărturisesc mulți - ne supraveghează zi și noapte și ne ajută cu dragostea sa cea dumnezeiască, să dobândim înlăuntrul nostru neliniștea cea bună și să ne nevoim cu mărime de suflet, astfel încât răul să dea înapoi și să stăpânească pacea lui Dumnezeu pe pământ. Amin.

Adormirea Maicii Domnului, 1999

Egumena Sfintei Sihăstrii

Monahia Filoteia dimpreună cu surorile cele întru Hristos

- Părinte, de ce plecați de la chilie și mergeți în pădure?

- Unde să afli liniște la chilie? Unul bate de aici, altul de dincolo. Am găsit un loc bun undeva. Dacă voi fi bine, voi „construi” un loc de tragere, un radar. Este un loc foarte bun. Pentru timpul verii este ceea ce trebuie; are copaci... Voi putea sta și în picioare. Dacă pot să-mi fac toate îndatoririle, aceasta este bucuria mea, hrana mea! Veniți și voi cândva!...

Introducere din cuvintele Stareţului

«Ca să devii casnic al lui Dumnezeu trebuie să fii „angajatul" lui Dumnezeu, nu „aranjatul" tău»

Părinte, cum vedeţi lucrurile?

- Voi cum le vedeţi?

- Ce să spunem noi, Părinte? Sfinţia Voastră să ne spuneţi.

- Liniştea care stăpâneşte mă nelinişteşte. Se pregăteşte ceva. N-am înţeles bine în ce ani trăim, nici nu ne gândim că vom muri. Nu ştiu ce va fi, situaţia este foarte grea. Soarta lumii stă în mâinile unora, dar Dumnezeu încă frânează. Este trebuinţă să facem multă rugăciune cu durere, ca Dumnezeu să intervină. S-o luam în serios şi să trăim duhovniceşte. Anii sunt foarte grei. A căzut multă cenuşă, zgură, nepăsare. Este nevoie de multă curăţire ca ele să dispară. Cei de demult spuneau că va veni ceasul când oamenii vor da cu piciorul în toate. Aruncă îngrăditurile, nu ţin seama de nimic. Este înfricoşător! S-a făcut o babilonie. Să facem rugăciune ca oamenii să iasă din această babilonie. Citiţi rugăciunea Celor trei tineri[1] şi veţi vedea cu câtă smerenie se rugau.

Precum şi Psalmul 82: „Dumnezeule, cine se va asemăna Ţie? Să nu taci...". Aceasta trebuie să se facă, altfel nu se poate face nimic. Este nevoie de intervenţie dumnezeiască.

Intră unele boli europene şi oamenii înaintează spre mai rău. Un cipriot familist care locuieşte în Anglia mi-a spus: „Ne primejduim duhovniceşte. Trebuie să plec din Anglia cu toată familia". Vezi acolo cum tatăl o ia pe fiica sa şi mama pe fiul ei. Pe toţi îi cunună, pe toţi îi binecuvântează. Nişte lucruri... mi-e ruşine să le spun. Şi noi dormim în opinci. Nu spun să luăm pancarte, ci să ne îndreptăm atenţia noastră spre marele pericol care ne aşteaptă şi să ne înălţăm mâinile către Dumnezeu. Să căutăm modalităţile prin care să ne păzim de rău. Este nevoie să ţinem puţină frână, pentru că toate merg spre nivelare. Acum este vremea a spune Psalmul: *„Pune pe căpeteniile lor ca pe Oriv şi Zev şi Zevel şi Salmana..., care au zis: să moştenim noi jertfelnicul lui Dumnezeu"* (Ps. 82, 11; vezi şi Judec. cap. 7 şi 8).

Există o mare zăpăceala. Lumea a ajuns ca o moară. Oamenii sunt ameţiţi, sunt ca albinele atunci când loveşti stupul. Albinele ies afară şi încep „vuu...” şi se învârt neliniştite în jurul stupului atunci când acesta este lovit. După aceea ele se vor îndrepta în direcţia în care va bate vântul. Dacă va sufla crivăţul, atunci se vor duce înăuntru. Dacă va sufla vântul de sud (Vânt cald), atunci vor pleca. Tot astfel şi lumea, o suflă... când „Crivăţul naţional”, când „Vântul de sud naţional”, şi este, sărmana, ameţită. Dar cu toate că se face o astfel de fierbere, simt înlăuntrul meu o mângâiere, o siguranţă. Se poate ca măslinul să se fi uscat, dar va da mlădiţe noi. Există destui creştini în care Se odihneşte Dumnezeu. Mai există încă oameni ai lui Dumnezeu, oameni ai rugăciunii, şi pentru aceasta Bunul Dumnezeu ne mai rabdă, după care iarăşi va rândui lucrurile. Aceşti oameni ai rugăciunii ne dau nădejde. Nu vă temeţi. Ca neam, am trecut atâtea furtuni şi nu ne-am pierdut, şi să ne temem de vijelia care este gata să se potolească? Nici acum nu ne vom pierde. Dumnezeu ne iubeşte. Omul are ascunsă în el putere pentru vreme de nevoie. Anii grei vor fi puţini. Va fi numai o vijelie.

Nu vă spun acestea ca să vă înfricoşaţi, ci ca să ştiţi unde ne aflăm. Pentru noi este o ocazie mare; greutăţile, martiriul sunt o prăznuire. Să fiţi cu Hristos, să trăiţi potrivit cu poruncile Lui şi să vă rugaţi, ca să aveţi puteri dumnezeieşti şi să puteţi înfrunta greutăţile. Lăsaţi patimile, ca să vină harul dumnezeiesc. Ceea ce va ajuta foarte mult este să intre înlăuntrul vostru neliniştea cea bună: unde ne aflăm, ce ne va aştepta, ca să luăm măsurile necesare şi să ne pregătim. Viaţa noastră să fie mai calculată. Să trăim mai duhovniceşte. Să fim mai iubitori. Să ajutăm pe cei îndureraţi şi pe săraci cu dragoste, cu durere şi cu bunătate. Să ne rugăm să iasă oameni buni.

Bunul Dumnezeu pe toate le va iconomisi în modul cel mai bun, dar este trebuinţa de multa răbdare şi atenţie, pentru că de multe ori oamenii, grăbindu-se să descâlcească iţele, le încâlcesc mai mult. Dumnezeu le descâlceşte cu răbdare. Această situaţie nu va dura mult. Dumnezeu va lua mătura. Pe la anii 1860, fiindcă în Sfântul Munte exista multă armată turcească, în Mănăstirea Iviron nu rămăsese nici un monah pentru o perioadă de timp. Părinţii plecaseră, unii cu Sfintele Moaşte, alţii ca să ajute în Revoluţie. În Mănăstire venea numai un monah de departe care mătura şi

aprindea candelele. Înlăuntrul și în afara mănăstirii era armată turcească și acel sărman călugăr mătura și spunea: „Maica Domnului, oare cât va mai dura situația aceasta?”. Odată, pe când se ruga cu durere Maicii Domnului, vede că se apropie de el o femeie - era Maica Domnului - care strălucea și din fața ei ieșeau raze de lumină. Ea îi lua matura din mână și îi spuse: „Tu nu știi să mături bine. Voi mătura eu”. Și a început să mături. Apoi a dispărut în Altar. În trei zile au plecat toți turcii, i-a alungat Maica Domnului.

Dumnezeu va arunca departe tot ceea ce nu este corect, precum ochiul aruncă orice gunoaie din el. Diavolul lucrează, dar lucrează și Dumnezeu și valorifică răul, transformându-l în bine. De pildă, unii oameni sparg plăcile, dar Dumnezeu le ia și face din ele un mozaic frumos. De aceea nu vă necăjiți nicidecum, deoarece deasupra a toate și a tuturor este Dumnezeu, Care stăpânește peste toate și va așeza pe fiecare pe scăunelul său ca să dea răspuns de ceea ce a făcut, când îl va și răsplăti potrivit cu cele făcute. Vor fi răsplătiți cei ce au ajutat o situație și va fi pedepsit cel ce face răul. În cele din urmă Dumnezeu va pune lucrurile la locul lor, dar fiecare dintre noi va da socoteală pentru ceea ce a făcut în acești ani grei, prin rugăciune, prin bunătate.

Astăzi unii încearcă să dărâme credința, de aceea iau încet-încet câte o piatră, ca să prăbușească clădirea credinței. Însă cu toții suntem responsabili pentru prăbușirea aceasta. Nu numai aceia care iau pietrele, ci și cei care vedem că se dărâmă și nu încercăm să o sprijinim. Cel care împinge la rău pe altul, va da și el socoteală lui Dumnezeu pentru aceasta. Dar și cel de alături va da socoteală, pentru că a văzut pe acela că face rău aproapelui său și nu a reacționat.

Lumea crede ușor un om care are darul de a convinge.

- Părinte, poporul este ca o fiară.

- Eu nu mă plâng de fiare. Vezi, animalele nu pot face mare rău, deoarece nu au minte, în timp ce omul care se îndepărtează de Dumnezeu se face mai rău decât cea mai mare fiara. Face mare rău. Oțetul cel mai tare se face din vinul stricat. Celelalte oțeturi artificiale nu sunt așa de tari... Lucrul cel mai înfricoșător este

atunci când diavolul luptă împreună cu un om pervers; atunci face un rău îndoit celorlalți, ca și gândul trupesc atunci când va lupta împreună cu trupul. Atunci va face mai mare rău în trup. Ca diavolul să lucreze împreună cu un astfel de om, trebuie ca acesta să fie abil, să aibă intenție rea, răutate.

În continuare, Doamne ferește, aceștia vor pricinui greutăți, vor strâmba pe oameni, mănăstiri. Bisericii și monahismului le vor face rău deoarece îi vor împiedica în planurile lor. Situația de azi poate fi înfruntată numai duhovnicește, nu lumește. Se va ridica încă puțină furtună și va arunca afară cutii de conserve, gunoaie, toate cele nefolositoare și după aceea se vor lămuri lucrurile. În această situație, veți vedea, unii vor avea plată curată, iar alții își vor achita datoriile. Lucrurile se vor petrece astfel încât nu se va mâhni nimeni pentru necazul prin care vor trece - chiar dacă nu toți vor spune „Slavă Ție, Dumnezeule!”.

Cât de mult ne iubește Dumnezeu! Acestea care se fac astăzi (S-a spus în iunie 1985) și cele pe care se gândesc să le facă, dacă se făceau acum douăzeci de ani, când lumea avea mai multă neștiință duhovnicească, ar fi fost foarte greu. Acum însă lumea știe; Biserica s-a întărit. Dumnezeu îl iubește pe om, făptura Sa, și se va îngriji pentru cele de care are trebuință; ajunge numai ca omul să creadă și să împlinească poruncile lui Dumnezeu.

„Blestemat cel ce face lucrurile Domnului cu lenevie”

Odinioară, dacă un credincios se interesa de starea lumii, nu era considerat sănătos la minte; unul ca acesta era bun de închis în turn[2]. Astăzi, dimpotrivă, un credincios care nu se interesează și pe care nu îl doare pentru situația ce domnește în lume este bun de închis în turn. Pentru că atunci cei care stăpâneau aveau pe Dumnezeu înlăuntrul lor, în timp ce astăzi mulți din cei ce stăpânesc nu cred. Acum sunt mulți aceia care urmăresc să le dizolve pe toate: familia, tineretul, Biserica.

A se interesa cineva acum și a se nelinişti de situația în care se află națiunea noastră este o mărturisire, pentru că statul s-a pus rău cu legea dumnezeiască. Votează legi care sunt împotriva legii lui Dumnezeu.

Sunt și unii indiferenți, care nu cred nici în legislația Bisericii, nici nu admit națiunea și, ca să aibă conștiința împăcată, spun: „Sfântul Apostol Pavel zice să nu te interesezi de lucrurile lumii", și astfel stau nepăsători. Dar Sfântul Apostol Pavel la altceva s-a referit. Pe vremea aceea stăpânirea o aveau neamurile idolatre. Unii s-au desprins din stat și au crezut în Hristos. Unora ca acestora Sfântul Apostol Pavel le spunea: *„să nu vă ocupați cu lucrurile lumii",* ca să se deosebească de lume, pentru că toată lumea era idolatră. Dar din clipa când Marele Constantin a luat stăpânirea și a împărățit creștinismul, s-a creat încet-încet marea tradiție creștină, cu biserici, mănăstiri, artă, tipicul cultului etc. Avem așadar responsabilitate să le păstrăm pe toate acestea și să nu lăsăm pe vrăjmașii Bisericii să le strice. Am auzit și pe unii duhovnici spunând: „Voi nu vă preocupați cu acestea!". Dacă unii ca aceștia ar fi avut sfințenie mare și ar fi ajuns cu rugăciunea într-o astfel de stare încât să nu-i intereseze nimic, le-aș fi sărutat și picioarele. Dar acum stau nepăsători, pentru că vor să se pună bine cu toți și să petreacă bine.

Nepăsarea nu se îngăduie nici celor lumești, cu cât mai mult oamenilor duhovnicești. Un om cinstit, duhovnicesc nu trebuie să facă nimic cu nepăsare. *„Blestemat este cel ce face lucrurile Domnului cu lenevie"*, spune Proorocul Ieremia.

Să-i odihnim duhovnicește pe oameni

Mai demult din zece, șase erau temători de Dumnezeu, doi pe la mijloc și doi nepăsători, dar și aceștia aveau credință înlăuntrul lor. Astăzi nu mai este așa. nu știu unde va duce situația aceasta. Să încercăm, pe cât putem, să-i ajutăm duhovnicește pe oameni. Așa cum a fost atunci la potop, cu corabia lui Noe, tot astfel și acum să ajutăm să scape câțiva, ca să nu se secătuiască duhovnicește. Este trebuință de multă atenție, de mult discernământ, ca să vedem lucrurile din multe părți și sa-i odihnim pe oameni. Oare pe mine mă odihnește să se adune oamenii la mine sau eu am dorit să văd atâta lume? nicidecum, dar în această situație în care ne aflăm, sărmanii oameni au nevoie de puțin ajutor. Eu nu m-am făcut preot tocmai ca să nu am de-a face cu lumea, și iată că în cele din urma am ajuns ca mai mult să mă ocup cu lumea. Dar Dumnezeu știe intenția mea și îmi dă mai multe decât mi-ar fi dat dacă aș fi făcut ceea ce m-ar fi odihnit. De câte ori nu mă rog Maicii Domnului să-

mi iconomisească un loc îndepărtat, liniștit, unde să nu văd și să nu aud nimic, ca să mă rog pentru toată lumea; dar nu mă aude. În alte lucruri de nimic mă aude. Văd că acum, când trebuie să vină lume la mine. Dumnezeu mă țintuiește la pat cu vreo boală, ca să mă odihnesc. Nu mai îmi dă dulceața ce o simțeam mai demult în rugăciune, pentru că nu m-aș putea despărți de ea. Atunci, când venea cineva la Colibă, mă sileam să ies din acea stare duhovnicească[3].

Acolo, la Colibă îmi fac programul după dispoziția oamenilor. Citesc înăuntru Psaltirea, iar de afară oamenii bat la poartă. Le spun: „Așteptați un sfert de oră“, dar ei strigă: „Ei, Părinte, încetează rugăciunea; Dumnezeu nu se va supăra”. Ai înțeles? Până acolo ajung. Dar nu numai că mă întrerup din rugăciune; dacă ies, s-a terminat. Rămân cu ceea ce am făcut până atunci. Dimineața pe la șase și jumătate-șapte trebuie să am terminată și vecernia, ca să fiu sigur. „Lumină... de dimineață a sfintei slave”. În vremea în care voi terminați utrenia, eu termin și rugăciunile cu „Doamne Iisuse...” pentru vecernie. Dacă apuc să iau anafura de dimineață, bine; după aceea nici ceai nu mai apuc să iau; ajung mort de oboseală, cad jos. Chiar și de Paști, în Săptămâna Luminată am ținut până la al nouălea ceas și am postit și trei zile. Poți, nu poți, trebuie să poți. Într-o zi, nu știu ce piedici a avut lumea - poate a fost furtună pe mare și n-a fost corabie - și n-a venit nimeni la Colibă. Măi, am trăit o zi sinaitică, precum odinioară în peștera Sfintei Epistimia[4]. Când marea are furtună, eu am liniște, când este liniștită, atunci eu am furtună.

Desigur că am posibilitatea să merg și să mă liniștesc undeva. Știți câți mi-au spus că îmi vor plăti drumul să merg în California, în Canada? „Avem sihăstrie”, spuneau aceia. „Să vii!”. Dacă m-aș afla într-un loc necunoscut, aș fi ca în rai. Nu m-ar ști nimeni, aș avea programul meu, aș trăi călugărește, așa cum doresc. Dar vezi că numai după ce se termină războiul te poți elibera. Acum suntem în război, război duhovnicesc. Trebuie să fiu în prima linie. Ce marxiști există, ce francmasoni, ce sataniști și atâția alții! Câți îndrăciți, câți anarhiști, câți înșelați vin ca să le pecetluiesc înșelarea lor! Și câți îmi trimit pe alții, fără ca să le creeze probleme de conștiință, pe unii ca să scape de ei, iar pe alții ca să nu scoată ei șarpele din gaură… Dacă ați ști cât de strâmtorat sunt și din câte

părți! Mi-e gura amară de durerea oamenilor. Cu toate acestea, înlăuntrul meu simt mângâiere. Dacă aș pleca, aș considera aceasta ca și cum aș pleca din prima linie, ca și cum aș dezerta. Aș socoti-o trădare. Așa simt. Oare am început pentru astfel de lucruri, sau am început pentru a ajuta mănăstiri? Pentru una am început, și în altă parte m-am aflat, și acum iată cum mă lupt. Și vezi, celălalt nu vorbește. Oare prin aceasta nu arată că merge să distrugă Biserica? „Nu-i nimic", spune el. Merge și cu unul și cu altul, numai să se aranjeze. Dar cum să se aranjeze? Pe unul ca acesta îl aranjează în cele din urmă diavolul. Acestea sunt lucruri necinstite. Dacă aș vrea să fac și eu cele ce m-ar satisface, oh, știți cât de ușor mi-ar fi? Dar scopul este să fac nu ceea ce mă aranjează pe mine, ci ceea ce îl aranjează pe celălalt. Dacă m-aș gândi cum să mă aranjez, aș avea posibilitatea să mă aranjez în multe locuri. Dar pentru ca să te faci casnic al lui Dumnezeu, trebuie să fii „angajatul" lui Dumnezeu, iar nu „aranjatul" tău.

PARTEA ÎNTÂI RESPONSABILITATEA DRAGOSTEI

«Modalitatea de lucru a Bisericii este dragostea; ea diferă de cea juridică. Biserica le vede pe toate cu îndelungă răbdare și caută să ajute pe fiecare, orice ar fi făcut el și oricât de păcătos ar fi».

CAPITOLUL 1 Generația nepăsării

Nepăsarea față de Dumnezeu aduce nepăsarea șl față de toate celelalte

Ce este ceea ce se aude?

- Un avion. Părinte!

- Închide fereastra, ca să nu intre înăuntru! Așa cum a înnebunit lumea, încet-încet se poate întâmpla și asta!... Le-au distrus pe toate, familia, învățământul, serviciile... Nu-i interesează nimic! Nu au nimic înlăuntrul lor...

- Părinte, dar cine este vinovat că am ajuns în această stare?

- Vorbesc în general; vreau să spun până unde a ajuns nepăsarea. Mergi la o școală și vei vedea. Dacă, de pildă, ferestrele sunt trântite de vânt, nu știu de se va afla vreun copil să le închidă, ca să nu se spargă. Unii cască gura la ele, alții se uită cum se trântesc, alții trec pe acolo ca și cum nu s-ar întâmpla nimic. Nepăsare! Mi-a spus un ofițer care era responsabil cu depozitele: “Mă chinui să aflu un soldat serios să-l pun de pază la depozitul de carburanți, ca să nu dea alții foc sau el însuși să nu arunce vreo țigară din neatenție”.

Există un duh căldicel, deloc bărbătesc. Ne-am stricat cu desăvârșire! Cum ne mai rabdă Dumnezeu! Demult, ce bună-cuviință exista! Ce mărime de suflet! În războiul din '40, la graniță, italienii aveau din când în când legături cu grănicerii greci și mai făceau câte o vizită la pichetul grecesc. Și să vedeți câtă mărime de suflet aveau grecii! Odată, când au mers italienii la pichetul grecesc, grecii au pus să le facă o cafea. Atunci un ofițer grec scoate un teanc de bani, de 50, de 100 - atunci acești bani aveau valoare - și-l aruncă în foc ca pe surcele, ca să le arate italienilor că statul grec este bogat! Italienii au rămas cu gura căscată. Vedeți ce jertfă!

Astăzi a intrat și la noi duhul pe care îl întâlnești în statele comuniste. În Rusia, cu toate că anul acesta (S-a spus în 1990) a fost recoltă, știți ce foamete vor avea? N-au secerat grâul la timpul lui; au mers toamna ca să-l secere. Să secere toamna? Dacă nu-i al lor, cum să-i doară de el și să meargă să-l secere? Viața lor este o

corvoadă, nu au râvnă să creeze ceva, pentru că atâția ani n-au creat nimic. Cu acest duh rebel care a intrat, cu această nepăsare, s-a terminat, s-a înecat tot statul. Plouă și grâul e întins pe câmp? Nu-i interesează. A venit ceasul de plecare? Pleacă. Grâul se umezește. A doua zi vor merge la vremea rânduită să adune ce a rămas. Dar când grâul este al tău și îl ai întins pe arie, dacă plouă, îl lași să se piardă? Nu vei dormi până ce nu-l vei aduna. Și simți bucurie, veselie din osteneală.

Nepăsarea față de Dumnezeu aduce nepăsarea și față de toate celelalte; aduce descompunerea. Credința în Dumnezeu este mare lucru. Omul care îl adoră pe Dumnezeu, după aceea își iubește și părinții săi, și casa sa, și rudele sale, și serviciul sau, și satul său, și județul său, și statul său, și patria sa. Unul care nu-L iubește nici pe Dumnezeu, nici familia sa, care nu iubește nimic, firește că nu își va iubi nici patria sa, deoarece patria este o familie mare. Vreau să spun că toate de acolo încep. Omul nu crede în Dumnezeu și după aceea nu ține seama nici de părinți, nici de familie, nici de sat, nici de patrie. Și acestea sunt cele care sunt pe cale să le distrugă acum, și în acest scop creează o situație de răzvrătire. Un polițist mi-a scris: „N-am putut veni, deoarece am avut mult de lucru. Am rămas doar doi în zonă, în timp ce trebuia să fim opt”. Auzi lucruri? În loc ca acum să mai adauge alții doi, lasă numai doi!

Din fericire există și excepții. Odată a venit un tată și mi-a spus: „Fă rugăciune pentru Anghel, pentru că îl vor omorî”. Pe fiul său îl știam de mic copil. Atunci își făcea serviciul militar. „De ce?”, îl întreb. „Ce s-a întâmplat?”. „Odată s-a dus și i-a aflat pe ceilalți jucând cărți, pe când se aflau în timpul programului de serviciu. Le-a făcut observație, dar nu l-au ascultat. Apoi le-a făcut raport și unul dintre aceia l-a amenințat că îl va omori”. „Ascultă”, îi spun tatălui, „de omorât nu-l vor omorî. Eu voi face rugăciune ca să nu-l bage și pe Anghel în tribunalul militar pentru că n-a jucat și el cărți...”.

Am aflat și altceva și am zis: “Slavă Domnului că mai există încă greci pe care îi doare de patria lor”. Un pilot, deoarece avioanele turcești au violat granița, a încercat să treacă puțin granița să facă o fotografie ca să demonstreze că aceia au violat granița. “Nu fă aceasta”, îi strigă celălalt prin emițător, dar acela insista, încerca... Turcul avea însă un avion mai mare, care zbura mai iute, și l-a silit

să zboare tot mai jos, până ce grecul, sărmanul, s-a înecat în mare. Și sunt alții care fac numai plimbări cu avionul. Câtă diferență este!

Pentru ca să intre cineva în noima lucrurilor este nevoie să simtă binele ca necesitate, altfel este un lucru fără valoare. Hai acum să pui pe cineva să meargă să se războiască. Va căuta să fugă printr-o parte, să se salveze printr-alta. Dar când va înțelege ce rău va face vrăjmașul, după aceea se va duce de bunăvoie.

Astăzi oamenii se învârtesc în jurul lor

Odinioară în patria mea, în Farasa, oamenii spuneau: „Dacă ai vreo treabă, n-o lăsa pentru mâine. Dacă ai mâncare bună, las-o pentru mâine, căci poate vine vreun musafir”. Astăzi însă se gândesc: „Să lăsăm treaba, că poate va veni cineva mâine și ne va ajuta. Dar mâncarea cea bună s-o mâncăm în astă-seară“. Astăzi cei mai mulți se învârtesc în jurul lor. Se gândesc numai la ei înșiși. Să presupunem că plouă, se face potop. Veți vedea că cei mai mulți dintre voi se vor gândi dacă nu au rufe puse la uscat ca să meargă să le adune. Aceasta nu este rău, dar nu se gândesc mai departe. Rufele de se vor uda, iarăși se vor usca. Dar cu cei ce seceră ce se întâmplă? Vă doare pentru ei, ca să faceți vreo rugăciune? Sau trăznește. Nu știu de s-ar afla cinci-șase suflete să-și aducă aminte de sărmanii țărani sau de aceia ce au sere. Adică omul nu se gândește la celălalt, nu iese din sine, ci se învârte mereu împrejurul său. Iar atunci când se învârte împrejurul său, se are drept centru pe sine, nu-L are pe Hristos. Este în afară de axul care este Hristos. Ca să ajungă să se gândească la celălalt, trebuie ca mai întâi mintea lui să fie la Hristos. Atunci se va gândi și la aproapele, după aceea se va gândi la animale și la toată natura. Își are stația deschisă și, de îndată ce primește vestea, aleargă să ajute. Iar dacă mintea lui nu este la Hristos, inima lui nu lucrează și de aceea nu iubește nici pe Hristos și nici pe semenul său, cu atât mai mult natura, animalele, copacii, plantele. Așa cum vă mișcați, cum să ajungeți la măsura să aveți comuniune cu animalele și cu păsările? Dacă vreo pasăre cade de pe acoperiș, o veți hrăni. Iar dacă nu cade de pe acoperiș, nu vă gândiți s-o hrăniți. Eu văd păsările și spun: „Vor hrană, sărmanele”; arunc fărâmături etc., pun și apă ca să bea. Văd crengi bolnave de copaci; îndată mă gândesc să le tai, ca să nu se îmbolnăvească și celelalte. Sau se trântește o ușă, o fereastră, mintea mea merge acolo, uit de mine, uit că-mi trebuie ceva și mă uit la ușă, la

fereastră, ca să nu se spargă și să se facă vreo pagubă. Arareori mă gândesc la mine. Și dacă cineva se gândește și-l doare pentru creație, cu atât mai mult se va gândi la Creatorul! Dacă omul nu se mișcă așa, cum se va armoniza cu Dumnezeu?

După aceea, atunci când ieșiți afară aruncați o privire și în jurul vostru. Se poate ca oarecine, fie din neatenție, fie din răutate - mă rog ca nimeni să nu facă rău - să arunce ceva și să ia foc; de aceea aruncați câte-o privire. Și aceasta ține de cele duhovnicești, pentru că și privirea aceasta conține dragoste. Eu când ies afară din Chilie arunc o privire în jos, apoi una către acoperiș ca să văd dacă nu miroase a ars. Altceva este să ai o astfel de credință încât, dacă ar lua ceva foc, să faci rugăciune și să se stingă focul. Dacă nu ai ajuns ia măsura aceasta, trebuie să acționezi. Sau când aud un vuiet, iau aminte să văd: ce este? Împușcătură? Fac exerciții? Se pune dinamită? La toate merge mintea mea, ca să fac rugăciune. Asupra aceluia care este indiferent pentru sine din dragoste față de ceilalți, nu numai Dumnezeu privește cu mult interes, dar și toți oamenii se interesează de el.

Generația de astăzi este generația nepăsării! Cei mai mulți sunt buni numai pentru paradă. Dar să nu le spui să se apere, dacă s-ar întâmpla ceva! Astăzi nici parăzi nu mai vor. Mai demult mergeau la parăzi, auzeau un marș și tresărea ceva în ei. Astăzi există un duh răzvrătit la noi, la greci. Desigur, alte popoare sunt mai rău, pentru că nu au idealuri. Vezi, grecii, deși au o grămadă de cusururi, au totuși un dar de la Dumnezeu, mărime de suflet și noblețe; pe toate le prăznuiesc. Alte popoare nici în dicționarele lor nu au aceste cuvinte.

Avem responsabilitate

Odată a venit la Colibă un ateu până-n măduva oaselor. După ce a spus multe, a mai adăugat: „Eu sunt luptător împotriva icoanelor”. De acolo de unde nu credea nimic, după aceea s-a trezit că este luptător împotriva sfintelor icoane. „Măi, nelegiuitule”, îi spun, „tu dacă nu crezi în nimic, cum îmi spui că ești luptător împotriva icoanelor? Atunci, în timpul luptei împotriva icoanelor{5}, unii creștini, din râvnă exagerată, au căzut în rătăcire, ajungând în cealaltă extremă, după care Biserica a aranjat problema. N-au ajuns acolo pentru că nu credeau”. El susținea mereu toată această stare

actuală. Ne-am certat mult timp. „Bine”, îi spun, „dar oare aceasta este o stare bună? Judecătorii să se teamă să judece cum trebuie, anchetatorii să facă reclamații pentru crime și să fie amenințați de unul și de altul, după care să fie nevoiți să și le retragă? Și, în cele din urmă, cine sunt aceia care conduc? Te odihnește starea aceasta? îi susții pe aceștia? Tu ești un criminal. De aceea ai venit aici? Haide, pleacă de aici!”. Și l-am alungat.

- Părinte, nu vă temeți vorbind așa?

- De ce să mă tem? Mi-am săpat mormântul. Dacă nu l-aș fi săpat, m-ar fi preocupat faptul că ar fi trebuit ca altul să mi-l sape. Acum însă va trebui numai să arunce câteva cazmale de pământ... Am în vedere și un alt ateu, un hulitor pe care îl lasă să vorbească la televiziune, deși a spus atâtea cuvinte hulitoare despre Hristos și despre Maica Domnului. Și Biserica nu ia poziție ca să-i afurisească pe câțiva. Pe aceștia trebuie să-i afurisească Biserica. Le pare rău de afurisire?

- Părinte, ce vor înțelege din afurisire, dacă nu primesc nimic?

- Cel puțin să se vadă că Biserica ia poziție.

- Tăcerea ei, Părinte, este ca și cum ar consimți.

- Da. A scris unul niște blasfemii despre Maica Domnului și nimeni n-a vorbit. Îi spun unuia: „N-ai văzut ce scrie acela?”. „Ei, ce să-i faci”, îmi răspunde. „Te murdărești dacă te preocupi de ei”. Se tem să vorbească.

- De ce se tem, Părinte?

- Să nu scrie nimic despre ei și astfel să se compromită, de aceea suportă să se hulească Maica Domnului. Să nu vrem să scoată celălalt șarpele din gaură, ca să avem noi liniște. Dar aceasta este lipsă de dragoste. Pe urmă omul începe să se miște potrivit interesului. De aceea vezi un duh astăzi: „Să avem legături cu cutare, ca să ne vorbească de bine. Cu celălalt să ne avem bine, ca să nu ne clevetească etc. Să nu ne ia drept imbecili, să nu ne expunem la represalii”. Altul este nepăsător și nu vorbește. „Să nu vorbesc”, spune el, „ca să nu apar în ziare”. Adică cei mai mulți sunt complet nepăsători. Acum a început să se mai miște câte ceva.

Atâta timp n-a scris nimeni nimic. Cu câțiva ani mai înainte am strigat la unul în Sfântul Munte. „Ai mult patriotism”, îmi răspunde. Peste puțin timp a revenit și m-a găsit. „Pe toate le-au distrus”, îmi spune, „familia, învățământul...”. Îi spun și eu la rândul meu: „Mult patriotism ai!”.

Toată această stare a făcut un rău și un bine. Răul este că și aceia care au avut ceva înlăuntrul lor încep să fie nepăsători, pentru că spun: „Pot eu să îndrept situația?”. Binele este că mulți au început să-și facă probleme de conștiință și să se schimbe. Unii vin și, aflându-mă, încearcă să justifice un rău ce l-au făcut mai înainte, pentru că își fac probleme.

- Părinte, trebuie ca totdeauna să ne mărturisim „crezul” nostru?

- Este trebuință de discernământ. Sunt momente când nu trebuie să vorbim, și momente când trebuie să mărturisim cu îndrăzneală „crezul” nostru, pentru că suntem răspunzători dacă nu vorbim, în acești ani grei fiecare dintre noi trebuie să facă tot ce este omenește posibil și ceea ce nu se poate face omenește să lase în seama lui Dumnezeu. Astfel vom avea conștiința liniștită că am făcut ceea ce am putut face. Dacă nu vom reacționa, se vor scula strămoșii noștri din morminte. Aceia au suferit atâtea pentru patrie, iar noi ce facem pentru ea? Grecia, ortodoxia, cu tradiția ei, cu sfinții și eroii ei să fie luptată de grecii înșiși, și noi să nu vorbim? Este înfricoșător! Am spus cuiva: „De ce nu vorbiți? Ce înseamnă lucrurile pe care le face cutare?”. „Ce să mai discutăm”, îmi spune, „miroase urât”. Dacă miroase, de ce nu vorbiți? Loviți-l!. Nimic, îl lasă așa. Pe un politician l-am scuipat: „Să spui: «nu sunt de acord cu aceasta!»„, îi zic. Vreau ca lucrurile să fie cinstite. Vrei ca pentru folosul tău să Ie distrugi pe toate?”.

Dacă creștinii nu mărturisesc și nu se împotrivesc, aceștia vor face mai rău. Iar dacă se împotrivesc, aceia se vor mai gândi. Dar nici creștinii de azi nu sunt luptători. Primii creștini erau nuci tari; schimbau toată lumea. Și în epoca bizantină, dacă scoteau o icoană din biserică, se împotrivea toată lumea. Hristos S-a răstignit pentru noi ca să înviem, iar noi să rămânem nepăsători! Dacă Biserica nu vorbește ca să nu intre în conflict cu statul, dacă mitropoliții nu vorbesc ca să fie bine cu toți, căci îi ajută la Fundații etc., aghioriții iarăși nu vorbesc, ca să nu le taie veniturile{6}, atunci cine să

vorbească?

Am spus unui egumen: „Dacă vă spun că vă vor tăia veniturile, să le spuneți: «Vom tăia și noi primirea de străini», ca să își facă probleme”. Profesorii de teologie etc. nu strigă, pentru că zic: „Suntem funcționari, ne vom pierde salariul și apoi cum vom mai trăi?”. Mănăstirile între timp au luat-o cu pensiile. Oare de ce eu nu vreau să iau nici acea pensie smerită de agricultor? Să-l mai aibă pe monah încă și asigurat la Asigurările pentru Agricultori, nici aceasta nu-i cinstit. Sa-l știe că este sărac, fără venituri, da; aceasta îi aduce cinste. Dar să-l aibă asigurat la Organizația Agricolă, pentru ce? Monahul a lăsat pensiile mari, a plecat din lume și a venit la mănăstire ca să ia iarăși pensie!? Și pentru pensie să ajungem să-L vindem pe Hristos!

- Părinte, dar dacă o monahie a lucrat ca învățătoare câțiva ani și i se cuvine o oarecare pensie, să n-o ia?

- Bine, una ca aceasta, în sfârșit. Dar dacă și această pensie o dăruiește undeva, va lua o pensie mai mare de la Hristos.

Văd ce ne așteaptă, și pentru aceasta mă doare

Trec anii, și ce ani grei sunt! Nu s-au terminat subiectele. Cazanul fierbe. Dacă cineva nu este puțin întărit, cum va putea oare înfrunta o situație grea? Dumnezeu nu i-a făcut pe oameni nepricopsiți. Trebuie să cultivăm mărimea de suflet. Într-adevăr, dacă se va face o zguduitură, Doamne ferește, câți vor sta în picioare? Înainte de războiul din '40, la Konița, acolo unde aveam tâmplăria era și piața, și țăranii aduceau porumb, grâu etc. Unii bogați - ce fel de bogați?, cei care luau ceva dobânzi de la bănci - atunci când aduceau sărmanii țărani porumbul în piață ca să-l vândă, îl loveau cu piciorul și întrebau cu cât îl dau. Însă atunci când a venit războiul și au fost nevoiți să și le vândă pe toate, „Bună ziua! Ai porumb?”, întrebau bogații. De aceea acum să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate. Căutați să vă îmbărbătați. Strângeți-vă puțin. Văd ce ne așteaptă, și de aceea mă doare. Nu vă lăsați slobozi. Știți ce trag creștinii în alte părți? (S-a spus în mai 1987). În ocnele din Rusia câte greutăți nu trag! De unde să aibă

cărți duhovnicești! Să nu mai vorbim de Albania! Nenorocire! N-au ce mânca. N-au lăsat nici biserici, nici mănăstiri. Și-au schimbat și numele, căci nu voiau să audă de nume creștinești. Și în America chiar, ortodocșii sunt puțini, împrăștiați în diferite locuri, și știți ce trag? Să nu existe comunitate ortodoxă, să meargă departe cu trenul la biserică, să vină în Sfântul Munte ca să se sfătuiască într-o problemă! Acest duh slobod ce există în Grecia este o mare lipsă de recunoștință.

Câți sfinți nu va arăta Dumnezeu în statele unde a existat comunism! Mucenici! Aceia s-au hotărât să moară. Aveau poziții mari și nu au fost de acord cu legile, atunci când erau împotriva legii lui Dumnezeu. „Nu sunt de acord; omorâți-mă, închideți-mă în închisoare", spuneau, ca să nu fie atrași și ceilalți. Aici însă mulți, fără să fie prigoniți, arată atâta nepăsare! Dacă ar fi trecut măcar pentru puțină vreme printr-o greutate, un război sau niște ani grei, ar fi fost altfel. Pentru că acum petrec ca și cum nu s-ar întâmpla nimic. Sunt - cum să spun? - ca unul ce vine din Australia cu avionul primăvara în Grecia și pleacă de aici toamna, și ajunge acolo tot primăvara. Din primăvară în primăvară, și nu vede iarnă. Nu știe nici ce se întâmplă iarna, nu știe de vreme rea, de nimic.

- Părinte, cum putem ajuta un om nepăsător?

- Să punem în el neliniștea cea bună, să-l ajutăm să-și facă probleme de conștiință, ca apoi el însuși să se ajute. Cu sila nu se face nimic. Trebuie ca celălalt să înseteze ca să-i dai să bea apă. Silește pe unul care nu are poftă să mănânce. Va vomita. Când celălalt nu vrea, nu-i pot lua libertatea, independența.

Neștiința nu se justifică

- Părinte, nu cumva unii sunt nepăsători din cauza neștiinței?

- Ce neștiință? Să-ți spun eu o neștiință? Filolog din Halchidiki și nu știa ce înseamnă Sfântul Munte. Un profesor german i-a vorbit despre Sfântul Munte și au venit împreună. Germanul știa chiar și câte mănăstiri sunt în Sfântul Munte. Și cu toate că era protestant, știa și ce Sfinte Moaște există aici și unde se află etc. Această neștiință se justifică? Altul din America a spus unuia din Halchidiki să vină la mine ca să-l ajut într-o problemă. Tocmai din America! Să

vă mai spun ceva. A venit la Colibă unul ce era din Florina. „Chiar din Florina ești?”, îl întreb. „Da, chiar din oraș”, îmi răspunde. „Voi aveți un mitropolit bun”, îi spun. „În ce echipă joacă?”, mă întreabă. Acesta credea că este fotbalist! Era robit de fotbal. Nici pe episcop nu-l știa. Cel puțin pe mitropolitul Augustin Kantioti aproape toți îl știu. Lucrurile acestea nu se justifică.

Nu, astăzi în lume nu se mai justifică neștiința. Lipsește dispoziția cea buna, mărimea de suflet. Cel ce are dispoziție bună de a-L cunoaște pe Hristos, îl va cunoaște. Va porni. Și deși nu se va afla pe aproape nici un teolog sau călugăr și nu ar auzi cuvântul lui Dumnezeu, dacă are intenție bună va lua pricină să creadă sau de la un șarpe, sau de la o fiară, sau de la un fulger, sau de la un potop, sau de la vreo altă întâmplare. Pe unul ca acesta îl va iconomisi Dumnezeu. Un copil răzvrătit a plecat în Germania. Acolo l-au închis într-un centru de reabilitare, deoarece s-a încurcat cu droguri etc. Nu fusese ajutat de nicăieri. Acolo cineva i-a dat o Evanghelie. A citit-o și s-a schimbat imediat. „Mă duc în Grecia”, a spus. „Acolo este Ortodoxia”. S-a întors în satul său. Rudele l-au sfătuit să se însoare. L-au însurat. A dobândit și un copil. Citea Evanghelia, mergea la biserică, respecta zilele sfinte. Ceilalți care îl vedeau trăind așa spuneau: „Acesta, de vreme ce citește Evanghelia, înseamnă că suferă, a înnebunit!”. După puțin timp l-a părăsit și femeia lui, luând cu ea și copilul. După ce a plecat femeia sa, acela a părăsit și el tot ce avea în sat, ogoare, tractor etc. și s-a dus prin peșteri unde se pustnicea. Însă un duhovnic i-a spus: „Trebuie să-ți găsești femeia, să vă înțelegeți și după aceea să hotărăști ce vei face”. A pornit spre Tesalonic, ca să-și afle femeia. Credea că, deoarece i-a spus duhovnicul, i-o va descoperi Hristos. În Tesalonic, Hristos nu i-a descoperit pe femeia sa. Între timp a aflat însă niște germani, pe care i-a catehizat. Unul dintre ei chiar s-a botezat. Aceștia i-au plătit biletul și s-a dus în Atena, nici acolo n-a aflat-o. Aceia i-au plătit iarăși biletul și s-a dus în Creta. Acolo a găsit ceva de lucru și s-a dus la un duhovnic, care, de îndată ce a auzit problema lui, i-a spus: „Nu cumva femeia și copilul tău sunt așa și așa? Aici undeva lucrează o femeie, Nu are mult timp de când a venit”. Și i-a descris cum arăta acea femeie. “Ea trebuie să fie”, spune el. Duhovnicul a înștiințat-o. Aceea, de cum l-a văzut, a rămas uimită. “M-ai aflat cu ajutorul vrăjilor”, i-a spus. „Ești vrăjitor!”. Și a plecat mai înainte de a apuca să-i vorbească. A

pierdut-o iarăși. A aflat despre mine și a venit la Colibă. A bătut o dată și aștepta. S-a dat într-o parte și, până să deschid, făcea metanii. Purta niște haine vechi. Mi-a povestit totul. Aveam câteva smochine uscate și i-am dat. „Vrei smochine?”, l-am întrebat. „Nu am dinți”, mi-a răspuns, „Nici eu nu am”, îi răspund. „Pe Sfinția Ta te doare?”, mă întreabă din nou. „Pe mine mă doare. Dar dinlăuntrul durerii iese bucuria Iui Hristos”, îmi spune. „Vrei vreo flanea?”, îl întreb. “Am două”, îmi răspunde. „Dacă se va încălzi timpul, una am s-o dau”. „Ascultă”, îi spun, “până se vor lămuri lucrurile și te vei înțelege cu femeia ta, să ai grijă de sănătatea ta, pentru că ai răspundere și pentru copil”. Ce lepădare de sine! Ce credință! nu avea nici 27 de ani. Să fi cunoscut acesta viața monahală! Era cu desăvârșire neștiutor, dar avea intenție bună iar Dumnezeu l-a ajutat și a înaintat adânc evanghelicește.

De aceea spun că neștiința nu se justifică deloc astăzi, numai dacă cineva este puțin la minte sau prunc este îndreptățit să fie neștiutor. Dar astăzi și copiii mici sunt spirt. Atunci când vrea omul, poate afla multe posibilități ca să cunoască adevărul.

CAPITOLUL 2 Prezența creștinului este mărturisire de credință

Părinte, diferitele mișcări, protestele ce se fac de creștini au vreun oarecare rezultat?

- Prezența creștinilor este mărturisire de credință. Cineva poate ajuta mai mult cu rugăciunea, dar tăcerea lui o vor exploata ceilalți și vor spune: „Cutare și cutare n-au protestat, prin urmare sunt de partea noastră, sunt de acord cu noi” Dacă nu încep unii să lovească răul, adică să mustre pe cei care smintesc pe credincioși, se va face mai mare rău. Astfel se vor întări puțin cei credincioși, dar vor fi împiedicați puțin și cei ce luptă Biserica. Biserica nu este corabia lor cu care să facă plimbări, ci este corabia lui Hristos. Aceștia sunt de blamat. Singurul lucru care îi interesează este să aibă salariu mare, mașini de lux, să alerge la distracții... Și după aceea fac legi să se căsătorească cu căsătorie civilă, legiferează avorturile... Ce va face Dumnezeu este alt subiect.

Iar cu filmele hulitoare pe care le prezintă vor să-și bată joc de Hristos. O fac ca să spună: „Acesta a fost Hristos, acum va veni Mesia”, și apoi îl prezintă pe „Mesia” al lor. Într-acolo merg.

- Părinte, oamenii chiar cred și se vatămă.

- Cel stricat se vatămă. Le cred deoarece vor să justifice cele nejustificabile și să-și odihnească gândul. Prin toate aceste blasfemii vor să justifice neregulile morale. Au întrecut limitele. S-au făcut reclamații că filmul „Ultima ispită”[8] lovește în religie și procurorii au spus: „Nu-i nimic”. Astfel de blasfemii nu s-au auzit niciodată. Pentru noi, protestul împotriva acelui film hulitor a fost mărturisire de credință. Desigur că prin toate aceste blasfemii se face și un bine, se separă grâul de neghină; se cerne lumea.

- Părinte, există unele subiecte față de care trebuie să se apere cineva, fie ca persoană, fie ca grup, și unele față de care nu trebuie? De pildă, atunci când v-au spus că sunteți eretic, Sfinția Voastră ați răspuns, în timp ce la alte acuzații ați tăcut.

- Aceasta o spun Sfinții Părinți, n-o spun eu. Orice altă clevetire mă ajută în viața duhovnicească, în timp ce a fi numit „eretic” mă

desparte de Hristos.

- Părinte, în ce fel pot fi ajutați oamenii de vreme ce se întâmplă atâtea în lume?

- Cel ce vrea să se ajute se ajută și cu lucruri de nimic. De pildă, se mișcă o candelă sau se mișcă el însuși în întregime la un cutremur și își revine. Cei ce nu cred, se fac mai răi atunci când aud că va fi război sau vreo catastrofă. „Hai să ne distrăm”, își spun, „pentru că ne vom pierde viața”, și astfel cad cu desăvârșire. Altădată și indiferenții își reveneau și se schimbau atunci când auzeau, de pildă, că va fi război. Acum sunt foarte puțini unii ca aceștia. Nai demult neamul nostru trăia duhovnicește, de aceea și Dumnezeu îl binecuvânta și Sfinții ne ajutau în chip minunat, și biruiam pe vrăjmașii noștri, care întotdeauna au fost mai mulți ca noi. Astăzi spunem că suntem ortodocși, dar, din păcate, adesea avem numai numele de ortodox, nu și viața ortodoxă.

Am întrebat pe un duhovnic cu lucrare sociala, cu o grămadă de fii duhovnicești etc.: „Ce știi despre acel film hulitor?”. „Nu știu nimic”, mi-a răspuns. Nu știa nimic și este într-un oraș mare. Unii ca aceștia adorm lumea. O lasă așa, ca să nu se întristeze, ci să se distreze. Nu cumva să spui că va fi război sau că se va face a Doua Venire pentru care și trebuie să ne pregătim, ca nu cumva să se mâhnească oamenii. Ca unele bătrâne care spun: „Nu vorbi despre moarte, să vorbești numai de bucurii și botezuri”, ca și cum nu le-ar aștepta moartea. Astfel simt o bucurie falsă. În timp ce dacă s-ar gândi că bătrânelul cutare care locuia mai jos a murit ieri, că altul este în cele mai de pe urmă ale lui și va muri, că poimâine va fi parastasul cutăruia, care a fost cu mult mai tânăr decât ele, ar cugeta la moarte și ar spune: „Trebuie să mă spovedesc, să mă pregătesc duhovnicește, pentru că poate și pe mine peste puțin mă va chema Hristos la viața cealaltă”. Altfel, vine moartea și le ia nepregătite. Alții iarăși din... „bunătate” spun: „Ereticilor nu le spuneți că sunt în rătăcire, ca să le arătăm dragoste”. Și așa pe toate le nivelează. Dacă aceștia ar fi trăit în primii ani ai creștinismului, n-am fi avut nici un sfânt. Atunci spuneau creștinilor: „Aruncă numai tămâie în foc și nu te lepăda de Hristos”. Dar nu au primit. „Fă-te numai că arunci!”. Nici așa n-au primit. „Nu vorbi despre Hristos și du-te liber în altă parte”, și nici pe aceasta n-o primeau. Astăzi vezi o lume fără vlagă.

- Părinte, atunci când Sfântul Apostol Pavel spune *„Roada Duhului este dragostea, bucuria”* (Gal. 5, 22), înțelege că bucuria este dovada unei vieți corecte?

- Da, pentru că există bucurie lumească și bucurie dumnezeiască. Atunci când ceva nu este duhovnicesc, curat, nu poate exista în inimă adevărata bucurie și pace. Bucuria ce o simte un om duhovnicesc nu este bucuria lumească pe care mulți o caută astăzi. Să nu încurcăm lucrurile. Sfinții aveau o astfel de bucurie pe care o cerem noi? Maica Domnului a avut o astfel de bucurie? Hristos a râs? Care Sfânt a trecut fără durere prin această viață? Care Sfânt a avut o astfel de bucurie pe care o urmăresc mulți creștini din vremea noastră, care nu vor să audă nimic neplăcut ca să nu se întristeze și să nu-și piardă pacea lor? Dacă doresc să nu mă întristez, ca să petrec bucuros și să nu-mi stric liniștea, ca să fiu blând, atunci sunt indiferent! Altceva este blândețea duhovnicească și altceva este blândețea din nepăsare. Spun unii: „Trebuie să fiu bucuros, pentru că sunt creștin. Să fiu liniștit pentru că sunt creștin”. Aceștia nu sunt creștini. Ați înțeles? Aceasta este nepăsare, este bucurie lumească. Cel ce are aceste particularități lumești nu este om duhovnicesc. Omul duhovnicesc este în întregime durere. Îl doare pentru situații, pentru oameni, dar este răsplătit cu mângâiere dumnezeiască pentru durerea aceasta. Simte durere, dar înăuntrul lui simte mângâiere dumnezeiască pentru că Dumnezeu aruncă cu binecuvântări din rai în suflet și se veselește omul de dragostea dumnezeiască. Aceasta este bucuria duhovnicească, bucurie care nu se poate explica și care inundă inima.

Pilda vorbește

- Părinte, oamenii care trăiesc duhovnicește în lume trebuie să arate celor lumești că postesc?

- Când este vorba de posturile rânduite de Biserica noastră - miercurea, vinerea, posturile mari etc. - atunci trebuie, pentru că aceasta este mărturisirea credinței. Însă celelalte posturi, adică acelea ce se fac din nevoință, pentru dragostea lui Hristos sau pentru a fi auzită rugăciunea noastră într-o anumită cerere, trebuie să se facă în ascuns.

Scopul este să trăim ortodox, nu numai să vorbim sau să scriem

ortodox. De aceea, dacă predică unul care nu are trăire, nu îl încredințează lăuntric pe celălalt, nu îl schimbă, oricât de bună ar fi predica Iui.

- Părinte, dar dacă cel ce ascultă sau cel ce citește are intenție bună?

- Ei, atunci unul ca acesta are deja harul dumnezeiesc, de aceea se și folosește. Însă unul care nu are intenție bună va lua și va cerceta cele ce le spune cel ce predică și nu va avea nici un folos. A gândi ortodox este ușor, însă a trăi ortodox cere osteneală. Odată un teolog a ținut o predică și a cerut auditoriului să meargă să dea sânge deoarece era nevoie. Și într-adevăr, mulți s-au îndemnat și au dat mult sânge. Acela însă n-a dat nici o picătură, deși avea din belșug. Atunci ceilalți s-au scandalizat. „Eu", le-a spus acela, „prin omilia ce am rostit-o și prin faptul că am îndemnat lumea să dea sânge, este ca și cum am dat cel mai mult sânge!". În felul acesta și-a odihnit gândul său. Ar fi fost mai bine să nu fi rostit omilia și, fără zgomot, să meargă să dea puțin sânge. Trăirea are însemnătate. „Eu sunt de dreapta“, mi-a spus unul care nu avea nici o legătură cu Biserica. „Dacă nu faci cruce, ce folos?", i-am spus. „Mâna care nu face cruce ce folos are, fie ea și dreaptă? Cu ce se deosebește de cea stângă, care nu face crucea? Aceea și așa nu face cruce". Dacă tu ești de dreapta și nu faci cruce, cum te deosebești de cei de stânga? Scopul este să fii om duhovnicesc, să trăiești aproape de Hristos și atunci ajuți și pe ceilalți.

Când omul are viață corectă, lucrarea lui îi încredințează lăuntric pe ceilalți, într-un oraș era un protestant care îi judeca pe toți: pe preoți, pe episcopi. Acolo, aproape de o mănăstire se pustnicea un monah. Odată un ateu l-a întrebat pe protestant: „Bine, îi judeci pe toți episcopii și preoții. Dar ce ai de spus despre acest monah?". „Pe acesta îl primesc", îi spune, „pentru că se deosebește de ceilalți". Un credincios, oriunde ar fi, cât de mult ajută atunci când trăiește corect! Îmi aduc aminte de un cunoscut polițist care făcea servicii la graniță. Acolo erau și sârbi comuniști, dintre cei mai atei și mai credincioși partidului. Când veneau preoții sârbi la granița Greciei cu Serbia, polițaiul le săruta mâna. Comuniștii au observat aceasta. Polițist grec să sărute mâna preoților sârbi! Aceasta i-a impresionat foarte mult pe comuniști și au început să-și facă probleme referitoare la credință.

Cât de mult ajută cei ce au funcții înalte atunci când țin puțin credința! De aceea și eu caut să-i ajut pe unii dintre aceștia cu funcții înalte, pentru că ei pot ajuta foarte mult prin pilda lor. lată, un mareșal pe care-l cunosc este pilda bună. Și orice face, o face dinlăuntru, cu inima sa, n-o face la exterior. Iar ceilalți care îl văd își fac probleme de conștiință și astfel se ajută pe ei înșiși. Mai demult și mai-marii locului credeau. Știți ce a spus unui senator o doamnă sus-pusă dintr-un oraș? În perioada Postului Maicii Domnului a mers cu soțul ei la o cină și au adus acolo pește, carne... Dar ea n-a mâncat, deoarece postea. Senatorul a observat și i-a spus: „Bolnavii și călătorii nu țin post". „Da, dar nu călătorii cu roți", i-a răspuns aceea și nu s-a atins de nimic din cele de dulce. La cină era și un cleric care îi lăuda pe cei de față: „Este o mare cinste pentru mine să mă aflu cu Dvs. etc., etc."; și spunea și iarăși spunea o mulțime de laude. Atunci bărbatul doamnei aceleia l-a întrerupt și i-a spus: *„Nu vă nădăjduiți spre boieri, spre fiii oamenilor: întru care nu este mântuire"* (Ps. 145, 2), pentru că acel cleric încerca să-i lingușească. Altă dată aceeași doamnă a spus unui profesor de teologie: „Nu vă uitați la amănunte și astfel să-i picați pe preoți la examene. Căutați să-i treceți, deoarece eparhiile n-au preoți". Vreau să spun că mai demult mai-marii unui loc se interesau de Biserică, erau pildă pentru popor.

Ceea ce va ajuta foarte mult pe oamenii de astăzi este exemplul nostru creștinesc și viața noastră creștinească. Pe creștini trebuie să-i caracterizeze mărinimia, noblețea și jertfa. De aceea le spun mirenilor: „Să-L iubiți pe Hristos, să aveți smerenie, să vă faceți datoria, iar Hristos va dezvălui virtutea voastră în ochii oamenilor". Virtutea are însușirea de a-l trăda pe om, oriunde s-ar afla el. Chiar de se va ascunde, de se va și fățărnici prin nebunia în Hristos, totuși virtutea îl va trăda, fie și mai târziu, și vistieria lui ascunsă, ce se va descoperi atunci în întregime, va ajuta iarăși multe suflete; poate atunci chiar mai mult.

Dumnezeu ne rabdă

Astăzi Dumnezeu rabdă situația existentă. Rabdă, rabdă, pentru ca răul să fie fără putință de a se justifica. Sunt cazuri când Dumnezeu intervine direct și imediat, în timp ce în alte cazuri așteaptă. Nu dă imediat rezolvarea, ci așteaptă de la oameni răbdarea, rugăciunea și nevoința lor. Câtă noblețe are Dumnezeu!

Câți nu au omorât unul în război și încă mai trăiește. Dar Dumnezeu îi va spune în cealaltă viață: „Te-am lăsat să trăiești mai mult chiar și decât cei buni”. Unul ca acesta nu va avea circumstanțe atenuante.

- Părinte, de ce unii dintr-acest fel de oameni nu mor, deși sunt foarte grav bolnavi?

- Se vede că au păcate grele, de aceea nu mor. Dumnezeu așteaptă, poate se vor pocăi.

- Dar cu cei din jurul lor, pe care îi chinuie, ce se va întâmpla?

- Cei care se chinuiesc cu aceia, nefiind vinovați, sunt răsplătiți. Iar cei ce sunt vinovați se curățesc.

- Părinte, ce înseamnă: *„Iar oamenii vicleni și amăgitori vor spori spre tot mai rău, rătăcind pe alții și rătăciți fiind ei înșiși”*(2 Tim. 3, 13)?

- Vezi, există oameni care au un egoism mic și Dumnezeu le dă o palmă să meargă mai jos. Alții au mai mult egoism și Dumnezeu le da o palmă și se duc și mai jos, însă pe cei ce au mândrie luciferică Dumnezeu îi lasă. Se poate vedea că fac pricopseală, dar ce pricopseală este aceasta? Pricopseală neagră. Și după aceea nu cad în mod simplu jos, ci cad direct în prăpastie. Dumnezeu să ne păzească!

Apărarea dreptului

- Părinte, într-un tropar se spune: „Mânați de mânia cea mai îndreptățită”. Care mânie este mai justificată?

- Când sunt nedreptățiți alții și cineva strigă și se mânie cu durere sinceră, atunci „mânia este mai justificată”, Dar când este nedreptățit el însuși și se mânie, atunci mânia sa nu este curată. Când vezi pe cineva că suferă pentru lucruri sfinte, unul ca acesta are râvnă dumnezeiască. Din aceasta îi poți înțelege și pe nebunul pentru Hristos. Dacă, de pildă, iei o icoană și o pui înaintea lui invers, nebunul pentru Hristos va sări în sus, așa îl testezi. Exista și mânie dreaptă, dumnezeiască, și numai această mânie se justifică la om. Moise, atunci când a văzut pe popor închinându-se vițelului de

aur, s-a mâniat și a aruncat jos tablele cu poruncile ce i le-a dat Dumnezeu și le-a spart (Ieșire 32, l-20). Finees, nepotul arhiereului Aaron, a făcut două ucideri și Dumnezeu a poruncit ca din seminția lui să iasă preoții lui Israel. Când a văzut pe israiliteanul Zambri păcătuind cu madianita Hasbi nu s-a putut abține ci, înaintea lui Moise și a tuturor israeliților, s-a ridicat din adunare și i-a ucis, oprind astfel urgia lui Dumnezeu. Daca nu i-ar fi omorât pe amândoi, ar fi căzut urgia lui Dumnezeu peste tot poporul lui Israel (Numeri 25, 1-15). Înfricoșător! Eu când citesc din Psaltire stihul: *„Și a stătut Finees și L-a îmblânzit și a încetat bătaia”* (Ps. 105, 30) sărut de multe ori numele lui. Dar și Hristos, atunci când a văzut cum înăuntrul Templului vând boi, oi și porumbei și pe cei ce schimbau bani, a luat biciul și i-a alungat (In. 2, 14-15).

Un om duhovnicesc, când este mișcat de mânie ca să se apere pe sine într-o problemă personală, suferă de pur egoism, este sub lucrarea diavolului. Primește înrâuriri diavolești din afară. Dacă cineva este nedreptățit sau luat în râs, pe unul ca acesta trebuie ca alții să-l apere, pentru dreptate, nu pentru interesul lor personal. Nu se potrivește să te cerți pentru tine. Altceva este să reacționezi ca să aperi subiecte duhovnicești serioase, subiecte legate de credința noastră, de ortodoxie. Aceasta este datoria ta. Când te gândești la alții și te împotrivești ca să-i ajuți, atunci fapta aceasta este curată, pentru că se face din dragoste.

Când am mers la Sinai, coboram la mănăstire în fiecare săptămână sau la două săptămâni, ca să mă împărtășesc. Odată un proiestos, care înlocuia pe episcop când lipsea din mănăstire, mi-a spus: „Ei, dar nu chiar în fiecare săptămână. Călugării trebuie să se împărtășească de patru ori pe an”. Atunci aveau tipic să nu se împărtășească des. Aveam și camilafca. „Nu trebuie nici camilafca”, îmi spune. Ei și-o puneau numai la sărbători. „Să fie binecuvântat”, am spus. Și o purtam și eu aruncată pe umăr, ca pe un fular și nu m-a mai preocupat asta. Ce? Să mă cert? De fiecare dată când coboram mă pregăteam pentru Sfânta împărtășanie și mergeam la biserică. Atunci când preotul spunea: „Cu frică de Dumnezeu...”, îmi plecam capul și spuneam: Hristoase al meu. Tu știi câtă nevoie am”, și simțeam o astfel de schimbare, pe care nu știu de aș fi simțit-o dacă mă împărtășeam. După ce au trecut mai multe luni, au venit la mănăstire patru-cinci copii, îndemnați de mine să vină la Sinai. Le-a

spus și acestora să nu se împărtășească. Ei, atunci am vorbit și problema s-a aranjat.

Înfruntarea ocărâtorilor

- Părinte, în Sfânta Scriptură se spune că hula împotriva Duhului Sfânt nu se iartă (Mt. 12, 31). Care este această hulă?

- În general hula împotriva Duhului Sfânt este disprețuirea celor sfinte, atunci când omul, se înțelege, este în toate mințile. Atunci se face și vinovat. De pildă unuia ce mi-a spus: „Lasă-mă și tu cu dumnezeii tăi...” i-am dat o brâncă și l-am aruncat cât colo, deoarece aceasta a fost hulă. Sau doi trec pe lângă o biserică. Unul își face cruce și spune și celuilalt: „Fă și tu cruce, omule...”, dar acela se împotrivește zicând: „Ei și tu, ți-ai găsit, de ce să-mi fac cruce?”. Acest dispreț este hulă. Prin urmare este cu neputință ca la un om evlavios să existe hulă. Dar și obrăznicia este hulă împotriva Duhului Sfânt. Obraznicul denaturează sau calcă, de pildă, un adevăr evanghelic, pentru ca să-și justifice căderea lui. Nu respectă realitatea, adevărul, ci îl mototolește întru cunoștință, calcă în picioare un lucru sfânt. Și lucrul acesta devine încet-încet o stare de fapt, o situație. În continuare, se depărtează harul lui Dumnezeu și omul primește înrâuriri demonice. Și dacă nu se pocăiește, în ce va spori, ferească Dumnezeu! Dar dacă cineva s-a mâniat și chiar a hulit împotriva Duhului Sfânt, această hulă nu este de neiertat dacă omul nu crede în hula ce a spus-o, ci a spus-o deoarece în clipa aceea, sub influența mâniei, și-a pierdut controlul, dar îndată se pocăiește. Obraznicul însă justifică minciuna, ca să-și îndreptățească astfel căderea sa. Cel ce își îndreptățește căderea, îl apără pe diavolul.

- Părinte, cum își îndreptățește cineva căderea sa?

- Își poate aduce aminte ceva ce s-a spus acum zece ani despre un alt caz și îl prezintă ca exemplu, pentru a se justifica pe sine. Nici diavolul, cel mai mare avocat, nu s-ar fi putut gândi la așa ceva în ceasul acela.

- Și cum se simte un asemenea om?

- Cum se simte? Nu are niciodată liniște. Chiar și dreptate să aibă cineva, dacă va căuta să se îndreptățească pe sine nu va avea

odihnă; cu cât mai mult dacă nu are dreptate și își îndreptățește căderea sa într-un mod obraznic. De aceea, pe cât putem, să luăm aminte la obrăznicie și dispreț nu numai față de cele sfinte, ci și față de aproapele nostru, deoarece este chipul lui Dumnezeu. Oamenii obraznici se află în prima fază a hulei împotriva Duhului Sfânt. Cei ce disprețuiesc cele sfinte sunt într-a doua, iar într-a treia se află diavolul.

- Părinte, atunci când se vorbește împotriva Bisericii sau împotriva monahismului etc., ce trebuie să facem?

- Mai întâi, dacă cineva vorbește urât despre tine, de pildă, nu-i nimic. Să gândești: „Pe Hristos, Care a fost Hristos, L-au ocărât și n-a vorbit. Eu, care sunt păcătos, ce merit?". Dacă ar veni să mă ocărască pe mine ca persoană, nu m-ar deranja deloc. Dar dacă mă blamează ca monah, ei ocărăsc toată rânduiala monahismului, pentru că eu, ca monah, nu sunt independent, și atunci trebuie să vorbesc. În aceste cazuri trebuie lăsați puțin să se descarce și apoi să le spuneți două cuvinte. Odată, într-un autobuz, o femeie ocăra pe preoți. Am lăsat-o să se descarce și, când s-a oprit, i-am spus: „Avem pretenții de la preoți, însă pe aceștia nu i-a aruncat Dumnezeu cu parașutele. Sunt și ei oameni și au slăbiciuni omenești. Dar spune-mi te rog: o mamă ca tine, vopsită, cu niște unghii ca de șoim, ce copil va naște și cum îi va educa? Dacă va fi preot sau călugăr, cum crezi că va fi?"

Îmi aduc aminte, altă dată, pe când călătoream cu autobuzul de la Atena la Ioanina (Orășel în vestul Greciei), era unul care nu a tăcut deloc tot drumul, ci a judecat un mitropolit care atunci crease niște probleme. I-am spus două cuvinte, după care am început să mă rog. Acela a continuat. Când am ajuns la Ioanina și am coborât, l-am luat puțin deoparte și i-am spus: „Știi cine sunt?". „Nu", mi-a răspuns. Atunci cum poți să spui astfel de lucruri? Eu se poate să fiu mai rău decât acela pe care îl judeci sau se poate să fiu un sfânt. Cum îndrăznești să spui înaintea mea lucruri pe care nu pot să-mi închipui că le fac nici mirenii? Caută să te îndrepți, căci de nu o să încasezi o palmă puternică din partea lui Dumnezeu; firește, pentru binele tău!". L-am văzut după aceea cum a început să tremure. Dar și ceilalți și-au dat seama de greșeala săvârșită, pentru că am văzut o tulburare care s-a creat între ei.

Vezi cum înjură de cele sfinte, și nimeni nu zice nimic. În cazul acesta blândețea este diavolească. Odată, când ieșeam din Sfântul Munte, am întâlnit pe vapor pe unul, sărmanul, care fugise din psihiatrie și venise în Sfântul Munte. Striga și înjura mereu pe cei mari, pe conducători, pe medici... „Atâția ani m-au chinuit cu șocuri electrice și medicamente. Voi o duceți bine. Aveți înlesnirile voastre, mașinile voastre. Pe mine mama mea de la 12 ani m-a trimis într-o insulă. De 25 de ani mă învârt dintr-un spital de nebuni în altul". Ocăra toate partidele, după care a început să înjure pe Hristos și pe Maica Domnului. mă ridic în picioare și-i spun: „Încetează. Ce, crezi că nu există nici o lege aici"? Se vede că a fost atins însoțitorul lui - se pare că era polițai - și l-a adunat puțin. Și-a spus tot necazul lui strigând și ocărând. M-a durut pentru el. După aceea a venit și mi-a sărutat mâna. L-am sărutat și eu. Avea dreptate. Toți, mult-puțin, avem porția noastră de vină. Am fost și eu de vină că înjura sărmanul. Dacă aș fi avut o stare duhovnicească așa cum trebuia, l-aș fi făcut bine.

Cât au fost de deznădăjduiți farasioții atunci când s-a făcut Schimbarea (În anul 1924 s a făcut ultimul schimb de cetățeni între Grecia și Turcia) și au venit cu corabia în Grecia! Doi marinari se certau și-L înjurau pe Hristos și pe Maica Domnului. Le-a căzut foarte greu lucrul acesta. „Greci, creștini, și să înjure pe Hristos și pe Maica Domnului!". I-au luat și i-au aruncat în mare. Din fericire știau să înoate și au scăpat. Chiar dacă este ocărât vreun om trebuie să-l apărăm, cu cât mai mult pe Hristos!

La Colibă a venit un copil care șchiopăta, dar fața lui strălucea. Mi-am spus: „Se întâmplă ceva aici, de strălucește atât de mult harul dumnezeiesc!". L-am întrebat: „Ce faci?", iar el mi-a spus ce s-a întâmplat. Unul, o fiară înaltă cât o namilă, înjura pe Hristos și pe Maica Domnului, iar copilul a sărit la el ca să-l oprească. Acela însă l-a pus jos, l-a călcat în picioare și l-a lăsat infirm pe sărmanul copil. Mărturisitor! Ce-au tras mărturisitorii și mucenicii!

- Părinte, unor tineri evlavioși le vine foarte greu în armată împreună cu cei ce înjură. Ce să facă?

- Este trebuință de discernământ și răbdare. Dumnezeu va ajuta. Transmisionistul cu care am făcut armată era un medic necredincios, hulitor. În fiecare zi venea la unitatea administrativă

să-mi facă spălare de creier! Îmi spunea teoria lui Darwin etc.; niște lucruri cu desăvârșire hulitoare. Însă după aceea, în urma unei întâmplări a înțeles câteva lucruri. Odată eram într-o aplicație și aveam aparatul de transmisie și targa puse pe un catâr. La un coborâș, catârul alunecând tare, eu l-am prins de coadă, iar medicul trăgea de căpăstru. La un moment dat targa a atins puțin urechile animalului, care s-a speriat și m-a lovit cu putere cu picioarele lui dinapoi. M-a aruncat cât colo. După puțin timp mi-am revenit și am văzut că pot merge. Singurul lucru de care îmi aduc aminte este că am strigat: „Maica Domnului!”, nimic altceva. Semnele potcoavelor animalului se vedeau. Pieptul îmi era tot negru. Atât de tare mă lovise animalul! Medicul a rămas cu gura căscată când m-a văzut că pot merge, ne-am continuat drumul. Puțin mai departe medicul a călcat strâmb pe o piatră, a căzut jos și nu se mai putea ridica să meargă. A început să strige: „Maica Domnului, Hristoase al meu!”. Se tânguia: „Acum toți mă vor părăsi, s-a terminat, ce mă voi face? Cine mă va ajuta?”. Se temea să nu-l prindă. „Nu te mâhni”, îi spun, „voi sta eu cu tine. Dacă mă vor prinde pe mine, te vor prinde și pe tine”. Sărmanul s-a gândit după aceea: „Arsenie (Numele de mirean al Starețului) n-a pățit nimic deși l-a lovit catârul, eu însă puțin am călcat strâmb și nu mai pot merge!”. Peste puțin s-a ridicat, dar șchiopăta și îl țineam ca să poată merge. Ceilalți merseseră mult înainte. A primit o lecție, după care și-a revenit. În fiecare zi zicea tot felul de hule, dar atunci, în clipă de primejdie, a strigat; „Maica Domnului! Maica Domnului!”. L-a îndreptat Maica Domnului. Un altul, care era motociclist în armată, și-a rupt piciorul de două ori și tot continua să înjure.

- Nu i-ați spus nimic, Părinte?

- Ce să-i spun? Nu-i spuneam nimic, dar acela intenționat înjura mereu pe Hristos și pe Maica Domnului, ca să mă mâhnească. Am înțeles după aceea, și făceam numai rugăciunea. Și să vedeți, în timp ce la început înjurau și acela și ceilalți fără motiv, după aceea când li se întâmpla ceva și erau gata să înjure, își mușcau limbile. Dacă unul înjură, hulește etc. și este obraznic, este mai bine să te prefaci că ești ocupat și nu auzi ce spune și să rostești rugăciunea. Pentru că de va înțelege că îl urmărești, poate să înjure mereu și astfel te faci pricină ca acela să se îndrăcească. Atunci când nu este obraznic, ci conștient, dar înjură din rea obișnuință îi poți spune

ceva. Dar chiar dacă este conștient, dar are mult egoism, trebuie să iei aminte să nu-i vorbești cu asprime, ci pe cât poți cu smerenie și cu durere. Ce spune Avva Isaac? „Mustră cu tăria virtuților tale pe cei ce se ceartă cu tine... și închide gura lor cu blândețea și pacea buzelor tale. Mustră pe cei desfrânați prin bunăcuviința viețuirii tale și pe cei nerușinați cu simțurile, prin înfrânarea privirilor tale”.

Avva Isaac Sirul, „Filocalia”, voi. X, „Cuvinte ascetice”. Cuv. 23. p. 126-127.

CAPITOLUL 3 «Toate sunt curate celor curați»

Omul duhovnicesc este „foc mistuitor”

Părinte, cum poate trăi cineva corect și creștinește în societatea de astăzi, fără să se smintească de oamenii care trăiesc departe de Dumnezeu?

- De ce să se smintească de ceilalți care nu sunt aproape de Dumnezeu? Dacă ar fi fost dintr-o familie cu șapte-opt copii și pe unul-doi din frați i-ar fi tras satana și ar fi trăit o viață păcătoasă, l-ar fi smintit viața lor păcătoasă?

- Nu, ci l-ar fi durut, deoarece ar fi fost vorba de frații lui.

- Așadar, răul se află în noi. Nu avem dragoste, de aceea nu-i simțim ca pe frații noștri pe toți oamenii și ne smintim de viața lor. Toți formăm o familie mare și suntem frați, pentru că toți oamenii sunt copiii lui Dumnezeu. Dacă într-adevăr am simți că toți oamenii suntem frați, ne-ar durea pentru cei ce trăiesc în păcat și nu ne-ar sminti viața lor păcătoasă, ci ne-am ruga pentru ei.

Iar dacă ne smintim, răul se află în noi; nu este înafara de noi. Când ne smintim, să ne spunem nouă înșine: „Tu pe câți ai smintit? Și nu vrei să-l rabzi pe fratele tău? Pe tine cum te rabdă Dumnezeu, cu atâtea câte faci?”. Gândiți-vă la Dumnezeu, la Maica Domnului, la îngeri, care îi văd pe pământ pe toți oamenii - ca și cum s-ar afla într-un balcon mare și îi văd pe oameni, care sunt adunați în piață - pe unii cum fură, pe alții cum se ceartă, pe alții cum păcătuiesc trupește etc. Cum îi rabdă! Cum rabdă ei toată răutatea și păcatul ce există în lume, și noi să nu răbdăm pe fratele nostru! Este înfricoșător!

- Părinte, ce înseamnă ceea ce spune Apostolul Pavel: *„Dumnezeul nostru este foc mistuitor”* (Evr. 12, 29)?

- Dacă arunci într-un cuptor hârtii, gunoaie, ce se va întâmpla cu ele? Nu vor arde? Așa și în omul duhovnicesc: orice i-ar arunca diavolul, arde. „Foc mistuitor!”. Când în om se aprinde flacăra dumnezeiască, toate ard. După aceea nu se mai lipesc de el gândurile murdare. Adică diavolul nu încetează să-i arunce gânduri

murdare, dar omul duhovnicesc este „foc” care le arde. După aceea diavolul obosește și se oprește. De aceea și Apostolul Pavel spune: *„Toate sunt curate celor curați”*. La cei curați toate sunt curate; nu există nimic necurat. Pe cei curați și în noroi de îi vei arunca, rămân curați, ca razele soarelui, care oriunde ar cădea, rămân luminoase și curate.

Omul duhovnicesc, fiind ajutat de omul cel sfânt, se schimbă în înțelesul cel bun, iar de omul trupesc nu se vatămă. Îl vede, îl doare pentru el, dar nu pățește nici un rău. Un om aflat într-o stare duhovnicească de mijloc se schimbă în bine de către un om duhovnicesc, dar se poate schimba si înspre rău de un om trupesc. Omul trupesc nu-l înțelege pe cel sfânt, și se smintește de cel trupesc asemenea lui. În timp ce îndrăcitul văzând pe sfânt fuge, omul trupesc se duce la sfânt să-l ispitească și să-l smintească. Unul care a ajuns în starea sodomiților se smintește chiar și de îngeri (Fac. 19. 15). Omul smerit, chiar și neexperimentat duhovnicește de ar fi, distinge pe îngerul lui Dumnezeu de diavol, pentru că are curăție duhovnicească și se înrudește cu îngerul. În timp ce omul egoist și trupesc, pe lângă faptul că este lesne înșelat de diavolul cel viclean, transmite și el viclenia, iar prin senzualitatea lui provoacă și vatămă sufletele bolnăvicioase cu microbii lui duhovnicești.

- Părinte, cum ajunge cineva în starea în care poate să le vadă pe toate curate?

- Trebuie să se curețe inima, ca să se odihnească în el harul lui Dumnezeu. Oare nu spune psalmul: „Inima curată zidește întru mine, Dumnezeule?” Când se va curăți inima cea bărbătească sau cea femeiască, atunci va locui Hristos în ea și oamenii nici nu vor sminti, nici nu se vor sminti, ci vor transmite har și evlavie. Omul care ia aminte de sine își păzește curăția sa duhovniceasca și păstrează și harul dumnezeiesc în sine. Astfel pe toate le vede curate, ba chiar și pe cele necurate le pune în valoare. Adică și pe acestea le face bune în fabrica lui duhovnicească. Hârtiile nefolositoare le face șervetele curate, foi, caiete etc., bucățile de bronz sparte le face sfeșnic etc. Și dimpotrivă, omul care primește viclenia și gândește cu vicleșug și pe cele bune le schimbă în rele, precum uzina care face armament, care chiar și aurul îl face gloanțe și proiectile de tun, pentru că așa sunt făcute mașinile ei.

Când cineva începe să facă cedări în păcat, se înnegrește lăuntric, i se tulbură ochii sufletului său și pe toate le vede tulburi. După aceea este molipsit de păcat și păcatul îl zăpăcește. Încă și pe cele curate le poate vedea în chip păcătos. Există oameni care nu pot crede că, de pildă, unii tineri sau tinere trăiesc o viață curată. „Este cu neputință să se întâmple aceasta astăzi", spun ei. Sărmanii, sunt atât de afundați în păcat, încât pe toate le văd în chip păcătos. Oamenii care dorm cu drăcușorii nu pot gândi că există alții care dorm cu îngerașii. Dar să nu cerem de Ia porci să aibă evlavie la crini. Vezi că și Hristos a spus: *„Nu aruncași mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca să nu le calce în picioare"* (Mt. 7, 6). De aceea cel care trăiește duhovnicește curat trebuie să ia aminte să nu facă prietenii cu cei lumești, nici să le dea drepturi duhovnicești, ca să nu se vatăme și să nu-i vatăme, deoarece oamenii lumești au alt tipic și alt canonarh{7} și nu pot distinge Sfântul Mir de apa de colonie.

- Părinte, cineva care vrea să trăiască aproape de Hristos poate fi împiedicat de ispitele din afară?

- Nu! De Hristos ne poate desparți numai viața noastră neduhovnicească. Aghiuță are treaba aceasta: să facă sminteli și să împrăștie răutate; să lupte pe oameni când cu asprime, când cu viclenie.

Hristos ne iubește și Se află lângă noi, atunci când trăim potrivit cu voia Lui. De aceea, atunci când vedeți că se fac sminteli, nu vă temeți și nu intrați în panică. Dacă nu înfruntă cineva lucrurile duhovnicește, nu se va bucura nici o zi, deoarece diavolul îi va afla ținta, adică punctul sensibil, și mereu va pricinui sminteli ca să-l mâhnească, astăzi cu una, mâine cu alta, poimâine cu cealaltă.

Să nu pricinuim noi sminteli

Pe cât putem, să luăm aminte ca noi să nu dăm prilejuri să se creeze situații grele. Să nu deschidem crăpături diavolului, deoarece sufletele care au cugetarea stricată se vatămă și caută apoi să se îndreptățească pe ei înșiși. Procedând astfel, într-o parte zidim și din cealaltă dărâmăm.

Odată au venit la Colibă câțiva tineri moderni și am discutat. În ziua aceea trebuia să ies din Sfântul Munte. Când au aflat aceasta au ieșit și aceia din Munte și pe vapor au venit și au stat alături de mine. M-au întrebat cu mult interes despre diferite subiecte duhovnicești, însă unii din corabie s-au smintit și au început să ne privească foarte bănuitor. Dacă aș fi putut prevedea că s-ar putea sminti de aceasta ceilalți, m-aș fi îngrijit să iau măsurile necesare.

Lumea este vicleană. Trebuie să ne îngrijim să nu creăm sminteli, nu suntem răspunzători pentru cele de care nu ne putem apăra sau pentru care nu avem experiență. Să nu așteptăm plată de la Dumnezeu, când noi, din neatenția noastră, pricinuim probleme. Plată avem atunci când noi suntem atenți și problemele le creează vrăjmașul. Cineva îmi spune, de pildă, că sunt înșelat. Mai întâi caut să văd dacă sunt înșelat sau nu. “Ca s-o spună acela, a văzut ceva. N-a putut-o spune așa, fără motiv; de ceva s-a smintit”. Și stau și mă gândesc și caut să aflu de ce s-a smintit, ca să mă îndrept. Dacă spune că sunt înșelat, atunci sunt vrăjitor, și pentru mine asta este câștig, căci nu se va mai aduna lume și mă voi liniști. Dar acela, sărmanul, se va osândi, pentru că face rău Bisericii. Nu-i păcat? Și eu sunt de vină, pentru că la ceva nu am luat aminte.

Vin unii să-mi sărute mâna și îi lovesc ușor peste cap. Altul vede și spune: “Îi binecuvântează, deși este numai monah! Ce-i asta?”. Nu sunt de vină ei, trebuie ca să n-o mai fac eu.

- Părinte, dacă cineva, din neatenție, creează o oarecare sminteală, unii spun: „Lasă-l pe acesta, este lipsit de judecată!”.

- Lipsă de judecată are cel care nu poate gândi, nu cel care este neatent. Cel neatent aprinde foc și nu se gândește că va arde totul în locul unde l-a aprins. Când vreodată aprinde foc un astfel de om și pârlește și alte suflete, avem datoria să ne rugăm și să aruncăm și vreo găleată de apă. Sunt și alții care sunt violenți – au și evlavia împreună cu vătămarea de minte și atunci când aud ceva cu care nu sunt de acord, fără să cerceteze dacă este corect sau nu, pe toate le fac praf. Atunci trebuie ca, uneori, să călcăm puțin frâna, alteori, atunci când se opresc, să punem și vreo piatră la roata lor, pentru că altfel o pot lua anapoda și să ia și pe alții de-a valma cu ei.

Cât de pricinuitori de sminteli sunt unii

Nu credeți ușor cele ce le auziți, pentru că sunt unii care le spun așa cum le înțeleg ei. Odată a mers cineva la Hagi-efendi (Așa-l numeau pe Sfântul Arsenie Capadocianul locuitorii Parasei) și i-a spus: „Să am binecuvântarea Sfinției Tale, Hagi-efendi, acolo sus s-au adunat o sută de șerpi”. „O suta de șerpi? Cum de s-au aflat acolo?”, s-a mirat Sfântul Arsenie. „Ei, să nu fi fost o sută, dar cincizeci sigur erau”. „Cincizeci de șerpi!“. „Douăzeci și cinci erau sigur”. „Ai auzit vreodată să se adune douăzeci și cinci de șerpi?”, îi spune Sfântul. Apoi acela îi spune că trebuie să fi fost neapărat zece. „Bine”, îi spune Sfântul, dar ce, au avut conferință de s-au adunat zece șerpi? „Încetează! Nu este cu putință!”. „Să fi fost vreo cinci”, spune atunci acela. „Cinci?”. „Doi tot au fost”. După aceea îl întreabă Sfântul Arsenie: „I-ai văzut?”. „Nu”, spune acela, „i-am auzit cum făceau ssss.... printre crengi”. Se poate să fi fost și vreo șopârlă.... Eu din câte aud, niciodată nu trag concluzii fără să cercetez. Unul poate spune ceva ca să judece, altul o spune numai ca să se afle în treabă, iar altul cu scop.

Cât de pricinuitori de sminteală sunt unii! În Konița erau doi prieteni foarte buni. În sărbători și în Duminici niciodată nu umblau prin oraș, ci veneau la mănăstire în Stomio; mai și cântau la strană. După aceea urcau pe munte, pe Cămila (Vârf al Pindului care are formă de cămilă). Într-o zi un ins pervers le-a pus sminteală. Se duce la unul și-i spune: „Știi ce a spus acela despre tine? Asta și asta”. Se duce apoi și la celălalt și-i spune: „Știi ce a spus despre tine acela care îți este și prieten? Asta și asta”. Imediat amândoi au devenit fiare și au făcut un mare scandal în mănăstire! Între timp cel ce a aprins fitilul a plecat, iar aceștia continuau să se certe. Cel mai mic era și puțin nervos și ocăra pe cel mai mare. „Acum ce să fac?”, îmi spun. „Ce poate face diavolul!”. Mă duc și-i spun celui mai mare: „Ascultă, el e mai mic! Și pentru că e puțin nervos, nu-l lua în nume de rău. Cere-i iertare!”. „Părinte, ce iertare să-i cer”, îmi spune, „nu vezi cum mă ocărăște? Eu nu am nici măcar idee de cele ce îmi spune”. Mă duc atunci Ia cel mai mic și îi spun: „Ascultă, este mai mare, lucrurile nu sunt așa cum le vezi tu. Du-te și-i cere iertare!”. Acela sare în sus, și începe să-mi strige: “O să ne certăm și noi. Părinte!”. „Hai să ne certăm, bre, Pantelimoane! Dar lasă-mă puțin să mă pregătesc...”, i-am spus și am plecat. Afară de mănăstire aveam niște lemne lungi ca să împrejmuiesc gradina. Mă duc, iau de la vreo 400 m depărtare un lemn de aproape 5 m și încet-încet îl

târăsc după mine, ca să-l fac să râdă. Acela a auzit ca îl târam; dar de unde să-și închipuie pentru ce îmi trebuie? Am intrat în curte târând lemnul, până am ajuns lângă pridvor. „Hai, bre, Pantelimoane, să ne certăm!”, îi spun. Au izbucnit în râs amândoi, când au înțeles pentru ce am adus lemnul. Asta a fost. S-a spart gheata. A crăpat diavolul. „Sunteți în toate mințile?”, le spun. „Ce înseamnă acestea?”. Și s-au împrietenit din nou.

- Clevetirea s-a făcut în aceeași zi?

- Da, și se ocărau urât. Vezi ce face diavolul? Acela poate îi invidia că erau așa de buni prieteni, ca frații; a bârfit pe unul la celălalt și a plecat. Clevetirea este foarte rea. De aceea diavolul se numește și clevetitor. Clevetește. Una spune unuia, alta celuilalt și pricinuiește sminteală. Și ai văzut, sărmanii de ei, au crezut și s-au încăierat.

- Intenționat le-a spus acela?

- Da, ca să-i despartă din... dragoste, nu din invidie...

Publicitatea făcută păcatelor

Când vedem ceva rău să-l acoperim, nu să-l publicăm. nu este corect să se facă publice căderile morale. Să presupunem că pe drum există o necurăție. Dacă va trece pe acolo un om cuminte, va lua o piatră și o va acoperi, ca să nu pricinuiască dezgust. Unul nesocotit însă, în loc s-o acopere, poate începe să răscolească și să împrăștie mai mult mirosul urât. Tot astfel este și atunci când, fără discernământ, dăm publicității păcatele celorlalți și pricinuim un mare rău.

„Spune-I Bisericii” (Mt. 18, 17) nu are înțelesul că toate trebuie să se facă și cunoscute, pentru că astăzi nu sunt toți Biserica. Biserica sunt creștinii care trăiesc așa cum vrea Hristos, iar nu ceilalți, care luptă Biserica. În primii ani ai creștinismului, când mărturisirea se făcea înaintea tuturor membrilor Bisericii, atunci „spune-I Bisericii” avea acest sens. Însă în epoca noastră, în care rar se află familie care să aibă același duhovnic, să nu ne înșele „ducă-se pe pustii” cu „spune-I Bisericii”, pentru că, atunci când publicăm, de pildă, o cădere morală, o facem cunoscută celor ce luptă împotriva Bisericii și le dăm pricină să înceapă războiul împotriva

ei; în felul acesta se clatină credința sufletelor slabe.

O mamă, atunci când are o fată care este desfrânată, n-o defaimă și n-o înjosește înaintea celorlalți, ci face cele ce poate ca să-i restabilească numele. Va vinde orice are și orice nu are, o va lua și vor merge în alt oraș, va căuta s-o mărite, ca să-i îndrepte astfel viața ei de mai înainte. Exact acesta este și modul de lucru al Bisericii. Vezi, Bunul Dumnezeu ne rabdă cu dragoste și nu teatralizează pe nimeni, deși cunoaște halul în care ne aflăm, ca un Cunoscător de inimi. Mici Sfinții n-au jignit niciodată pe vreun om păcătos înaintea lumii, ci au ajutat să se îndrepte răul cu dragoste, cu finețe duhovnicească și în chip tainic. Noi însă, cu toate că suntem păcătoși, facem dimpotrivă, ca fățarnicii. Trebuie să luăm aminte să nu ne smintim ușor și să credem că tot ceea ce fac alții este rău.

- Părinte, v-ați referit la publicarea căderilor morale. Anumite păcate sau situații bolnăvicioase trebuie făcute cunoscute în unele cazuri?

- Ascultă. Eu fac aceasta unor cunoscuți. Văd, de pildă, pe cineva că face o neorânduială și smintește pe ceilalți, îi spun o data, de cinci, de zece, de douăzeci, de treizeci de ori să se îndrepte, dar el nu se îndreaptă. Nu înțelege că nu are dreptul să continue o neorânduială după repetate atenționări, pentru că sunt atrași și ceilalți și îl imită. Vezi, oamenii pot imita foarte ușor răul, nu însă și binele. De aceea sunt nevoit după aceea s-o spun și altora care văd această neorânduială, pentru ca să-i apăr.

Adică atunci când spun: „Ceea ce face cutare nu mă odihnește”, n-o spun ca să judec - căci am spus-o de 500 de ori aceluia - ci pentru că sunt influențați cei ce văd cusurul lui și-l imită, căci spun: „Dacă Părintele Paisie nu îi spune nimic, înseamnă că e bine ceea ce face”. Dacă nu-mi spun gândul, că nu mă odihnește situația asta, dau impresia că o binecuvântez, că și eu sunt de acord cu această situație. Astfel se strică toți, pentru că pot crede că tactica aceluia e bună și o pun și ei în practică. Și ce iese după aceea? Mai cred și că nu i-am spus nimic celui în cauză. Nu știu că acela m-a sufocat atâta vreme. Avem și pe diavolul, care îi șoptește: „Nu-i nimic dacă faci aceasta. Vezi, și acela o face și Părintele Paisie nu-i spune nimic”. De aceea, atunci când văd că cineva își continuă tipicul făcând o

neorânduială, deși i-am spus să se îndrepte, spun aceasta, într-o discuție, unuia care îl cunoaște: „Ceea ce face cutare nu mă odihnește”, ca să-l păzesc și să nu se vatăme. Aceasta nu este judecată. Să nu încurcăm lucrurile.

După aceea, unii ca aceia vin și îmi spun: „De ce ai spus-o și altuia? Era un secret”. „Ce secret?”, îi spun. „Ți-am spus-o de o mie de ori și nu te-ai îndreptat. Nu ai dreptul să vatămi pe ceilalți care ar fi crezut că eu sunt de acord cu această situație”. Aceasta mai lipsea, să n-o spun, după atâta vătămare ce a făcut-o celorlalți. Mai ales atunci când vine vreun copil dintr-o familie ce-o cunosc și văd că, prin tactica lui, distruge familia, îi spun: „Ascultă, dacă nu te îndrepți, te spun mamei tale. Nu ai dreptul să vii la mine și să-mi spui ce faci și iarăși să-ți continui cântarea ta. O să fac cunoscut mamei tale, ca să vă apăr familia”. Când cineva se pocăiește, este bine. Dar atunci când continuă tactica sa, trebuie să vorbesc, căci sunt răspunzător.

CAPITOLUL 4 Fapte făcute cu prudență și dragoste

Lucrarea în noi înșine

Dacă vrei să ajuți Biserica, cel mai bine este să cauți să te îndrepți pe tine însuți, decât să cauți să îndrepți pe alții. Dacă te îndrepți pe tine însuți, imediat se îndreaptă o părticică din Biserică. Dacă aceasta ar fi făcut-o toți, Biserica s-ar fi îndreptat. Însă astăzi oamenii se preocupă de toate celelalte subiecte, dar nu se preocupă de ei înșiși. Pentru că a te preocupa de tine însuți cere osteneală, iar a te preocupa de alții este ușor.

Dacă ne preocupăm de îndreptarea noastră și ne întoarcem mai mult spre lucrarea lăuntrică decât spre cea exterioară, dând întâietate ajutorului dumnezeiesc, vom ajuta pe ceilalți mai mult și mai eficace. Ba încă, vom avea și pacea dinlăuntru, care va ajuta fără zgomot sufletele ce le vom întâlni, pentru că starea duhovnicească lăuntrică trădează virtutea sufletului și îi schimbă pe ceilalți. Când cineva se dăruiește lucrării exterioare înainte de a ajunge la strălucită stare duhovnicească lăuntrică, poate face o oarecare nevoință duhovnicească, dar are mâhnire, neliniște, lipsa de încredere în Dumnezeu și mereu își pierde pacea sa. Dacă nu își face bine mai întâi lui însuși, nu poate spune că interesul lui pentru binele obștesc este curat. Când se va elibera de omul său cel vechi și de orice lucru lumesc, va avea deja harul dumnezeiesc și atunci și el se odihnește și odihnește și orice fel de oameni. Dacă însă nu are harul Iui Dumnezeu, nu se poate impune nici lui însuși și nici pe alții nu îi poate ajuta, astfel încât să le aducă folos dumnezeiesc. Trebuie să se afunde în har și după aceea să-și folosească puterile lui sfințite pentru mântuirea celorlalți.

Binele să se facă în chip bun

- Părinte, cum gândiți atunci când vă confruntați cu o problemă?

- Mă gândesc ce se poate și ce nu se poate face omenește. O examinez din toate părțile. „Voi face asta. Voi vedea ce reacție va avea loc de aici, care de dincolo... Ce rău poate pricinui sau la ce poate folosi”. Eu întotdeauna încerc să cercetez o problemă din mai

multe părți, astfel încât rezolvarea ce-o voi da să fie pe cât se poate mai corectă. Pentru că se pot face multe greșeli dacă nu se ia aminte. Dacă va înțelege prea târziu ce trebuia să facă, nu folosește, deoarece, cum se spune, păsărică deja a zburat. Să spunem că cineva n-a luat aminte și a dat foc la o casă. Ei bine, nu-l spânzură nimeni pentru asta, dar răul s-a făcut.

Undeva s-a ivit o problemă. A venit cel care era răspunzător în această problemă și mi-a spus: „Ei, acum s-a aranjat problema. M-am dus, am aflat pe cutare și pe cutare, le-am spus asta și asta și totul s-a rezolvat". „Abia acum a început problema", îi spun. „Aceea care a fost n-a fost problemă. Acum s-a aprins focul. La început au fost doi cărbuni mici, care s-ar fi stins de la sine". Acela credea că prin acțiunile lui a rezolvat problema și chiar a vrut să-l lăudăm pentru aceasta. Dar prin ceea ce a făcut, a pricinuit un scandal mare și a mărit problema.

Este nevoie de multă atenție, prudență și discernământ pentru ca binele să se facă în chip bun și să folosească, pentru că altfel, în loc să folosească, îl demonizează pe celălalt. Apoi, ceea ce se gândește cineva să facă trebuie mai întâi să se coacă, pentru că de o rupe necoaptă, adică hotărăște pripit, poate să aibă probleme mai târziu și să se chinuiască. Chestiunile serioase, dacă se întârzie puțin, după aceea se rezolvă repede și corect. Se poate ca cineva să aibă deștep-tăciune, dar să aibă împreună cu ea și slavă deșartă și iubire de sine, și în acțiunile lui să premeargă acestea și să nu ia aminte. De pildă un câine la vânătoare, atunci când înaintează cu atenție, deși nu e de rasă, găsește urmele iepurelui, în timp ce altul, care e de rasă foarte buna și are toate însușirile, atunci când se grăbește, aleargă în dreapta și-n stânga fără rezultate. Acțiunea săvârșită înaintea gândirii are mândrie. De aceea să nu se grăbească nimeni să acționeze, ci mai înainte să se gândească și să se roage. Atunci când premerge rugăciunea, nu acționează spuma minții, ușurătatea, ci mintea cea sfințită.

Chiar și oamenii duhovnicești procedează de multe ori ca și cum n-ar exista Dumnezeu; nu-L lăsăm pe Dumnezeu să acționeze. Dumnezeu știe cum să lucreze. Deși există mijloace duhovnicești ca să se rezolve anumite situații duhovnicești grele, cu toate acestea noi acționăm lumește. Când eram la Sinai, un hoge mergea în fiecare vineri în mănăstire, urca în minaretul unei geamii care era

acolo și striga. Și avea o voce!... Se auzea până sus la sihăstria Sfintei Epistimia. După aceea mănăstirea a hotărât să închidă poarta vinerea, atunci când mergea hogea, ca să nu mai poată intra; eu nu știam de această hotărâre, într-o zi, pe când coboram spre mănăstire îl văd pe hogea mânios. „Acum am să le arăt eu", îmi spune. „De ce mi-au închis poarta ca să nu intru?". „Au închis-o ca să nu intre cămilele", îi spun. „Nu cred că au închis-o pentru ca să nu intri tu". După aceea am spus ceva despre aceasta și Părinților. Un secretar îmi spune: „Îi voi arăta eu lui hogea! Îl voi aranja eu. Voi scrie la guvern că hogea ne face probleme". „Ascultă", îi spun. Ortodoxia nu procedează așa. să facem o priveghere, să cântăm slujba Părinților Sinaiți, a Sfintei Ecaterina și să lăsăm să vorbească Dumnezeu. Mă voi duce și eu sus și mă voi ruga". Am spus unor Părinți să se roage și ei și astfel i-a venit o palmă lui hogea încât a plecat singur, a dispărut. Pentru că, chiar dacă ar fi închis poarta, guvernul s-ar fi încredințat că nu este adevărat faptul că-i presează hogea și apoi ar fi avut probleme, hogea ar fi spus că monahii au închis poarta deoarece mergea în fiecare vineri acolo, și ar fi făcut un rău mănăstirii.

Un altul, mai demult, a văzut muntele și a vrut să-și facă o căsuță acolo sus, pe vârful Sfintei Ecaterina!... S-a îmbolnăvit și s-a dus, a murit. Mai pe urmă a venit și un altul să facă ceva acolo și s-a dus și acesta, a murit. De aceea este mai bine să nu ne bazăm numai pe acțiunile noastre omenești, ci să ne rugăm și să-L lăsăm pe Dumnezeu să lucreze.

Comportament cu discernământ

- Părinte, când vedem pe cineva că se comportă urât, trebuie să-i spunem ceva?

- Potrivit cu ce fel de om este. Este nevoie de mult discernământ și de iluminare dumnezeiască în vremea noastră. Nu este ușor să vă vorbesc despre aceasta. Într-un caz, așa cum am văzut, există 500 de subcazuri. Sunt unii care pot fi îndreptați, alții care nu se îndreaptă, ba chiar la o observație de-a noastră pot reacționa. Mai ales când unul ca acesta are egoism și-l atingi, reacționează urât. Deși de multe ori înțelege că greșește, totuși din pricina egoismului nu dă înapoi. Iar când intențiile noastre nu sunt chiar curate, adică împreuna cu interesul există și mândrie și dragostea nu este curată,

în celălalt se creează o mare repulsie.

Atunci când mustrăm pe cineva din dragoste, cu durere, fie că celălalt înțelege dragostea noastră, fie că nu, schimbarea se săvârșește în inima lui, deoarece suntem mișcați de dragoste curată. În timp ce mustrarea ce se face fără dragoste, cu patimă, îl face fiara pe celălalt, pentru că răutatea noastră se lovește de egoismul aceluia, și atunci sar scântei și se aprinde și foc, ca atunci când lovești cremenea de amnar. Când îl răbdăm pe fratele nostru din dragoste, acela simte aceasta. Precum simte și răutatea pe care o avem înlăuntrul nostru, deși nu se manifestă, pentru că îi pricinuiește tulburare. La fel se întâmplă și cu diavolul, care aduce tulburare chiar și atunci când se înfățișează ca înger de lumină, în timp ce adevăratul înger pricinuiește o veselie lină negrăită.

- Adică, Părinte, atunci când spunem ceva și se stârnesc împotriviri, înseamnă că am făcut-o din egoism?

- Se pricinuiesc și multe interpretări greșite; căci unul înțelege unele, altul altele! Dar fiecare să se cerceteze întotdeauna pe sine însuși: „De ce vreau să spun aceasta? De unde pornesc? Mă doare pentru el sau vreau s-o spun doar ca să par bun, să mă arăt că sunt cineva?”. Dacă cineva se va curați lăuntric, atunci fie de se va mânia, fie de va striga, fie de va face o observație, intențiile lui vor fi curate. După aceea, toate merg firesc, deoarece acționează cu discernământ. Iar discernământul este curățirea, iluminarea dumnezeiască și claritatea duhovnicească. Prin urmare, cum să existe egoism acolo? Iar atunci când intențiile sunt curate, omul are odihnă. De aici veți putea deosebi dacă orice lucrare a voastră este bună.

De multe ori nu înțelegeți că modul în care spuneți ceva altuia are ifos de director: „Aceasta trebuie să se facă așa și așa“. Intră apoi egoismul în lucrare și îl aruncați pe celălalt în aer. Dacă există intenții curate și smerenie, observația îl ajută pe celălalt, altfel intră egoismul, care duce la un rezultat contrar. Să vă scoateți pe voi înșivă, egoismul vostru, din acțiunile voastre. Atunci veți fi mișcate numai de intențiile cele curate. De cele mai multe ori comportamentul fără discernământ face mai mare rău decât comportamentul nebunilor care n-au judecată și își sparg capetele, deoarece cei fără discernământ, prin cuvintele lor tăioase, năucesc

sufletele sensibile și de multe ori le rănesc de moarte, pentru că le duc la deznădejde.

Sunt și unii care se comportă în același fel față de toți. Dar nu putem pune într-un degetar cât punem într-un butoi; sau să încărcăm pe un bou, cât pe un cal. Boul este să tragă plugul; nu se poate să-i punem samar și să-l încărcăm. Pe cal nu trebuie să-l punem la plug, pentru că el este bun să ridice greutate. Pentru o treabă este unul, pentru alta celălalt. Să nu dorim să punem toată lumea pe calapodul nostru. Fiecare are particularitățile lui. Să le trecem cu vederea pe unele, atunci când acestea nu vatămă. Dacă ar fi putut intra în rânduială toți oamenii încă din viața aceasta, nu s-ar mai fi făcut neorânduieli și ar fi fost și aici rai. Așadar, să nu avem pretenții neraționale de la ceilalți.

Dragostea este caracteristica sincerității duhovnicești

Lumea merge urât astăzi, pentru că toți spun mari „adevăruri”, care însă nu corespund cu realitatea. Cuvintele dulci și marile adevăruri au valoare atunci când ies din guri adevărate și prind rădăcină numai în oamenii binevoitori și în cei care au minte curată.

- Părinte, există sinceritate lumească și sinceritate duhovnicească?

- Da, desigur. Sinceritatea lumească este fără discernământ.

- Adică cineva vorbește și când trebuie și când nu?

- Pe lângă aceasta, adevărul este adevăr, dar dacă vreodată spui adevărul fără discernământ, acesta nu mai este adevăr. De pildă, este adevărat că este bolnav mintal cutare. Dar dacă mergi și îi spui aceasta, nu-l folosești. Sau altul spune: „Ca să fiu sincer, mă voi duce și voi păcătui în piață”. Aceasta nu este sinceritate. Cel ce are mult discernământ are și dragoste nobilă, jertfire de sine și smerenie, și chiar adevărul cel amar îl spune cu multă simplitate și îl îndulcește cu bunătatea sa, folosind astfel foarte eficace prin cuvintele sale dulci, precum medicamentele amare folosesc mai mult decât siropurile dulci.

Atunci când se folosește fără discernământ, adevărul poate face

și crimă. Unii acționează în numele adevărului și fac crime. Când cineva are sinceritate fără discernământ, poate face un rău îndoit, mai întâi în el însuși și apoi în ceilalți, pentru că această sinceritate nu are milă. Cine vrea să fie cu adevărat sincer să înceapă să fie sincer mai întâi cu el însuși, pentru ca de aici începe sinceritatea duhovnicească. Când cineva nu este sincer cu sine însuși, își bate joc și se nedreptățește numai pe sine. Dar când se comportă fără sinceritate față de alții, păcătuiește de moarte, pentru că își bate joc de ceilalți.

- Părinte, se poate mișca cineva astfel din simplitate?

- Ce simplitate! Unde ai aflat simplitate într-un astfel de om! Dacă este copil, va avea simplitate. Dacă este sfânt, va avea simplitate. Dacă este mare și nu este întârziat mintal și se mișcă așa, va fi diavol.

- Și cum se simte acesta?

- Ca într-un adevărat iad. Dintr-o ispită intră într-alta. Mereu are ispite.

- Părinte, nu trebuie să se poarte cineva cu onestitate?

- Dreptatea, așa cum o folosesc mulți, are un duh juridic. „Sunt onest”, spun unii, „vestesc de pe acoperișuri” (Lc. 12, 3), și îl fac pe celălalt de râs, dar în cele din urmă se fac ei înșiși de râs.

„Litera legii omoară”

(Cor. 3, 6)

Odată am spus cuiva: „Ce ești tu? Luptător al lui Hristos sau luptător al diavolului? Știi că există și luptători ai diavolului?”. Creștinul nu trebuie să fie fanatic, ci să aibă dragoste față de toți oamenii. Cel ce aruncă cuvinte fără discernământ face rău, chiar dacă ar avea dreptate. Am cunoscut un scriitor care avea multă evlavie, dar vorbea mirenilor cu un limbaj plin de cruzime, care pătrundea în profunzime și tulbura. Odată îmi spune: „La o întrunire am spus asta și asta unei doamne”. Dar modul în care i-a vorbit a terminat-o. A jignit-o înaintea tuturor. „Ascultă”, îi spun, „tu arunci în ceilalți coronițe de aur cu diamante, însă așa cum Ie

arunci spargi capetele, și nu numai pe cele sensibile, ci chiar și pe cele tari”. Să nu aruncăm cu pietre în oameni... În mod creștinesc. Cine mustră înaintea celorlalți pe cineva care a păcătuit sau vorbește cu patimă despre o oarecare persoană, unul ca acesta nu e mișcat de Duhul lui Dumnezeu, ci de celălalt duh. Modul de a proceda al Bisericii este dragostea, el diferă de acela al juriștilor. Biserica le privește pe toate cu îndelungă-răbdare și caută să ajute pe fiecare, orice ar fi făcut, oricât de păcătos ar fi.

Văd la unii creștini un mod ciudat de logică. E bună evlavia lor, e bună și dispoziția pentru bine, dar e nevoie și de discernământ și lărgime duhovnicească, ca să nu fie însoțită evlavia de îngustimea de minte și de senilitate. Totul este să avem o stare duhovnicească în care să acționăm cu discernământ duhovnicesc, pentru că altfel rămânem la „litera legii”, iar „litera legii omoară”. Cel ce are smerenie nu face niciodată pe dascălul; ascultă și, atunci când i se cere părerea, vorbește cu smerenie, niciodată nu spune „eu”, ci „gândul îmi spune”, sau „Sfinții Părinți au spus”. Adică vorbește ca un ucenic. Cel care crede că este destoinic să îndrepte pe alții are mult egoism.

- Părinte, atunci când cineva începe de la intenția cea bună spre a face ceva și ajunge la extreme, lipsește discernământul?

- Lucrarea lui are înlăuntrul ei un egoism de care nu își dă seama, deoarece nu se cunoaște pe sine, și de aceea cade în extreme. De multe ori unii încep prin evlavie, dar unde ajung! Precum iconolatrii și iconomahii. Extrema la unii, extremă și ia ceilalți. Primii au ajuns până într-acolo încât să radă icoana lui Hristos și praful vopselelor să-l pună în Sfântul Potir, ca să se facă mai bună Sfânta împărtășanie. Ceilalți ardeau icoanele și le aruncau... De aceea Biserica a fost nevoită să pună icoanele sus, ca să ne închinăm și să acordăm cinste persoanelor zugrăvite pe icoane.

Orice lucru am face, să-l facem pentru Dumnezeu

- Părinte, de obicei mă port cu frică să nu mâhnesc pe ceilalți sau să nu scad în ochii lor. Nu mă gândesc să nu mâhnesc pe Dumnezeu. Cum să sporesc întru mine frica lui Dumnezeu?

- Este nevoie de trezvie. Orice ar face omul, s-o facă pentru Dumnezeu. Uităm de Dumnezeu și rămâne după aceea gândul că facem ceva deosebit, dar facem de complezență și căutăm numai să nu scădem în ochii oamenilor. În timp ce dacă ar acționa cineva cu gândul că Dumnezeu îl vede și îl veghează, atunci orice ar face are siguranță; altfel, dacă face ceva doar ca să apară bun în ochii oamenilor, le pierde pe toate, pe toate le risipește. Pentru fiecare acțiune a sa, omul trebuie să se întrebe pe sine: „Oare ceea ce fac acum mă odihnește pe mine? Dar pe Dumnezeu îl odihnește?”, și să cerceteze dacă aceea este plăcută lui Dumnezeu. Dacă uită să facă asta, uita după asta și de Dumnezeu. De aceea, mai demult se spunea: „Pentru Dumnezeu...”, sau „netemătorul de Dumnezeu”, „nu se teme de Dumnezeu?”. Sau spuneau: „Dacă vrea Dumnezeu, dacă îngăduie Dumnezeu”. Simțeau prezența lui Dumnezeu peste tot; aveau mereu înaintea lor pe Dumnezeu și luau aminte. Trăiau ceea ce spune Psalmul: *„Văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea, ca să nu mă clatin și nu se clătinau”* (Ps. 15, 8). Acum, vezi, încet-încet intră tipicul european și mulți nu fac răul, mai mult din politețe lumească. Orice face cineva, s-o facă curat pentru Hristos, să cugete că Hristos îl vede, îl urmărește, în orice mișcare a sa centrul să-i fie Hristos. Să nu aibă în el elementul omenesc. Dacă ne mișcăm cu scopul să plăcem oamenilor, aceasta nu ne folosește la nimic. E nevoie de multă luare-aminte. Totdeauna să cercetez intențiile de care sunt mișcat și cum observ că mă mișc de complezentă, s-o lovesc imediat. Pentru că atunci când vreau să fac un bine și intră la mijloc complezența, ei bine, atunci scot apă din fântână cu o găleată găurită.

Cele mai multe ispite le creăm noi înșine, atunci când (în locul lui Dumnezeu) ne punem pe noi înșine în raportul nostru cu ceilalți. Adică atunci când ne mișcăm purtați de interese meschine, vrem să ne înălțăm pe noi înșine și urmărim satisfacția noastră personală. În cer nu se urcă cu urcușul lumesc, ci cu coborâșul duhovnicesc. Cel ce merge pe jos merge totdeauna cu siguranță și nu cade niciodată. De aceea, pe cât putem, să dezrădăcinăm proiecția lumească și succesul lumesc, care de fapt sunt nereușită duhovnicească. Să ne scârbim atât de egoismul ascuns cât și de cel afișat, precum și de complezență, ca să iubim sincer pe Hristos. Epoca noastră nu e caracterizată de lipsa de zgomot, ci de impresionarea lipsită de sens. Viața duhovnicească este lipsită de zgomot. E bine să facem cele ce

sunt potrivit măsurii noastre în chip corect, fără zgomot, fără pretenții mai presus de puterile noastre, pentru că altfel va fi spre paguba sufletului și trupului nostru, și adesea și în dauna Bisericii.

În a plăcea în chip curat aproapelui nostru există și satisfacția de a plăcea lui Hristos. Aici trebuie să luăm aminte, cum să curățim mulțumirea de a plăcea aproapelui, adică să scoatem din ea complezența, ca să meargă și această ofrandă a noastră la Hristos. Atunci când cineva încearcă să aranjeze problemele bisericești chipurile în mod ortodox, dar scopul lui este totuși de a se aranja mai bine pe sine însuși, adică privește la interesul său, cum va fi binecuvântat unul ca acesta de Dumnezeu? Pe cât putem, să ne orânduim viața în așa fel încât să ne înrudim cu Dumnezeu. să ne mustram mereu pe noi înșine și să căutăm cum să facem voia lui Dumnezeu. Când facem voia lui Dumnezeu, atunci ne înrudim cu Dumnezeu și atunci, fără ca cineva să ceară de la Dumnezeu, primește; primește mereu din izvorul cu apa cea vie.

Să dobândim simțământul duhovnicesc

Duhul Sfânt este unul și are multe harisme. Nu este unul aici și altul dincolo. Nu este duhul zăpăcelii, ci al dragostei, al păcii... Atunci când oamenii duhovnicești se lovesc, aceasta înseamnă că se află sub înrâurirea multor altor duhuri, că nu au nici o legătură cu Unul Duhul Sfânt. Odinioară Duhul Sfânt lumina, inspira. Mare lucrul. Astăzi nu află condiții să Se pogoare. Babilonia din Vechiul Testament era nevinovată. Cereai, de pildă, lut și îți aduceau paie. Acum avem babilonie cu patimi. Ceri mortar și-ți aruncă cu cărămidă în cap. Dar daca omul s-ar scoate pe sine din orice acțiune a sa și și-ar tăia voia, atunci ar lucra corect și ar avea negreșit luminare dumnezeiasca și ar exista duhul înțelegerii. Pentru că atunci când omul își scoate ideea sa, vin ideile dumnezeiești.

Trebuie să dobândim simțământ duhovnicesc spre a putea avea și iluminarea dumnezeiască. Este foarte important să se facă treaba aceasta, pentru ca oamenii să înțeleagă unele lucruri. Mai ales în vremea noastră aceasta ne-o impun împrejurările. Vedeți, și în Asia Mica atunci, în acei ani grei, situația îi silea pe oameni și mintea lor lucra. Doi greci erau înaintea armenilor și a turcilor și se înțelegeau, fără să înțeleagă ceva nici armenii, nici turcii. Cu cât mai mult astăzi, când vezi în ce situație trăim, este nevoie ca oamenii

duhovnicești să se înțeleagă. Vor veni ani grei. Trebuie să ne lucreze mintea. Daca nu lucrează mintea omului și nu exista nici iluminare dumnezeiască, atunci la orice mișcare trebuie să primească poruncă în ce fel să se miște. Nu așteptați să vi se spună toate. Unele lucruri, chiar și fără să vi le spună, trebuie să le înțelegeți singure. Îmi aduc aminte că odată, în Konița, înainte de a merge în armată, am aflat că vin răzvrătiții. Eram patru - trei erau musulmani - și ne-am ascuns într-o casă turcească, de la marginea orașului. Un turculeț de cinci ani a înțeles și ne-a spus: „Mergeți în bucătărie, ies eu să-i întâmpin”. Am intrat așadar în bucătărie, am ieșit pe din spatele casei și așa am apucat să ne ascundem mai jos, în niște magazii. Copilul a ieșit afară și a spus răzvrătiților că nu este nimeni înăuntru și au plecat. Copil de cinci ani, numai atâtica, abia știa să vorbească, și ați văzut cu câtă prudență s-a purtat. Măi, măi, spirt era! Vezi, observa, iubea, în timp ce unul mare și necugetat ar fi putut face rău. Iar noi, fiind botezați, miruiți, catehizați, cu studii, să rămânem în starea de prunci? Să fiți cu șase aripi. Știți cine sunt cei cu șase aripi? Au șase aripi și le lovesc psalmodiind: „Sfânt, sfânt, sfânt”. Să zburați, să aveți șase aripi.

Iluminarea dumnezeiască este totul

De multe ori spun unora: “Fă cum te luminează Dumnezeu”. Când spun: „cum te luminează Dumnezeu”, înțeleg ca omul să vadă lucrurile cu lumina dumnezeiască și nu cu logica omenească. să nu creadă că orice îl odihnește pe el este și iluminarea lui Dumnezeu.

- Părinte, cum vine iluminarea dumnezeiască?

- Dacă vom curăți cablurile de rugină, omul cel vechi devine un bun conductor și atunci trece harul lui Dumnezeu prin el și primește lumina dumnezeiască a harului. Altfel, se fac scurt-circuite și nu lucrează harul. Toată lucrarea este ca omul să ia aminte să nu-l părăsească harul lui Dumnezeu, ca să aibă iluminarea dumnezeiască. Pentru că dacă nu există iluminare dumnezeiască, toate sunt pierdute.

Ce a tras Hristos cu ucenicii mai înainte de a-i adumbri harul, și aceasta numai pentru că erau pământești! Și înainte de Cincizecime s-a dat ucenicilor putere de Ia Dumnezeu spre a ajuta lumea. Însă nu aveau încă iluminarea dumnezeiască pe care au luat-o la

Cincizecime. Deși Hristos le spunea că vor merge în Ierusalim și fiul Omului va fi răstignit etc., aceia credeau că, atunci când vor merge în Ierusalim, îl vor face împărat. Gândeau omenește. De aceea îi preocupa cine va sta de-a dreapta și cine de-a stânga lui Hristos. Merge mama fiilor lui Zevedei și-L roagă ca să pună în împărăția Sa pe un copil de-al ei de-a dreapta Sa și pe celălalt de-a stânga Sa. Dar din ziua Cincizecimii, când Hristos le-a trimis pe Mângâietorul, pe Duhul Sfânt, apostolii au avut neîncetat harul dumnezeiesc. Mai înainte, numai de câteva ori au arătat că aveau iluminarea dumnezeiască. Era ca și cum s-ar fi umplut bateria lor și iarăși s-ar fi descărcat. Era nevoie ca iarăși s-o pună în priză. Dar atunci când le-a trimis pe Mângâietorul, nu mai era nevoie de... priză. Nu că noi astăzi suntem mai buni si aceia erau mai răi, ci noi trăim în vremea harului, de aceea nu vom avea ce răspunde. Suntem botezați, avem și pe Mângâietorul, le avem pe toate. Atunci nu Se răstignise încă Hristos și, într-un anumit fel, avea stăpânire diavolul și ușor îi încurca pe oameni. După Răstignire, Hristos le-a dat tuturor posibilitatea să aibă iluminarea dumnezeiască. S-a jertfit Hristos și ne-a eliberat. Ne-am botezat în numele Lui. Priza o avem permanent pusă. Acum noi ne facem pricină să nu treacă curentul harului dumnezeiesc, deoarece ne lăsăm cablurile noastre să ruginească.

- Părinte, ce condiții trebuie îndeplinite ca să locuiască Duhul Sfânt în om?

- Duh de nevoință, smerenie, mărime de suflet, noblețe, jertfire de sine. Daca lipsește harul Sfântului Duh, omul este nefolositor. Duhul Sfânt este lumina, lumina dumnezeiasca. Totul este aici. Dacă cineva nu vede, se poate lovi de geam, poate cădea în vreo prăpastie sau groapă sau în necurații și chiar în hazna. Nu vede unde merge, pentru ca este lipsit de lumină. Dar dacă vede puțin, se păzește. Iar dacă vede și mai mult, evită toate primejdiile și merge cu siguranță pe drumul sau. Dar ca să vină Lumina, trebuie să vrei să ieși din întuneric. Chiar puțin de ar vedea oamenii, nu vor cădea și Dumnezeu nu se va mâhni. Dacă un tată se mâhnește atunci când copiii lui cad în noroi, în spini, în prăpastie, cu cât mai mult Dumnezeu.

Tot răul ce se face în lume se face deoarece lipsește iluminarea dumnezeiască. Iar când lipsește iluminarea dumnezeiască omul se afla în întuneric. Atunci unul spune: „vom merge pe aici”, altul:

„nu, eu știu mai bine; vom merge pe aici”. Unul, „pe aici”, altul „pe acolo”. Fiecare crede că este bine să se meargă pe acolo pe unde merge el. Toți se interesează de bine, dar se află într-o stare de întunecare și nu se pot înțelege. Dacă n-ar exista întunecarea, nu s-ar certa; ar vedea drumul cel mai bun și ar merge pe el. Vreau să spun că toți se mișcă cu intenția cea bună, dar Fiindcă există întunecarea, se pricinuiesc multe ispite și în societate și în Biserică. Cel puțin în Biserică cei mai mulți nu au intenție rea, dar lipsește iluminarea dumnezeiască. Se nevoiesc pentru bine, dar în cele din urmă unde sfârșesc? De aceea să cerem de la Dumnezeu să ne dea fie și puțină iluminare dumnezeiască, pentru că altfel ne vom poticni ca orbul. La Sfânta Liturghie, când preotul spune: „Ale Tale dintru ale Tale...”, mă rog lui Dumnezeu să lumineze lumea ca să vadă. să lumineze puțin Dumnezeu și să se îndepărteze întunericul, ca oamenii să nu se secătuiască duhovnicește. Și după Psalmul al doilea, pe care Sfântul Arsenie Capadocianul îl citea: „ca Dumnezeu să lumineze pe cei ce merg la întruniri”, spun: „Să lumineze Dumnezeu pe toți mai-marii, apoi să lumineze Ierarhia și pe toți Părinții Bisericii ca să primească Duhul Sfânt spre a ajuta lumea”. Dacă unul se va lumina puțin și pe ceilalți i-ar deschide, știți ce bine se poate face? Un cuvânt să spună unul mare și toate se schimbă. Oamenii au nevoie de iluminarea dumnezeiască.

Bunul Dumnezeu dă iluminarea sa dumnezeiască celor ce au intenție bună. Un judecător mi-a povestit un caz pe care l-a rezolvat el însuși. O mănăstire a trimis pe unul din monahii ei cu 500 de lire de aur să cumpere un teren. S-a dus și a întrebat pe un oarecare negustor, iar acela i-a spus: „Lasă-le la mine, ca să nu le mai duci cu tine!”. Și i-a lăsat banii. „Ce om bun”, a spus monahul cu naivitate, „că m-a izbăvit de povară”. Când s-a întors, nu numai că nu i-a dat cele 500 de lire, ci spunea acela că dimpotrivă, el i-a dat monahului 8 milioane de drahme. Sărmanul monah se gândea cum să se întoarcă la mănăstire. Dăduse cele 500 de lire și n-a luat nimic, iar acela îi cerea pe deasupra și 8 milioane. Afacerea a ajuns la judecătorie. La judecată, judecătorul, printr-o inspirație, i-a pus o serie de întrebări și s-a dovedit astfel că negustorul nu numai că n-a dat nimic monahului, ci i-a luat și lirele. Am distins la acest judecător o stare ca a proorocului Daniil (Istoria Susanei, 45-62). Fiindcă avea frica lui Dumnezeu, Dumnezeu l-a luminat și a acționat drept.

Totul este iluminarea dumnezeiască. Și dacă vine iluminarea dumnezeiască, atunci omul se odihnește și toți cei dimprejurul lui și el însuși se desfătează duhovnicește. De aceea spun că sunt bune și luminile, și luminile mai mari, și descoperirile minții, dar mai presus de toate este lumina dumnezeiască a harului lui Dumnezeu, care luminează pe om. Omul care are iluminarea dumnezeiască vede foarte curat lucrurile, este vestit[3]" fără să simtă nesiguranță și astfel nici el nu se chinuiește sufletește, dar și pe alții îi ajută eficace.

PARTEA A DOUA NEVOINȚĂ ȘI EVLAVIE

«Cel ce ia aminte și ia în serios problema mântuirii sufletului său, se nevoiește, sporește, rodește, se hrănește duhovnicește și se bucură îngerește».

CAPITOLUL 1 „Lupta cea bună”

Nevoința pentru sfințirea sufletului

Mult mă bucur când văd suflete care iau aminte și se nevoiesc în lumea care s-a umplut de diavoli. Dumnezeu, ca un bun și drept cum este, ne-a dat tuturor harismele potrivite fiecăruia - de pildă bărbaților bărbăția și femeilor dragostea - ca să ne nevoim și să urcăm treptele duhovnicești cu ajutorul harului dumnezeiesc spre a ne apropia din ce în ce mai mult de Cel Care este Creatorul nostru. Nu trebuie să uităm niciodată că avem alături de noi, afară de oamenii ce ne pot ajuta duhovnicește, și pe Iisus Hristos, Care ne ajută, pe Maica Domnului, pe heruvimi, pe serafimi și pe toți sfinții. Așadar, curaj! Hristos este foarte puternic, este atotputernic și ne va da puterea Sa cea dumnezeiască să sfărâmăm coamele celui viclean. Ne urmărește mereu nevăzut și ne întărește atunci când noi avem intenție bună și ne facem, după putere, mica noastră nevoință.

Pe cât putem, să ne îndepărtăm de pricinile păcatului. să luăm aminte la simțurile noastre, pentru că toate de acolo încep. Și atunci când, vreodată sau de mai multe ori, ne este greu, să evităm cel puțin curiozitatea, ca ochii noștri să nu adune chipuri păcătoase căci apoi diavolii ne vor rula filme. Dacă luăm un cărbune aprins și-l ținem în palmă, este firesc să ne ardă. Dar dacă îl mișcăm în mână - se înțelege că pentru puțin timp - nu ne va arde. Tot astfel se întâmplă și cu imaginile păcătoase, atunci când se mișcă repede, ochii nu le țin, ci numai trec peste ele și nu ni se arde sufletul.

Toți care n-au luat aminte și au dobândit obișnuințe rele trăind o viață lumească, după întoarcerea lor să primească fără murmur războiul vrăjmașului, însă fără să cultive dorințe rele. Dacă se vor nevoi astfel, se vor curăța și vor ajunge în starea oamenilor curați, care n-au cunoscut nici păcate mari, nici n-au dobândit obișnuințe rele și pentru aceasta nici război mare nu au. Și dacă vor pune în valoare ca experiență căderile lor de mai înainte, vor spori mult. Dacă cineva merge pe un teren minat și nu cunoaște zona, va fi nevoit să înainteze foarte încet și cu atenție, altfel va fi aruncat în aer. Iar dacă va cunoaște mai mult sau mai puțin zona, deși poate că va fi puțin rănit, totuși cu experiența pe care o are înaintează statornic și repede. Dacă cineva se va ocupa de ogorul cel necultivat

al sufletului, va dezrădăcina toți spinii patimilor lui și va planta în locul lor virtuți. Dar această lucrare este obositoare și are trebuință de multă voință și răbdare.

- Părinte, să ne spuneți practic cum se face această lucrare.

- Fiecare să încerce în fiecare zi să pună înăuntrul său ceva duhovnicesc, care va respinge ceva lumesc și păcătos, și așa, încet-încet, se va dezbrăca de omul cel vechi și în continuare se va mișca liber în spațiul duhovnicesc. Să-și pună în memorie închipuiri sfinte în loc de păcătoase. Să schimbe cântecele cu psalmodieri și revistele lumești cu cărți duhovnicești. Dacă omul nu se taie de la orice lucru lumesc și păcătos și nu are comuniune cu Hristos, cu Prea Curata, cu sfinții, cu Biserica biruitoare și nu se lasă cu desăvârșire în mâinile lui Dumnezeu, nu poate dobândi sănătatea duhovnicească.

- Părinte, în ce constă sănătatea duhovnicească?

- Sănătatea duhovnicească înseamnă gânduri curate, minte luminată și inimă curată în care își fac sălaș mereu Hristos și Maica Domnului. Multa luare aminte cu supravegherea de sine și rugăciune ne ajută foarte mult să dobândim sănătatea sufletului. Rugăciunea este absolut necesară pentru curățirea sufletului, iar cumințenia, pentru păstrarea unei stări duhovnicești bune.

Desigur, viața nu este o tabără de vară. Are bucurii, dar are și mâhniri. Înainte de înviere este Răstignirea. Loviturile încercărilor sunt absolut necesare pentru mântuirea sufletului nostru, deoarece ele curăță sufletul. Așa cum se întâmplă și cu rufele. Cu cât le frecăm mai mult atunci când le spălăm, cu atât se curăță mai bine. La fel și cu caracatița, cu cât o lovim mai mult, cu atât mai mult se curăță și se înmoaie. Și peștele se vede frumos când înoată în mare și este viu, chiar și când este în piață cu solzii și măruntaiele lui, dar se face folositor numai atunci când se curăță - deși se urâțește la exterior - și apoi se frige. Tot astfel și omul, atunci când pierde ceva lumesc, deși pe din afară se pare că își pierde viața, viabilitatea lumească - solzii - și se golește de orice are nefolositor întru sine și „se frige”, atunci se face folositor.

Ce ajută la sporirea duhovnicească

Oamenii pe care i-au lovit unele încercări, fie că așa a îngăduit

Dumnezeu ca să-i înfrâneze, fie din pizma celui viclean, au nevoie după aceea de multe însoriri și de răcorire duhovnicească, pentru ca să înflorească și să rodească. Ei sunt precum copacii care, deși prind curaj din însoririle de iarnă, mai apoi sunt înfrânți de vardar (Vânt de nord foarte rece), și după aceea au nevoie mereu de însoriri primăvăratece și de ploi, ca să circule sucurile în ei și să scoată flori și roade.

- Părinte, ce trebuie să facă cineva ca să ia „demaraj" duhovnicesc?

- Nevoință cu mărime de suflet, cu nădejde și încredere în Dumnezeu. Încrederea în Dumnezeu și simplitatea în nevoință cu mărime de suflet aduc pacea lăuntrică și siguranța, și atunci sufletul se umple de nădejde și bucurie. Este trebuință de răbdare, de mărime de suflet și de bărbăție duhovnicească pentru ca nevoitorul să se încununeze. Bărbăția se desprinde din inima generoasă și atunci când cineva face ceva cu inima sa pentru Hristos, nici nu obosește, nici nu-l doare, pentru că durerea pentru Hristos este desfătare duhovnicească. Sporirea duhovnicească se poate face foarte repede, cu puțină voință, mărime de suflet și luare aminte de sine. În continuare sufletul va fi ajutat de Hristos, de Maica Domnului, de îngeri și de sfinți. Mult ajută de asemenea studiul, rugăciunea, întoarcerea spre sine și puțină liniștire.

Hristos întărește pe cei ce luptă „lupta cea bună" (Tim. 6, 12), pe care au dus-o toți sfinții spre a supune duhului trupul. Chiar dacă suntem răniți, nu trebuie să ne pierdem sângele rece, ci să cerem ajutorul lui Dumnezeu și să continuăm nevoința cu bărbăție. Păstorul Cel Bun va auzi și se va grăbi îndată spre ajutor, precum ciobanul atunci când va auzi vreun miel că zbiară disperat din pricina vreunei răniri sau a vreunei mușcături de lup sau de câine. I-am iubit și m-a durut mai mult pentru ei și-i am mereu în minte pe cei care au avut cândva o viață vrednică de plâns dar acum se nevoiesc, decât pe cei care nu sunt chinuiți de patimi. Și pe cioban îl doare mai mult de mielul rănit sau bolnav și-l îngrijește în mod deosebit, până ce se va însănătoși și el.

Iar dacă ne nevoim cum trebuie, dar nu vedem nici o sporire, de multe ori se întâmplă aceasta: diavolul, fiindcă i-am declarat război, a cerut întăriri de la Satana. Astfel, dacă anul trecut ne-am luptat cu

un diavol, anul acesta ne luptăm cu 50, la anul ne vom lupta cu mai mulți etc. Lucrul acesta nu îngăduie să-l vedem, ca să nu ne mândrim. Fără ca noi să ne dăm seama, Dumnezeu lucrează în sufletul nostru atunci când vede intenție bună.

- Părinte, când cineva se nevoiește și într-adevăr nu sporește, ce este de vină?

- Poate se nevoiește cu mândrie. Dar să vă spun ce pățesc unii de nu sporesc. Deși au toate condițiile, le risipesc însă în lucruri mici și după aceea nu au putere să se angajeze în nevoința duhovnicească. Să spunem că începem o ofensivă împotriva vrăjmașului și ne pregătim cu toate cele absolut necesare ca să-i stăm împotrivă. Dar acela (vrăjmașul), fiindcă se teme că nu va reuși, încearcă să ne distragă și să ne atragă în altă parte atenția, cu sabotaje și incursiuni în alte puncte. Noi atunci ne întoarcem atenția într-acolo. Trimitem puteri la dreapta și la stânga. Timpul trece, proviziile de război se împuținează. Dăm armatei echipament vechi. Ostașii încep să murmure. Și rezultatul este că se epuizează toate puterile noastre și nu mai putem sta împotriva vrăjmașului. Așa fac unii și în nevoința duhovnicească.

- Părinte, în sporirea duhovnicească nu ajută și mediul?

- Da, ajută, dar uneori unul poate trăi printre sfinți și să nu sporească. Oare a existat înlesnire mai mare ca pentru Iuda, care a fost mereu cu Hristos? Iuda n-a avut smerenie, nici intenție bună. nici după trădarea lui nu s-a smerit; a aruncat arginții cu mânie și egoism și s-a dus cu vicleșug la spânzurătoare. Și fariseii s-au purtat ca și diavolul. După ce li s-a făcut treaba, i-au spus lui Iuda: „Tu vei vedea” (Mt. 27. 4). Dumnezeu lucrează potrivit cu starea omului. Duhul Cel Sfânt nu este împiedicat de nimic. Ceea ce am înțeles este că, oriunde s-ar afla cineva, dacă se nevoiește cu mărime de suflet, își poate realiza ceea ce dorește, mântuirea sufletului său. Lot a trăit în Sodoma și Gomora, și în ce stare duhovnicească era! (Fac. 19, 1) Acum, fie că vrem, fie că nu vrem, trebuie să ne nevoim să ne facem mai buni ca să lucreze harul dumnezeiesc în noi. Împrejurările ne silesc și ne vor sili să ne apropiem tot mai mult de Dumnezeu, ca să câștigăm putere dumnezeiască, astfel încât să putem înfrunta corect orice situație. Și, firește. Bunul Dumnezeu nu ne va lăsa, ci ne va păzi.

În sfârșit, să știm că atunci când ne îmbunătățim starea duhovnicească, și noi ne simțim mai bine, și pe Hristos îl facem să se bucure. Cine își poate închipui marea bucurie ce o simte Hristos atunci când copiii Lui sporesc? Doresc ca toți oamenii să sporească duhovnicește și să se unească cu Hristos, care este A (alfa) și Ω (omega). Când toată viața noastră va depinde de A (alfa) și Ω (omega), atunci toate vor fi sfințite.

Studiu duhovnicesc

- Părinte, oamenii care încep să aibă neliniștea cea bună, ce cărți trebuie să citească ca să se ajute?

- Să citească mai întâi Evanghelia, ca să afle cine este Hristos, și să fie mișcați puțin sufletește. Și numai după aceea să citească Vechiul Testament. Știi ce greu este atunci când n-au citit nimic și îți cer ajutorul? Sunt asemenea unui copil de Școală generală care merge la un profesor de la Universitate și-i spune: „Ajută-mă!”. Ce să-i spună profesorul? Unu și cu unu fac doi ? Alții, iarăși, nu au neliniștea cea bună și vin și spun: „N-am nici o problemă. Sunt foarte bine, Părinte, și am trecut numai așa ca să te văd”. Omul niciodată nu poate spune că n-are nimic. Ceva are. Nevoință pentru dobândirea vieții duhovnicești nu se termină niciodată. Unii îmi spun: „Să ne spui ceva duhovnicesc”. Ca și cum ar merge la băcan și i-ar spune: „Dă-ne cumpărături”, făcându-l pe acela să se mire de ei. N-au nimic concret să ceară și să spună: „Îmi trebuie atâta zahăr, atâta orez etc.” ci spun: „Dă-ne cumpărături”. Sau ca și cum ar merge la farmacist și i-ar spune: „Dă-ne medicamente”, fără să-i spună mai înainte de ce suferă sau dacă au mers la medic și ce le-a spus acela. Hai, acum, să le dăm de capăt! Vezi, cel ce are neliniștea duhovnicească află ce-i lipsește, cere și se folosește. Eu, ca începător, atunci când citeam ceva, scriam ca să nu le uit și încercam să le pun în practică, nu citeam ca să-mi petrec timpul în mod plăcut. Exista în mine neliniștea cea bună și atunci când nu înțelegeam ceva, întrebam ca să aflu cum este. Citeam puțin, dar mă cercetam mult pe mine însumi prin cele pe care le citeam. „Unde mă aflu? Ce fac?”. mă cercetam cu dinadinsul. Cele pe care le citeam nu le treceam așa, neimpozabile.

Oamenii de astăzi, din pricina cititului mult, ajung să fie ca niște magnetofoane care își umplu casetele cu lucruri de prisos. Dar

învățătura „fără practică” este, după Avva Isaac, „amanetul rușinii”. Vezi, mulți dintre cei care se interesează de atletism citesc reviste sportive sau ziare, dar stau întinși. Pot fi cât niște viței, dar numai îi admiră pe atleți: „A, este extraordinar acesta”, spun. „Bravo! Oooo...”. Dar nu varsă puțină transpirație, nici nu pierd vreun kilogram în greutate. Citesc, citesc reviste de atletism și stau întinși. Dar astfel nu se folosesc, ci rămân numai cu mulțumirea cititului. Unii mireni citesc ziarul, alții citesc vreun roman, vreo peripeție, alții urmăresc cum joacă pe teren, și timpul trece. La fel fac și unii care citesc cărți duhovnicești. Stau chiar toată noaptea și citesc cu mânie cărți duhovnicești și sunt satisfăcuți. Iau o carte duhovnicească, se așază puțin mai comod și citesc. „M-am folosit”, spune acela. Spune mai bine că ai fost satisfăcut, că ți-ai petrecut timpul cu plăcere. Pentru că acesta nu este folos. Te folosești numai atunci când vezi ce se spune în ceea ce citești; când te cercetezi pe tine și încerci să te silești prin punerea în practică: „Ce spune cartea aceea pe care am citit-o? Eu unde mă aflu duhovnicește? Ce trebuie să fac?”. După aceea, cu cât învață cineva mai multe, cu atât are mai multă responsabilitate. Nu spun să nu citească pentru ca să nu știe multe și să nu aibă responsabilitate, pentru că aceasta este viclenie, ci să nu citească numai pentru satisfacție. Răul este că, dacă citește și are memorie bună, ține minte multe, poate spune și multe și se poate înșela pe sine însuși crezând că le-a și pus în practică. Astfel își pricinuiește un simțământ fals și lui însuși și celorlalți. De aceea nu vă odihniți gândul vostru prin multa citire. să vă întoarceți la punerea în practică. Cititul mult educă enciclopedic. Nu se spune așa?

- Da, Părinte.

- Dar scopul este cum să mă educ teocentric. Nu mă duc să mă fac profesor de Universitate, ca să fiu obligat să știu multe. Iar dacă îmi va trebui ceva din cealaltă cunoaștere, ușor o voi afla atunci când voi dobândi educația teocentrică. Ai înțeles?

- Când cineva este răspândit, este bine să se adune prin studiu?

- Da, să citească puțin, ceva foarte tare, ca să i se încălzească sufletul. Astfel se pune capac grijilor și mintea se transpune în spațiul dumnezeiesc. Altfel mintea se duce la o treabă sau la alta, acolo unde a zăbovit vreme mai îndelungată.

- Părinte, când cineva este obosit sau mâhnit, vrea să citească ceva ușor, vreo povestire, vreun roman etc.

- Nu există vreo carte duhovnicească potrivită pentru ceasul acela? Scopul nu este ca omul să-și uite mâhnirea sa, ci să se elibereze de ea. În viața duhovnicească nu ajută romanele sau ziarele și televizorul; unele ca acestea nu-l eliberează pe om de mâhnire. De multe ori și unele reviste religioase pricinuiesc pagubă creștinilor, pentru că întărâtă râvna pruncească și pricinuiesc zăpăceală. Luați aminte: nu citiți lucruri de prisos în ceasurile voastre libere. Unele citiri sunt ca și cum ai mânca dovleci fierți, ca și cum ai căuta un bob de grâu prin paie. Unii spun: „Da, dar acestea mă odihnesc”. Dar cum te odihnesc, binecuvântatule, când te amețesc și-ți mai pricinuiesc și durere de ochi? Este mai bine să dormi, ca să te odihnești. Din ceea ce citește cineva îi vei putea înțelege starea lui duhovnicească. Dacă este foarte lumesc, va citi reviste murdare. Dacă este puțin lumesc, va citi lucruri mai puțin murdare sau ziare. Dacă este în credință, va citi tipărituri religioase sau cărți religioase contemporane sau pe Sfinții Părinți etc.

- Părinte, care cărți duhovnicești ajută mai mult?

- Mult ajută diferitele cărți ale Sfinților Părinți care, în zilele noastre, slavă lui Dumnezeu, circulă cu miile, în acestea află oricine orice îi trebuie. Ele sunt o hrană curată duhovnicească și ne conduc în siguranță pe calea cea dreaptă. Dar pentru ca să ajute, ele trebuie citite cu smerenie și rugăciune. Textele patristice seamănă cu clișeele (folosite în medicină), căci precum în acestea se fotografiază starea trupească a omului, așa și în acelea se fotografiază starea lui duhovnicească. Fiecare propoziție din textele patristice nu ascunde doar unul, ci mai multe sensuri și fiecare le înțelege potrivit cu starea lui duhovnicească. Este bine ca să se citească textul original și nu traducerea, pentru că uneori traducătorul explică prototipul potrivit cu propria lui stare duhovnicească. Așadar, ca să înțeleagă cineva pe Sfinții Părinți trebuie să se strângă puțin, să-și concentreze mintea și să trăiască duhovnicește, pentru că duhul Părinților se percepe numai cu duhul. Mai ales Cuvintele Ascetice ale Sfântului Isaac Sirul ajută foarte mult, dar trebuie studiate câte puțin, astfel ca hrana pe care ele o oferă să fie asimilată. Everghetinosul[8] este o mare binefacere, pentru că putem cunoaște pe deplin duhul Sfinților Părinți. Ajută

pentru că descrie nevoințele Sfinților Părinți împotriva tuturor patimilor, pe rând, și sufletul cunoaște cum au lucrat aceia și se folosește. Viețile Sfinților constituie o istorie sfântă, de aceea ajută foarte mult - mai ales pe copii - dar să nu le citim ca pe niște istorii.

Nu este nevoie să avem multă știință de carte ca să dobândim evlavia. Dacă vom cugeta la cele puține pe care le știm, inima se va îmboldi. Unul sare în aer dintr-un tropar, iar altul le știe pe toate pe de rost și nu simte nimic, deoarece se mișcă în afara realității duhovnicești. Citiți așadar pe Sfinții Părinți, fie și numai un rând-două pe zi. Sunt vitamine foarte întăritoare.

„Adevărații închinători...”

(In. 4. 23)

Unii spun: „În aceasta bisericuță intimă trăiesc Sfânta Liturghie; într-o biserică mare n-o trăiesc. Dacă este vreo bisericuță văruită în alb, nu simt nimic, dacă însă este pictata, are catapeteasmă frumoasă etc. acolo trăiesc Sfânta Liturghie”. Însă acestea sunt pentru un om care n-are poftă de mâncare și-i pui puțină sare, puțin piper, ca să-i vină pofta de mâncare.

- Părinte, acestea nu joacă nici un rol? Nu ajută?

- Nu spun că nu. Ajută și acestea, dar să nu se sprijine cineva numai pe acestea. Altfel, omul va tinde să-L trăiască pe Hristos în chip magic. Va cere chilie întunecoasă, candelă cu lumină puțină, bisericuță intimă. Și fără acestea nu se va putea ruga. Sau în tren de te afli, sau în peșteră, sau pe drum, să fii același pentru lucrul acesta. Dumnezeu l-a făcut pe fiecare om ca pe o bisericuță (I Cor. 3, 16 și 6, 19) și o poate duce oriunde cu el.

Toți caută odihna, dar odihna vine dinlăuntrul nostru. Și aceia, sărmanii, care merg din mănăstire în mănăstire, îl caută pe Hristos, dar Hristos este lângă ei. Și deși îl pot afla fără de osteneală, se ostenesc și în cele din urmă nu-L află. Pe un om duhovnicesc nu-l odihnește umblarea și vederea diferitelor lucruri vrednice de văzut. Aceasta este pentru cei ce suferă, ca să-și uite puțin supărarea lor. Unui om duhovnicesc, care are mângâierea duhovnicească, nu-i trebuie acestea. Iar dacă nu are mângâierea duhovnicească înlăuntrul său, unul ca acesta nu se deosebește de cel lumesc.

Vederile și interesele sale vor fi iarăși lumești, nu vor fi duhovnicești. Iarăși va căuta cum să se odihnească prin ceva lumesc.

Mulți vin în Sfântul Munte, cercetează diferiți Părinți, se entuziasmează de cele ce le aud de la fiecare, le explică în felul lor propriu, le încurcă și apoi mai zic: „Am petrecut foarte bine". În timp ce dacă ar fi cercetat un Părinte, i-ar fi cerut sfatul și ar fi încercat să pună în lucrare cele ce i-a spus, ar fi fost mult mai folosiți. Acum însă ceea ce fac ei este un turism duhovnicesc; își pierd timpul, se ticăloșesc fără scop și nu se folosesc. Cât de odihnitor ar fi fost pentru ei dacă ar fi stat la un Părinte și ar fi pus în lucrare cele ce le-au auzit! Deoarece atunci ar fi simțit odihna lăuntrică, în timp ce acum umblă din loc în loc și se odihnesc de verdeața Sfântului Munte ca și cei lumești.

Sunt și unii care spun: „Voi merge Ia cutare Panaghia. Voi merge Ia cealaltă Panaghie!". Dar Maica Domnului este una. Iar aceasta n-o fac din evlavie, ci fiindcă vor să iasă afară, să se răcorească. Din asta poți înțelege că oamenii nu au liniște. Dacă cineva nu are evlavie și smerenie, de l-ai băga înăuntrul Sfântului Mormânt, nimic nu va vedea. Iar dacă va avea evlavie, și pe Golgota poate vedea Sfânta Lumină. Odată, un frate din mănăstirea Sfântul Sava a mers în Sâmbăta Mare la Sfântul Mormânt să ia Sfânta Lumină pentru mănăstirea sa - există acolo obiceiul ca mănăstirile din jur să trimită monahii ca să ia Sfânta Lumină. Acesta a făcut o viclenie: deoarece purta rasă, i-a împins pe mireni și a mers în față. După aceea însă, venind niște clerici, l-au îndepărtat de acolo, deoarece era stabilit unde va sta fiecare. Atunci fratele a început să se certe cu sine: „Bre, omule ticălos, omule pierdut, în halul în care ești ai mai venit și în față? Ia șterge-o de aici. nici în Biserică nu ești vrednic să stai". Și le-a crezut pe cele ce le zicea. Așadar a ieșit afară din Biserică și îl ruga pe Hristos: „Hristoase al meu. Te rog, îngăduie-mi să merg în alt loc!". Și s-a dus apoi mai sus, la Golgota. Acolo se plângea iarăși pe sine: „Auzi, să fac o astfel de viclenie! Fiindcă port rasa, eu, cel vrednic de plâns, i-am îndepărtat pe ceilalți, care sunt mai buni decât mine...". Și în timp ce se ticăloșea pe sine, la un moment dat a ieșit de la Sfânta Golgota o lumină puternică, asemenea unui fulger, care l-a orbit. Atunci a zis, sărmanul: „S-a pogorât Sfânta Lumină". S-a dus,

a luat Sfânta Lumină în felinarul său și a plecat.

- Părinte, adică nu ajută pelerinajele ce se fac, de pildă, la Sfintele Locuri?

- Ia ascultă. Astăzi, dacă mergi să te folosești puțin, trebuie să te vatămi mult: în trenuri, în avioane, la hoteluri. Toate s-au laicizat. Cu ce se va folosi cineva dacă va merge la un loc duhovnicesc și va vedea o mare neorânduială lumească? Trebuie să fie foarte duhovnicesc ca să le valorifice pe toate spre bine. Și acolo, la locurile de închinare, cel care vorbește și explică, atunci când merg în grup, în unele cazuri este mai bine să nu vorbească. Pentru că nu spune cu evlavie: „Aici este Ghetsimani, dincolo este Sfântul Mormânt” etc., ci începe vrrrr: „Aici este asta, acolo cealaltă, acum vom merge la Betleem, unde au venit magii din Persia”, și încet-încet îi duce pe închinători in... Kuweit. Astfel, nu lasă pe cel care a citit Sfânta Scriptura și știe că aici este Sfântul Mormânt, acolo Ghetsimani etc., să se reculeagă și să se roage. Acestea sunt numai pentru cel care n-a citit Sfânta Scriptură, dar cei ce merg în pelerinaj la Sfintele Locuri au citit Sfânta Scriptură. Așadar, în loc ca oamenii să se folosească, amețesc. Și încă pleacă și foarte repede de la un loc de închinare și se duc la altul, neadăpând sinea lor cu cele pe care le aud. Altceva este atunci când cineva merge în pelerinaj într-un grup duhovnicesc și cu însoțitor duhovnicesc, făcând mai înainte și o pregătire potrivită.

Spunea o farasiotă, care locuia în Ghianița: „Pelerini sunt aceștia? Într-o jumătate de oră merg la Ierusalim, și într-o altă jumătate de oră se întorc! Pelerini sunt?”. Mai demult, sărmanii, rămâneau mai multă vreme la locurile de închinare și făceau privegheri, ca să se folosească duhovnicește, dar și pentru ca să nu facă cheltuieli stând pe la hoteluri, iar banii îi dădeau milostenie. Și dacă cineva nu avea nici o schimbare duhovnicească atunci când se întorcea îi spuneau: Te-ai dus usturoi și te-ai întors ceapă”. Sfântul Arsenie mergea la fiecare zece ani la Ierusalim, iar distanta de la Farasa până la Mersina, de unde trebuia să ia corabia, o străbătea pe jos în cinci zile. Astăzi, rar afli astfel de cazuri. Îmi aduc aminte că a venit la Coliba un rus din Vladivostok, care se învecinează cu Japonia. A făcut făgăduință să meargă pe jos Ia Sfintele Locuri. Când a mers să ia binecuvântare de la episcopul său, acela i-a spus: „Nu ești sănătos. Cum să mergi pe jos?” De aceea s-a dus la

mănăstirea din Zagorsk, de lângă Moscova, și a luat binecuvântare de la un Stareț. A pornit de acolo la Paști și a ajuns la Ierusalim în octombrie, făcea șaptezeci de km pe zi. a venit apoi și în Sfântul Munte pe jos și voia să meargă din nou la Ierusalim. Avea o adevărată dragoste dumnezeiască. Trăia în altă lume. Știa puțin grecește și ne-am înțeles: „Am crezut”, mi-a spus, „că va fi Antihrist acolo ca să mărturisesc și să-mi taie capul, dar n-a fost. Acum, când voi merge din nou Ia Ierusalim, voi face o metanie la Sfântul Mormânt și pentru Sfinția Ta, iar Sfinția Ta pomenește-mă la rugăciune”. S-a ridicat și a făcut o metanie, ca să-mi arate cum va face, lovindu-și capul de o piatră. Avea o flacără înlăuntrul său. În timp ce alții, așa cum merg la Sfintele Locuri pentru turism și fără evlavie, este mai bine să nu meargă.

Cât de vie este prezența lui Hristos la Sfintele Locuri! De pildă, pe drumul care duce către Golgota simți o schimbare. Chiar dacă nu ai ști unde mergi, dacă umbli pe acolo, te emoționezi. Există și o tăbliță pe care scrie în latinește: “Via Dolorosa”. Și la Sfântul Mormânt vezi diferiți oameni, o felurime. Unii sunt clerici, alții mireni, unii îmbrăcați cuviincios, alții necuviincios, unii cu haine lungi, alții cu scurte, iar alții aproape fără haine, unii tunși, alții cu părul lung... Lume diferită, mode diferite, rase diferite, de diferite dogme: unul catolic, altul armean, dar toți merg să se închine acolo. Mi-a făcut o impresie deosebită. Este mișcător. Dar pe toate acestea trebuie să le privești cu gând bun, ca să fii mișcat și să te înalți duhovnicește.

- Părinte, dacă cineva nu are dorință să meargă la locuri de închinare, aceasta este din lipsa de evlavie?

- Nu. Eu n-am fost nici la toate mănăstirile din Sfântul Munte, nici la toate locurile de închinare. N-am fost, de pildă, la Sfântul Ioan Rusul. Dar aceasta nu înseamnă că nu îl am la evlavie pe Sfântul. Este bine să avem evlavie pentru un sfânt de la un loc de închinare și să nu mergem. Să mergem numai atunci când ni se ivește vreun prilej sau când există vreun motiv. Valoare are ceea ce a spus Hristos Samarinencei: „Adevărații închinători se închină Tatălui în duh și în adevăr”.

Mântuirea sufletului nostru

- Părinte, unii simt o siguranță că se mântuiesc, iar alții se îndoiesc. Care este poziția cea mai corectă?

- Scopul este ca omul să țină poruncile Iui Dumnezeu. Omul duhovnicesc trebuie să ajungă la o astfel de stare, încât să nu se mâhnească dacă Dumnezeu nu-i va da raiul. Trebuie să conștientizăm bine ca astăzi trăim, iar mâine se poate să plecăm și că trebuie să ne îngrijim să mergem lângă Hristos. Cei care au izbutit, cu harul lui Dumnezeu, să cunoască deșertăciunea acestei vieți, au primit harisma cea mai mare și nu este nevoie să dobândească harisma înainte-vederii, ca să prevadă cele viitoare, deoarece este destul ca cineva să prevadă și să se îngrijească de mântuirea sufletului său și să ia masurile duhovnicești cele mai bune, ca să se mântuiască. Vezi ce a spus Hristos: *„Cât valorează un suflet nu valorează lumea întreagă”* (Mt. 16. 26). Câtă valoare are un suflet! De aceea mântuirea sufletului este mare lucru!

- Părinte, adică nu trebuie să aibă cineva nădejdea mântuirii și frica de iad?

- Dacă are nădejdea mântuirii, nu va avea frica de iad. Iar pentru ca omul să aibă nădejdea mântuirii înseamnă să fie oarecum aranjat. Dumnezeu nu va lăsa pe omul care se nevoiește cu mărime de suflet, pe cât poate și nu are intenție de a face păcate, dar nevoindu-se, este biruit și biruiește mereu. Dacă are puțină grijă să nu-L mâhnească pe Dumnezeu, va merge în rai „cu pantofi”. Dumnezeul Cel bun din firea Sa îl va îmbrânci în rai în chip minunat. Va iconomisi să-l ia în vremea în care se află în pocăință. Se poate ca în toată viața lui să se lupte, dar Dumnezeu nu-l va lăsa; îl va lua în ceasul cel mai bun.

Dumnezeu este bun; El vrea ca toți să ne mântuim. Dacă ar fi fost să se mântuiască numai puțini, atunci de ce S-ar mai fi răstignit Hristos? Poarta raiului nu este strâmtă. Îi încape pe toți oamenii care se pleacă cu smerenie și nu sunt umflați de mândrie; numai să se pocăiască, adică să-i dea lui Hristos povara păcatelor lor, după care vor putea trece ușor prin poartă. După aceea avem și îndreptățirea că suntem făcuți din pământ; nu suntem numai duh, ca îngerii. Dar suntem fără de răspuns atunci când nu ne pocăim și nu ne apropiem cu smerenie de Mântuitorul nostru. Tâlharul pe Cruce numai un „iartă-mă” (Lc. 23. 40-43)a spus și s-a mântuit.

Mântuirea omului depinde de secundă, nu de minut. Omul se mântuiește si cu un gând smerit, în timp ce, daca aduce un gând de mândrie, le pierde pe toate.

Trebuie să ne mântuim numai din mărinimie, nu există durere mai mare pentru Dumnezeu decât de a-l vedea pe om în iad. Mi se pare că și numai prin recunoștința față de multele binecuvântări ale lui Dumnezeu și comportament smerit și cu dragoste față de chipurile Lui, semenii noștri, cu puțină nevoința cu mărime de suflet, și este îndeajuns ca să ne avem sufletul odihnit și în viața aceasta, și în cealaltă{9}.

CAPITOLUL 2 Cum lucrează diavolul

Diavolul se străduiește să-l netrebnicească pe nevoitor

Părinte, uneori ispitele vin una după alta și nu le mai pot răbda.

- Vrei să-ți dau o soluție ca să le eviți? O vei primi?

- Da.

- Singura soluție ca să eviți ispitele este să... te lupți cu diavolul!... De ce râzi? Nu-ți place această soluție? Ascultă. Cu cât se nevoiește cineva, cu atât va avea mai multe ispite și greutăți. Și cu cât va încerca să evite ispita, cu atât mai mult diavolul îi va sta împotrivă. Dar prin ispite - dacă le punem în valoare în chip corect - ni se dă ocazia ca viața noastră, care uneori este antievanghelicâ, să devină evanghelică.

- Părinte, mă poticnesc de unele lucruri neînsemnate și după aceea nu am dispoziție să mă nevoiesc pentru ceva mai înalt.

- Acestea sunt ca și minele pe care le pune dușmanul ca să netrebnicească armata. Când vede că nu poate pricinui altă pagubă nevoitorului, aghiuță caută cum să-l netrebnicească prin lucruri neînsemnate. După aceea să știi că există și drăcușori mici, care știu însă să facă mare vătămare. Odată am întrebat pe un drăcușor de acesta: „Oare tu ce poți face?". „Ce pot face eu? Mă duc și încurc ațele la croitorese, la cizmari", a răspuns, „și îi fac să se mânie". Scandalurile cele mai mari izbucnesc de la lucruri de nimic, și acestea nu numai între noi, ci uneori chiar și între state. La oamenii duhovnicești nu există pricini serioase pentru scandaluri; de aceea diavolul ia pricină de la cele mici. îi lovește pe om sufletește cu ceva neînsemnat, lucruri copilărești, după care îi face inima precum acela voiește, rămânând după aceea ca o buturugă.

- Părinte, oare de ce, deși îmi impun un program, o rânduială în nevoința mea și încep cu dispoziție de a mă nevoi, uit repede aceasta?

- Nu știi de ce? Când aghiuță prinde de veste că voim să facem treabă duhovnicească, întoarce butonul în altă parte. Deși ne punem

un program, o rânduială anumită, ne aflăm în alta și, dacă nu luăm aminte, pricepem aceasta doar după câteva zile. De aceea nevoitorul trebuie să meargă numai împotriva diavolului - firește, cu discernământ - și să-l supravegheze un duhovnic experimentat.

- Satana îl luptă oare pe omul care nu face o lucrare subțire întru sine?

- Satana nu se duce la un om netrebnic, ci se duce la un nevoitor pentru ca să-l ispitească și sa-l netrebnicească. Nu pierde timpul să facă lucrare subțire în unul care nu are nici el o lucrare subțire. La cel care coase cu acul de cusut saci, trimite un diavol cu ace mari. La cel care face lucrare de mână fină, trimite un diavol care face lucru de mână fin. La cel care face broderie foarte fină, trimite un diavol care face lucrare foarte fină. La cei care fac lucrare brută în ei înșiși, trimite un diavol grosolan. La începători le trimite diavoli începători.

Oamenii care au un suflet fin, multă mărime de suflet și sunt sensibili trebuie să ia aminte, pentru că diavolul își bagă coada sa și-i face și mai sensibili, putând ajunge la melancolie sau chiar - ferească Dumnezeu - la sinucidere. Diavolul niciodată nu merge contra, deși pe noi, oamenii, ne pune să mergem împotriva semenilor noștri și să ne certăm. Pe cel trândav îl face mai trândav; îl odihnește cu gândul; „Te doare capul, n-ai dispoziție; nu-i nimic dacă nu te scoli să te rogi”. Pe cel evlavios îl face mai evlavios, ca să-l arunce în mândrie, sau îl îmbrâncește să se nevoiască mai presus de puterile sale, încât să-l istovească și să lase după aceea toate armele lui duhovnicești, pentru ca mult-nevoitorul de mai înainte să se predea. Pe cel cu inimă aspră îl face și mai aspru, pe cel sensibil, exagerat de sensibil.

Și vezi câți oameni se ticăloșesc cu insomnii și iau medicamente, unii pentru că au o oarecare sensibilitate, alții pentru că și-au zdruncinat nervii lor. Rar poți vedea un om echilibrat. Oamenii au devenit baterii. Cei mai mulți sunt ca și cum ar avea electricitate. Cei care nu se mărturisesc primesc influentele diavolești, au un magnetism diavolesc, pentru ca diavolul are stăpânire peste ei. Puțini sunt oamenii, fie ei băieți ori fete, ori vârstnici de sunt, care au o privire curată. Demonizare! Știi ce înseamnă demonizare? Să nu te poți înțelege cu lumea.

Diavolul ne face injecție cu nesimțire

Am spus unor medici cu care discutam despre anestezia pe care o fac la operații: „Anestezia celui viclean are consecințe neplăcute asupra omului, în timp ce aceea pe care o faceți dumneavoastră ajută”. Anestezia diavolului este otrava pe care o aruncă șarpele peste păsări sau peste iepurași ca să-i paralizeze și să-i înghită fără a se putea împotrivi. Diavolul, atunci când vrea să lupte un om, trimite mai întâi un drăcușor „anestezist”, ca să-l facă pe om nesimțit, după care merge el însuși și-l ciopleşte, și face din el orice vrea... Dar înainte merge „anestezistul”. Ne face injecție cu nesimțire și uităm de grija mântuirii, lată, vezi, noi, monahii, am făgăduit răbdare când vom fi „ocărâți, batjocoriți etc...”, dar în cele din urmă de multe ori ispita ne zăpăcește și facem cele potrivnice celor făgăduite. Altfel începem și altfel sfârșim. Pentru altceva am pornit să mergem, și în altă parte mergem. Nu luam aminte. Nu v-am dat atâtea exemple?

Mai demult, în Konița nu exista bancă. Oamenii erau nevoiți să meargă la Ghiannena, când voiau să ia vreun împrumut. Așadar porneau câțiva din satele din împrejurimi și mergeau 72 de kilometri pe jos să ia împrumut, ca să cumpere, de pildă, un cal. Atunci, dacă cineva avea un cal, își putea întreține familia. Făcea pereche cu calul altcuiva și ara. Odată unul a pornit să meargă la Ghiannena să ia împrumut, ca să cumpere un cal să-și are ogorul, să nu se chinuiască săpând cu hârlețul. S-a dus așadar la bancă, de unde a luat împrumutul, după care a trecut și pe la magazinele evreiești și căsca gura. L-a văzut un evreu și l-a tras înăuntru. „Vino înăuntru, omule, am lucruri bune!”. A intrat înăuntru acela și evreul a început să coboare topurile de stofă din rafturi. Le lua, le scutura. „Ia-o”, îi spune, „este bună, iar pentru copiii tăi ți-o voi da mai ieftin”. Pleca de la unul, mergea mai departe și căsca gura la altul. “Hai înăuntru, omule”, îi spune evreul, „o să ți-o dau mai ieftină”. Și cobora acela stofele, le deschidea, le întindea. În cele din urmă s-a zăpăcit sărmanul. Avea și puțină mărime de suflet și își spunea: „Acum când a coborât valurile de stofă și le-a întins...” și mai ales că „pentru copii este mai ieftin”, a dat banii pe care îi luase de Ia bancă și a cumpărat un val de stofă, dar care era stricată. Dar ce să facă cu un val întreg de stofă? Nici un bogat nu ar fi luat un val de stofă, ci numai atât cât îi trebuia. În cele din urmă s-a întors acasă

cu un val de stofă putredă. „Unde este calul?”, l-au întrebat. „Am adus stofă pentru copii!”, le spune. Dar ce să facă cu atâta stofă? S-a îndatorat și băncii și cal n-a luat, ci numai un val de stofă stricată. Hai de acum iarăși la săpat cu hârlețul pe ogor, iarăși să se ostenească pentru ca să înapoieze împrumutul. Dacă ar fi cumpărat un cal, s-ar fi întors și călare, ar fi cumpărat și ceva lucruri pentru casă și nu s-ar fi omorât să sape cu hârlețul. Dar vedeți ce a pățit dacă a căscat gura la magazinele evreiești? Așa face și diavolul. Te trage de aici, de dincolo ca negustorul cel viclean, îți pune piedici și în cele din urmă te obligă să mergi acolo unde vrea el. În altă parte ai pornit și în altă parte ajungi dacă nu iei aminte. Te înșală și îți pierzi anii cei mai buni.

Diavolul face totul pentru ca omul să nu se folosească duhovnicește

Diavolul este maestru. Dacă, de pildă, îi aduce unui om duhovnicesc un gând rușinos în timpul Sfintei Liturghii, acela îl va pricepe, se va trezi și îl va alunga. De aceea îi aduce un gând duhovnicesc, „În cartea cutare, îi spune, scrie aceasta despre Sfânta Liturghie”. După aceea îi va atrage atenția, de pildă, la polieleu. Se va întreba cine oare l-a făcut. Sau îi va aduce aminte de vreun bolnav pe care trebuie să meargă să-l vadă. „A! Ce inspirație”, își spune, „în timpul Sfintei Liturghii”, însă este diavolul care se strecoară înăuntru și omul intră în discuție cu gândul său. Când aude pe preot spunând: „Cu frică...”, numai atunci își dă seama că s-a terminat Sfânta Liturghie și el n-a participat deloc la ea. lată, și aici, în biserică, merge paraclisiera și aprinde lumânările de la policandru și am observat că până și pe oamenii mari îi distrage vicleanul și cască gura la soră cum aprinde lumânările. Lucrul acesta este cu desăvârșire copilăresc. Numai copiii cei mici se bucură de așa ceva și spun: „Le-a aprins!”. Adică aceasta se justifică pentru copiii cei mici, dar nu pentru oamenii mari. Sau, deși știm că trebuie să evităm mișcările în timpul Sfintei Liturghii, ispititorul poate pune, într-un moment sfânt, pe o soră să răsfoiască foile la strană și astfel pricinuiește zgomot, distrăgând pe ceilalți. Aud „fâș-fâș”, „Ce se întâmplă?”, îmi spun, și astfel mintea fuge de la Dumnezeu și se bucură aghiuță. De aceea să luăm aminte să nu ne facem pricini de distragere a atenției celorlalți în timpul slujbei. Pricinuim pagubă oamenilor și nu ne dăm seama. Sau urmăriți o

citire. Când citețul ajunge Ia punctul cel mai sfânt, prin care se vor ajuta oamenii, atunci sau se va trânti ușa cu putere de curent, sau va tuși cineva și li se va distrage atenția și nu se vor folosi de acel cuvânt sfânt. Și astfel își face aghiuță treaba lui.

O, dacă l-ați vedea pe diavolul cum se mișcă! Nu l-ați văzut, și de aceea nu pricepeți unele lucruri. Face totul pentru ca omul să nu se folosească duhovnicește. Am observat asta la Colibă, atunci când vorbesc. Când ajung exact la punctul la care vreau. la cel mai sensibil, ca să se folosească cei ce aud, atunci sau se face un oarecare zgomot, sau vin alții și mă întrerup. Diavolul îi pune mai înainte să caște gura la Schitul{10} de vis-a-vis sau să privească altceva și rânduiește să vină la momentul cel mai fin al discuției, ca să schimb subiectul și să nu se folosească cei cărora le vorbesc. Pentru că atunci când începe discuția, știe diavolul unde va duce și, deoarece vede că se va păgubi, trimite pe cineva exact la momentul cel mai sensibil, ca să mă întrerupă. „Hei, Părinte, pe unde să intrăm?”, strigă. „Luați rahat și apă și veniți pe acolo”, le spun. Alții intră în curte exact în clipa aceea și mă întrerup, pentru că trebuie să mă scol și să-i întâmpin. Alții vin puțin după aceia și iarăși trebuie să mă scol, să-i întreb: „De unde ești etc. ...”. Și astfel sunt nevoit s-o iau din nou de la început, să spun iarăși pilda ce-am început-o. Cum încep, strigă de jos altul: „Ei, Părinte Paisie, unde ești? Pe aici e poarta?”. Hai, scoală-te din nou... Măi, și diavolul acesta!

Într-o zi mi-a făcut asta de șase-șapte ori până când am fost nevoit să pun câteva... santinele. „Tu stai acolo și vezi să nu vină nimeni. Tu stai aici, până ce-mi voi termina treaba”. De șase-șapte ori să începi o întreagă istorie, să ajungi la punctul unde se vor folosi, și diavolii iarăși să facă scene!

Măi, ce face vrăjmașul! Mereu învârte butonul la altă frecvență. Îndată ce nevoitorul este gata să se folosească de ceva, pac!, îi învârte butonul în altă parte și uită de sine prin ceea ce îi dă acela. Își aduce aminte de ceva duhovnicesc? Țac!, îi aduce aminte de altceva. Îl face să se dea de-a berbeleacul. Dacă omul ar învăța cum lucrează diavolul, s-ar elibera de multe lucruri.

- Părinte, dar cum să învețe?

- Să se observe pe sine însuși. Dacă cineva se observă pe sine, învață. Vezi, ciobanii sunt cei mai buni meteorologi pentru că observa norii, vântul.

Aripa voinței

Lumea se influențează repede și spre bine, și spre rău. Spre rău se influențează mai ușor, pentru că acolo ajută și diavolul. Spune, de pildă, unuia să lase fumatul pentru că îl vatămă. De îndată ce se va hotărî să-l lase, diavolul va merge și-i va spune: „Țigara cealaltă are mai puțină otravă, cealaltă are filtru și curăță... Fumează de acelea, că nu te vor vătăma”. Îi va afla o îndreptățire, ca să nu-l lase; îi va afla o... soluție. Pentru că diavolul ne poate oferi o grămadă de justificări. Iar țigara aceea, pe care i-o recomandă, îl poate vătăma și mai mult. De aceea este nevoie să avem voință. Și dacă cineva nu-și taie cusururile sale atunci când este încă tânăr, după aceea îi va fi greu să le taie, deoarece cu cât înaintează în vârstă, cu atât i se slăbește voința.

Dacă omul nu are voință, nu poate face nimic. Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Totul stă în a vrea și a nu vrea” „ Adică toate depind de: dacă vrea sau nu vrea omul. Mare lucru! Dumnezeu este din fire bun și vrea întotdeauna binele nostru. Dar este nevoie să vrem și noi. Pentru că omul zboară duhovnicește cu două aripi: cu voia lui Dumnezeu și cu voia sa. Dumnezeu ne-a prins pentru totdeauna o aripă - voia Sa - de un umăr al nostru. Dar ca să zburăm duhovnicește trebuie ca și noi să ne prindem de celălalt umăr aripa noastră, voia omenească. Dacă omul are voință puternică, are aripa omenească și se echilibrează cu aripa dumnezeiască și atunci va putea zbura. În timp ce dacă voința îi este atrofiată, încearcă să zboare puțin, dar se prăbușește. Încearcă din nou să zboare, dar iarăși cade.

- Părinte, voința se cultivă?

- N-am spus că toate se cultivă? Voința există la toți oamenii, la unii mai puțină, la alții mai multă. Când omul are dispoziție să se nevoiască, se roagă și cere de la Dumnezeu să-i mărească voința și Dumnezeu îl ajută. Când omul nu sporește, atunci să știe că sau nu pune voință deloc, sau puțină, și aceea slabă, lucru care iarăși nu ajută. Să presupunem că o pasăre are o aripă bună, dar o neglijează

pe cealaltă; îi cad câteva pene, după care nu mai poate zbura cum trebuie. O aripă lucrează corect, cealaltă însă este ca un pieptene stricat. O mişcă, dar intră aer prin ea şi pasărea nu poate zbura bine. Zboară puţin, după care se prăvăleşte. Trebuie să aibă şi această aripă întreagă ca să poată zbura. Tot astfel şi omul, vreau să spun, trebuie să ia aminte să nu neglijeze voinţa omenească, dacă vrea să zboare mereu corect, duhovniceşte. Pentru că aghiuţă ce face? Merge încet-încet şi trage din aripa omenească mai întâi o pană mică, apoi una ceva mai mare, şi dacă nu ia aminte omul, îi scoate şi una mare, iar când vrea să zboare nu mai poate. Şi dacă cumva îi trage câteva pene, atunci când vrea să zboare, intră aer prin aripa din care îi lipsesc pene şi face tumbe. Aripa dumnezeiască este totdeauna plină, completă, nu-i lipsesc pene, pentru că diavolul nu poate să le tragă şi să le scoată: este dumnezeiască. Dar omul să ia aminte, să nu se lenevească şi astfel diavolul să-i scoată vreo pană din propria lui aripă. Atunci când începe încet-încet puţină trândăvie, puţină nepăsare, voinţa slăbeşte. Ce să facă Dumnezeu dacă omul nu vrea? Nu vrea să intervină, pentru că respectă libertatea omului. Şi astfel, omul netrebniceşte şi aripa lui Dumnezeu. Dar când are voinţă, are şi aripa lui întreagă; atunci vrea şi Dumnezeu, vrea şi omul, şi el zboară.

- Dar, Părinte, ce este exact acest zbor? Vă referiţi la a vrea să sporesc duhovniceşte, să vreau mântuirea mea?

- Da, măi copile! Când spun zbor, mă refer Ia urcuşul duhovnicesc, nu înţeleg să zbor şi să mă urc în vreun chiparos.

- Părinte, aţi spus că cineva poate ara, semăna şi face toate lucrările legate de acestea şi să nu scoată nici sământă.

- Da, aşa este. Dacă nu ia aminte omul, diavolul îi fură osteneala, în timp ce dacă ia aminte şi ia în serios problema mântuirii sufletului său, se nevoieşte, sporeşte, rodeşte, se hrăneşte duhovniceşte şi se bucură îngereşte.

CAPITOLUL 3 Folosul ce se dobândește dintr-o prietenie duhovnicească

Frățietatea

Părinte, mă neliniștesc atunci când spuneți că vom trece prin ani grei.

- Să vă iubiți, să fiți unite, formate duhovnicește, să aveți bărbăție, să fiți un trup și să nu vă temeți de nimic. După aceea va ajuta Dumnezeu. să cultivați dragostea cea duhovnicească. Să aveți o astfel de dragoste, precum are mama pentru copilul ei. să existe frățietate, jertfă, căci încet-încet vom trece și prin zile grele.

Firește, noi, monahii, plecăm din lume și lăsăm cunoscuți și rude ca să intrăm în marea familie a lui Adam - a lui Dumnezeu. Mirenilor însă li se cere să aibă relații cu cunoscuți și rude care trăiesc duhovnicește, ca să se folosească. Creștinul care se nevoiește în lume se folosește atunci când are legături cu oamenii duhovnicești. Oricât de duhovnicește ar trăi cineva, are nevoie - mai ales în vremea în care trăim - de prietenia cea bună. Contactul cu oamenii duhovnicești ajută mult - mai mult decât studiul duhovnicesc - deoarece această bucurie a legăturii duhovnicești îi dă o mare dorință să se nevoiască duhovnicește. Încă și la lucru, într-o slujbă obștească etc., este bine ca oamenii duhovnicești să se cunoască între ei ca să se întrajutoreze. Se poate, să presupunem, să apară o problemă între colegi, să trebuiască să se sprijine reciproc, dar unul să șovăie să vorbească celuilalt, dacă nu se cunosc.

- Părinte, dacă cineva nu vrea să ne ajute într-o nevoie, este corect să-i cerem din nou ceva de care avem trebuință?

- Nu, nu trebuie. Poate să nu aibă atunci posibilitatea să ne ajute. Este ca și cum mi-ai cere o cruciuliță și ți-o dau. Îmi ceri și altă dată, dar nu am să-ți dau și nu-ți dau. După aceea cumpăr cruciulițe, ca să am să dau și vii și tu, dar nu-mi ceri, deși eu aștept ocazia să le împart.

Astăzi, oamenii trăiesc în același bloc și nu se cunosc între ei. Mai demult existau casele cu curți, care îi ajutau pe oameni să se

cunoască între ei și la o nevoie unul îl sprijinea pe celălalt. Să presupunem că unul mergea cu căruța undeva și întâlnea pe drum un cunoscut de-al său. „De unde vii? Unde mergi?”, îl întreba. „Într-acolo merg și eu. Urcă sus, să mergem împreună”. Sau altul, de avea în plan să meargă undeva cu calul, îl întreba și pe vecin: „Tu unde vrei să mergi? Dacă poți aștepta, peste trei ore plec cu calul și te pot lua cu mine”; sau „Mâine voi pleca într-acolo; hai la mine să dormi, ca să plecăm împreună foarte de dimineață”. Se gândeau oamenii la celălalt și atunci când puteau ajuta cu ceva, nu evitau să o facă. Aveau curiozitatea cea bună și întrebau ca să se ajute în toate cazurile. Aveau cunoscuți chiar și în alte sate.

- Părinte, ce ajută ca oamenii să se lege duhovnicește?

- În zilele noastre, chiar de nu vor oamenii duhovnicești să se lege între ei, îi va sili diavolul să se lege. Diavolul, cu marea lui răutate, face cel mai mare bine astăzi în lume. Pentru că, să zicem, un tată care este credincios și vrea, de pildă, să plătească meditații copiilor lui, va fi nevoit să afle un dascăl bun și credincios pe care să-l aducă în casa sa. Iar un dascăl care este credincios și vrea să dea meditații copiilor, pentru că nu a fost numit încă în post, va căuta o familie bună, ca să se simtă în siguranță. Sau un meșter care trăiește duhovnicește, fie el vopsitor, fie mecanic etc., caută să lucreze la o familie bună, ca să se simtă în largul lui, pentru că într-o casă lumească își va găsi beleaua. Un creștin bun va căuta să bage în casă un lucrător bun, care să fie și om credincios. Astfel, și unul și celălalt vor încerca să caute un om duhovnicesc ca să poată lucra împreună cu el. Așadar, încet-încet se vor cunoaște între ei oamenii duhovnicești din toate meseriile și din toate ramurile.

Așadar, diavolul, cu răutatea sa, face bine fără să vrea; desparte oile de capre. Astfel se vor despărți oile de capre și vor trai ca *„o turmă și un păstor”* (In 10, 16). Iată, mai demult satele aveau cioban și fiecare își dădea oile sau caprele ce le avea: unul cinci, altul zece, și pășteau oile împreună cu caprele, pentru că atunci caprele erau blânde și nu le împungeau pe oi cu coarnele. Acum caprele s-au sălbăticit și lovesc urât oile lui Hristos. Iar oile caută păstor bun și turmă numai de oi. Pentru că așa cum a ajuns lumea, ea este numai pentru cei care trăiesc în păcat. De aceea se vor despărți oamenii și se vor despărți oile de iezi. Cei care vor vrea să trăiască viață duhovnicească, încet-încet nu vor mai putea trăi în lumea aceasta;

vor căuta să afle pe cei asemenea lor, pe oamenii lui Dumnezeu, vor căuta duhovnic și se vor depărta și mai mult de păcat. Și acest bine îl face acum diavolul cu răutatea lui, dar fără să vrea. Astfel vedem nu numai în orașe, dar și la sate, pe unii alergând la cântece și jocuri etc., trăind în nepăsare, iar pe alții alergând la priveghere, la paraclise, la întruniri duhovnicești, și acești oameni ajung să fie strâns legați între ei.

În anii cei grei, se creează o frățietate foarte puternică. În război, doi ani, noi, soldații, am trăit în două companii și eram legați între noi mai mult ca frații, deoarece am trăit împreună greutățile și primejdiile. Eram atât de uniți, încât unul pe altul ne chemam „frate”. Erau oameni lumești, cu cugetare lumească, dar cu toate acestea nu voiau să se despartă unul de altul. Nu citiseră Evanghelia, nici cărți duhovnicești. Aveau o cultură lumească simplă, în sensul cel bun, dar aveau lucrul cel mai mare dintre toate: dragostea și frățietatea. În ultimul timp, a murit un camarad de arme de al nostru și la înmormântarea lui s-au adunat și ceilalți, din toate părțile. Cu câteva zile mai înainte a venit și aici un fost militar, coleg de al meu, ca să mă vadă. Cum m-a îmbrățișat! Nu mai puteam ieși din brațele lui.

Acum ne luptăm cu diavolul. De aceea, căutați să vă înfrățiți mai mult. În felul acesta vom călători împreună cu toții pe drumul ce ni l-am ales, pe cărarea anevoioasă a urcușului spre dulcea Golgotă.

Înrudirea duhovnicească

- Părinte, ieri mi-ați spus că pe toți oamenii pe care i-ați văzut zilele acestea, i-ați simțit ca pe niște frați. În ce fel este înrudirea duhovnicească?

- După trup, suntem frați cu toți oamenii, noi toți suntem frați și toți robi ai lui Dumnezeu, iar noi, credincioșii, suntem pe deasupra și fii după har ai Iui Dumnezeu, răscumpărați cu Sângele cel dumnezeiesc al Iui Hristos. În viața duhovnicească, după trup ne înrudim prin Adam, iar după duh prin Hristos. Cei care trăiesc duhovnicește simt această înrudire duhovnicească între ei. Gândesc la fel, urmăresc același lucru, au același scop. Dacă ai avea, de pildă, o soră după trup, care să aibă programul ei, să trăiască

lumește etc., n-ai simți cu ea nici o înrudire duhovnicească.

- Înrudirea duhovnicească se destramă vreodată?

- Când unul încetează să mai trăiască duhovnicește, încetează de a se mai înrudi duhovnicește cu celălalt, care trăiește duhovnicește. Singur se desparte, nu-l îndepărtează celălalt. Precum cineva, cu cât trăiește mai după Dumnezeu, cu atât se apropie de Dumnezeu, tot așa cu cât se depărtează de viața în Dumnezeu, cu atât merge mai departe de El. Nu-l alungă Dumnezeu. Omul pleacă singur departe de Dumnezeu. Și precum harul dumnezeiesc este o putere care lucrează de departe și se transmite oamenilor, tot astfel și lucrarea cea vicleană a diavolului este și ea o putere care lucrează de departe și se transmite. De pildă, două suflete, dacă sunt într-o stare duhovnicească bună și se gândesc unul la altul, între ele se face o legătură duhovnicească și unul transmite putere dumnezeiască celuilalt. Iar două suflete, dacă trăiesc în păcat și au o oarecare legătură între ele, de departe primește unul de la celălalt o influență diavolească: se duce telegrama de la unul la altul.

- Părinte, atunci când există o astfel de legătură diavolească între doi oameni, dacă unul se schimbă spre bine, este ajutat și celălalt?

- Da, nu mai are legătură, pentru că celălalt nu ridică... receptorul. Se întrerupe legătura și nu mai are cum să comunice. În felul acesta poate își face probleme și, dacă vrea, se poate ajuta pe sine însuși.

- Când avem legături cu un om cu patimi, dar fără să ne vătămăm de patimile lui, noi îi influențăm caracterul?

- Dacă avem stare duhovnicească bună, sfințenie, influențăm mult, deoarece lucrează harul lui Dumnezeu și semenul nostru se folosește. Atunci când îl răbdăm pe fratele nostru din dragoste, acela pricepe. Precum și atunci când există înăuntrul nostru răutate, fără să se manifeste, iarăși o pricepe. Orice are un suflet, aceea și transmite. Patima va transmite patimă, mânia - mânie, urgia – urgie. În timp ce dacă în suflet există harisme, harisma se va transmite ca harismă.

- Adică atunci când cineva are legături cu oameni virtuoși, se

folosește?

- Sigur că se folosește. Dacă vei merge Ia o chilie în care se tămâiază mereu, când vei ieși, vei mirosi a tămâie. Dacă vei merge într-un grajd, vei lua mirosul grajdului. Dacă vei merge într-o casă lumească, atunci când vei pleca vei mirosi a parfum lumesc. În timpul ocupației germane aveam cinci prăjini de pepeni diferiți: pepeni americani ai Școlii Agricole, care erau pepeni albi foarte mari și foarte dulci, pepeni locali de Argos etc. Dacă din întâmplare dovlecii erau aproape de cei buni, de cei americani, dulceața din pepene se ducea în dovleac. Și dovleacul se făcea mai dulce, iar pepenele mai searbăd. Tot astfel se petrece și cu polenizarea pe care o fac albinele mergând dintr-o floare în alta. Dacă vei vedea pepene cu buric mare să știi că răsadul de pepene a fost lângă cel de dovleac. Dacă cumva pepenele de Argos va fi aproape de un pepene bun, va lua dulceață din cel bun. Pepenele bun va pierde din dulceață, dar cel puțin dulceața va merge în celălalt pepene. Dacă însă dovleacul va fi aproape de un pepene bun, dovleacul se va face mai dulce și, dacă-l vei pregăti, va trebui după aceea o mână de sare. Pepenele pierde, dar nici pe dovleac nu-l folosește. În timp ce, de este pepene, pierde desigur pepenele cel bun, dar celălalt devine pepene mai dulce. Vreau să spun că, dacă un creștin care nu este destul de sporit merge lângă un om sporit duhovnicește, poate că cel de-al doilea se va osteni, se va păgubi puțin, dar primul se va folosi. Dacă însă un om lumesc, care nu crede, merge lângă un om duhovnicesc, osteneala și timpul ce-l depune omul duhovnicesc se vor pierde. Cel mult, cel lumesc se va mișca de câteva lucruri duhovnicești ce i le va spune celălalt și le va filozofa lumește, adică le va interpreta în duh lumesc și nu se va folosi. Adică va deveni un... dovleac mai dulce.

Atenție la prieteni

În armată, la Transmisiuni, aveam un tabel de recunoaștere cu câteva caracteristici concrete și astfel ne dădeam seama care stație era a noastră și care era străină; cunoșteam stațiile noastre. Pentru o perioadă de timp în care am făcut lecțiile la Transmisiuni, făceam intervalul (lungimea de undă) și încercam să facem recunoașterea. Spuneam celuilalt: „Ce este asta?", sau „unu", să vedem ce va spune acela și astfel îl prindeam. Adică, atunci când nu înțelegeam sigur ce stație este, nu aveam încredere și, tac-tac, încercam să facem

recunoaștere. Tot astfel și în viața duhovnicească, atunci când vedem că o „stație” este străină, trebuie să spunem: „Ei, acum, cu aceasta voi lucra?”. Dacă cineva înțelege că o „stație” este străină și totuși vrea să lucreze cu ea, este grav. Cu atât mai mult atunci când știe că stația este nu numai străină, dar și vrăjmașă, și merge să lucreze cu ea. Vreau să spun că în privința legăturilor cu ceilalți este nevoie de discernământ și atenție. Lucrul cel mai sigur este ca să te sfătuiești cu duhovnicul tău.

Chiar și în discuții trebuie să fie credinciosul atent, deoarece uneori începe o discuție duhovnicească și sfârșește în pălăvrăgeală. Și nu ajunge că își pierde vremea, dar își pierde și sufletul său cu judecata, pentru că nu avem dreptul să judecăm pe nimeni și nici situații. Dacă putem, după discuția ce o vom face cu durere să căutăm să ajutăm o situație neplăcută. Nici pe cei morți nu trebuie să-i osândim, pentru că sufletele tuturor oamenilor, din fericire, sunt în mâna lui Dumnezeu.

Văd de câte ori se strică gândul multor oameni din pricina unui cuvânt neatent. Dacă ni s-ar cere impozit pentru cuvintele ce Ie spunem, știți cât de atenți am fi? Dacă ni s-ar spune: „Dacă spui atâtea cuvinte, vei plăti atâta”, ne-am măsura cuvintele noastre. Când vorbim la telefon ne gândim ce vom spune, cât să vorbim, pentru că vom plăti. Acum se pierde mult timp cu vorbitul.

- Părinte, în „Scara” se scrie despre clevetire că este nașterea urii (Sf. Ioan Scărarul, „Scara”, Cuv. 1). Simpla pălăvrăgeală se poate să aibă în ea dragoste?

- Da, dacă cineva iubește mult un suflet și vede că alții îl invidiază, atunci poate spune și vreun cuvânt de cleveteală împotriva aceluia, ca să nu-l mai invidieze ceilalți. Trebuie să le cercetăm pe toate, însă un suflet stricat sau ispitit, care crede că este nedreptățit și pentru aceasta este puțin amărât sau supărat și sub un anumit pretext își manifesta supărarea sa, poate face o astfel de vătămare în alte suflete, încât să-l întreacă și pe diavolul. Iuda s-a supărat pentru risipa mirului ce l-a vărsat Mironosița și a spus că mirul s-ar fi putut vinde și banii să se fi dat săracilor. De la Iuda au fost influențați și ceilalți apostoli, care aveau har (Mt. 26. 6; Mc. 14, 3 ș.u. și In. 12, 3 ș.u).

Ceea ce a spus acela era văzut corect pe dinafară și ei au fost influențați de acel cuvânt, pentru că nu-i cunoșteau inima sa cea iubitoare de argint. Și iată că Hristos i-a dat lui Iuda și punga cu bani, să-și sature patima sa, dar acela lua din ceea ce se punea în ea" (In. 12. 6).

- Părinte, ce poziție trebuie să ia cineva atunci când doi oameni care nu se înțeleg îi cer părerea lui?

- Dacă s-ar afla cineva cu oameni care au probleme personale între ei, este mai bine ca părerea sa s-o spună în prezența amândurora, ca să nu ia fiecare vreun cuvânt al său precum îi convine și să-l folosească apoi ca artilerie grea - atunci când cuvântul aceluia are greutate - pentru a-l lovi fără mila pe potrivnicul său și să-l ajungă pe acela proiectilele pe neașteptate. Pe cât poate, să evite astfel de oameni, ca să aibă pace și să se poată ruga pentru pacea acestor oameni și, în general, pentru pacea lumii. Atunci când nu-i poate evita cu desăvârșire pe astfel de oameni scandalagii, să încerce cel puțin să evite multele cuvinte, ca să aibă mai puține tulburări. Nu are importanță dacă unii oameni n-au răutate, ci doar o simplă superficialitate, deoarece și aceștia, cu superficialitatea lor, creează probleme.

Dragoste de mamă

- Părinte, oamenii care au dragostea împreunată cu discernământul au curăție sufletească?

- Sunt mai multe cazuri. Se poate ca de multe ori să fie și o politețe lumească. Iată, unii oameni au bunătate, au și politețe, dar aceasta nu înseamnă că au și noblețe duhovnicească, jertfire de sine. A exista însușiri bune este un alt subiect. Cel care are politețe lumească și se fățărnicește poate face mult rău, pentru că celălalt este înșelat de fățărnicia aceluia, și deschizându-și inima i se risipește în cele din urmă evlavia sa față de omul lumesc, care nu știe ce înseamnă evlavie. Este ca și cum ar da lire de aur la oameni care nu cunosc decât drahmele de bronz. De aceea să caute să nu piardă cineva timpul său fără scop, dojenind duhovnicește pe oamenii care se odihnesc în discuții lumești, numai spre a-și rosti părerile lor în mod egoist.

- Părinte, când cineva are o problemă și vine și o spune, și iarăși o spune, chiar atunci când problema lui s-a rezolvat oarecum, ce trebuie să faci?

- Prima dată se justifică să spună, să spună, să stea cu orele. Atunci trebuie să-l asculți. Dacă nu-l asculți, va crede că te îngreuiezi de el sau nu-l înțelegi. După aceea însă, dacă va continua să spună mereu aceleași lucruri, să-i spui: „Acum nu te mai ascult, nu pentru că nu te-aș putea asculta, ci pentru că aceasta nu te ajută. Tu și vara o faci iarnă. Acum ești mai bine; este primăvară. Peste puțin va veni vara. Tu te gândești vara la frigurile iernii și răcești". Uneori însă se observă următorul lucru chiar și în relațiile dintre oamenii duhovnicești. Unul se duce să-și spună durerea sa la un oarecare și acela nu vrea să-l asculte, ca să nu se lipsească de bucuria sa. Poate simula că este grăbit sau să schimbe vorba ca să-și păstreze pacea. Dar aceasta este ceva cu desăvârșire satanic. Ca și cum ar muri cineva alături de mine și eu să merg mai departe și să cânt. Unde este *„a plânge cu cei ce plâng"* (Rom. 12, 5)? Și mai ales atunci când este vorba de subiecte bisericești serioase, dacă un creștin nu ia parte la neliniștea celuilalt, atunci omul acesta nu ia parte la Trupul Bisericii.

- Atunci când nu sunt de acord cu alții pentru o faptă a lor, aceasta înseamnă că am inimă aspră?

- Nu ești de acord cu alții și ești de acord cu tine? Atunci nici Hristos nu te va îndreptăți pe tine la Judecată. Se poate ca la un moment dat inima omului să se înăsprească precum piatra dacă nu ia aminte, și în alt moment să devină duioasă. Să dobândești inimă de mamă. Ai văzut, mama pe toate le iartă și câteodată se face că nu vede unele neorânduieli. să faci răbdare și să-i îndreptățești, să-i suferi pe ceilalți, ca să te sufere și pe tine Hristos.

- Părinte, cum se lărgește inima?

- Atunci când justifici totdeauna neorânduielile, nedesă-vârșirile, lipsurile celorlalți și în ele te oglindești pe tine însuți. Desigur, vicleanul ne poate aduce uneori gânduri asupra celorlalți și mai ales atunci când exista vreo pricină. Este însă în puterea noastră să le primim sau să le alungăm. Când ne punem în situația celuilalt, îl vom vedea cu simpatie și îl vom îndreptăți. După aceea, atunci când

ceva nu se face din răutate, ci din superficialitate, aceasta îl vestește pe celălalt și nu pricinuiește împotrivire. A exista neputințe omenești este un lucru firesc și general la toți oamenii. Dar este rău atunci când există intenție rea.

- Dacă celălalt este într-o stare sufletească rea, iar eu mă aflu într-una bună, îl pot influența?

- Dar dacă vrăjmașul prezintă lucrurile astfel? De unde știi tu că te afli într-o stare mai bună? Atunci când cred că sunt mai bun decât celălalt și mă doare și mă întristez pentru el, trebuie mai degrabă să mă întristez pentru mine și nu pentru acela. Chiar și atunci când cineva vede că, într-adevăr, celălalt nu este bine, trebuie să-l îndreptățească și să-i afle circumstanțe atenuante, numai pentru sine să nu afle circumstanțe atenuante, ci să se socoată mai rău decât ceilalți și să-l doară pentru halul în care se află el însuși. Unul ca acesta recunoaște că n-a făcut nimic pentru toate cele ce i le-a dat Dumnezeu și zice: „Dumnezeule, nu mă lua în seamă pe mine, aruncă-mă departe, n-am făcut nimic bun, ajută-l pe celălalt!”. Cei care sporesc cu adevărat nu-și simt marea lor sporire, ci numai o mare zdrobire și smerenie și dragostea Iui Dumnezeu împreună cu o veselie negrăită.

CAPITOLUL 4 Evlavia mișcă pe Dumnezeu

Ce este evlavia

- Părinte, ce este evlavia?

- Evlavia este frica lui Dumnezeu, sfiala, sensibilitatea duhovnicească. Evlaviosul se sfiește în toate, dar această sfială picură miere în inima sa; felul său de viețuire el nu îl socoate martiric, ci îl mulțumește. Mișcările lui sunt fine, atente. Simte puternic prezența lui Dumnezeu, a îngerilor și a Sfinților. Simte alături de el pe îngerul lui păzitor cum îi supraveghează. Are mereu în mintea sa faptul că trupul lui este Biserică a Duhului Sfânt (1 Cor. 3. 16 și 6, 19) și trăiește simplu, în curăție și sfințenie. Pretutindeni se comportă cu atenție și grijă și simte vii toate cele sfinte. Ia aminte, de pildă, să nu fie în spatele lui icoane. Nu pune Evanghelia sau o carte duhovnicească etc. acolo unde stă, pe canapea sau pe scaun. Dacă vede o icoană inima îi tresare, iar ochii i se umplu de lacrimi. Chiar și numai numele lui Hristos de îl vede scris undeva, îl sărută cu evlavie și i se îndulcește sufletul său. Și chiar de va vedea aruncată pe jos o bucățică de ziar pe care să scrie, de pildă, numele lui Hristos sau „Sfânta Biserică a Sfintei Treimi", se pleacă, o ia, o sărută cu evlavie și se mâhnește pentru faptul că a fost aruncată jos.

- Părinte, altceva este respectul și altceva evlavia?

- Respectul (Prin termenul „respect" Starețul se referă la ținerea tipurilor exterioare de evlavie, care nu au corespondența lăuntrică.) este parfumul, iar evlavia este tămâia. Pentru mine evlavia este cea mai mare virtute, pentru că cel evlavios atrage harul lui Dumnezeu, se face primitor al harului și, firește, harul lui Dumnezeu rămâne cu el. După aceea harul dumnezeiesc îl trădează și toți îl au la evlavie, îl simpatizează, pe când de cel obraznic se scârbesc și mici și mari.

Voi, femeile, trebuie să aveți mai multă evlavie decât bărbații. Femeii, prin firea ei, i se impune să aibă evlavie. Bărbații, atunci când nu au evlavie, au doar o indiferență, în timp ce femeile, dacă-și pierd evlavia, fac lucruri grosolane. Mi-a spus unul: „Când am mers cu femeia mea în pelerinaj la Sfintele Locuri, am mers la

Iordan să intru în el, iar ea stătea și-și spală picioarele. «Bre, ce faci acolo?», am întrebat-o. «Ai venit la râul Iordan să-ți speli picioarele?». M-am enervat și am ocărât-o”. Aceea, se vede, era cu desăvârșire indiferentă, nu pricepea nimic, în timp ce el, sărmanul, avea multa evlavie.

Evlavia se transmite

- Părinte, cum să dobândesc evlavie?

- Sfinții Părinți spun că, pentru a dobândi evlavie, trebuie să trăiești sau să ai legături cu oameni care au evlavie și să iei aminte cum se comportă ei. Sfântul Paisie cel Mare, când a fost întrebat de cineva: „Cum pot dobândi frica lui Dumnezeu?”, i-a răspuns: „Să te însoțești cu oameni care îl iubesc pe Dumnezeu și au frica lui Dumnezeu, ca să dobândești și tu frica dumnezeiască” („Pateric”, Avva Pimen, c. 65). Aceasta, desigur, nu înseamnă că vei face la exterior tot ce vezi că fac aceia, fără să simți lăuntric, pentru că asta nu este evlavie adevărată, ci una mincinoasă. Minciuna este respingătoare. Evlavia este har de la Dumnezeu înlăuntrul omului. Orice face cel evlavios o face pentru că așa simte înăuntrul lui. Desigur, înlăuntrul nostru există evlavia firească, dar dacă omul nu o cultivă, aghiuță îl aruncă, prin uitare, în nesimțire și neevlavie. Însă prin comportamentul celui evlavios se deșteaptă iarăși evlavia înlăuntrul lui.

- Părinte, pentru ce Sfinții Părinți numai despre evlavie spun că dacă vrei să o dobândești, trebuie să ai legături cu omul evlavios? De ce nu spun Ia fel și despre altă virtute?

- Pentru că evlavia se transmite. Mișcările, comportamentul celui evlavios se transmit ca aroma, atunci când, în mod firesc, în celălalt există intenție bună și smerenie. Și să-ți mai spun și aceasta: dacă cineva nu are evlavie, nu are nimic. Cel evlavios vede curat orice este sfințit așa cum este în realitate, chiar dacă este fără știință de carte. Nu va face vreo greșeală, de pildă, în orice are legătură cu noimele dumnezeiești. Este ca și copilașul care nu își bagă în minte vreun gând rău despre tatăl său și mama sa, pentru că-i iubește și îi respectă, și vede bine și curat toate cele pe care le fac părinții lui. Cu cât mai mult aici când este vorba de Dumnezeu, Care nu Se compară cu nimic și este desăvârșit în toate! Cel care nu are evlavie

cade în greșeli, în înșelări chiar și în privința dogmelor. Văd ce greșeli fac cei care nu au evlavie și scriu erminii și comentarii Ia textele sfinte etc.

În toate lucrurile duhovnicești este trebuință de evlavie și de inimă. Atunci când toate încep cu evlavie, toate sunt sfințite. Mai ales atunci când trebuie să scrie cineva Slujba vreunui Sfânt, trebuie să-l iubească pe Sfânt, să-l aibă la evlavie și așa cele pe care le va scrie îi vor ieși din inima sa și vor răspândi evlavie. Atunci când cineva a ajuns în faza dragostei dumnezeiești, a nebuniei dumnezeiești, stihurile ies singure dinlăuntrul lui.

- Părinte, ce altceva ajută pe om să dobândească evlavia?

- A cerceta cu mintea sa orice lucru sfințit și a se afunda în el, dar și a pune în valoare prilejurile ce i se dau. Acestea deșteaptă încet-încet evlavia înlăuntrul lui. Atunci când, de pildă, mi se dă ocazia să trec pe lângă o biserică și să intru puțin în ea ca să mă rog și n-o fac, mă lipsesc de har. Dacă vreau să merg, dar sunt împiedicat de ceva s-o fac, atunci nu mă lipsesc de har, pentru că Dumnezeu vede intenția mea cea bună. De asemenea foarte mult mă ajută în dobândirea evlaviei cunoașterea Sfinților ținutului nostru, ai țării noastre, ca să-i iubim și să ne legăm de ei. Dumnezeu se bucură atunci când avem evlavie și îi iubim pe Sfinți. Iar atunci când avem evlavie față de Sfinți, cu cât mai multă vom avea față de Dumnezeu!

- Părinte, ce anume ajută ca cineva să se miște cu evlavie înlăuntrul bisericii?

- Atunci când pornești spre biserică, să-ți spui în mintea ta: „Unde merg? Acum intru în Casa lui Dumnezeu. Ce fac? Mă închin la icoane, lui Dumnezeu”. De la chilia sau de la ascultarea ta mergi în biserică. Din biserică să mergi în cer, și mai departe chiar, la Dumnezeu.

- Cum se face aceasta?

- Biserica este „casa” lui Dumnezeu. Dar și casa noastră adevărată este în rai. Aici cântă maicile. Acolo îngerii, sfinții... Dacă atunci când mergem la o casă lumească, batem la ușă, ne ștergem picioarele, stăm cu sfială, în Casa lui Dumnezeu, unde Se jertfește

Hristos, ce trebuie să facem? Cu o picătură de Sânge dumnezeiesc ne-a răscumpărat din păcat și în continuare ne tămăduiește cu kilograme de Sânge și ne hrănește cu Trupul Său Cel preasfânt. Când vom aduce în memoria noastră toate aceste fapte înfricoșătoare și dumnezeiești, ele ne vor ajuta să ne mișcăm cu evlavie înlăuntrul bisericii. Dar văd la Sfânta Liturghie, chiar și atunci când preotul spune: „Sus să avem inimile", și răspundem: „Avem către Domnul", că puțini sunt aceia care își au mintea lor către Domnul. De aceea este mai bine să spunem în taină „să avem inimile noastre către Domnul", pentru că mintea și inima noastră sunt în întregime spre cele de jos. Spunem minciuni, pentru că spunem „avem", dar nu avem mintea noastră acolo. Desigur, dacă am avea inima noastră către cele de „sus", toate ar merge către cele de „sus"

- Părinte, ce ajută pe cineva ca să cânte cu înțelegere?

- Să-și aibă mintea sa la noimele dumnezeiești și să aibă evlavie, să nu prindă noimele dumnezeiești literal, ci cu inima. Altceva este evlavia și altceva este arta, știința psalmodiei. Arta fără evlavie este... spoială. Atunci când cântărețul cântă cu evlavie, psalmodia se revarsă din inima sa și cântă cu înțelegere. Când lăuntric omul este într-o stare duhovnicească bună, toate merg bine. De aceea trebuie ca acela care cântă să fie aranjat lăuntric și să cânte cu inima, cu evlavie, ca să cânte și cu înțelegere. Dacă are gânduri de-a stânga, ce cântare va face? Nu poate cânta cu inima. Pentru că spune Scriptura: „Este cineva cu inima bună? Să cânte psalmi" (Iac. 5, 13). Odată când Sfântul Ioan Cucuzel a cântat, atunci când păștea țapii, aceia s-au ridicat și au stat în două picioare. Din aceasta au înțeles (cei din mănăstire) că el este Cucuzel, cântărețul curții imperiale. Orice faceți, s-o faceți cu inima voastră pentru Hristos. Și la broderiile ce le faceți să puneți evlavie, pentru că se pun peste cele sfinte, chiar și cele ce le faceți pentru cățuie[11].

Atunci când omul este evlavios, frumusețea lui sufletească se vede în orice face: și în citit, și în cântat, și în greșeli chiar.

- În greșeli?

- Da, vezi că și greșelile ce le face au evlavie, o strângere de inimă.

Evlavia exterioară

Cel care are multă credință și evlavie adevărată se hrănește din ceva înalt, duhovnicesc, care nu se poate descrie. Există însă unii care au o evlavie seacă, exterioară. Unii ca aceștia spun sec: „Acum, deoarece am intrat în biserică, trebuie să stau cu atenție, nu trebuie să mă mișc, trebuie să-mi plec capul; trebuie să-mi fac cruce astfel!”. Unii se poate să se clatine în privința credinței și totuși stau în picioare pe toată durata privegherii.

- Părinte, sunt neliniștiți de ceva, caută ceva și de aceea fac aceasta?

- Au ceva înlăuntrul lor. Sunt bune acestea, dar să le simtă cineva înlăuntrul său, să nu se facă numai la exterior. Una este să-ți scoți pălăria atunci când intri în biserică, din evlavie, și altceva s-o scoți deoarece vrei să-ți răcorești capul. Evlavia se vede din felul cum ne împărtășim, din felul cum luăm anaforă etc.

- Părinte, poate fi iritat cineva din manifestarea evlaviei celuilalt?

- Ascultă, când cineva își face crucea mare, dar o face simplu, cu smerenie, nu-l deranjează pe celălalt. Dar dacă privește de îl văd ceilalți și face mereu cruci, atunci vor începe să-l ia în râs. Sau atunci când trece pe lângă o biserică și privește de este lume în jurul lui, sau face și... răbdare să se adune puțină lume și atunci începe să facă cruci și metanii ca aceia să-l vadă, au dreptate să-l ia în râs. Vezi, duhul lumesc este dezaprobat. Evlavia adevărată se vede atunci când exista. „Cuviinciosul” (Rom. 13, 13; 1 Cor. 14, 40, 1 Tes. 4, 12) devine „necuviincios” fără evlavie adevărată.

„Nu dați cele sfinte câinilor”

(Mt. 7, 6)

Când lumea vă dă haine de la bolnavi să le puneți peste Sfintele Moaște ca să se sfințească, să luați aminte să fie numai bluzițe, nu altele. Nu se potrivește, este lipsă de evlavie. Soarele, firește, nu se întinează, nici Dumnezeu nu se întinează, însă noi ne demonizăm prin lipsa de evlavie.

Mai demult oamenii, când se îmbolnăveau, luau untdelemn din candela lor, se ungeau și se făceau bine. Acum candela o au de formă, numai ca să lumineze, iar untdelemnul îl aruncă la chiuvetă atunci când spală candela. Odată am mers într-o casă și am văzut cum gospodina spăla candela în chiuvetă. „Unde se duce apa?”, am întrebat-o. „În canalizare”, mi-a răspuns. „Dar, bine”, îi spun, „pe de-o parte iei untdelemn din candelă și îți miruiești copilul cu el atunci când este bolnav, și pe de altă parte tot untdelemnul din paharul candelei merge în canalizare? Ce ai de spus la aceasta? Cum să vină binecuvântarea lui Dumnezeu în casa ta?”. În casele de azi un lucru sfințit, de pildă hârtia cu care a fost învelită anafora, nu ai unde s-o arunci. Îmi aduc aminte că acasă la noi nici apa cu care spălam vasele nu mergea la canal; mergea în altă parte, pentru că și fărâmăturile sunt sfințite, deoarece facem rugăciune înainte și după masă. Toate acestea lipsesc astăzi, de aceea lipsește și harul dumnezeiesc și oamenii se demonizează.

Pe cât putem, să luăm aminte în toate. După Sfânta Împărtășanie, sau după ce luăm anafora, sau după Sfântul Maslu este bine să ne ștergem mâinile cu puțină vată udată cu spirt, după care s-o ardem. Când măturam Sfântul Altar, cele adunate să le aruncăm în mare sau să le ardem la un loc curat, pentru că se poate să fi căzut jos anafora sau vreo părticică din Sfintele Taine. Firește, dacă cade jos o părticică din Sfintele Taine, Hristos nu va sta să fie călcat în picioare, însă pleacă harul de la noi. În străinătate, la biserici nu au canalizare. Apa de la proscomidie se duce cu ploaia. „Ne interzic să avem canalizare”, spun ei, „deoarece se pricinuiesc microbi”. Toți oamenii s-au umplut de microbi trupești și duhovnicești și dacă va picura puțin mir pe cap îți spun: „Se vor crea microbi!”. Cum să vină binecuvântarea lui Dumnezeu? Demonizarea în lume de aici începe. Din fericire mai există câteva femei evlavioase, tinere și în vârstă, și astfel se mai ține lumea.

- Părinte, o doamnă a cerut să-i pictăm o icoană a Sfântului Arsenie, ca s-o pună în salon.

- Acolo va avea numai icoane? Nu va avea și alte tablouri, fotografii etc.? Apoi, nu vor fuma acolo? S-o pună mai bine într-o altă cameră împreună cu alte icoane și acolo să se roage. Odată am mers într-o casă și icoanele le aveau puse sub scară, deși aveau o grămadă de locuri libere. La o altă casă, stăpâna casei și-a făcut

iconostasul în fața țevii de scurgere. Bine, cum te-ai gândit de ți-ai pus icoanele în acest loc?”, am întrebat-o. „Aici îmi place”, mi-a răspuns. Și nici nu era spre răsărit, ci spre nord. Cum să vină harul? *„Celui ce are i se va da* - spune Sfânta Scriptură – *și-i va prisosi, iar de la cel ce nu are, și ce are i se va lua”* (Mt. 13, 12). noi credem că avem, dar ni se ia și ceea ce avem.

Încet-încet se pierde evlavia, de aceea se și întâmplă toate aceste rele pe care le vedem. Se poate să se și demonizeze cineva dacă nu ia aminte. A fost o femeie - Dumnezeu s-o ierte, că a murit acum ~, care s-a îndrăcit, deoarece arunca aghiazma la chiuvetă. Avea puțină aghiazmă într-o sticluță. „A, s-a învechit aghiazma asta”, spune, „la s-o arunc, că îmi trebuie sticluța”. A vărsat aghiazma, a spălat încă și sticluța, deoarece a rămas puțin busuioc înăuntru. După aceea s-a îndrăcit. A plecat harul, deoarece harul nu poate sta la omul neevlavios.

- Părinte, dar dacă din greșeală aruncă cineva aghiazma?

- Dacă el însuși a pus sticluța cu aghiazmă să zicem într-un dulap și, după un timp, din neatenție nu își dă seama că este aghiazmă și o aruncă, are o jumătate de păcat. Dacă a pus-o altcineva și acesta nu știa că este aghiazmă, nu este vinovat.

Atunci când omul nu cinstește cele sfinte, cum să se apropie harul dumnezeiesc de el? Harul se va duce la cei care îl cinstesc. „Nu dați cele sfinte câinilor”, spune Scriptura. Dacă nu există sensibilitate duhovnicească, nu se face nici o sporire. Unul, în Sfântul Munte, a scos strănile dintr-o oarecare biserică și le-a dus în bisericuța chiliei lui. Altul a luat plăcile de piatră de pe acoperișul altarului unei alte biserici ca să-și placheze veranda. A plouat, a intrat apă în altar și a curs pe Sfânta Masă. M-am dus odată acolo și ce să văd! Biserica era sfințită și în mijlocul Sfintei Mese erau Sfintele Moaște, o vertebră. Am luat-o și am spălat-o la spălător. “Ce ați făcut acolo?”, le-am spus după aceea. „Biserica este sfințită! ați luat plăcile de piatră din acoperiș și toată apa curge pe Sfânta Masă!”. S-au dus după aceea cu un meșter și au aranjat puțin. În altă parte au scos scândurile din altar, ca să facă un chei. S-a ridicat o furtună, a luat și scândurile și betonul. Și nu înțeleg câtă lipsă de evlavie au toate acestea. Îmi aduc aminte că la Konița era un bătrânel care fugea după copii pentru că zgâriau peretele bisericii.

Considera aceasta lipsă de evlavie. Iar acum unde am ajuns!

Evlavie întru toate

Luați aminte și aici. Pe canapea era întins un țoi cu cruci. Nu se cuvine să stăm, nici să călcăm pe cruci. Evreii pun cruci pe tălpile încălțărilor. Și de multe ori le pun nu numai pe dinafară, ci și pe dinăuntru. Să plătești și să calci crucile. Aceștia mai demult au făcut niște cartonașe sub formă de clopoțel care pe o parte aveau pe Maica Domnului și pe Hristos, iar pe cealaltă pe Karaghiozi (Personaj comic în literatura și în tradiția populară greacă, un fel de Păcală). Ca și cum ar fi spus: „Ce mi-i Karaghiozi, ce mi-i Hristos!". Și creștinul, sărmanul, văzând pe Hristos și pe Maica Domnului, le cumpăra pentru copiii lui. Copiii aruncau pe jos cartonașele, le călcau cu picioarele, le murdăreau. Și acum, mi-a spus cineva, undeva lângă China, catolicii misionari poartă niște medalioane care au pe dinăuntru pe Hristos, iar pe dinafară pe Buda. Sau puneți-L pe medalion numai pe Hristos, sau mărturisiți-L pe Hristos la arătare, altfel nu vine harul lui Dumnezeu. Iar aici, în Grecia unii, fără să se gândească, au pus, din păcate, pe Maica Domnului pe timbre, care se aruncă și se calcă în picioare.

- Părinte, un om poate să aibă evlavie față de unele lucruri, iar față de altele nu?

- Nu, dacă are evlavie adevărată, va avea evlavie față de toate. Odată a fost găzduit un preot la mănăstirea Stavronikita și la psalmii Utreniei cobora strana și se așeza. „Părinte", îi spun, „se citesc psalmii Utreniei". „Așa îi savurez mai bine", îmi spune. Auzi vorbă! După câțiva ani a venit și m-a găsit. În timpul discuției mi-a spus că făcea icoane de hârtie și le dădea de binecuvântare. „Cum lipești icoanele?", îl întreb. „Pun clei pe lemn", îmi spune, „pun apoi și icoana și când fac mai multe, le pun una peste alta și eu mă așez deasupra lor, ca să se lipească bine. Iau și o carte și citesc puțin". Când am auzit mi s-a urcat părul în vârful capului. „Ce faci?", îl întreb. „Stai deasupra icoanelor ca să se lipească?". „De ce? Nu-i bine?", îmi răspunde.

Vezi unde se ajunge? Răul este că lipsa de evlavie înaintează, nu se oprește. Omul evoluează sau spre bine sau spre rău. De unde a pornit acela și unde a ajuns! „Astfel savurez mai bine cei șase

psalmi”, a spus atunci, și a ajuns să spună: „Astfel și icoanele se vor lipi și eu voi citi”. Când i-am spus atunci despre cei șase psalmi, i s-a părut lucru ciudat. În timp ce alți părinți bătrâni stăteau în picioare. Se sprijineau puțin de strană, dar nu se mișcau deloc. Altceva este să fie cineva obosit, să fie bolnav, să-i tremure picioarele și să stea jos - n-o să-l spânzure Hristos - și altceva este ca altul să creadă că ceea ce face el este cel mai bine și să spună: „Șezând, savurez mai bine”. Asta cum s-o justifici? Viața duhovnicească nu este desfătare. Dacă te doare ceva, stai jos. Hristos nu este tiran. Și Avva Isaac spune: „Dacă nu poți în picioare, așază-te”. Nu spune: „Dacă poți, așază-te”.

- Părinte, de ce nu se stă jos la cei șase psalmi?

- Pentru că simbolizează Judecata. De aceea, atunci când se citesc cei șase psalmi, este bine ca mintea să meargă la vremea Judecății. Cei șase psalmi durează 6-7 minute. După primii trei psalmi nu facem nici cruce, deoarece acum Hristos nu va mai veni să se răstignească, ci va veni ca Judecător.

Ce evlavie aveau mai demult

- Părinte, de ce în vremea noastră evlavia este atât de greu de aflat?

- Pentru că oamenii au încetat să trăiască duhovnicește. Le explică pe toate cu logica lumească și astfel alungă harul dumnezeiesc. Mai demult, ce evlavie aveau oamenii! În Etoloacarnania (Provincie a Greciei vestice, alcătuită din două regiuni: Etolia și Acarnania) niște bătrâne care aveau multă evlavie și simplitate se închinau mularilor Sfintei Mănăstiri Prussa (Mănăstire în care se află icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului), atunci când coborau de la mănăstire pentru diferite slujbe. „Aceștia sunt mularii Maicii Domnului!”, spuneau, și dă-i la metanii. Dacă pentru mularii mănăstirii Maicii Domnului arătau atâta evlavie, închipuiește-ți câtă evlavie aveau la Maica Domnului!

- Părinte, evlavia pe care o aveau farasioții le-a cultivat-o Sfântul Arsenie?

- Ei aveau evlavie, dar le-a cultivat-o și Sfântul. Este tradiție. Bătrânul Prodromu Korținoglu, cântărețul Sfântului Arsenie, avea

multă evlavie. A fost și în Konița cântăreț. Bătrân fiind, de 80 de ani și mai mult, cobora în fiecare zi, dis-de-dimineață, la Konița de Jos, aproape o jumătate de oră de mers pe jos, ca să cânte în biserică. „Eu sunt câinele lui Hristos”, spunea. Iar iarna, pe timp friguros și geros, drumurile erau foarte periculoase. Curgea apa din cișmele pe drum și îngheța și trebuia să fii atent unde calci ca să nu aluneci. Dar el pe toate le nesocotea. O astfel de evlavie avea!

Părinții mei îmi spuneau că farasioții, în țara lor, adunaseră bani ca să facă biserică acolo, în Farasa. După aceea însă Sfântul Arsenie a vrut să-i dea la săraci, deoarece aveau biserică. S-a dus însuși Sfântul să-i împartă la familiile sărace și sărmanii nu îi luau. Să ia bani de la Biserică! Și dacă nu i-au luat, a fost nevoit să-i trimită cu primarul (Primarul Farasei a fost tatăl Cuviosului Paisie) satului la episcopul din Cezareea. „Să iei însoțitor pentru drum”, i-a spus Sfântul. „Îmi ajunge binecuvântarea ta”, i-a răspuns primarul și a plecat singur. Când a adus banii la episcop, acela l-a întrebat: „Bine, dar ce v-a spus Hagi-efendi să faceți cu banii?”. „Să-i dăm familiilor sărace”, a răspuns primarul. „Și de ce nu l-ați ascultat?”. „Nu vor să-i ia oamenii”, i-a spus, „pentru că sunt banii Bisericii”. În cele din urmă episcopul i-a dat înapoi. Când farasioții erau să plece din Farasa, atunci, cu Schimbarea, au spus Sfântului Arsenie să ia acești bani cu ei, ca să facă biserică aici, în Grecia. Atunci Sfântul Arsenie le-a spus plângând: „În Grecia veți afla multe biserici, dar credința ce există aici n-o veți afla”.

Evlavia față de icoane

Câtă evlavie trebuie să avem față de icoane! Un monah a pregătit o icoană a Sfântului Nicolae ca să o dea de binecuvântare cuiva. A învelit-o cu o hârtie curată și a pus-o în dulap până ce o va da. Dar fără să ia aminte a pus-o invers. Peste puțin, în camera lui a început să se audă un zgomot. Se uită monahul încoace și-ncolo, ca să vadă de unde venea acest zgomot. De unde să-și dea seama că zgomotul venea din dulap? Zgomotul a continuat destulă vreme, „tac-tac-tac”; nu-l lăsa să se liniștească. În cele din urmă, ducându-se aproape de dulap, a înțeles că zgomotul ieșea de acolo. Îl deschide și și-a dat seama că zgomotul ieșea din icoană. „Ce să aibă icoana?”, și-a spus. „Ia să văd!”. De îndată ce a desfăcut-o a văzut că era pusă invers. A puso cum trebuie și îndată zgomotul a încetat.

Cel evlavios are evlavie în mod special la icoane. Și când spunem că „are evlavie la icoane”, ne referim la faptul că are evlavie la persoana zugrăvită pe ele. Când cineva are o fotografie a tatălui său, a mamei sale, a bunicului, a bunicii sau a fratelui lui nu o poate rupe sau călca; cu cât mai mult o icoană. Martorii lui Iehova nu au icoane. Cinstea pe care o dăruim icoanelor o consideră idolatrie. Am spus odată unui martor al lui Iehova; Dumneavoastră nu aveți fotografii în casele voastre?”. „Avem”, mi-a răspuns. „Ei bine, mama nu sărută fotografia fiului ei, atunci când el este departe?”. „O sărută”, îmi spune. „Sărută hârtia sau copilul?”. „Pe copilul ei”, îmi răspunde. „Ei, precum aceea atunci când sărută fotografia fiului ei își sărută fiul și nu hârtia, așa și noi sărutăm pe Hristos, și nu sărutăm hârtia sau scândura”.

- Părinte, dacă o scândură a avut cândva pe ea chipul lui Hristos, al Maicii Domnului sau al vreunui sfânt și culorile s-au șters din pricina vremii, nu trebuie s-o mai sărutăm din această cauză?

- Ba da, trebuie. Atunci când omul sărută cu evlavie și dragoste fierbinte sfintele icoane, ia culorile de pe ele și se zugrăvesc sfinți înlăuntrul său. Sfinții se bucura atunci când se ridică de pe hârtii sau scânduri și se întipăresc în inimile oamenilor. Când creștinul sărută cu evlavie sfintele icoane și cere ajutor de la Hristos, de la Maica Domnului, de la Sfinți, sărutându-le cu toată inima lui, soarbe în inima sa nu numai harul lui Hristos, al Maicii Domnului sau al Sfinților, ci și pe Hristos întreg sau pe Maica Domnului sau pe Sfinți și îi așază în catapeteasma bisericii sale. *„Omul este Biserică a Sfântului Duh”* (I Cor. 3. 16 și 6, 19). Vezi, fiecare slujba începe cu sărutatul icoanelor și tot cu sărutatul lor se termină. Dacă oamenii ar înțelege lucrul acesta, câtă bucurie nu ar simți si câtă putere nu ar lua.

- Părinte, în Paraclisul Maicii Domnului, la un oarecare stih, pentru ce se spune: „Mute să fie buzele păgânilor care nu se închină cinstitei Icoanei tale ?

- Atunci când cineva nu are evlavie și sărută icoanele, buzele lui nu sunt mute? Iar când cel evlavios le săruta, buzele lui nu sunt vorbitoare? Sunt unii care, atunci când se închină la icoane, nici nu ating buzele de icoană. Alții le ating numai puțin de icoană atunci când le sărută, iată, așa (Starețul a sărutat o icoană fără să se audă

sărutul). Ați auzit ceva?

- Nu.

- Ei, atunci buzele sunt „mute”. În timp ce atunci când cel evlavios sărută icoana și sărutul se aude, buzele lui sunt „vorbitoare”. Atunci când se spune că sunt „mute”, nu înseamnă că le blesteamă, ci, simplu, acele buze sunt mute, iar celelalte sunt vorbitoare. Când privim sfintele icoane, inima noastră trebuie să își reverse dragostea sa față de Dumnezeu și față de Sfinți, să cădem, să ne închinăm și să le sărutăm cu multă evlavie. Să fi văzut pe un bătrânel evlavios la Mănăstirea Piloteu, bătrânul Sava, cu câta evlavie, cu câtă inimă săruta icoana Maicii Domnului - Dulcea Sărutare! La această icoană a Maicii Domnului s-a făcut o umflătură, deoarece părinții o sărutau în același loc.

Icoana care se pictează cu evlavie absoarbe de la pictorul evlavios harul lui Dumnezeu și transmite oamenilor mângâiere veșnică. Pictorul se pictează, se transpune în icoana pe care o face. De aceea starea lui sufletească are o mare însemnătate. Părintele Tihon îmi spunea: „Eu, fiule, atunci când pictez epitafe, cânt: «Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând...»”. Cânta și plângea mereu și lacrimile Iui cădeau pe icoană. O astfel de icoană face o predică veșnică în lume. Icoanele predică și predică veacuri de-a rândul. Un om îndurerat aruncă o privire către icoana lui Hristos sau a Maicii Domnului și primește mângâiere.

Toată temelia este evlavia. Vezi, unul numai se sprijină de peretele unde a fost pusă o icoană și primește har, iar altul poate să aibă cea mai bună icoană, dar nu se folosește, deoarece nu are evlavie. Sau cineva poate fi ajutat de o cruce simplă, iar altul să nu se folosească nici chiar de Cinstitul Lemn atunci când nu are evlavie.

Să-i oferim lui Dumnezeu pe cele mai curate

Odată m-am smintit aici, în biserica voastră. Am văzut că ardeți la Sfânta Masă lumânări foarte mici. Eu nu las să ardă o lumânare atât de mică nici măcar în sfeșnicul de dinaintea catapetesmei. Consider aceasta ca o disprețuire.

- Părinte, spun unii că lumânarea trebuie să ardă până jos.

- Da, să ardă până jos, dar unde? Aceasta are însemnătate. Altceva este să ardă până jos în sfeșnicele unde aprinde lumânări lumea, și altceva este la Sfânta Masă sau la Sfânta Proscomidie. Nu trebuie să se ardă o jumătate de lumânare înlăuntrul altarului; este dispreț. Chiar și la policandru, deși ajung lumânările pentru toată slujba, tot trebuie să le schimbați, când sunt foarte mici. Iar la Sfânta Liturghie, la Ieșirea Mică și Mare să folosiți totdeauna lumânare mare, pentru că ea simbolizează pe Sfântul Ioan Înaintemergătorul. În alte părți sting candelele, ca să facă economie. Nu înțeleg că Dumnezeu le va trimite mari binecuvântări, atunci când vor avea evlavie față de El. Și la parastase este dispreț să se folosească lumânări subțiri, ca niște bumbac netrebnic. Este rușine să le dați și altora.

- Părinte, surorile pot arde la chiliile lor oricâte lumânări vor?

- Să ardă, ca să ardă și pe diavolul. Nu vedeți că arde lumea întreagă? Numai să aibă rost aprinderea lumânărilor, să fie însoțită de rugăciune.

Este lucru mare să se lase cineva în voia lui Dumnezeu. Noi mâncăm roade dulci și îi oferim lui Dumnezeu în cădelniță rășina copacilor. Mâncăm mierea și îi oferim lui Dumnezeu ceara, dar pe aceasta adesea o amestecăm cu parafină. O lumânare oferim lui Dumnezeu ca recunoștință pentru binecuvântările Sale cele bogate, și pe aceasta s-o murdărim? Ce ar fi fost dacă ne-ar fi cerut Dumnezeu să-l oferim mierea? Îmi închipui ce-am mai fi făcut atunci! I-am fi dat zeamă sau puțina apă cu zahar. Să nu ne ia Dumnezeu în serios! Omul poate face economie în toate, afara de cele datorate slujirii lui Dumnezeu. Lui Dumnezeu trebuie să-i ofere tot ce este mai bun, tot ce este mai curat.

- Părinte, lumea nu înțelege ușor că este lipsă de evlavie să arzi lumânări de parafină.

- Să spuneți lumii: „Nu este bine să ardeți lumânări de parafină în biserici nici pentru sănătatea voastră". În felul acesta se vor gândi puțin la aceasta. Dacă biserica este mică, atunci ajungi să te sufoci. Este mai bine ca oamenii să aprindă o lumânare mică, dar să fie curată, decât o lumânare mare de parafină. Din această pricină mulți amețesc și leșină în biserici. Închipuiește-ți să fie și biserica

mică și să ardă și toată această parafină!... Și de ar fi numai aceasta! Untdelemnul care nu se poate mânca vor să-l pună la candele. Unde au ajuns oamenii! În Vechiul Testament se spune că untdelemnul care trebuia să se folosească pentru Templu trebuia să fie făcut din măslinele adunate din copaci, nu din cele căzute pe jos. Oare Dumnezeu are nevoie de untdelemn sau de tămâie? Nu, dar El se înduioșează pentru că ele reprezintă un prinos prin care se exprimă recunoștința și dragostea omului față de El. La Sinai m-a impresionat următorul fapt: beduinii, sărmanii, nu au nimic ce să ofere. Și iată, iau o pietricică ce diferă puțin de celelalte, sau dacă află în vreo crăpătură două-trei frunzulițe, le iau, urcă sus la piatra pe care a lovit-o Moise cu toiagul și din care a ieșit apa și le lasă acolo. Sau mamele care alăptează merg și picură puțin lapte acolo, cu gândul: „Să-mi dea Dumnezeu lapte, ca să-mi alăptez copilul". Vezi ce recunoștință au! Și aceasta nu este puțin lucru. Iar noi ce facem?! Ne vor judeca acești oameni. Lăsau acolo sus lemnișoare, frunzulițe, pietricele... Dumnezeu are nevoie de acestea? Nicidecum, însă Dumnezeu ajută atunci când vede inima cea bună, intenția cea bună. Astfel se exprimă intenția cea bună.

- Părinte, atunci când aprindem o lumânare, să spunem că o facem în cutare scop?

- O aprinzi. Dar unde o trimiți? n-o trimiți undeva? Prin lumânare cerem ceva de la Dumnezeu. Când o aprinzi și spui: „Pentru cei ce suferă trupește și sufletește și pentru cei ce au mai mare nevoie", în aceștia sunt cuprinși și viii și morții. Știi câtă odihnă simt cei adormiți atunci când aprindem o lumânare pentru ei? Astfel dobândește cineva comuniune duhovnicească și cu cei vii și cu cei adormiți. Lumânarea, în puține cuvinte, este o antenă ce ne pune în legătură cu Dumnezeu, cu cei bolnavi, cu cei adormiți etc.

- Părinte, dar tămâia de ce o ardem?

- O aprindem spre slavoslovirea lui Dumnezeu. Îl slăvim și îi arătăm recunoștință pentru marile Lui faceri de bine săvârșite în toată lumea. Tămâia este și ea un prinos. Și după ce o oferim lui Dumnezeu și Sfinților tămâind icoanele, tămâiem după aceea și icoanele vii ale lui Dumnezeu, pe oameni.

Să puneți inimă fie că este pentru cerere, fie pentru mulțumire.

Prin lumânare spun: „Dumnezeul meu, îți cer cu toata inima mea să-mi împlinești o cerere”. Iar prin tămâie spun: „Îți mulțumesc, Dumnezeul meu, cu toata inima pentru toate darurile Tale. Îți mulțumesc că-mi ierți multele mele păcate și nerecunoștința lumii și nerecunoștința mea cea multă”.

Pe cât puteți, să cultivați evlavia și străpungerea de inimă. Acestea vor ajuta să primiți harul lui Dumnezeu. Pentru că de are cineva evlavie și străpungere de inimă și este și smerit, primește harul dumnezeiesc. Iar dacă nu are evlavie și smerenie, harul Iui Dumnezeu nu se apropie de el. Ce spune Scriptura?: *„Către cine voi căuta, fără numai către cel smerit și blând și care se cutremură de cuvintele Mele”* (Is. 66. 2).

CAPITOLUL 5 Dăruirea conține oxigen dumnezeiesc

Oamenii uită pe cei ce suferă

Părinte, ați spus că pe cât te depărtezi de mângâierea omenească, pe atât o primești pe cea dumnezeiască. De aceea înțelegi mai bine rugăciunea atunci când ești flămând?

- Da, pentru că un flămând înțelege pe cel flămând. Unul sătul nu-l înțelege. Am auzit că undeva se aruncă mâncarea, iar puțin mai departe niște refugiați ruși nu au ce mânca. Trăiesc sărmanii în sere, în niște barăci de tablă. Să zicem că nu știi că acolo, aproape, există oameni care au nevoie. Bine, dar nu întrebi ca să afli? Să arunci mâncarea! Noi nici lucrul cel nefolositor pe care îl avem nu îl dăm. Este păcat ca unul să nu poată cumpăra ceva de care are nevoie și altul să aibă lucruri pe care nu le folosește și să nu le dea celui care are nevoie de ele. Asta pentru mine este iadul cel mai mare. La Judecată, Hristos ne va spune: *„Am flămânzit și nu Mi-ați dat să mănânc”* (Mt 25. 42).

Unii care le au pe toate spun: „Astăzi nu există sărăcie”. Nu se gândesc la celălalt. Nu se pun în locul celuilalt, ca să nu se mâhnească și să-și piardă liniștea lor. În felul acesta cum vor afla pe cel sărac? Dacă se gândește cineva la celălalt, află și pe sărac și află și de ce are nevoie. Există atâția orfani care nu au un om care să le mângâie căpșorul. Oamenii uită pe cei ce suferă. Mintea lor este la cei ce o duc bine și se compară cu aceștia și nu cu cei ce suferă. Dacă s-ar fi gândit puțin, de pildă, la unii epiroți[12] albanezi, care, deoarece și-au făcut semnul

crucii, sunt, sărmanii, pentru 20 de ani în închisoare într-o celulă de unu pe unu, ar fi văzut altfel lucrurile. Este atât de înfricoșător, încât nici nu ne putem gândi la aceasta. Știți ce înseamnă unu pe unu? Nici așezat, nici întins, nici în picioare. Iar ca fereastră unele celule abia dacă au câte o gaură mică (S-a spus în mai 1990).

- Adică în morminte, Părinte!

- În mormânt cel puțin ești întins. Ce mucenicie! Multă nefericire există astăzi, deoarece fac arme de distrugere și au părăsit

grija pentru cei săraci. În Africa am văzut cum mâncau bălegar de cămilă. Acolo oamenii au niște trupuri care nu seamănă cu trupurile omenești. Sunt ca broaștele. Și toracele lor este ca un coș de nuiele. De ce mă doare? Mă doare pentru că noi le avem pe toate și de aceea nu participăm la suferința celorlalți. Și mai vrem să mergem și în rai...

În 1958, când am mers la Sfânta Mănăstire Stomiu, în Konița, era un protestant pe care îl susțineau economic din America și care câștigase de partea lui 80 de familii. A zidit și o clădire unde să se adune. Sărmanii oameni aveau mare nevoie și din pricina marii lor sărăcii au fost nevoiți să se facă protestanți, pentru că aceia îi ajutau economic. Într-o zi mi-a spus unul dintre ei: „Eu mă fac și evreu, nu numai protestant, deoarece am nevoie”. Când am auzit aceasta, mi-am spus: „Trebuie să se facă ceva”. Am adunat pe câțiva care aveau o oarecare situație economică și puteau ajuta și le-am vorbit. Atunci aceia, sărmanii, erau cu desăvârșire lumești, dar aveau intenție bună. Iar unul dintre aceștia, cu toate că era complet lumesc, avea însă o inimă mare. Când l-am văzut pentru prima oară, mi-am spus: „Pe dinafară se vede lemn putred, dar pe dinăuntru este esență de calitate”. Așadar am hotărât să adunăm câțiva bani și să-i dăm la familiile sărace. Le-am spus ca banii adunați să meargă ei înșiși să-i dea la săraci, ca să-i miște sărăcia acelora și să se folosească duhovnicește. În felul acesta și de piatră să fie inima lor se înmoaie, se face omenească și li se va deschide și ușa raiului. În puțin timp toți aceștia s-au schimbat, pentru că au văzut nenorocirea ce exista și nu-i mai împingea inima să meargă să se distreze. „Ne-ai dezarmat”, îmi spuneau. „Cum să mai mergem acum să ne distrăm?”. Au venit și la biserică. Mai târziu am aflat că unul a devenit și cântăreț. Dar și cele 80 de familii, cu harul lui Dumnezeu, una după alta s-au întors la Ortodoxie. Mai târziu, când au venit protestanți americani să vadă lucrarea protestantului lor care, mai înainte, atrăsese pe acei oameni la erezia lor, l-au tras la judecată pentru că nu avea ucenici.

- Părinte, unii cer ușor ajutor atunci când au nevoie, iar alții nu spun nimic.

- Mulți se rușinează și nu vor să se compromită. Aceștia au mai multă nevoie. Acolo ajutorul folosește mult mai mult. Cunosc doi medici cărora li s-a întâmplat ceva și nu aveau bani nici pentru o

aspirină. Omul care are dragoste nu se mulțumește să dea numai la cel ce cere milostenie, ci caută să afle oameni care au nevoie, ca să-i ajute. Mama mea se îngrijea mult să afle astfel de cazuri.

Criteriul dragostei

Atunci când cineva are și dă milostenie, nu-ți poți da seama dacă are dragoste sau nu, căci se poate să dea nu din dragoste, ci să se descarce de niște lucruri. Când nu are și dă, atunci se vede dragostea lui. Cred, să presupunem, că am dragoste; Dumnezeu, ca să-mi încerce dragostea, îmi trimite un sărac. Dacă, de pildă, am două ceasuri, unul bun și unul stricat, și-i dau pe cel stricat săracului, înseamnă că dragostea mea este de calitatea a doua. Dacă am dragoste adevărată îl voi da pe cel bun săracului. Intră în lucrare atunci logica cea stricată și spunem: „Ce, să-l dau pe cel bun? Pentru el, care nu are nici un ceas, e bun și cel vechi", și îl dau pe cel vechi. Dar când dai pe cel vechi, încă mai trăiește omul cel vechi în tine. Dacă dai pe cel nou, ești un om renăscut. Iar dacă le ții pe amândouă și nu dai nici unul, ești în stare de iad.

- Părinte, cum iese cineva din starea aceasta?

- Să se gândească: „Dacă ar fi fost însuși Hristos, pe care l-aș fi dat? Cu siguranță că pe cel mai bun". În felul acesta poate înțelege care este dragostea cea adevărată. Va lua așadar o hotărâre tare, și a doua oară va da pe cel mai bun. Se poate ca la început să-i vină greu, dar dacă se nevoiește în felul acesta, va ajunge în starea să dea și pe cel nou și pe cel vechi, ca să-i ajute pe ceilalți, iar el să se lipsească de amândouă, dar să-L aibă înlăuntrul lui pe Hristos și să-și audă bătaia dulce a inimii sale care va tresări de bucuria dumnezeiască. Dacă îți vor lua haina iar tu dai și cămașa ce o ai (Lc. 6. 29), te va îmbrăca Hristos după aceea. Dacă te doare pentru un nenorocit și îl ajuți, de ar fi fost Hristos, gândește-te ce jertfă ai fi făcut! în felul acesta dăm examene. Omul credincios vede în aproapele persoana lui Hristos. Însuși Hristos spune: *„Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut"* (Cf. Mt. 25. 40). Desigur, cinstea o acordă fiecăruia potrivit situației (Cf. Rm. 13, 7), dar dragostea este aceeași pentru toți. În inima Lui același loc îl are și un ministru și un sărac; un general și un soldat.

- Părinte, oare de ce se întâmplă ca de multe ori cel ajutat să se

comporte urât față de cel ce l-a ajutat?

- Diavolul se duce și-l îmboldește pe celălalt, astfel încât să se poarte urât cu noi, ca noi să ne mâniem și să pierdem binele făcut. Nu este de vină omul. Diavolul îl brodează pe celălalt, ca să ne facă să le pierdem pe toate. Când faceți o faptă bună, totdeauna să simțiți ca ceea ce ați făcut ați avut datoria s-o faceți și să fiți gata să înfruntați ispita, ca să nu pierdeți binele ce l-ați făcut, ci să-l câștigați în întregime. De pildă, face unul o milostenie, fără să aibă ca scop să o arate. Intră ispita la mijloc și-i pune pe alții să-i spună: „Tu, iubitorule de argint, care n-ai făcut nimic etc... Cutare a făcut aceasta, cutare cealaltă”, ca să-l silească să spună și el... cu „smerenie”: „Am făcut și eu un lucru mic, un spital”, sau să-l facă să se mânie și să spună: „Cine, eu, care am făcut asta și asta?”, și să le piardă pe toate. Sau îl va pune pe cel ce a fost ajutat să-i spună: „Nemulțumitorule, profitorule etc.”, până ce-i va răspunde: „Eu, profitor? Eu, care ți-am făcut binele acela, acea faptă bună?”. După care va spune: „Măi, ce nerecunoscător! Nu voiam să-mi spună «mulțumesc», dar cel puțin, să recunoască”. Dar când cineva așteaptă recunoștință, le pierde pe toate. În timp ce de și-ar pune un gând bun și ar spune: „Mai bine că a uitat facerea mea de bine”, sau: „Poate să fi fost supărat sau obosit și de aceea a vorbit așa”, îndreptățește pe celălalt și nu-și pierde răsplata sa. Când nu așteptăm să ni se dea înapoi, atunci avem răsplată curată. Hristos a făcut totul pentru noi și noi L-am răstignit. Ce cântăm? „În loc de mană, fiere”. Întotdeauna să încercăm să facem binele, fără să așteptăm să primim vreo răsplată.

Cei ce dă primește bucurie dumnezeiască

În om există două bucurii. O bucurie atunci când ia, si o bucurie atunci când dă. Dar nu se compară bucuria ce-o simte cineva atunci când dă, cu bucuria ce-o simte atunci când ia. Omul, ca să-și dea seama dacă sporește corect duhovnicește, trebuie ca Ia început să cerceteze dacă se bucură când dă și nu când ia; dacă simte mâhnire când îi dau și bucurie când dă. După aceea, dacă lucrează corect duhovnicește, atunci când face vreun bine nu își mai aduce niciodată aminte de el, dar nu uită niciodată nici cel mai mic bine ce i s-a făcut. Nu-și poate închide ochii din pricina unei prea mici faceri de bine a celorlalți. Se poate ca acesta să-i fi dat cuiva o vie și să fi uitat. Dar dacă celălalt îi dă un ciorchine de struguri din via pe

care el i-a dăruit-o nu-l poate uita niciodată. Sau poate să-i fi dat cuiva mai multe icoane sculptate și să nu își mai aducă aminte. Dar dacă acela îi dă o iconiță plastifiată, este mișcat de această iconiță, cu toate că este de mică valoare și, drept recunoștință, se gândește cum să-l răsplătească. Poate da chiar și toată biserica și terenul ei și să uite. Adică atunci călătoria duhovnicească este corectă, când uită cineva cele bune ce le face și își aduce aminte de cele bune ce i le fac ceilalți. Când omul ajunge în starea aceasta, atunci este om; om al lui Dumnezeu. Dar dacă uită mereu faptele bune pe care i le-au făcut alții și își aduce aminte de cele bune făcute lor de el, aceasta este lucrarea potrivnică celeia pe care o cere Hristos. Iar când gândește: „Tu mi-ai dat atâta și eu ti-am dat atâta”, acesta este un lucru negustoresc. Eu caut să dau celui ce are nevoie mai mare. Nu socotesc negustorește: cutare mi-a dat cărțile acestea și eu acum îi datorez atâta, așa că trebuie să-i dau ca să mă achit. Sau, dacă celălalt nu mi-a dat, nu-i voi da nici eu nimic. Căci și aceasta este o dreptate omenească.

Cel ce ia ceva, primește bucurie omenească. Cel ce dă, primește bucurie dumnezeiască. Bucuria dumnezeiască o luăm prin a da. De pildă îmi dă cineva o carte. Acela se bucură duhovnicește, dumnezeiește, iar eu care am luat cartea mă bucur omenește. Dar când și eu voi da cartea, mă voi bucura și eu dumnezeiește, iar celălalt ce o va lua se va bucura omenește. Când și acela o va da, se va bucura și el dumnezeiește, iar cel ce o va lua se va bucura omenește. Dar dacă și acesta la rândul său o va da, atunci și el se va bucura dumnezeiește. Vedeți cum cu un lucru mulți oameni se pot bucura și omenește, și dumnezeiește.

Să vă învățați să vă bucurați prin a da. Atunci când se bucură cineva prin a da, este bine întocmit, este în legătură cu Hristos; are harul dumnezeiesc. Atunci când cineva dă sau oferă ceva, bucuria pe care o simte are oxigen dumnezeiesc. Atunci când se bucura prin a lua sau prin a se jertfi alții pentru el, bucuria aceasta are miros urât, asfixiază. Astfel de oameni care dau fără să se gândească la ei înșiși ne vor judeca în Ziua cea de Apoi. Ce bucurie simt acești oameni! Pe unii ca aceștia îi apăra Hristos. Însă cei mai mulți oameni se bucură când iau și se lipsesc de bucuria dumnezeiască și de aceea sunt chinuiți. Hristos este mișcat atunci când îl iubim pe aproapele nostru mai mult decât pe noi înșine și ne umple de

desfătare dumnezeiască. Vezi, El nu S-a limitat la „să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți” (Lev. 19, 18; Mt. 22. 39; Mc. 12. 31; Lc. 10. 27). ci S-a jertfit pentru om.

Iubitorul de argint adună ca să le afle alții

- Părinte, am auzit de doi frați, dintre care cel mic este milostiv, iar cel mare nu.

- Părinții să-l învețe și pe cel mare să se îndulcească prin a da. Dacă cel mare va cultiva această virtute, va primi plată mai mare decât cel mic, care o are din fire, și va deveni mai bun.

- Părinte, cum se poate izbăvi cineva de strâmtimea inimii, de greutatea ce o are în a da?

- Ce, ești zgârcită? O să te arunc afară! Și la ascultare, de pildă, când ești la arhondaric, să iei o binecuvântare generală, ca să poți da. Nu vezi și Dumnezeu cu câtă îmbelșugare dă tuturor binecuvântările Sale? Dacă cineva nu se obișnuiește să dea, se învață zgârcit și după aceea îi vine greu să dea.

Iubitorul de argint este „pușculița ,” adună el, ca să-i găsească alții. Și astfel pierde bucuria de a da și răsplata dumnezeiască. Odată i-am spus unui bogat: „De ce aduni? N-ai obligații. Ce-o să faci cu ei?”. „Aici vor rămâne când voi muri”, îmi răspunde. „Eu îți dau binecuvântarea să le iei pe toate sus!”, îi spun. „Aici vor rămâne”, îmi spune din nou. „Dacă voi muri, lasă să le ia alții”. Ei, dar așa aici vor rămâne”, îi spun. „Scopul este să le dai cu propriile tale mâini acum, cât trăiești”. Nu există om mai nesocotit decât lacomul de bani, care adună mereu și totdeauna trăiește în lipsă și în cele din urmă își cumpără iadul cu economiile pe care și le-a adunat. Este cu desăvârșire pierdut, pentru că nu dă și se pierde cu lucruri materiale și pierde astfel și pe Hristos.

De cel zgârcit își bat joc toți. Era un moșier foarte bogat, care avea ogoare la țară, iar în Atena multe clădiri, dar era foarte zgârcit. Odată a făcut o oală de mâncărică de fasole, dar numai zeamă, ca să mănânce lucrătorii ce lucrau pe ogoarele lui. Mai demult lucrau sărmanii de dimineață, înainte de a răsări soarele și până la apus. Așadar, la amiază, când s-au oprit puțin, ca să se odihnească, stăpânul a pus mâncarea de fasole într-o cratiță și a

chemat pe lucrători să mănânce.

S-au așezat sărmanii lucrători în jurul cratiței și au început să mănânce. Când luau cu lingura vreo boabă, când numai zeamă goală. Un lucrător era foarte glumeț. „Lasă lingura și se duce mai departe, își scoate cizmele și ciorapii și se apropie voind să intre în cratiță. „Ce faci?”, îl întreabă ceilalți. „Mă gândeam să intru înăuntru, poate voi prinde vreo boabă de fasole!”. Atât de zgârcit era ticălosul acela. De aceea, de o mie de ori este mai bine să îl stăpânească pe om risipa, decât zgârcenia.

- Zgârcenia este boală, Părinte?

- Boală foarte mare! Dacă îl stăpânește pe om zgârcenia, boală mai mare nu exista. Economia este bună, dar să ia aminte omul ca să nu-l stăpânească încet-încet diavolul cu zgârcenia.

- Părinte, unii din pricina zgârceniei stau flămânzi.

- Numai flămânzi? Era un negustor bogat care avea o prăvălie mare și cu briceagul tăia în trei chibriturile acelea late! O alta foarte bogată avea un fitil cu sulf; ținea cărbuni aprinși și cu acel fitil lua foc din cărbuni ca să aprindă soba, ca să nu cheltuiască vreun chibrit. Și avea case, terenuri, o avere mare.

Nu spun ca să fie cineva risipitor, dar, cel puțin, acestuia dacă îi vei cere ceva, repede îți va da. Iar daca este zgârcit, îi va părea rău să-ți dea. Erau odată două gospodine și discutau despre salate, despre oțeturi și, așa discutând, una a spus: „Am un oțet foarte bun”. Odată cealaltă a avut nevoie, săraca, de puțin oțet și s-a dus la aceea să-i ceară. „Ascultă aici”, îi spune aceea, „dacă-l dădeam, n-aș mai fi avut oțet de șapte ani!”. E bine să faci economie și să dai. Econom nu înseamnă zgârcit. Tatăl meu nu ținea bani. La Farasa nu exista hotel; casa noastră era ca un hotel. Oricine venea în sat, la primar mergea să stea. La el mânca, el îi spăla picioarele și-i dădea și ciorapi curați.

Acum văd că la unele locuri de închinare au magazii întregi cu candele dar nu spun: „Avem destule, nu ne mai dați altele”. Acestea nu le pot folosi, nici nu le pot vinde, dar nici nu le dau. Când cineva începe să adune, se leagă și nu poate da. Iar dacă începe să adune lucruri dar le și dă, atunci inima lui se va aduna în Hristos fără să-și

dea seama cum. O văduvă să nu aibă bani să cumpere un cot de stofă ca să-și îmbrace copiii, și eu să adun! Cum voi suporta aceasta? La Colibă nu am nici farfurii, nici cratițe, ci niște tinichele. Prefer să dau cinci sute de drahme unui student să meargă de la o mănăstire la alta, decât să iau ceva pentru mine. Dacă nu aduni, ai binecuvântare de la Dumnezeu. Când dai binecuvântare, iei binecuvântare. Binecuvântarea naște binecuvântare.

Intenția cea bună este totul.

- Părinte, ce să fac atunci când cineva îmi cere milostenie, dar nu am ce să-i dau?

- Când vreau să fac milostenie și nu am ce să dau, atunci fac milostenie cu sânge. Unul care are și dă ajutor material, simte bucurie, în timp ce acela ce nu are ce da, suferă mereu și spune smerit: „N-am făcut milostenie”. Intenția cea bună este totul. Un bogat are ce să dea, dar nu dă. Un sărac vrea să dea, dar nu dă pentru că nu are ce să dea. Diferă unul de altul. Bogatul, dacă dă, simte și o mulțumire. Pe sărac îl doare, căci vrea să facă o milostenie, dar nu are ce să dea, și suferă sufletește; în timp ce de ar fi avut, ar fi dat și n-ar fi suferit. Intenția cea bună se vede din fapte. Dacă cineva cere de la un sărac milostenie și săracul, deși este în lipsă, îi dă, atunci săracul ce a dat va simți o bucurie duhovnicească, indiferent dacă acela se duce și bea rachiu cu ei, și Dumnezeu va lumina pe cineva să-i trimită și lui ajutor material.

Și știți ce nedreptate se face uneori? Unul să dea tot ce are ca să ajute, iar altul să le interpreteze în cugetul său după cum i se pare lui.

- Părinte, la ce vă referiți?

- Să presupunem că unul, de pildă, are numai 5.000 de drahme în buzunarul său. Întâlnește pe drum un cerșetor, îi pune în mână aceluia și pleacă. Cerșetorul vede că sunt 5.000 și se bucură. În clipa aceea trece pe acolo și un bogat și, văzând că acela a dat 5.000, spune întru sineși: „Ca să dea acesta 5.000, cine știe câți are! Va fi vreun milionar!”. Atunci el îi dă cerșetorului doar 500 de drahme și își odihnește gândul că și-a făcut datoria. În timp ce sărmanul acela a avut numai acei 5.000 și, de îndată ce l-a văzut pe

cerșetor, inima i-a tresăltat și i-a dat. Dacă și bogatul ar fi lucrat puțin duhovnicește, ar fi avut și el un gând bun și ar fi zis: „la te uită, acesta a dat tot ce a avut”. Sau ar fi spus: „A avut zece mii și a dat cinci mii”. Dar cum să aducă gândul cel bun, dacă n-a lucrat duhovnicește! Ci spune: „Ca să arunce așa banii, înseamnă că-i întoarce cu lopata”.

Unii oameni, deși dau cinci sute sau o mie de drahme unui sărac, fac bazar evreiesc pentru cinci sau zece drahme cu lucrătorul sărac ce lucrează la ei. Nu pot pricepe: bine, dai cinci sute și o mie de drahme celui pe care nu îl știi și pe acesta, pe care îl ai lângă și te ajută, îl lași să flămânzească? Ai datoria ca mai întâi pe acesta să-l iubești și să-l ajuți. Dar se vede că acești oameni fac milostenie ca să fie lăudați. Sau pe altul îl trag chiar și la judecată pentru o mie de drahme, deoarece încep de la o logică lumească, chipurile ca să nu-i considere proști. O femeie credincioasa mi-a povestit o întâmplare. Odată ea a vrut să cumpere o cantitate de lemne de la o bătrână, care a făcut trei ore ca să le aducă din pădure în sat. De data aceea a făcut o jumătate de oră mai mult, adică trei și jumătate, pentru că a înconjurat cazarma, ca să n-o prindă pădurarul. „Cât fac?”, o întreabă acea femeie. „Cincisprezece drahme”, răspunse bătrâna. „Nu, este mult”, îi spune. „Eu le iau cu unsprezece”. „I-am cerut atâta”, mi-a spus acea femeie, „pentru ca pe noi, oamenii duhovnicești, să nu ne ia de proști...”, i-am tras după aceea un perdaf. Bătrâna avea două animale și a pierdut două zile ca să câștige 22 de drahme. În loc să-i fi dat mai mult, i-a mai și oprit din cât se cuvenea.

Milostenia ajută mult pe cei răposați

Bogăția aduce mare pagubă omului atunci când nu se împarte săracilor pentru sufletul nostru și pentru sufletele morților noștri. Milostenia către cei îndurerați, văduve, orfani etc. ajută foarte mult și pentru odihna celor adormiți. Pentru că atunci când cineva dă milostenie pentru un răposat, ceilalți spun: „Dumnezeu să-l ierte. Să i se sfințească oasele”. Dacă se întâmplă ca cineva să fie bolnav, să nu poată lucra și să aibă datorii și în această împrejurare grea îl ajuți și spui: „Ia-i pe aceștia pentru sufletul cutăruia”, va spune și acela: „Dumnezeu să-l ierte. să i se sfințească oasele”. Adică aceia fac o rugăciune din inimă și aceasta este ceea ce ajută foarte mult pe cei răposați.

- Atunci când unei oarecare femei îi moare bărbatul nespovedit și neîmpărtășit sau îi moare copilul, ce altceva mai poate face ca să le ajute sufletele?

- Pe cât poate să se facă mai bună. Asta, firește, o va ajuta și pe ea, dar îl va ajuta și pe bărbatul ei, pentru că, după ce s-au căsătorit, are parte și cel care a murit din tot ceea ce face ea. Acesta este lucrul cel mai important dintre toate, să se facă mai bună. Altfel, se poate să facă și vreo faptă bună, dar să rămână cu tipicul ei. Și îți spune: „Mi-am făcut datoria mea. Ce altceva vrei să mai fac?”, și rămâne neîndreptată sau se face și mai rea.

Milostenie „în ascuns”

(Mt. 6, 4)

- Părinte, unii consideră fariseism a merge la biserică și a trece cu vederea dragostea și jertfa.

- Ei, dar de unde știu ei aceasta? Sunt siguri de lucrul acesta?

- Așa judecă ei.

- Dar ce-a spus Hristos? *„Să judecați”?”* (Mt. 7. 1; Lc. 6, 37; In. 7, 24). Unul se poate să nu dea unui țigan, deoarece are în vedere un bolnav care are mare nevoie și îl ajută pe acela. Se va afla vreun trecător să-i dea ceva țiganului, în timp ce bolnavului nu-i va da nimeni. Cum trag concluzii fără să știe? fariseism este atunci când cineva face fapta bună la arătare, ca să fie lăudat.

Îmi aduc aminte că în 1957 eram într-o mănăstire cu viață de sine, unde dădeau pentru fiecare ascultare o binecuvântare, potrivit cu cât de grea era ea. Deoarece atunci în mănăstiri era lipsă de oameni, unii părinți care aveau putere își luau mai multe ascultări și luau și mai multe binecuvântări, dar le dădeau milostenie. Era acolo un monah căruia îi spuneau „sfoară”, pentru că toți spuneau că acesta nu dădea nimic. Dar când a murit monahul acesta, la înmormântarea lui s-au adunat oameni săraci din Halchidiki, din Sfânta Maria Mare, din Satul Vechi, din Satul nou (Sate de lângă Sfântul Munte) și îl plângeau. Aceștia aveau boi și cărau lemne, pentru că atunci transportul se făcea cu boii, nu ca acum cu mașinile. Ce făcea sărmanul acesta? Aduna-aduna banii care i se

dădeau pentru ascultările ce le făcea și când vedea pe vreun om că avea numai un bou sau îi murise boul său, îi cumpăra un bou. Și atunci ca să cumperi un bou era mare lucru: costa 5.000 de drahme, dar și banii aveau valoare. Ceilalți părinți dădeau cinci drahme la un sărac, zece la altul, douăzeci la altcineva, adică făceau astfel de milostenii care se vedeau. Ale aceluia nu se vedeau deloc, pentru că nu dădea precum dădeau ceilalți, ci îi aduna și ajuta în felul acesta. Astfel toți îi spuneau: „Sfoară, sfoară”, și i-a rămas numele „sfoară”, adică strâns ca sfoara. Și în cele din urmă, atunci când a murit, s-au adunat sărmanii și plângeau. “M-a mântuit!”, spunea unul; „M-a mântuit!”, spunea altul. Deoarece atunci, dacă cineva avea un bou, căra lemne și își hrănea familia sa. Au rămas uimiți Părinții. De aceea spun: de unde știi tu ce face celălalt?

- Părinte, atunci când cineva face milostenie, dar simte un gol, ce este de vină?

- Să ia aminte, ca nu cumva să fie mișcat de slavă deșartă. Căci atunci când are scop curat, simte bucurie. Știți ce au făcut odată într-un oraș? Mi-a spus-o un avocat cunoscut, credincios. Se apropia nașterea Domnului și unii creștini au spus să se adune diferite lucruri, să le facă pachete și să le împartă în piață la săraci - era atunci după ocupația germană când oamenii erau săraci. Avocatul le spune: „Deoarece știu care sunt cei săraci, mai bine să le dau pe ascuns”. „Nu”, îi spun aceia, „să le împărțim în piață spre slava lui Dumnezeu, ca să se vadă că ne interesăm de ei”. „Dar nu este bine”, le spune din nou acela. „Unde ați găsit scris ca milostenia să se facă așa?”. Dar aceia țineau pe a lor „spre slava lui Dumnezeu...”, în nici un chip nu i-a putut convinge. Dacă a văzut așa, i-a lăsat. Au adunat așadar pachetele în piața mare a orașului și chiar au înștiințat că acolo vor împărți pachete. Au aflat toți și s-au năpustit niște oameni ca niște gorile, care le-au răpit pe toate. Și astfel au luat pachetele cei ce erau barbari și nu aveau nevoie, iar sărmanii săraci au rămas cu mâinile goale. Când cei responsabili au început să se împotrivească, au primit și câte una bună „spre... slava lui Dumnezeu”. Vezi cum lucrează legile duhovnicești! Unul lumesc este îndreptățit să se mândrească și să-și facă reclamă, dar la oamenii duhovnicești cum să se justifice aceasta?

- Părinte, există oameni care nu cred, dar sunt compătimitori și fac fapte bune.

- Când un om lumesc dă cu scop curat și nu din slavă deșartă, atunci Dumnezeu nu-l va lăsa, ci cândva îi va vorbi în inimă. Un cunoscut de-al meu ce trăia în Elveția mi-a povestit odată următoarea întâmplare: o doamnă bogată atee era atât de compătimitoare, încât ajunsese să-și împartă toată averea sa la săraci și scăpătați, în cele din urmă rămânând foarte săraca. Atunci toți cei care au fost ajutați de ea s-au îngrijit să o aducă în cel mai bun azil. Dar cu toate că a făcut atâtea fapte bune, a rămas atee. Mergeau și îi vorbeau despre Hristos, dar nu primea cuvântul. Spunea că Hristos n-a fost nimic altceva decât un om bun, un lucrător social și alte teorii de felul acesta. Poate că și creștinii pe care i-a cunoscut să n-o fi putut ajuta așa fel ca să fie mișcată de viața lor. „Fă rugăciune pentru sufletul acesta", mi-a spus prietenul meu. În tot cazul a făcut multă rugăciune și acela pentru întoarcerea ei. După o vreme mi-a spus prietenul meu: „Într-o zi când am mers s-o cercetez la azil, am aflat-o în întregime schimbată. «Cred, cred», striga". I s-a întâmplat ceva care a schimbat-o. A cerut după aceea să fie botezată.

„Făcând aceasta, vei grămădi cărbuni aprinși pe capul lui"

(Rm. 12. 20)

- Părinte, atunci când cineva nu are nevoie, dar se preface că are, trebuie să-l ajutăm?

- Hristos a spus: *„Să dăm celui ce ne cere fără să cercetăm"* (Mt. 5, 42; Lc. 6, 30). Deși nu are nevoie acesta ce-ți cere, tot trebuie să-i dai. Să te bucuri că-i dai. Dumnezeu „trimite ploaie și peste cei drepți și peste cei nedrepți (Mt. 5, 45), noi de ce să nu ajutăm pe aproapele nostru? Oare noi suntem vrednici de toate darurile lui Dumnezeu? Dumnezeu *„nu după păcatele noastre ne-a făcut nouă, nici după fărădelegile noastre ne-a răsplătit nouă"* (Ps. 102. 10). Un oarecare sărac îți cere ajutor? Chiar dacă te îndoiești pentru starea Iui, tot trebuie să-l ajuți cu discernământ, ca să nu te supere gândul. Ai văzut ce spune Avva Isaac: „Și călăreț să-ți ceară, dă-i". Nu știi în ce situație este. Tu să crezi ceea ce îți spune celălalt și să dai potrivit cu ceea ce-ți cere.

Dacă, de pildă, avem numai o mie de drahme și îi dăm unui sărac și ne neliniștim că nu avem să-i dăm mai mult, atunci, afară

de binecuvântarea (de banii pe care îi dăm), îi băgăm în conștiința sa pe Hristos și neliniștea cea bună. Această faptă a noastră îl va răscoli, pentru că mintea lui mereu se va învârti în jurul milostivului aceluia care i-a dat împreună cu mia de drahme și inima sa cea îndurerată și va fi nevoit să-i întoarcă înapoi, în chip ascuns, banii de care s-a lipsit sau chiar mai mulți. Mie mi s-a întâmplat un fapt asemănător. Odată, aflându-mă în Salonic, m-a oprit o femeie - părea a fi țigancă - și mi-a cerut bani pentru copiii ei, pentru că bărbatul ei era bolnav. Aveam numai 500 de drahme și i-am dat. „Iartă-mă", i-am spus, „dar nu am mai mult să-ți dau. Dacă vrei, ia-mi adresa și scrie-mi cum merge bărbatul tău și voi încerca să-ți trimit din Sfântul Munte mai mult". După puțin timp am primit o scrisoare cu 500 de drahme, în care scria: „Îți mulțumesc pentru bunătatea ta. Îți trimit banii pe care mi i-ai dat". Atunci când cineva dă milostenie cu durere, cerșetorul este ars de dragoste, de Hristos și începe și el să împartă, iar nu să adune. Și de s-ar întâmpla să fie chiar și foarte împietrit cel ce cere și să adune, nu se va bucura de cele adunate și Hristos va iconomisi ca banii să-și afle locul lor, iar aceluia să-i rămână numai osteneala și chinul pentru colecta (ca s-o numim așa) pe care a făcut-o pentru alții.

- Părinte, cât adică trebuie să dea cineva?

- Să dea atât cât să nu-l mustre conștiința sa. Este nevoie de discernământ. Să nu dea o sută de drahme și apoi să se mâhnească pentru că n-a dat cincizeci. Este nevoie de multă luare aminte atunci când cineva are dragoste cu mult entuziasm. Este bine ca atunci să frâneze puțin dragostea și entuziasmul său, ca să nu-i pară rău că a dat mult unui nenorocit, rămânând cu mâinile goale, când trebuia să dea mai puțin, încet-încet va dobândi experiență și va da potrivit cu râvna ce o are.

- Părinte, când cineva cere lucruri fără socoteală, să-i dăm?

- Aici este nevoie de discernământ și iarăși discernământ. Atunci când unul îți cere lucruri fie și ca să se fălească cu ele, dă-i-le. Vezi, Hristos nu i-a spus lui Iuda: „Ce fel de apostol ești? Taie-ți iubirea de argint", ci i-a dat și punga (In. 12. 6). Dar dacă unul îți cere, de pildă, o cutie de marmeladă și o ai, și tu știi că acesta are un vas plin, în timp ce altul nu are deloc și are nevoie, atunci spune celui ce are și mai cere: „Frate, dacă vrei, dă și tu puțin cutăruia din ceea

ce ai”. Dacă nu există nimeni care să aibă nevoie, dă-i fără să spui nimic. Poate că prin darea aceasta, dacă mai există o coardă sensibilă în el, va fi mișcat sufletește și se va îndrepta.

În cazurile acestea se întâmplă ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: „Atunci când vrăjmașul tău îți face rău și tu îi faci bine, grămădești cărbuni aprinși pe capul lui”. Asta nu înseamnă că îl arzi, ci că atunci când îi faci bine, începe să lucreze în el dragostea, care este Hristos, și intră în acțiune lucrul dumnezeiesc. După aceea omul se schimbă, deoarece îl mustră conștiința, adică se arde de conștiința lui. Nu este bine să faci binele ca să se mustre celălalt și să se cumințească, pentru că astfel slăbește binele, ci să-l faci cu dragoste. Atunci când îl compromiți cu binele, se schimbă în sensul cel bun și se îndreaptă.

Era un bețiv în Konița care avea și familie și-i dădeam câte ceva. Au aflat unii că-l ajutam pe acel sărman, chiar din spusele lui, și mi-au spus: „Nu-i da, că îi bea”. Acela îmi spunea: „Dă-mi pentru copii”, iar eu când îi dădeam, îi spuneam: „Ia asta pentru copiii tăi”. Știam ca bea, dar știam că acest cuvânt îl va ajuta puțin. Va merge să bea, dar se va gândi puțin și la copiii lui. Dacă nu i-aș fi dat și-ar fi chinuit femeia, deoarece i-ar fi luat din banii ce-i câștiga aceea - se ducea sărmana să lucreze la străini - și i-ar fi băut, iar copiii s-ar fi chinuit și mai mult. Atunci când îi spuneam „Ia pentru copiii tăi”, își aducea aminte puțin și de copiii lui. Ai înțeles? Mă durea de el și asta a fost un lucru foarte sensibil, care lucra înlăuntrul lui. Mulți au fost ajutați astfel. Unii, deoarece îi mustra după aceea conștiința, trimiteau banii înapoi.

Noi cu logica noastră nu îl lăsăm pe Hristos să lucreze. Învățați Evanghelia în chip corect, dacă vreți să vă faceți oameni „evanghelici”, iar nu protestanți!

PARTEA A TREIA NOBLEȚE DUHOVNICEASCĂ

«Bucuria cea mai înaltă izvorăște din jertfă, numai atunci când se jertfește cineva se înrudește cu Hristos, pentru că Hristos este Jertfă».

CAPITOLUL 1 Semnele vremurilor[1]

Antihrist

- Părinte, spuneți-ne ceva despre Antihrist.

- Să spunem mai bine despre Hristos... Pe cât putem, să fim lângă Hristos. Dacă suntem cu Hristos, ne vom teme de Antihrist? Oare nu există duh antihristic acum? Răul este cel care face duhul antihristic. Și dacă se va naște și un monstru antihrist și va face unele neghiobii, va fi luat în râs Ia sfârșit. Se vor petrece multe evenimente. Poate veți apuca să trăiți și voi multe din semnele scrise în Apocalipsă. Încet-încet destule încep să iasă la iveală. Strig și eu netrebnicul de atâția ani! Situația este înfricoșătoare, ciudată, nerozia a întrecut limitele. A venit lepădarea și rămâne ca acum să vină *„fiul pierzării”* (2 Tes. 2, 3). Totul va deveni un spital de nebuni. În harababura ce va stăpâni, fiecare stat se va ridica să facă orice-i spune cugetul. Dumnezeu să ajute ca interesele celor mari să fie spre binele nostru. Din ce în ce vom auzi de ceva mai nou. Vom vedea făcându-se lucrurile cele mai neașteptate, mai nera-ționale. Numai că evenimentele se vor derula cu repeziciune.

Ecumenism, piață comună, un stat mare, o religie după măsurile lor. Acesta este planul diavolilor. Sioniștii pregătesc pe cineva de Mesia. Pentru ei Mesia este împărat, adică va stăpâni aici pe pământ. Martorii lui Iehova visează și ei la un împărat pământesc. Sioniștii vor prezenta unul și martorii lui Iehova îl vor primi. Vor spune: „Acesta este”. Se va face mare zăpăceală. În mijlocul acestei zăpăceli toți vor cere un Mesia, ca să-i mântuiască. Și atunci vor prezenta pe unul care va spune: „Eu sunt Imam, eu sunt al cincilea Buda, eu sunt Hristos pe care-l așteaptă creștinii, eu sunt acela pe care-l așteaptă Martorii lui Iehova, eu sunt Mesia evreilor”. Va avea cinci „eu”-uri!...

Evanghelistul Ioan, atunci când în prima sa epistolă spune: *„Copiii mei... că vine antihristul, iar acum mulți antihriști s-au arătat...”* (1 In. 2. 18), nu înțelege că așteptatul Antihrist va fi ca prigonitorii Maximian și Dioclețian, ci că Antihristul cel așteptat va fi într-un fel ca un diavol întrupat, care se va prezenta poporului israelian ca Mesia și va înșela lumea. Vin ani grei, vom avea încercări mari.

Creștinii vor avea mare prigoană. Și uită-te: oamenii nici nu înțeleg că trăim în semnele vremurilor, că pecetluirea înaintează. Trăiesc ca și cum nu s-ar întâmpla nimic. De aceea spune Scriptura că va căuta să înșele, de va fi cu putință, și pe cei aleși (Mt. 24, 24; Mc. 13, 22). Cei care nu vor avea intenție bună, care nu vor fi luminați, se vor înșela în anii apostaziei. Pentru că cel ce nu are harul dumnezeiesc nu are limpezime duhovnicească, asemeni diavolului.

- Părinte, sioniștii cred cele despre Antihrist?

- Aceștia vor să stăpânească toată lumea. Ca să le reușească scopul, folosesc vrăjitoria și satanismul. Satanolatria o văd ca pe o putere care îi va ajuta în planurile lor. Adică vor să stăpânească lumea cu putere satanică. Pe Dumnezeu nu-L pun în socoteala lor. Dar în felul acesta vor fi binecuvântați de Dumnezeu? Din aceasta Dumnezeu va scoate multe lucruri bune. Celelalte teorii satanice au ținut cel puțin șaptezeci de ani; ale acestora nici șapte ani nu vor ține.

- Părinte, atunci când aud despre Antihrist simt o frică înăuntrul meu.

- De ce te temi? Va fi mai înfricoșător decât diavolul? Acesta este om. Sfânta Marina l-a bătut pe diavol și Sfânta Iustina a alungat atâția. La urma urmei noi n-am venit să ne aranjăm în această lume.

Împăratul pământesc al evreilor

Semnul că se apropie împlinirea proorociilor va fi dărâmarea templului lui Omar din Ierusalim, îl vor dărâma ca să rezidească Templul lui Solomon, care, precum se spune, a fost zidit în locul acesta. În cele din urmă sioniștii îl vor așeza acolo pe Antihrist ca Mesia. Am auzit că evreii deja se pregătesc să rezidească Templul lui Solomon.

- Părinte, evreii, deși citesc Vechiul Testament, cum de nu cred în Hristos?

- Nu te duci să le-o spui asta evreilor? Evreii au avut fanatism de la început. Ei înțeleg, dar egoismul îi orbește. Dacă ar fi luat puțin aminte, n-ar fi rămas nici un evreu (necreștinat).

- Cele pe care le-au citit, cum le-au explicat?

- Cum le-au explicat și cum Ie explică? Înțelesurile duhovnicești le fac materiale. De pildă, ceea ce spune proorocul Isaia *„au înflorit pustiurile Iordanului”* (Is. 35, 2), să vezi cum au explicat-o. Ca să arate că a înflorit pustiul, au întors înapoi un râu, au făcut diguri, grădini, au sădit banani, lămâi, portocali, au făcut numai livezi, așadar spun că „a înflorit pustiul”. Pe toate le explică astfel. În timp ce cuvintele acestea ale Proorocului se referă la renașterea lumii prin Sfântul Botez, prin baia nașterii din nou.

- Acum așteaptă pe împăratul pământesc?

- Da, pe Antihrist. Rabinii știu că a venit Mesia și că l-au răstignit. Am aflat de la o persoană că, atunci când un evreu trage să moară, merge rabinul și-i spune la ureche: „Mesia a venit”. Vezi, îi mustră conștiința, pentru că se simt vinovați, dar nu se smeresc.

- Și ce câștigă că o spun în vremea aceea?

- Nimic. O spun așa, deoarece îi mustră conștiința și cred că, spunând-o, sunt în regulă.

- Ceilalți nu aud?

- Nu, căci i-o spun la ureche. Și unii copii ai evreilor s-au răzvrătit împotriva rabinilor. „Mesia a venit”, spun ei; „pe care Mesia îl așteptați?”. În America un grup de tineri care se ocupă istoricește de Sfânta Scriptură scot o revistă în care este scris: „Mesia a venit. Celui care nu crede că a venit Mesia îi vom trimite în dar revista, până ce va crede. Cel care crede, să trimită ajutor ca s-o trimitem și altora ca să creadă”.

- Aceștia sunt evrei?

- Da, evrei.

- Au devenit creștini?

- Ei, dacă au crezut tot e ceva.

- Se poate să existe rabini creștini în ascuns?

- Rabini să fie creștini în ascuns? Dacă se face creștin, mai rămâne rabin? Adică să învețe pe evrei că n-a venit Mesia și atunci când trag să moară să le spună că a venit?

Pecetea - 666

- Părinte, peste cât timp se vor petrece aceste evenimente?

- Întârzie din pricina ta și a mea, ca să dobândim o stare duhovnicească bună. Dumnezeu încă mai rabdă, pentru că de se vor întâmpla acum ne vom pierde amândoi. Nu se spune nicăieri în învățătură lui Hristos despre un anumit timp (Mt. 24, 36; Mc. 1 3. 32; F. Ap. 1. 7; I Tes. 5, 1). Însă Scriptura spune că semnele vremurilor vor înștiința despre venirea lor (Mt. 24. 29 ș. u.; Mc. 13, 24 ș. u.; Lc. 21, 25 ș. u). Să fim întotdeauna gata și le vom vedea atunci când se va apropia timpul. Atunci vom fi mai siguri. „Timpul și experiența le vor descoperi celor treji”, spune Sfântul Andrei al Cezareii{13}.

Mi-a căzut în mână o carte care avea pe copertă un 666 mare. Ei, oameni lipsiți de mărime de suflet! O fac ca să-l prezinte frumos pe 6 și să obișnuiască lumea cu el. Astfel, încet-încet va veni și pecetluirea.

- Părinte, și nasturii ce se cos la haine se vând prinși pe niște hârtii care au numărul 666.

- Măi, și diavolul ăsta! Pe cartelele de credit l-au pus de mult timp. Acum și pe nasturi. Mulți pun pe 666 ca firmă, ca să fie preferate produsele lor. Unul îl sprijină pe altul. Adică 666 să ia de la 666. S-a scris că atunci când va circula reclama cu șarpele ce își mănâncă coada, asta va însemna că evreii vor stăpâni toată lumea. Acum și-au pus numărul și pe unele bancnote. 666 a cuprins și China și India.

- Părinte, cum de știu și totuși pun acest număr?

- Sfântul Evanghelist Ioan știa ce va face diavolul, precum și proorocii au proorocit că-l vor vinde pe Hristos pentru *„treizeci de arginți”* (Zaharia 11, 1-13), că-l vor adăpa cu oțet (Ps. 68, 22), că-i

vor împărți hainele (Ps. 21, 19). Cu 2000 de ani în urmă s-a scris în Apocalipsă că oamenii se vor pecetlui cu numărul 666. *„Cine are pricepere să socotească numărul fiarei; căci este număr de om. Și numărul ei este șase sute șaizeci și șase”* (Apoc. 13. 18). Pentru evrei numărul 666 este simbolul economiei. Evreii, precum se arată în Vechiul Testament au pus impozit concret neamurilor pe care le-au supus în diferite războaie. Impozitul anual era de 666 talanți de aur (3 Regi 10, 14 și 2 Par. 9, 13). Acum, ca să supună toată lumea, pun iarăși acest număr de impozit vechi, care se leagă de trecutul lor slăvit. De aceea nu vor să-l înlocuiască cu alt număr. Adică 666 este simbolul lui mamona. L-au luat de la greutatea aurului - nu știau aceasta ce o spune Sfântul Ioan în Apocalipsă - dar nu încetează să fie mamona. Evanghelia însă spune: *„sau Hristos sau mamona”. „Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui mamona”* (Mt. 6. 24).

Lucrurile înaintează în mod programat. În America câinii umblă fiind pecetluiți cu un emițător și, tac!, îi găsesc. Și astfel știu unde se află fiecare câine. Câinii care nu au marcaj și sunt fără stăpân îi omoară cu raze laser. După aceea vor începe să-i omoare și pe oameni. Au pecetluit tone de pești și-i urmăresc din satelit în ce mare sunt. Acum iarăși a apărut o boală, pentru care au aflat un vaccin care va fi obligatoriu și, ca să-l poată face cineva, îl vor pecetlui. Câți oameni nu sunt deja pecetluiți acolo cu raze laser, unii pe frunte și alții pe mână. Mai târziu, cel care nu va fi pecetluit cu numărul 666 nu va putea nici vinde, nici cumpăra, sau să ia împrumut, să fie numit într-un post etc. Îmi spune gândul că Antihrist cu acest sistem vrea să prindă toată lumea și, dacă cineva nu este în sistem, nu va putea lucra etc., fie el roșu, fie negru, fie alb, adică toți. Va supraveghea astfel printr-un sistem economic care va controla economia mondială și numai aceia care vor primi pecetea cu numărul 666 vor putea avea acces Ia schimburi comerciale.

Dar ce vor păți oamenii care se vor pecetlui!... Mi-a spus un specialist că prin razele laser se pricinuiesc vătămări. Oamenii care se vor pecetlui vor atrage astfel razele soarelui și vor fi atât de vătămați, încât își vor mânca limbile de durere (Apoc. 16. 10). Cei care nu se vor pecetlui vor petrece mai bine decât ceilalți, pentru că Hristos îi va ajuta pe cei ce nu s-au pecetluit. Acesta nu este puțin lucru!

- Părinte, când îi va ajuta? După aceste evenimente?

- Nu, chiar atunci.

- Părinte, dacă nu vor putea vinde și cumpăra, cum vor putea petrece mai bine?

- Să vezi, Dumnezeu știe un mod, îl știu și eu. Așadar..., m-a preocupat mult subiectul acesta și mi-a trimis după aceea... o telegramă. Măi, măi, cum ne iconomisește Dumnezeu!

- Părinte, de ce pecetluirea se numește și încrustare?

- Pentru că nu este la suprafață. Ce înseamnă „a încrusta ? nu înseamnă a trage linii adânci, crestături? Pecetluirea va fi încrustare, pe care o vor pune mai întâi pe toate produsele și după aceea vor impune să se facă și cu raze laser pe mâna sau pe fruntea oamenilor. Acum doi ani i-am spus unui medic din Toronto despre pecetluire, iar acum mi-a spus acela că în loc de cartelă cer amprentele (starețul se referea la imaginea palmei ce înlocuiește cartela) de la mână. Ei înaintează dar nu putem spune că va fi aceasta sau aceea. Unele televizoare trimise în ultimul timp în Grecia au și un aparat care urmăresc pe cei ce privesc la televizor. Peste puțin toți cei ce vor avea televizor vor privi la televizor, dar vor fi văzuți și ei. Adică vor urmări și vor fi urmăriți. Li se va controla astfel prin computer toată viața lor; ce spun, ce fac, totul. Vezi la ce fel de dictatură s-a gândit diavolul! La Bruxelles au o clădire întreagă cu 666, în care-și adăpostesc computerul. Acest computer poate controla miliarde de oameni - sunt aproape 6 miliarde toată lumea. Toate le vor fi cunoscute printr-o răsucire de buton. Unii europeni s-au împotrivit, deoarece se tem de dictatura mondială. Noi, ortodocșii, ne împotrivim, pentru că nu-l vrem pe Antihrist și, firește, nici dictatura, ne așteaptă evenimente, dar nu vor dura mult. Pe cât s-a vătămat Ortodoxia prin comunism, pe atât se va vătăma și acum.

Noile buletine de identitate

- Părinte, a spus cineva: „Cum de folosiți bancnota de 5.000 de drahme care are pe ea numărul 666? Același lucru este și cu buletinul”.

- Hârtia de 5.000 este ban - și lira Angliei are pe ea pe regina Elisabeta; aceasta nu vatămă. „Cele ale Cezarului Cezarului” (Mt. 22. 21; Mc. 12. 17). Aici însă este vorba de identitatea mea, este ceva personal; nu este ban. Identitatea înseamnă ceea ce înseamnă și cuvântul; adică cineva se identifică cu cele pe care le declară. Ei pun pe diavolul

și pe buletine și îți cer să semnezi că îl primesc. Cum să fac aceasta?

- Părinte, ce legătură are acest buletin de identitate cu pecetluirea?

- Buletinul de identitate nu este pecetea; este introducerea pecetluirii.

- Părinte, lumea întreabă ce să facă în legătură cu noile buletine de identitate.

- Atunci când vă întreabă, voi cel mai bine să le spuneți oamenilor să întrebe pe duhovnicii lor și să facă răbdare să vadă cum va acționa Biserica, pentru că mulți pun întrebări, dar puțini înțeleg răspunsurile. Deoarece eu am scris clar în broșura „Semnele vremurilor”: fiecare să acționeze potrivit cu conștiința lui. Desigur, unii spun: „Ei, acestea sunt o părere a unui călugăr; nu este poziția Bisericii”. Eu însă nu mi-am spus părerea mea, ci am formulat simplu cuvintele lui Hristos, ale Evangheliei, pentru ca propria noastră părere trebuie s-o supunem voii lui Dumnezeu, ce se exprimă în Evanghelie. Alții spun cele contrare celor ce le-am spus eu, spunând că le-a zis Părintele Paisie. Unii care le aud, deși lucrurile sunt așa de serioase, nu întreabă dacă sunt așa, dacă într-adevăr le-am spus, ci le cred. Eu nu mă tem; le spun cu curaj. Vin și la Colibă și aruncă 666 în cutie, în sfârșit, asta nu-i nimic! Într-o zi mi-au pus o inscripție pe ușă... Am crezut că a venit cineva, nu m-a găsit și a scris „lipsește”, ca s-o vadă și altcineva. Dar mă uit mai bine, și ce să văd? Era scrisă o ocară. O astfel de ocară n-am auzit nici când eram mirean. Toată această situație va primi o măturătură bună, dar vom trece și noi o furtună. Lumea s-a ridicat, trebuie să ne ridicăm și noi cu multă rugăciune.

Pe unii îi interesează subiectul buletinelor de identitate, alții îl

exploatează și creează probleme. Biserica trebuie să ia o poziție corectă. Să vorbească, să explice credincioșilor ca să înțeleagă că de vor lua buletinul de identitate, aceasta va constitui o cădere. În același timp să ceară de la stat ca noul buletin cel puțin să nu fie obligatoriu. Dacă Biserica ia o poziție serioasă, se va respecta libertatea credincioșilor, astfel încât cel ce vrea își va lua noul buletin, iar cel ce nu vrea, să-l păstreze pe cel vechi; atunci vor plăti numai câteva nuci tari, pentru că ceilalți le vor sta împotrivă. Cea mai multă lume își va face treaba sa. Cei ce vor voi să se folosească (lumește) vor avea noul buletin, iar ceilalți, sărmanii, cei credincioși, vor avea buletinul vechi și-i vor chinui.

Acum, fiindcă ministrul a făgăduit să nu pună 666 în buletinele de identitate, nici la vedere, nici nevăzut, și aceasta este ceva. Vom avea răbdare și se va vedea ce va fi. Și numai faptul că spun că nu îl pun pe 666 este ceva. Se leapădă și ei înșiși. Să vedem în cele din urmă ce vor pune. Până să circule noile buletine de identitate, poate veni urgia lui Dumnezeu. După aceea, nu înseamnă că în 24 de ore toți vor trebui să-și scoată buletine noi. Să iasă primele; se vor examina, să iasă ministrul mincinos, și atunci lupta va fi dreaptă. Dacă acum continuăm protestele, aceia vor spune: „Iată, aceștia pricinuiesc tulburare. Deși nu s-a pus problema, ei strigă și protestează”. Câinele, dacă este păzitor bun, latră atunci când vine hoțul. Când pleacă, tace. Dacă însă continuă să latre, atunci nu este păzitor bun.

- Părinte, au mai spus că, deoarece avem toleranță religioasă, să nu se mai treacă apartenența religioasă în noile buletine de identitate.

- Da, pe ei nu-i interesează, pe mine însă mă interesează, pentru că este identitatea mea. Scrie de unde sunt și ce sunt. Dacă nu va apărea apartenența religioasă pe buletin, se vor ivi probleme. De pildă, va merge cineva la biroul de căsătorii. Dacă buletinul spune “ortodox” - indiferent de câte carate este - e în regulă. Dacă însă nu scrie apartenența religioasă cum să i se dea certificat de căsătorie? Pentru Biserică lucrul acesta va produce încurcătură[14]. Iar dacă se pune religia de bună voie,

aceasta va fi și ca o mărturisire. Europa este Europa. Aici este altceva.

Încet-încet, după cartelă și buletin de identitate, adică după „îndosariere”, vor înainta în mod viclean la pecetluire. Vor sili prin diferite mijloace viclene, pentru ca oamenii să primească pecetea pe frunte sau pe mână. Vor forța astfel lucrurile și vor spune: „Vă veți mișca numai cu cartele; banii se vor desființa”. Va da cineva cartela la magazin și va cumpăra, iar vânzătorul va lua banii din bancă. Cel ce nu va avea cartelă nu va putea nici vinde, nici cumpăra. Pe de altă parte vor începe să facă reclamă „sistemului perfect”, pecetluirii cu raze laser cu 666 pe mână sau pe frunte, care nu se va vedea la exterior. În același timp la televizor vor arăta că cutare a luat cartela cutăruia și i-a luat banii din bancă și vor spune mereu: „Mai sigură este pecetluirea cu raze laser pe mână sau pe frunte, pentru că numai deținătorul își știe numărul lui. Pecetluirea este sistemul perfect. Celălalt nu-ți va putea lua nici capul, nici mâna și nici nu-ți va vedea pecetea”. De aceea lasă acum pe hoți, pe făcătorii de rele să are. Au jefuit 15 chilii din jurul Careii. Pe unul l-au omorât ca să-l prade. Astfel fiecare va afla prilejul să prade și să ia orice vrea. Să spunem că vrea să răpească un ogor; va spune că era chipurile al bunicului său sau că l-a închiriat cândva pentru pășunat, așa că, hai, vezi dacă poți să-i dai de capăt. Vor spune după aceea cei competenți: „Din păcate nu-i putem controla; controlul se poate face numai la computer”, și vor înainta spre pecetluire. Vor căuta apoi la computer să vadă dacă ești pecetluit, ca să te servească sau nu.

Cei trei ani și jumătate (Vezi Dan. 9. 27; Apoc. 12, 6 și 13. 5) vor fi grei și o vor plăti unii care nu vor fi de acord cu acest sistem. Pentru unii ca aceștia vor găsi vreo pricină și-i vor băga în închisoare. După un an îi vor duce în alt oraș pentru cercetări, ca să treacă pe la alt tribunal; dintr-un oraș în altul. După aceea vor spune: „Să ne ierți, ești nevinovat. Dacă ai fi fost pecetluit, am fi cercetat despre tine într-un minut. Acum însă nu-ți putem face control”.

- Părinte, vor putea impune pecetluirea cu sila?

- „Politețea” lor nu va ajunge până acolo! Vor fi politicoși pentru că vor fi... europeni. Vor arăta că sunt la înălțime. Nu vor chinui pe oameni, dar omul nu va putea trăi dacă nu are pecetea. Vor spune:

„Fără pecete vă chinuiți! Dacă ați fi primit-o, nu ați fi trăit așa de greu”. Nu vor putea folosi nici monezi de aur, nici dolari dacă vor avea. De aceea, dacă fiecare se va îngriji să trăiască de pe acum simplu, în cumpătare, va putea trăi în acei ani. Să aibă un ogoraș, să cultive grâu, cartofi. Să pună puțini măslini și atunci, cu vreun animal, cu vreo capră, cu puține găini va putea înfrunta nevoile familiei sale. Pentru că și provizii de ar face, nu-i vor folosi mult, deoarece alimentele nu țin mult, ci se strică repede. Firește, greul va dura puțin, trei-trei ani și jumătate. Pentru cei aleși se vor scurta zilele (Vezi Mt. 24. 22; Mc. 13, 20). Nu-și vor da seama când au trecut. Dumnezeu nu va lăsa pe om neajutorat.

- Părinte, în acești ani grei va interveni Hristos?

- Da. Vezi, dacă aici unui nedreptățit, care are intenție bună, fiindcă este îndreptățit să primească ajutorul dumnezeiesc, i se arată de multe ori sfinții, Maica Domnului, Hristos, ca să-l mântuiască, cu cât mai mult atunci când sărmana lume se va afla într-o situație atât de grea. Va fi o vijelie, o mică ocupație a lui Satana - Antihrist. După aceea va mânca o palmă de la Hristos, se vor cutremura toate neamurile și va veni pacea în lume pentru mulți ani. De această dată Hristos va da o ocazie ca să se mântuiască făptura Sa. Hristos își va lăsa făptura Sa? Se va arăta în momentul în care oamenii nu vor mai putea ieși singuri din acea situație, ca să-i mântuiască din mâinile lui Antihrist. Oamenii se vor întoarce la Hristos și va veni în toată lumea o liniște duhovnicească pentru mulți ani. Unii leagă a Doua Venire de această intervenție a lui Hristos. Eu nu pot spune aceasta. Gândul îmi spune că nu va fi a Doua Venire, atunci când va veni ca Judecător, ci numai o intervenție a lui Hristos, pentru că sunt atâtea fapte care nu s-au petrecut încă. Va interveni Hristos, va da o brâncă acestui întreg sistem, va pedepsi tot răul și în cele din urmă îl va transforma în bine. Drumurile se vor umple de locuri de închinare. Autobuzele vor avea icoane pe dinafară. Toți oamenii vor crede. Te vor trage să le vorbești despre Hristos. Așa se va propovădui Evanghelia la toată lumea (Mt. 24. 14; Mc. 13, 10) și numai după aceea Hristos va veni ca Judecător să judece lumea. Altceva este Judecata, altceva o intervenție a lui Hristos ca să ajute făptura Sa.

Pecetluirea este una cu lepădarea

Deși Sfântul Ioan Evanghelistul spune clar în Apocalipsă despre pecetluire (Apoc. 13, 16 ș. u.; 14. 9 ș. u.; 16, 2 și 20. 4), unii nu înțeleg. Ce să le spui? Din păcate, auzi o grămadă de neghiobii ale minții de la unii “cunoscători” contemporani. Unul spune: “Eu voi primi buletinul cu 666 și voi pune și o cruce”. Altul: „Eu voi primi pecetea pe frunte și-mi voi face și o cruce pe ea...“ și o grămadă de asemenea prostii. Ei cred că se vor sfinți în felul acesta, dar toate acestea sunt înșelări. Un episcop mi-a spus: „Eu lângă semnătură voi face și o cruce. Nu mă lepăd de Hristos, ci, simplu, mă folosesc”. „În regulă, îi spun, tu ești episcop și pui o cruce lângă numele tău în virtutea calității ce o ai; altul este arhimandrit și pune și el o cruce, datorita rangului ce-l are. Dar lumea ce va face?”. Lucrul murdar nu se sfințește. Apa curată primește harul și se face aghiazmă. Urina nu se face aghiazmă. Piatra se face pâine prin minune. Necurăția nu primește sfințire. Prin urmare, diavolul, Antihristul, atunci când este în buletinul nostru de identitate, pe mâna sau pe fruntea noastră cu simbolul lui, nu se sfințește chiar de am pune și o cruce. Avem puterea Sfintei Cruci, a Lemnului Sfânt, a harului dumnezeiesc al lui Hristos, numai atunci când păstrăm harul Sfântului Botez, prin care ne lepădăm de satana, ne unim cu Hristos și primim Pecetea Sfântă: „Pecetea darului Sfântului Duh”. Vezi, unii ca aceștia merg înainte cu o logica... Vor pune alături o cruce și totul este în regulă. Și deși vedem că Sfântul Apostol Petru s-a lepădat numai la exterior de Hristos, dar și aceasta a fost tot lepădare (Mt. 26. 69-75; Mc. 14, 66-72; Lc. 22. 54-62; In. 18. 16-18 și 25-27), aceștia se leapădă de pecetea cea sfântă a lui Hristos ce li s-a dat la Sfântul Botez, ca să primească pecetea Iui Antihrist, și spun că au înlăuntrul lor pe Hristos!

- Părinte, dar dacă cineva va primi pecetea din neștiință?

- Aceasta se va putea întâmpla numai din nepăsare. Ce neștiință să fie, atunci când lucrurile sunt atât de clare? Chiar dacă nu ar ști cineva, trebuie să se intereseze și să afle. Dacă spunem că n-am știut și pentru aceasta am primit pecetea, Hristos ne va spune: *„Fățarnicule, fața cerului știți s-o judecați, iar semnele vremilor nu puteți!”* (Mt. 16. 5). Chiar de s-ar pecetlui cineva din neștiință, pierde harul dumnezeiesc și primește lucrarea diavolească. Vezi, copilașul, la Sfântul Botez, atunci când preotul îl afundă în apă primește pe Sfântul Duh, fără ca acela să-și dea seama de aceasta și

după aceea sălășluiește în el harul dumnezeiesc.

Tâlcuirile proorocilor

- Părinte, unii spun: „Ceea ce este scris de la Dumnezeu, aceea se va face. De ce să ne mai preocupe lucrul acesta?”.

- Da, o spun, dar nu este așa, bre copile! Și eu aud pe unii spunând: „Evreii nu sunt așa de proști să se trădeze cu 666, când Sfântul Ioan Evanghelistul o spune clar în Apocalipsă. Dacă ar fi fost așa, ar fi făcut-o într-un mod mai inteligent, mai ascuns”. Ei bine, cărturarii și fariseii nu știau Vechiul Testament? Anna și Caiafa nu știau mai bine ca toți că era scris că Hristos va fi trădat pentru „treizeci de arginți”? De ce n-au dat 31 sau 29 de arginți și au dat „treizeci”? Deci erau orbiți. Știa Dumnezeu că așa se vor petrece lucrurile. Dumnezeu toate le cunoaște de mai înainte, dar nu hotărăște de mai înainte - numai turcii cred în ceea ce este scris, în Kișmet (în soarta, în destin). Dumnezeu știe că un anumit lucru se va face așa, însă omul îl face din lipsa lui de minte. Nu Dumnezeu a dat poruncă, ci vede până unde va ajunge răutatea oamenilor și că părerea lor nu se va schimba. Nicidecum că așa a rânduit Dumnezeu.

Alții se ocupa cu proorociile și fac propriile lor tâlcuiri. Cel puțin nu spun: „Așa îmi spune gândul”, ci spun: „Așa este”, și apoi își expun o serie de teorii proprii. Unii, iarăși, le explică după cum vor ei, ca să-și îndreptățească patimile lor. Răstălmăcind ceea ce a spus Sfântul Chiril: „Mai bine să nu se petreacă semnele lui Antihrist în zilele noastre”, unul care vrea să se îndreptățească pe sine și frica sa, spune: „A, vezi. Sfântul Chiril s-a temut ca nu cumva să se lepede; sunt eu mai presus de Sfântul Chiril? Prin urmare, chiar de m-aș lepăda de Hristos, nu e nimic...”. Dar Sfântul a spus să nu se petreacă nu pentru că se temea, ci pentru ca să nu-l vadă pe Antihrist cu ochii săi. Vezi ce face diavolul?

Din păcate, unii „cunoscători” înfașă pe fiii lor duhovnicești ca pe niște prunci, chipurile, ca să nu-i mâhnească. „Aceasta nu vatămă; nu-i nimic. E suficient să credeți lăuntric”. Sau spun: „Nu vorbiți despre subiectul acesta - despre buletine și pecetluire - ca să nu se mâhnească oamenii”. În timp ce de le-ar spune: „Să încercăm să trăim mai duhovnicește, să fim mai aproape de Hristos și să nu

vă temeți de nimic, și de va trebui vom și mărturisi”, îi vor pregăti oarecum. Dacă cineva cunoaște adevărul, își face probleme și se trezește. Îl doare pentru situația de astăzi, se roagă și ia aminte să nu cadă în cursă.

Acum însă ce se întâmplă? În afară de faptul că unii își dau propriile lor tâlcuiri, se tem și ei ca oamenii lumești, în timp ce ar fi trebuit să se neliniștească duhovnicește și să-i ajute pe creștini, aducându-i Ia neliniștea cea bună și întărindu-i în credință ca să simtă mângâierea dumnezeiască. Mă mir cum de nu-și fac probleme de conștiință după toate aceste evenimente ce se întâmplă? De ce nu pun cel puțin un semn de întrebare la tâlcuirile minții lor? Și dacă îl ajută pe Antihrist în pecetluire, cum de atrag și alte suflete la pierzanie? Atunci când Sfânta Scriptură spune: *„...să înșele dacă e cu putință și pe cei aleși”* (Mc. 13, 22) se referă la faptul că se vor înșela aceia care le explică pe toate numai cu mintea lor.

Așadar, în spatele „sistemului perfect”, al „cartelei de ajutorare”, al computerului de asigurare, se ascunde dictatura mondială, sclavia lui Antihrist. „... ca să-și pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte, încât nimeni să nu poată cumpăra sau vinde, decât numai cel ce are semnul, adică numele fiarei, sau numărul numelui fiarei. Aici este înțelepciunea. Cine are pricepere să socotească numărul fiarei, căci este număr de om. Și numărul ei este șase sute șaizeci și șase” (Apoc. 13, 16-18).

CAPITOLUL 2 Jertfa aduce bucurie

În vremea noastră se rărește jertfa

„Copiii sunt o mare bătaie de cap”, mi-a spus o femeie ce Ie avea pe toate. Se îngreuia să aibă copii. Atunci când o mamă gândește așa, ea este o femeie netrebnică, pentru că de obicei mamele au dragoste. Pe o fată, înainte de a face familie, se poate ca mama ei s-o deștepte la ora 10 dimineața. Dar din clipa în care va deveni mamă și va trebui să-și alăpteze copilul, să-l spele, să-l curețe, nu doarme nici noaptea, pentru că pornește motorul (adică începe copilul să plângă). Atunci când omul are duh de jertfă, nu murmură, nu se îngreuiază, ci se bucură. Lucrul cel mai important este ca cineva să aibă duh de jertfă. Dacă acea femeie ar fi spus: „Dumnezeul meu, cum să-Ți mulțumesc? Nu mi-ai dat numai copii, ci și multe alte bunuri... Câți oameni nu au nimic și eu am atâtea case, am avere de la tatăl meu, bărbatul meu are un salariu mare, scot încă două salarii de la chirii și nu mă chinuiesc! Cum să-Ți mulțumesc, Dumnezeul meu? Nu am fost vrednică de lucrurile acestea”. Dacă ar fi gândit astfel, plictiseala ei ar fi plecat, fiind înlocuită cu slavoslovia. Și numai dacă ar fi mulțumit lui Dumnezeu ziua și noaptea, ar fi fost destul.

- Părinte, jertfa aduce bucurie?

- O, ce bucurie! Această bucurie a jertfei, astăzi n-o gustă oamenii; de aceea sunt chinuiți. Nu au idealuri în ei înșiși, se îngreuiază să trăiască. Noblețea duhovnicească, lepădarea de sine sunt puterea care îl pune în mișcare pe om. Dacă nu există această putere, omul este chinuit. Mai demult, la sate, mergeau noaptea să deschidă fără zgomot vreun drum, fără să-i vadă cineva, ca să fie iertați atunci când vor muri. Acum rar mai întâlnești acest duh al jertfei. Am văzut și acolo, în Sfântul Munte, la o procesiune pe monahi, cum treceau pe lângă niște rugi și-și agățau camilăfcile lor în ei. Dar nimeni nu-i rupea, ca să înlesnească și pe ceilalți. Toți se plecau, ca să nu se agațe. Făceau metanie la rugi? Cel puțin de era Rugul cel Sfânt, s-ar fi potrivit! Dar Fiecare spune: „Lasă s-o rezolve celălalt și eu să-mi fac treaba mea”. Dar de ce să n-o faci tu, căci tu i-ai văzut primul? Așa fac mirenii care nu cred în Dumnezeu. Ce să fac cu o astfel de viață? De o mie de ori e mai bine să mor. Scopul

este ca fiecare să se gândească la celălalt, la durerea celuilalt.

Lumea și-a pierdut controlul. Au plecat mărimea de suflet, jertfa de la oameni. V-am spus de câteva ori în ce situație eram atunci cu hernia acolo la Colibă... Atunci când cineva suna clopoțelul la poartă, ieșeam să le deschid, chiar și prin zăpadă. Dacă cel ce venea avea probleme serioase, atunci nici nu mai simțeam durerea mea, deși mai înainte eram căzut la pat. Îl serveam cu o mână și cu cealaltă îmi țineam hernia. Cât timp vorbeam nici nu mă sprijineam, deși mă durea tare, ca să nu înțeleagă acela că mă doare. Atunci când pleca, cădeam iarăși grămadă jos de durere. Și aceasta nu deoarece mai înainte îmi trecuse durerea, că mă făcusem bine prin minune, ci îl înțelegeam pe celălalt și uitam de durerea mea. Minunea se face atunci când participă cineva la durerea celuilalt. Totul este să-l simți pe celălalt ca pe fratele tău și să te doară pentru el. Durerea aceasta îl mișcă pe Dumnezeu și face minunea. Pentru că nu există nimic altceva care să miște pe Dumnezeu ca noblețea, adică jertfa. Dar în vremea noastră este rară noblețea, pentru că a intrat iubirea de sine, interesul. Rar se află un om să spună: „Să dau rândul meu celuilalt și lasă să mai întârzii eu”. Puține sunt sufletele acestea binecuvântate care se gândesc Ia celălalt. Chiar și la oamenii duhovnicești există un duh potrivnic, duhul nepăsării.

Binele este bine, dar numai atunci când cel ce îl face jertfește ceva din sine: somn, odihnă etc. De aceea a spus Hristos: „din sărăcia ei” (Lc. 21, 4). Atunci când sunt odihnit și fac binele, aceasta nu are valoare. Dar atunci când sunt obosit și când cineva îmi cere, de pildă, să-i arat drumul și o fac, atunci are valoare. Sau când sunt sătul de somn și merg să stau noaptea cu cineva care are nevoie de ajutor, nici aceasta nu are mare valoare. Dacă-mi place și vorba, pot să fac aceasta ca să mă bucur de tovărășie, să mă destind puțin. Dar dacă sunt obosit și fac o jertfă ca să ajut pe cineva, simt o bucurie paradisiacă. Atunci mă bombardează binecuvântarea lui Dumnezeu!

Atunci când cineva se îngreuiază nu numai să facă o slujbă cuiva, ci chiar să facă o treabă pentru el însuși, unul ca acesta se obosește cu odihna. Unul care ajută se odihnește în osteneală. Cel care are duh de jertfă, dacă ar vedea, de pildă, pe cineva care nu are putere trupească lucrând și ostenindu-se, îi va spune: „Stai puțin

să te odihnești”, și-i va face el treaba aceluia. Cel slab se va odihni trupește, iar celălalt va simți odihnă duhovnicească. Orice ar face cineva, s-o facă cu toată inima sa, altfel nu se schimbă duhovnicește. Orice se face din inimă, nu obosește. Inima este ca un motor care se încarcă; cu cât lucrează mai mult, cu atât se încarcă mai mult. Vezi, și drujbele, atunci când taie vreo buturugă moale, fac „vru...” și se opresc; iar când taie vreuna sănătoasă, se zoresc, se încarcă și lucrează. Și nu numai când dăm, dar și când trebuie să luăm ceva, să nu ne gândim la noi înșine, ci să căutăm totdeauna ce odihnește pe celălalt suflet. să nu existe înlăuntrul nostru nesațiu, să nu avem gândul că suntem îndreptățiți să luăm oricât vrem și să nu rămână nimic pentru celălalt.

- Părinte, iarăși e vorba de duhul jertfei.

- Dar în viața duhovnicească toată cheia este aici. Și știi ce bucurie simte omul atunci când se jertfește? Nu-și poate exprima bucuria ce o simte. Din jertfă iese bucuria cea mai înaltă. Numai atunci când omul se jertfește, se înrudește cu Hristos, pentru că Hristos este Jertfă. Omul trăiește de aici raiul sau iadul. Cel care face binele se veselește, deoarece este răsplătit cu mângâierea dumnezeiască. Iar cel care face răul suferă.

Odihna mea se naște din odihna celuilalt

- Părinte, dacă cineva n-a gustat bucuria jertfei, cum poate ajunge la jertfă?

- Dacă se pune în locul celuilalt. Când eram în armată, adesea locul de tragere era plin cu apă; bateriile la aparatul de transmisie trebuiau schimbate și aceasta era foarte greu, pentru că linia era încărcată. Eram ud până la mijloc; mantaua era leoarcă, însă preferam să fac singur treaba aceasta ca să nu se chinuie alții, și mă bucuram că o făceam. Comandantul îmi spunea: “Când faci tu treaba sunt liniștit, dar mi-e milă de tine. Spune și altuia să meargă”, „Nicidecum, aceasta mă bucură, domnule comandant”, îi spuneam. În companie mai era un transmisionist, dar în incursiuni nu-l lăsam să care nici bateria, nici aparatul de transmisie, deși erau grele, ca să nu fie în primejdie. Acela mă ruga: „De ce nu mi le dai și mie?”. „Tu ai femeie și copii”, îi spuneam. “Dacă te omoară pe tine, voi da răspuns lui Dumnezeu”. Și astfel Dumnezeu ne-a păzit

pe amândoi; n-a îngăduit să murim nici eu, nici el.

Pentru un om sensibil este mai de preferat să moară din dragoste, ca să-l protejeze pe aproapele său, decât să stea nepăsător sau să-i fie frică și după aceea să fie înjunghiat mereu de conștiința sa toată viața. Odată, în timpul războiului răzvrătiților, atunci, în timpul incursiunilor, răzvrătiții ne încercuiseră în afara unui sat și militarii voiau să arunce sorți, cine să meargă în sat pentru provizii. „Voi merge eu”, am spus. Dacă ar fi mers cineva fără experiență sau neatent, se poate să-l fi omorât și după aceea aș fi avut remușcări. „Mai bine să mor eu”, m-am gândit, „în Ioc să moară altul și apoi să mă omoare pe mine conștiința mea în toată viața. Cum voi suferi după aceea? Conștiința îmi va spune: «Îl puteai salva. De ce nu l-ai salvat?»”. Posteam și eram flămând.., în sfârșit. Atunci și comandantul îmi spune: „Și eu prefer să mergi tu, căci prinzi și păsările din zbor, dar să mănânci, ca să ai putere”. Am luat arma și am pornit. Răzvrătiții m-au luat drept unul de-al lor și m-au lăsat să trec. Am mers în sat, am urcat într-o casă cu etaj. O bătrână ce era acolo mi-a dat provizii și m-am întors înapoi la companie.

Atunci, iarna, în zăpadă am simțit cea mai mare bucurie. Mi-aduc aminte, m-am trezit într-o noapte, pe când ceilalți dormeau. Zăpada acoperise corturile. Mă duc, iau aparatul de transmisie, îi scot zăpada din găurile lui și văd că lucra. Alerg la comandant și-i spun aceasta. În noaptea aceea am scos cu cazmaua din zăpadă 26 de înghețați.

Du n-am făcut nimic pentru Hristos. Dacă 10% din cele ce le-am făcut în armată le-aș fi făcut pentru Hristos, acum aș fi făcut minuni! De aceea, pe urmă fiind călugăr spuneam: „În armată atâta m-am chinuit pentru Patrie, dar pentru Hristos ce fac?”. Adică față de greutățile pe care le-am indurat în armată, în călugărie mă simțeam a fi ca un fiu de împărat - indiferent dacă aveam sau nu posmag. Pentru că în incursiuni știi ce post făceam? Mâncam zăpadă. Ceilalți alergau și aflau ceva de mâncare. Eu cu aparatul de transmisie nu mă puteam mișca. Odată, treisprezece zile n-am mâncat. Numai o pâine militară și o jumătate de hering ne-au împărțit. Apă beam din urmele animalelor. Și nici nu era curată de ploaie, ci cu nămol. Odată am băut o... portocaladă! Eram sleit de sete. Am văzut o urmă de animal plină de apă verde și am băut, am băut... După aceea în călugărie și gângănii să fi avut apa, mi se

părea o mare binecuvântare. Cel puțin semăna cu apa.

Odată, într-o după-amiază s-a tăiat linia telefonică. Era decembrie 1948. Zăpada era mare. La ora 4 după-amiază vine ordin să mergem în sat, la două ore distanță, să reparăm linia și apoi să ne întoarcem iarăși la cazarmă. Dar ziua nu mai avea nici două ore de lumină. Iar militarii erau morți de oboseală și nu aveau curaj să pornească. Și unde să afli linia cu atâta zăpadă!

- Nu știați, Părinte, drumul și unde era linia?

- Drumul îl știam cam pe unde este, dar ne-ar fi prins noaptea. În sfârșit mi-au dat o grupă și am pornit. La început în cazarmă, am deschis drumul cu lopata aruncând zăpada, ca să-l mulțumim pe comandant. După aceea spun: „Să mergem, pentru că trebuie să ne și întoarcem”. Mergeam eu înainte, deoarece ceilalți cârteau mereu. „Grecia nu moare niciodată, ci murim noi“, îmi spuneau. Și repetau mereu aceleași cuvinte, înaintam, mă afundam în zăpadă, mă trăgeau afară; iarăși mă afundam, și iarăși mă scoteau. Aveam și o sabie pe care o înfigeam în pământ ca să cercetez terenul. Trebuia să controlez mereu. Mergeam înainte. „Înaintați!, le spuneam; pe aici nu trec animale ca să rupă firul, numai în gropi, unde firul este în aer, acolo să controlăm”. În cele din urmă am ajuns la un sat care avea terase și, fiindcă vântul viscolise zăpada, nu distingeai nimic. Când am ajuns la terase, am căzut în adâncul unui troian. Ceilalți s-au trudit mult până ce m-au scos. Apoi, încet-încet cu toții am coborât de pe o terasă pe alta - nu mă întreba cum! - și seara târziu am ajuns în sat. În niște gropi am aflat firul agățat, l-am legat și am putut comunica cu căpitanul. „Să vă întoarceți”, ne-a spus căpitanul. Dar cum să ne întoarcem? În afară de faptul că era noapte, cum să urcăm terasele? Le coborâsem de-a rostogolul. Unde să afli drumul? „Dar cum să ne întoarcem acum pe un asemenea urcuș? - îi spun. La coborâre, în sfârșit, am coborât! Să ne întoarcem mâine dimineață prin cealaltă parte a satului, ocolindu-l”. „Nimic”, spune căpitanul, “în seara aceasta”. Din fericire l-a auzit un aghiotant pe căpitan și l-a rugat să ne lase să rămânem noaptea aceea în sat, și așa am rămas. La o casă ne-au dat două-trei cergi și deoarece m-a lovit o durere în spate - căci așa cum mergeam înainte și deschideam cărarea în zăpadă, devenisem tot lac de transpirație - celorlalți le-a fost milă de mine, deoarece într-un fel eu am tras greul, fiind cel ce mersesem înainte, și m-au pus la mijloc ca să mă

încălzesc. Atunci am mâncat numai o bucată de pâine militară. Dar în toată viața mea nu-mi aduc aminte să fi simțit o bucurie mai mare.

Am fost nevoit să vă spun acestea, ca să înțelegeți ce înseamnă jertfa, nu v-am spus toate acestea ca să mă aplaudați, ci ca să înțelegeți de unde iese bucuria duhovnicească. După aceea la Biroul de Transmisiuni unul îmi spunea minciuni: “Vine tatăl meu și trebuie să mă duc să-l văd. Te rog, stai puțin în locul meu” Altul: „A venit sora mea” - și nici nu-i era soră. Un altul, oarecare, îmi spunea altceva, și eu stăteam mereu în post pentru unul și pentru altul și mă jertfeam. După aceea măturam, făceam curățenie, deoarece acolo, în compania de Transmisiuni, era interzisă intrarea altora, nici măcar vreun ofițer de la altă companie nu putea intra înăuntru, pentru că era vreme de război. Nu puteam lua femeie să facă curățenie. Luam așadar mătura și curățăm peste tot. Acolo am învățat să mătur. „Aici este o slujire”, îmi spuneam; „este într-un anumit mod un loc sfințit, nu este frumos să fie neorânduială”. Nu aveam obligația să mătur și nici nu știam să mătur. Nu cumva am pus vreodată mâna pe mătură acasă? Și să fi vrut s-o iau, sora mea m-ar fi omorât în bătaie cu mătura. Ceilalți îmi spuneau “femeie de serviciu”, sau „veșnica victimă”. Dar nu luam în seamă vorbele lor. Și nici nu făceam acestea ca să aud vreun „mulțumesc”. Ci le făceam de la mine, pentru că le simțeam ca pe o necesitate și mă bucuram.

- Părinte, nu vă veneau deloc gânduri de-a stânga? Nu spuneați de pildă: “Celălalt se plimbă; nu se duce să-și vadă sora”.

- Nu, nu-mi trecea prin minte nici un gând de acest fel. Din clipa când celălalt îmi spunea: „Te rog, dacă poți, stai puțin”, primeam fără să murmur. Altul îmi cerea bani și-mi spunea că îi trebuie, chipurile, pentru copiii lui, dar el nu numai că nu-i trimitea la copii, ci cerea și de la femeia lui bani, ca să cheltuiască pentru sine. Ai înțeles? Nici nu făceam acestea ca să-mi spună „bravo”; ci o simțeam ca o nevoie. Fiindcă nu ieșeam afară, ceilalți profitau de aceasta și lăsau în seama mea toată treaba. Făceam toate treburile din companie. O grămadă de semnale de transmisiuni; să sune mereu toate stațiile. Devenisem o ruină. O perioadă de timp am avut mereu 39° temperatură, dar n-am spus nimănui nimic. După aceea am căzut din cauza suprasolicitării. Am leșinat și m-au

aruncat pe o targă. „Haide, Benedicte[15]”, îi auzeam spunând, „să mergem cu targa la reparație capitală, acolo unde se repară mașinile stricate!”„ - și m-au dus la spital.

Și acolo, părăsit - cine să-mi dea vreo atenție? Toți căutau de răniți - simțeam însă o bucurie, acea bucurie ce izvorăște din jertfă. Pentru că odihna ta se naște din odihna celuilalt.

Pe cât uităm de noi înșine, pe atât Își aduce aminte Dumnezeu de noi

Cel care se jertfește și are credință în Dumnezeu, nu se pune la socoteală pe sine însuși. Atunci când omul nu cultivă duhul jertfirii, se gândește numai la sine și vrea ca toți să se jertfească pentru el. Dar cel ce se gândește numai la sine, unul ca acesta se izolează și de oameni și se izolează și de Dumnezeu - izolare îndoită - și prin urmare nu primește harul dumnezeiesc. Unul ca acesta este un om nefolositor. Și să vedeți câte greutăți are cel ce se gândește numai la sine! Și nimeni nu-l va sprijini la vreo nevoie. Desigur, nici sprijin dumnezeiesc nu va avea. După aceea va încerca dintr-o parte și din cealaltă să afle ajutor. Adică se va chinui ca să fie ajutat de oameni, dar ajutor nu va afla. Dimpotrivă, cel ce nu se gândește la sine, ci mereu se gândește la alții, în înțelesul cel bun, la unul ca acesta se va gândi mereu Dumnezeu și apoi se vor gândi la el și ceilalți oameni. Cu cât uită de sine, cu atât își aduce aminte Dumnezeu de el. Iată, un suflet mărinimos se jertfește, se dăruiește într-o viață de obște. Credeți că aceasta nu ajunge la perceperea celorlalți? Se poate ca ceilalți să nu se gândească la acest suflet ce se dăruiește în întregime și nu se gândește la el? Se poate să nu se gândească Dumnezeu la el? Mare lucru! Aici vede cineva binecuvântarea lui Dumnezeu, felul în care lucrează Dumnezeu.

Omul dă examene în greutăți. Aici se vede dacă are dragoste adevărată, jertfă. Și când spunem că cineva are jertfire de sine, înțelegem că în clipa primejdiei nu se socotește pe sine, ci se gândește la ceilalți. Vezi că și proverbul spune: „Prietenul la nevoie se cunoaște”. Dacă, de pildă, acum ar cădea bombe - Doamne, ferește! - s-ar vedea cine se gândește la celălalt și cine se gândește la sine. Cine a fost învățat să se gândească numai la sine, la o greutate

tot la sine se va gândi, iar Dumnezeu nu-l va băga în seamă pe acest om. Dacă de acum nu se gândește cineva la sine, ci se gândește la ceilalți, și la primejdie se va gândi la alții. Atunci se vor arăta cei care au jertfă adevărată și cei care sunt iubitori de sine.

Dacă omul nu începe de acum să facă vreo jertfă, să-și jertfească o dorință, un egoism, cum va ajunge să-și jertfească viața sa într-o clipă grea? Dacă acum se gândește la osteneală și caută să nu se ostenească puțin mai mult decât altul în vreo treabă, cum va ajunge la starea să alerge ca să moară el și să nu fie omorât aproapele lui? Dacă acum pentru lucruri mici se gândește la sine, atunci când i se va primejdui viața sa, cum se va gândi la celălalt? Atunci va fi mai greu. Vor veni ani grei și, de pildă, dacă pe vecinul său, având acela temperatură, îl va vedea căzând în drum, îl va lăsa și va pleca. Și va spune: „Mă duc să mă odihnesc, ca să nu cad și eu”.

În război, viața ta este în cumpănă cu a celuilalt. A alerga unul ca să-l scape pe celălalt este o dovadă de noblețe. Atunci când nu există jertfă, fiecare caută să se scape pe sine însuși. Și este un lucru constatat: cel care în război caută numai cum să se scape, își află obuzul. Se duce, chipurile, să se păzească și-și sparge capul. De aceea nimeni să nu caute să scape, mai ales când aceasta este în defavoarea celorlalți. Îmi aduc aminte de o întâmplare din războiul cu albanezii. Un soldat avea o placă de piatră ca să-și protejeze capul. Între timp, trebuind să meargă puțin mai departe, a lăsat-o jos. Imediat vecinul său se duce și i-o ia. Își spuse: „Acum este o ocazie bună ca s-o iau eu” Dar în aceeași clipă, tac!, cade un obuz peste el și îl zdrobește. Acesta vedea focurile de arme și a luat acea placă să scape; nu s-a gândit la celălalt care urma să se întoarcă să-și ia placa. S-a gândit numai la sine și și-a justificat oarecum fapta sa: „Dacă celălalt s-a dus puțin mai încolo, pot să-i iau placa”. Da, a plecat, dar placa era a lui. Un altul, cât timp a durat războiul, încerca să fugă de luptă. Pe nimeni nu lua în seamă. Ceilalți ajutau, acesta stătea acasă. A căutat să scape de război până în ultima clipă, când lucrurile se agravaseră. Mai târziu, când au venit englezii, s-a dus Ia cazarmă, s-a prezentat la Zerba și, deoarece avea cetățenie americană, a aflat prilej și a fugit în America. Dar îndată ce a ajuns acolo, a murit. Femeia lui, sărmana, spunea: „A fugit să scape de Dumnezeu!”. Acesta a murit, în timp ce alții care au fost și în război au trăit.

Îmi aduc aminte că în armată toți soldații aveau un scop comun. Eu am încercat ceva, dar jertfă exista și la ceilalți, indiferent dacă credeau sau nu în cealaltă viață. „De ce să moară celălalt? Este familist”, spuneau și mergeau aceia într-o incursiune primejdioasă. Jertfa ce o făceau aceștia avea mai mare valoare decât jertfa ce o făcea un credincios. Cel credincios credea în dreptatea dumnezeiască, în răsplata dumnezeiască, în timp ce aceia nu știau că jertfa pe care o făceau nu se pierde și că vor primi răsplată pentru ea în cealaltă viață.

În timpul ocupației germane, atunci cu Dabachi[16], italienii au

arestat mai mulți tineri ofițeri greci, i-au băgat într-un vapor și i-au înecat. După aceea, pe primii pe care i-au prins, i-au chinuit ca să mărturisească despre cei care au arme. Acolo să vedeți ce jertfă au făcut niște mireni! În Konița, lângă casa noastră, acolo unde acum au zidit Biserica Sfântului Cozma Etolul, mai înainte era o geamie. Îi închideau în geamie și îi băteau toată noaptea cu biciul, care avea la capetele lui bile cu ghimpi sau cu cabluri jupuite, de capetele cărora legau bucățele de plumb; iar această sârmă de otel crăpa și jupuia pielea. Și ca să nu se audă strigătele acelora, cântau sau puneau muzică. De aici a ieșit zicala „bătaie cu muzică”. Îi spânzurau cu capul în jos și, sărmanii, vărsau sânge pe gură, dar nu vorbeau, căci se gândeau: „Dacă noi mărturisim” - știau pe cei care aveau arme - „după aceea îi vor bate pe fiecare în parte ca să mărturisească”. De aceea primii au spus: „Să murim noi, ca să le dovedim că alții nu au arme”. Erau și unii care pentru o oca sau cinci ocale de făină spuneau că, de pildă, cutare are două arme. Lumea era înfometată și se vindeau unii pe alții. Atunci și unii italieni dintr-un batalion alcătuit din copii lepădați, ca niște barbari și-au arătat ura lor. Luau copiii mici și-i puneau goi pe soba încinsă și-i țineau acolo să se ardă. Și îi ardeau, ca părinții lor să mărturisească dacă ei sau

. alții au arme. „Nu am, nu am”, spuneau cei mari, iar aceia le ardeau copilașii. Vreau să spun că deși aceia erau mireni preferau să moară, ca ceilalți să nu mănânce bătaie sau să fie omorâți, în felul acesta au salvat multă lume. Datorită acelor viteji s-a păstrat neamul nostru.

Cei care mor cu bărbăție nu mor. Dacă nu există eroism, nu se face nimic. Și să știți că cel credincios este și viteaz. Makriianis{17}, sărmanul, ce a suferit! Și în ce ani!

- „Îmi fumegau ochii”, spune undeva, Părinte.

- Da, îi fumegau ochii. Datorită încordării și neliniștii ce-o avea, ochii lui parcă scoteau aburi fierbinți. Se afla în acea stare și din durere și dragoste se jertfea mereu. Nu se gândea la sine și nu se socotea pe sine niciodată, nu se temea că o să-l omoare atunci când se lupta pentru patrie. Makriianis trăia experiențe dumnezeiești. Dacă ar fi devenit călugăr, cred că n-ar fi ajuns departe de Marele Antonie, făcea 3.000 de metanii în fiecare noapte și avea și răni. I se deschideau rănile și îi ieșeau intestinele afară când făcea metanii, după care le băga înapoi. Trei metanii de ale mele fac cât una de-a lui. Uda pământul cu lacrimile lui. Noi, dacă am fi fost în locul lui, am fi mers la spital ca să ne îngrijească, ne vor judeca mirenii!

Cel ce nu se socotește pe sine primește putere dumnezeiască

- Părinte, v-ați primejduit vreodată în război?

- O, numai o dată sau de două ori? Mă gândesc acum cât de mult m-a ajutat Dumnezeu și mă cutremur. Atunci nu mă gândeam la aceasta. Mai ales la moarte nu mă gândeam deloc. Atunci când ești hotărât să mori, nu te temi de nimic. Hotărârea pentru moarte echivalează cu mii de închisori. Moartea este o asigurare. În război companiile sfinte au ca steag capul de mort; sunt hotărâți să moară. Cel care nu se socotește pe sine, pentru binele altuia sau pentru binele obștesc, primește înlăuntrul său putere dumnezeiască. Și să vedeți, dacă cineva se mișcă din spirit de jertfă, Dumnezeu îl acoperă, îmi aduc aminte, odată eram întăriți în spatele unei stânci. Eu am săpat o groapă și m-am ascuns puțin. Vine unul și-mi spune: „Să intru și eu”; vine altul, și-mi spune și acela: „Să intru și eu”, l-am lăsat să intre, deoarece mi-au cerut-o și am rămas eu afară. Seara, când au căzut mai multe proiectile, un proiectil mi-a trecut razant cu capul. Purtam glugă, nu aveam cască. “Băieți”, am strigat, “m-a lovit proiectilul!”. Pun mâna pe cap, nu văd sânge; o pun din nou, nimic. Proiectilul a trecut razant cu capul și mi-a ras părul din față până-n spate, făcându-mi o cărare de 6 cm lățime.

Voi n-ați trecut ani grei, ocupații, n-ați văzut război, dușmani etc. - și mă rog să nu vedeți - și nici nu înțelegeți mai nimic despre acestea. Însă acești ani sunt ca o oală care fierbe și șuieră. Este nevoie de o obișnuință cu viața grea, de vioiciune, de bărbăție. Dacă se va întâmpla ceva, căutați să nu vă afle complet nepregătite. Să vă pregătiți de acum, ca să puteți înfrunta o greutate. Ce a spus Hristos? Nu a spus: „Fiți gata” (Mt. 24, 44 și Lc. 1 2, 40)? Astăzi, când trăim în niște ani atât de grei, cu atât mai mult trebuie să fim de trei ori mai pregătiți. Nu este numai moartea năpraznică cea pe care va trebui s-o înfruntăm, ci sunt și alte primejdii. să alungăm așadar aranjarea noastră. Să lucreze mărimea de suflet. Să existe duh de jertfă.

Acum văd ceva care este aproape să se întâmple, dar se amână mereu, numai amânări mici. Cine le face? Oare nu Dumnezeu amână ceea ce trebuie să se întâmple? Hai încă o lună, două... Situația așa merge[38]. Dar deoarece nu știm ce ne așteaptă, pe cât puteți, să cultivați dragostea. Acesta este lucrul cel mai important dintre toate: să aveți între voi dragoste adevărată, frățească, nu mincinoasă. Atunci când există interesul cel bun, durerea, dragostea, omul totdeauna lucrează corect. Bunătatea, dragostea sunt putere. Pe cât puteți, să aveți discreție și să nu vă deschideți oricui; unul va spune celuilalt, și acela altuia, și ce va ieși? Se poate ca și dintr-o prostie să faceți rău și apoi să vă dați cu capul de perete. să fi văzut discreție în armată! Daca erai în primejdie să fii prins, prima treabă era să distrugi datele secrete. Rupeai datele bucățele ca să le înghiți. O dată când m-am aflat în primejdie le-am înghițit. Pentru că, de le-ar fi găsit răzvrătiții, ar fi aflat că în cutare loc se află armata, ce are nevoie de hrană etc. și ar fi transmis ei semnale în folosul lor la centru și atunci ar fi venit aviația și le-ar fi aruncat lor alimentele iar armata ar fi bombardat-o. Ai înțeles? S-ar fi dat ei ca armată. Dacă te prindeau și erai transmisionist, îți scoteau unghiile cu cleștele, ca să mărturisești secretele. Și preferai să ți se scoată unghiile, în loc să trădezi. Unuia i-au ars subsuorile ca să le dea o scrisoare, dar nu a dat-o; a rămas paralizat, n-a mărturisit și de aceea s-a făcut mărturisitor. Chiar și femeile care duceau documente secrete, ce erau ascunse în samare, erau hotărâte să moară.

Moartea în război ispășește multe păcate, pentru că fiecare se

jertfește să-i apere pe ceilalți. Cei care își jertfesc viața lor din dragoste curată, ca să-i protejeze pe semenii lor, îl urmează pe Hristos. Aceștia sunt cei mai mari eroi, pentru că și moartea tremură înaintea lor, fiindcă ei înfruntă moartea din dragoste și astfel câștigă nemurirea, luând cheia veșniciei de jos, de sub placa mormântului și înaintând neîmpiedicați spre fericirea veșnică.

Toată viața monahului este o jertfă

Pe monah îl ajută ca în toată viața să aibă dragoste și jertfă. El a pornit să moară pentru Hristos. Adică a pornit pe calea jertfei. Neavând nici o obligație, monahului i se impune să cultive duhul jertfei. Mireanul n-a pornit să moară pentru Hristos. Apoi are și obligații. Se gândește la familia lui, la copii, de aceea are și circumstanțe atenuante și i se justifică aceasta. De pildă, într-un război, unul care are familie încearcă să evite primejdia, ca să nu-i rămână copiii pe drumuri, nu se gândește că, dacă el evită pericolul, poate muri un altul care are și acela copii. În sfârșit, acolo există cel puțin un interes pentru familie. Își spune: „Să nu-mi rămână copiii pe drumuri”. Se poate să nu creadă în cealaltă viață și de aceea încearcă s-o păstreze măcar pe aceasta.

- Părinte, monahul trebuie să se jertfească mereu pe sine?

- Ascultă, n-am spus că toată viața monahului este o jertfă? Ce altceva să facem? Dacă monahul șchiopătă în această privință, atunci nu este monah. Și atunci ce fel de nevoințe duhovnicești mai face unul ca acesta? Atunci când nu există jertfă, nu încap cele duhovnicești. Toate lucrurile duhovnicești pe care monahul le face fără jertfă nu sunt nimic. În Sfântul Munte aceste lucruri duhovnicești se numesc „sperietori de ciori”. Adică un călugăr care face astfel de lucruri duhovnicești nu poate alunga diavolii, ci numai ciorile. Atunci când omul ia în serios nevoința pe care trebuie s-o facă în această viață, are în el flacără dumnezeiască. Dacă lipsește această flacără dumnezeiască este nefolositor. Aceasta este cea care îi dă bucurie, îi dă vioiciune, îi dă mărime de suflet. Este ceea ce a spus Domnul: *„Foc am venit să arunc”* (Lc. 1 2, 49). Când există acest foc dumnezeiesc, atunci și psalmodia și rugăciunea lui, fie că sunt pentru sine, fie pentru alții, dau rezultate. Mai ales inima femeiască are mare putere atunci când se curăță. Și sporește mult în rugăciune. Se face radar. Cel care nu are

mărime de suflet, jertfă, va avea sau bucurie lumească sau supărare lumească; el nu va putea simți veselia duhovnicească.

De aceea vă spun să cultivați jertfa, înfrățirea, fiecare din voi să dobândească o astfel de stare duhovnicească, spre a putea să se descurce singură într-o împrejurare grea. Dacă cineva nu are stare duhovnicească, se teme, deoarece se iubește pe sine. Se poate ca și de Hristos să se lepede, să-L trădeze. Trebuie deci să fiți hotărâte pentru moarte. Se jertfesc oamenii mireni care nici nu cred în rai. Noi credem că nimic nu se pierde și că jertfa noastră are sens. Mirenii, aflați în neștiință în toate, să se jertfească, să se primejduiască spre a-l apăra pe semenul lor, iar monahii să nu se jertfească? Noi, pentru dragostea lui Hristos, am pornit spre moarte. Obligații nu avem și dacă nu avem nici jertfă, atunci ce facem? Și furnica va râde după aceea de noi. Ai văzut furnici să-și bată joc de oameni? Își bat joc însă de cei trândavi!

- Părinte, oare se poate să am râvnă să slujesc și totuși să nu am intenții curate?

- Se poate. Atunci când țelurile nu sunt curate, sufletul nu află odihna. Așadar își dă seama de aceasta și încearcă să le curețe. M-a impresionat un suflet ce a venit zilele acestea. Când află că cineva este bolnav și suferă, nu poate dormi. Îl doare și plânge. Și trăiește în lume. A dezvăluit aceasta cuiva, iar acela i-a spus: „Aceasta poate fi și ispită”. Se poate ca lucrul acesta sa fie ispită? Numai atunci când o face cineva cu intenția de a ieși în evidență, se poate să-l înșele diavolul și să trăiască o stare falsă.

Să vă scoateți pe voi din acțiunile voastre. Atunci când omul iese din sine, se desprinde de pământ. Se mișcă în altă atmosferă. Cât timp rămâne în sine, nu se poate face om ceresc. Nu se poate viață duhovnicească fără jertfă. să vă aduceți aminte puțin că există și moarte. Și fiindcă vom muri, să nu ne îngrijim atât de mult de noi înșine. Nu zic să nu luăm aminte până într-atât încât să ne vătămăm, ci să nu ne închinăm la odihnă. Nu spun ca cineva să se arunce pe sine în primejdii, ci să aibă puțin eroism, bre copile! Cu ce bărbăție înfruntau eroii moartea în luptă! Un monah care a fost împreună cu Kondilis - Kondilis a fost un patriot, un erou - mi-a povestit următoarele: atunci, în timpul războiului din Asia Mică, când au debarcat lângă Constantinopol, Kondilis, din corabie, de

îndată ce a văzut Constantinopolul de departe, a început să facă ca un nebun: „Bre băieți, oricum vom muri”, striga. „Ce mi-e azi, ce mi-e mâine! Dar să murim vitejește, bre băieți! Să murim eroi pentru patrie”. Nu avea răbdare nici să tragă la uscat. Din nerăbdarea și râvna ce-o avea, n-a văzut că încă nu ajunsese corabia la uscat, ci a sărit și a căzut în mare. Până într-atât! Nu știa nici să înoate, ci au sărit unii și l-au scos.

- Părinte, ne-ați spus să încercăm să ieșim din orice acțiune a noastră. Dar cum se face asta?

- Voi le vreți pe toate de-a gata. Ce înseamnă a mă scoate pe mine? Când mă scot? Cum să ne scoatem pe noi înșine din dragostea de sine? Cum să ne filtrăm dragostea noastră? Pe cât nu mă socotesc pe mine, pe atât mă scot pe sinemi. Și atunci când ne tăiem voia, slăbiciunea, odihna, atunci ne scoatem pe noi înșine. Prin ascultare și tăcere, multe dispar din noi înșine. Ne scoatem pe noi înșine și atunci când dragostea noastră nu are interes urât, dar ea trebuie să aibă și jertfă, înțelegeți aceasta? Se poate, de pildă, ca o soră să meargă la Stareță și să vadă că altă soră vrea și ea să meargă. Dacă îndată îi dă loc aceleia să meargă, cu toate că știe că aceea nu are motive serioase să meargă, atunci are ascultare, jertfă etc. Și dacă-i dă rândul ei cu toată inima și nu vorbește cu Stareța, îi va vorbi însuși Hristos. Dar aceasta s-o simtă ca ceva firesc, să i-o spună inima ei, nu s-o facă numai așa, în mod simplu, deoarece astfel au spus Sfinții Părinți. În felul acesta primește harul lui Dumnezeu îndoit. Atunci una se ajută duhovnicește omenește, în timp ce cealaltă se ajută dumnezeiește direct de la Hristos.

Există mireni care fac o astfel de jertfă pe care no fac nici monahii. În lume - și aceasta îmi face mare impresie - cu toate că unii oameni se poate să nu creadă, să aibă slăbiciunile lor, patimile lor, mă minunez de felul cum iconomisește Dumnezeu lucrurile încât să aibă o inimă care se înmoaie ușor. Dacă văd pe cineva că are nevoie, deși este un necunoscut, se duc și-i oferă ajutor. Mulți care nu cred nici în rai, dacă văd o primejdie, aleargă să ajute ca să nu se întâmple vreun rău, și mor aceia ca să se salveze vieți, își dau și averile etc. Cu câțiva ani în urmă, la o fabrică, un lucrător era în pericol să fie prins de o mașină. Și deși erau destui bărbați, a alergat o femeie să-l salveze. Bărbații, care aveau și putere trupească, priveau... În cele din urmă l-a salvat, dar aceea a fost prinsă de

hainele ei și a murit. Muceniță. Mare lucru!

Astfel de oameni nu se gândesc la sinea lor, ci o aruncă afară. Iar când o aruncă afară, atunci intră Hristos înlăuntrul lor.

CAPITOLUL 3 Vitejia se naște din încrederea în Dumnezeu

Vitejia nu are în ea barbarie

Faptele vitejești le fac aceia care au vioiciune, inimă mare - nu statură mare - și sunt hotărâți să se jertfească. Și în război, cei care au vitejie nu mor, pentru că au bunătate și vitejia nu are barbarie. Lovesc în jurul dușmanului și îl silesc să se predea. Cel bun preferă să moară el, decât să omoare. Și când cineva are o astfel de dispoziție, primește puteri dumnezeiești. Cei răi sunt fricoși, nebărbați, lași; se tem și de ei înșiși și de alții, de aceea din pricina fricii mereu trag cu arma. Atunci, în războiul răzvrătiților, când slujeam în armată, am mers odată într-un sat. „Nu-i nimeni aici dintre bandiți”, ne-au spus; „au plecat toți. A rămas numai o femeie nebună”. Unul a văzut-o de departe și a tras două rafale cu pușca mitralieră. Sărmana a strigat: „Ce v-am făcut?”, după care a căzut jos.

- De frică a împușcat-o?

- Da, de frică. Un astfel de om vrea soluția cea mai ușoară pentru sine. Ca să fie sigur, spune: „Mai bine să-l termin pe dușman”. Cel ce se teme mai puțin face și mai puțin rău. Va căuta să-l imobilizeze pe dușman, să-i rupă, de pildă, piciorul, mâna; nu-l va lichida.

Una este bărbăția, vitejia și altceva este răutatea, criminalitatea. Nu este bărbăție să prinzi pe dușmani, și avându-i prizonieri să-i omori. Bărbăție înseamnă să-l prind pe dușman, să-i distrug pușca și apoi să-l las liber. Tatăl meu așa făcea. Când prindea pe teții (Turci dezertori răzvrătiți) care făceau incursiuni în Farasa, le lua puștile, le rupea și le zicea: „Sunteți femei; nu sunteți bărbați”. După aceea îi lăsa liberi. Odată s-a îmbrăcat ca o tătăroaică, s-a dus la tabăra lor și a cerut să meargă la căpitan. Mai înainte s-a înțeles cu voinicii Iui să atace imediat la semnalul pe care îl va da. Când teții l-au dus la căpitan, i-a spus: „Îndepărtează-ți oamenii, ca să rămânem amândoi”. Îndată ce au rămas amândoi, i-a luat pușca, a rupt-o și i-a spus: „Acum tu ești femeie; eu sunt Eznepidis” (Numele de familie al Părintelui Paisie). Atunci a dat și semnalul și, năvălind voinicii lui, i-au alungat pe teți din sat.

Pentru ca cineva să aibă sporire, trebuie să aibă vână smintită, în înțelesul cel bun. În funcție de cum va ști să valorifice vâna cea smintită, se va face ori sfânt, ori erou. Dacă însă nu va fi ajutat și va apuca pe o cale greșită, poate ajunge criminal. Unul care nu are vână nebună nu se poate face nici sfânt, nici erou. De aceea trebuie ca mașina din noi să pornească, să lucreze inima, vitejia. Inima trebuie să înnebunească. Cunosc mulți militari care s-au eliberat și sunt mereu supărați. Unii vor să fie război, ca să aibă o ocupație - până într-atât! - în timp ce un altul, de îndată ce îl cheamă la încorporare, tremură sau face pe nebunul ca să nu facă serviciul militar. Câți eliberați nu-mi spun că vor să meargă sus în Bosnia să lupte, nu și-au valorificat vitejia lor în viața duhovnicească și de aceea, când aud de război se bucură și vor să meargă să se lupte. Aceștia, care au atâta putere, dacă ar fi cunoscut viața duhovnicească, știi ce asceză și ce nevoințe ar fi făcut? S-ar fi făcut sfinți.

Ce vitejie exista mai demult

- Părinte, odată ne-ați vorbit despre bunica Sfinției Voastre...

- Bunica mea era foarte vitează. Avea întotdeauna cu ea, pentru siguranță, un iatagan. Vezi, femeie văduvă cu doi copii, cum s-o scoată la capăt cu turcii! Ani grei!... Toți se temeau de ea. Era ca un voinic. Odată, un hoț s-a dus să fure noaptea dintr-o vie ce era aproape de cimitir. Și pentru ca cei care îl vor vedea să se teamă de el, s-a îmbrăcat cu o cămașă albă până jos. Apoi a intrat în cimitir, așa cum era cu cămașa cea albă, și umbla printre morminte. Atunci s-a întâmplat să treacă pe acolo bunica mea. Hoțul, de îndată ce a văzut-o s-a trântit la pământ făcând pe mortul, ca s-o înfricoșeze și să creadă că este stafie. Aceea însă s-a apropiat de el și i-a spus: „Tu, dacă ai fi fost om bun, ai fi putrezit în pământ!”. Și scoțând iataganul a început să-l lovească cu mânerul până ce l-a secătuit în bătaie. Nici nu știa cine era. După aceea a auzit în sat că este schilodit cutare și numai astfel a aflat cine a fost.

În vremea noastră voinicii sunt rari. Oamenii sunt niște fierturi. De aceea, dacă se va porni un război, - Doamne ferește! - unii vor muri de frică, iar alții vor muri pe drum din pricina unei mici osteneli, pentru că s-au obișnuit cu traiul bun. Mai demult ce vitejie aveau! Lângă mănăstirea Flavianilor din Asia Mică turcii au prins

un bărbat și l-au omorât. Apoi i-au spus femeii lui: „Ori te lepezi de Hristos, ori te omorâm și pe tine și pe copiii tăi”. „Pe bărbatul meu l-a luat Hristos”, le-a spus aceea, „pe copiii mei îi încredințez lui Hristos, iar eu nu mă lepăd de Hristos”. Ce bărbăție! Când în om nu există Hristos, cum să existe această bărbăție? Astăzi oamenii, fără Hristos, își zidesc viața lor pe nisip.

În anii aceia și mamele erau viteze și copiii erau viteji. În Konița, îmi aduc aminte, o vecină care era însărcinată a mers o oră și jumătate departe de oraș, la un sat și a prășit porumbul. Acolo a născut copilul, l-a luat în șort și s-a întors în sat. „Am și prunc”, ne-a spus trecând pe Ia poarta noastră. Era în timpul ocupației germane; ani grei. Astăzi există femei care de frică stau 6-7 luni culcate până să nască un copil. Desigur, altceva este cu acelea ce au probleme de sănătate.

Frica firească este frână

- Părinte, tare mă tem și mă gândesc ce voi face într-o împrejurare grea. Cărui fapt se datorează această frică?

- Se poate ca cineva de mic să fi pățit ceva și de aceea să se teamă. De multe ori se poate ca frica să fie firească, dar poate fi și din lipsa credinței, din lipsa încrederii în Dumnezeu. Însă frica este și frână, deoarece îl ajută pe om să scape la Dumnezeu. Când omul se teme, caută să se prindă de ceva și atunci este nevoit să se prindă de Dumnezeu. Vezi, în locurile calde unde oamenii sunt sălbatici, acolo există și animale sălbatice, fiarele cele mari etc. și aceasta pentru ca oamenii să fie nevoiți să ceară ajutor de la Dumnezeu, să scape la Dumnezeu și să-și afle menirea lor. Altfel ce ar fi putut să-i înfrâneze pe acești oameni? Toate cele pe care le-a făcut Dumnezeu au un sens.

- Cei care nu îl cunosc pe Dumnezeul Cel adevărat și din pricina fricii cer ajutor, îl primesc?

- Ascultă! Își ridică ochii lor în sus și asta tot este ceva. Frica este frână și pentru copiii cei mici. Pe unii copii, dacă nu-i înfricoșezi puțin, nu ascultă de nimeni, nici de mamă, nici de tată. Și eu când eram mic mă înfricoșau cu „bau-bau”. Cel mic de ani este firesc să se teamă. Dar cu cât copilul crește, i se coace mintea și frica se

retrage. Frica firească ajută numai la vârsta copilărească. Dar când omul se mărește și se teme de o nimica toată, atunci e vrednic să-i plângi de milă. Vin la Colibă oameni duhovnicești și îmi spun: „Iată, a murit cineva alături de noi și de atunci ne temem mereu”, și mă roagă să fac rugăciune ca să li se îndepărteze frica. „Aici unii se silesc să aibă pomenirea morții”, le spun, „iar tu, deoarece a murit unul lângă tine, vrei să-ți alungi frica!”.

Frică firească există puțin mai multă și la femei. Sunt puține femeile care nu se tem. Dar acestea pot pricinui și probleme în familie, pentru că atunci nu se mai supun. Precum și unul care nu este fricos din fire ci are bărbăție, poate deveni obraznic. Sunt și unele femei care se tem foarte mult. Atunci când o femeie are o teamă firească și se nevoiește și dobândește bărbăție, este mare lucru. Femeia, deoarece are jertfa în Firea ei, are și multă lepădare de sine, pe care n-o are bărbatul cu toată bărbăția ce-o are din fire.

Cel ce nu se teme de moarte, moartea se teme de el

- Părinte, cum pleacă frica de la om?

- Prin vitejie. Cu cât se teme cineva, cu atât mai mult vine diavolul asupra lui. Cel care are frică trebuie să se silească s-o alunge. Eu, pe când eram mic, în Konița, mă temeam să trec pe lângă cimitir. De aceea am dormit trei nopți în cimitir și mi-a dispărut frica, îmi făceam semnul crucii și intram în cimitir - nici lanternă nu aprindeam ca să nu se sperie cineva. Dacă nu se nevoiește cineva să se îmbărbăteze și nu dobândește dragoste adevărata, într-o situație grea îl vor plânge și cucuvelele.

- Adică se poate nevoi cineva. Părinte, astfel încât să ajungă să nu se mai teamă?

- Să se bucure că va muri el, ca să nu moară alții. Dacă se va aranja astfel, atunci nu se va teme de nimic. Din multă bunătate, dragoste, jertfire de sine se naște vitejia. Dar astăzi oamenii nu mai vor să audă de moarte. Am aflat că cei ce se ocupă cu înmormântările etc. nu mai scriu acum: „Birou de înmormântări”, ci „Birou de ceremonii”, pentru ca oamenii să nu-și mai aducă aminte de moarte. Dar dacă nu își aduc aminte de moarte trăiesc în afara realității. Cei care se tem de moarte și iubesc viața cea deșartă, se

tem chiar și de microbi și mereu se află biruiți de frică, care îi ține întotdeauna în moarte duhovnicească. Oamenii curajoși nu se tem niciodată de moarte și de aceea se nevoiesc cu mărime de suflet și lepădare de sine. Și fiindcă își pun înaintea lor moartea și se gândesc la ea zilnic, se pregătesc mai duhovnicește și se nevoiesc cu mai mult curaj. Astfel biruiesc deșertăciunea și trăiesc încă de aici în veșnicie, având bucuria paradisiacă. Și în război, cel ce se luptă pentru idealurile lui, pentru credință și patrie, să-și facă cruce și să nu se teamă, căci Dumnezeu îi va ajuta. Dacă-și face cruce și își pune viața sa în mâinile lui Dumnezeu, Acela va judeca dacă trebuie să trăiască sau să moară.

- Se poate ca cineva să nu se teamă din necugetare?

- Aceasta este mult mai rău, pentru că în vreo primejdie va păți o zguduitură și le va plăti pe toate deodată. În timp ce unul care se teme puțin ia aminte și nu se expune necugetat la pericole. Să fii „silitor, dar să ai încredere în Dumnezeu, iar nu în tine însuți.

Curajul este mare lucru

Într-o îmbulzeală răul cel mai mare se săvârșește din pricina panicii care se iscă. Într-o primejdie lucrul cel mai important este să nu te pierzi cu firea. Vezi, cloșca se ia la bătaie cu vulturul și se repede la el! Și pisica se ia cu câinele, ca să-și salveze pisoii! Își ridică coada în sus, și-o face ca chiparosul și începe să facă „chih!...”. Joacă pe o carte, ori câștigă ori pierde; iar omului să-i fie frică...

Să nu intrați în panică. Mai ales femeile intră ușor în panică. În timpul ocupației germane, îmi aduc aminte, trebuia să mergem într-un loc la două ore depărtare în afară de Konița. Copiii mergeau înainte; au aflat căști și haine militare de la soldați greci, le-au îmbrăcat și s-au dus la o bisericuță a Sfântului Constantin. Am mers și eu acolo să mă închin. Eram de 17 ani. Cum i-au văzut mamele lor de departe, au început să strige: „Au venit italienii!”, și au luat-o la fugă. Nu au aruncat o privire să vadă ce este. Copiii purtau căști grecești, iar ele credeau că sunt italiene și au fugit înfricoșate de copiii lor.

Curajul este mare lucru. Dacă spui unui om sănătos, care este

fricos: „Ești cam galben; ce ai?” - se va duce la doctor, deși se poate să fi fost galben pentru că priveghease sau îl duruse vreun dinte etc. Grecul sau va merge înainte sau va intra în panică. Fricoșii sunt în toate nefolositori. În război nu îi vor deloc pe cei fricoși; nu au încredere în ei. Nu-i iau la atac în prima linie, ca să nu creeze probleme. Un militar fricos, dacă nu știe planul strategic, poate crea o astfel de panică, încât să distrugă o întreagă divizie. Frica îi mărește imaginația sa și poate începe să strige: „Iată, vin, au ajuns, ne omoară, fugiți! O, dar unde mergem, cât de multă armată au dușmanii! O să ne mănânce!” - și astfel va crea mare pagubă, pentru că ușor se influențează și ceilalți. Dar unul viteaz, dacă va vedea pe dușmani, va spune: „Sunt niște furnici, nu sunt oameni!” - și vor alerga cu curaj și ceilalți. De aceea în armată se spune că e mai bine să ai cinci viteji care să înfrunte o situație cu sânge rece, decât douăzeci de fricoși.

- Părinte, atunci când un grup de oameni înfruntă o situație grea, nu sunt atât de mari pericolele exterioare, cât sunt cele dinăuntru.

- Da, așa este. Mici localitatea Souli n-ar fi putut-o lua turcii, dacă n-ar fi trădat-o Pilios Gousis, care era din Souli. l-a condus pe o cărare secretă. Vezi, erau cinci sătișoare unite și s-au împotrivit renumitului Ali-Pașa, care avea putere să se ia cu Sultanul. Souli era alături de Ali-Pașa și totuși i-au pricinuit dureri de cap. Cât de unite erau și femeile între ele și ce vitejie aveau! Au pus și ele mâna pe carabină.

Disciplina

- Părinte, atunci când undeva de obicei nu există disciplină, se va putea face față într-o situație grea?

- Atunci când, de pildă, se întâmplă un incendiu, nu face fiecare ce-i trece prin cap. Așteaptă ordin. Cel care are răspunderea observă și spune ce trebuie să se facă. Altfel se poate pricinui panică și, în loc să stingă focul, îl întețesc mai mult. Odată mă întorceam în Sfântul Munte. Când am ajuns între Mănăstirile Vatoped și Pantocrator, a început să sufle crivățul și s-a iscat o furtună. Căpitanul a îndreptat corabia contra valurilor, pentru că altfel ne-am fi scufundat. Unul din Ierissos (localitate de lângă Sfântul

Munte), un fricos care nu știa nimic despre mare și corabie - avea catâri - a început să strige: „Ce faci? O să ne îneci! Nu vedeți? O să ne ducă la Kavala” Atunci s-au ridicat și ceilalți și au năpădit asupra căpitanului. “Lăsați-mă”, spunea sărmanul, „eu îmi cunosc meseria mea”. Din fericire unul din călători era marinar și i-a liniștit: “Lăsați-l! Știe el. Așa cum merge taie valurile”. Dacă n-ar fi fost acela, s-ar fi înecat corabia, căci ceilalți nu-l lăsau pe căpitan să-și facă treaba lui.

Vezi, unul care era fricos a pricinuit panică stârnindu-i pe toți din corabie, și s-ar fi putut scufunda. Pentru aceste cazuri întotdeauna există un al doilea timonier care, dacă primul este amețit, va lua el timona.

Grecii sunt greu de disciplinat. Romano-catolicii cred în infailibilitatea Papei. Noi credem în gândul nostru și avem toți… infailibilitatea noastră. De ce se spune că turcii au politică bună? Deoarece puțini turci au minte, cei mai mulți sunt adormiți. Așadar acei puțini cu minte devin conducători, iar ceilalți ascultă în mod firesc. Grecii, deoarece aproape toți au multă minte, vor ca toți să conducă, să dea ordine și cu greu se supun. Și italienii spuneau: „Din zece greci, cinci vor să comande”.

Să presupunem că vrem să mergem undeva. Se poate ca unul să știe o cărare, care e puțin mai scurtă, altul să știe o alta pe cealaltă parte, un altul o altă cărare și să înceapă unul să insiste: „Nu, să mergem pe aici, e mai bine”; altul: „Nu, să mergem pe acolo”, și în cele din urmă, dacă nu poruncește unul, pot trece ore și zile fără să pornească, și să se afle în același loc. Dacă însă comandă unul și spune: „Vom merge pe acolo”, deoarece acela știe drumul, chiar de este mai lung, vor ajunge cândva. Dacă cel care poruncește știe drumul cel mai scurt, este încă și mai bine. Dar chiar dacă îl știe doar pe cel mai lung, tot vor ajunge dacă este poruncă.

Dumnezeu vede intenția omului și ajută

- Dacă anii următori ne vor cere ceva mai mult și nu ai o stare duhovnicească, ci numai intenție bună, vei putea face față?

- Cum nu vei putea? Dumnezeu vede intenția omului și ajută. Apoi, adeseori, în clipe grele, chiar și oameni care nu par a avea

vitejie arată mare bărbăție. Iată, îmi aduc aminte, în armată era un locotenent care niciodată n-a arătat nici un semn de jertfă sau bărbăție. Odată, când ne primejduiam să ne prindă răzvrătiții, a stat lângă o bisericuță și cu un automat i-a oprit, până ce ne-am retras și astfel am fost salvați. Stătea acolo și trăgea cu automatul, sus-jos, la dreapta - la stânga și nu-i lăsa să treacă. La urmă a plecat ca să nu-l vedem. După aceea nici măcar n-a spus: „Eu i-am oprit și v-ați putut salva...”, ca să se laude etc. Spuneam toți: „Un automat ne-a salvat”, spunea și el: „Un automat ne-a salvat”. Dacă toți spuneau așa, spunea și el la fel. Și în cele din urmă am văzut că cutare era în unitate, cutare la fel, numai acela lipsea atunci și astfel ne-am încredințat că el a fost. Dacă l-ar fi prins răzvrătiții, știți ce ar fi tras? Și-ar fi vărsat toată mânia lor asupra lui. Nu l-ar fi iertat. Ar fi spus: „Tu ne-ai făcut atâta pagubă; vino aici să-ți scoatem unghiile cu patentul”. Om din lume și să facă o astfel de jertfă! S-a jertfit, pentru că el se primejduise mai mult decât noi toți. Voi v-ați fi dus la o astfel de jertfă? Acela nu citise nici cărțile Sfinților Părinți și nici de cele duhovnicești nu știa... L-am cunoscut, avea o simplitate, o cinste. Și erau alții care de găseau vreun răzvrătit mort, îi tăiau capul și îl aduceau în sat, făcând pe vitejii. De aceea nu ajunge să aibă cineva numai vitejie, ci trebuie să aibă și duhul jertfirii de sine, ca vitejia să aibă corespondent.

Primejdiile să le înfruntăm duhovnicește

În clipele critice este nevoie întotdeauna de prezență de spirit și de vitejie. În timpul ocupației germane[18], italienii luau

5-6 animale, veneau pe ogorul nostru și le încărcau cu pepeni. Odată le-am spus: „Pepenii aceștia i-am lăsat pentru sământă; pe ceilalți luați-i”. Italianul ridică biciul și-mi spune: „Îl vezi?” Am luat și eu biciul și mă uitam la el... „Bone!”, îi spun. Adică: „Este bun!”. De parcă mi l-ar fi arătat ca să-i spun dacă este frumos. I s-a risipit mânia; a început să râdă și a plecat. Îmi aduc aminte de o întâmplare atunci, cu războiul răzvrătiților. Odată doi militari s-au dus la o bostănărie să ceară de la proprietar să mănânce vreun pepene, vreo roșie. Și-au lăsat puștile lor Ia marginea ogorului și înaintau. Proprietarul, de cum i-a văzut de departe, a luat pușca și voia să tragă în ei. Atunci un militar apucă o roșie și strigă: „Lasă arma, că de nu îți arunc o grenadă”. Iar acela a lăsat arma și a plecat.

- Ce prezență de spirit și vitejie!

Un alt militar și-a agățat mantaua ceva mai departe de el, într-un păr sălbatic, întrucâtva la vedere. Peste puțin a coborât un răzvrătit din munte și era cât pe ce să-l prindă. „Șefule, ce să fac cu acesta?”, a strigat soldatul întorcându-se spre manta. După aceea, ca și cum șeful lui i-ar fi făcut un semn în acest sens, îi spune răzvrătitului: „Adu arma aici!”. Și i-a luat-o dezarmându-l.

- Dar șeful a fost mantaua, Părinte?

- Da, mantaua. Vezi, el era unul și avea numai mantaua și l-a dezarmat pe celălalt, în felul acesta a adunat o grămadă de arme de la răzvrătiți. E trebuință de vitejie. Îmi aduc aminte de un monah rus din Sfântul Munte. Atunci când hoții au mers să-l prade, în clipa când se cățărau pe perete, a ieșit și le-a strigat de sus: „Cu ce vreți să vă lovesc, cu 6 gloanțe sau cu 12?”. Atunci aceia au luat-o la fugă. Un altul, atunci când au mers hoții la Chilia sa, a luat tigaia și se făcea că telefonează: „Da, au venit hoții etc.!”. Aceia au crezut că anunță poliția și au fugit. Altădată iarăși, unul foarte mare la trup, ca un gigant, l-a apucat pe un cioban de gât ca să-l sugrume. Ciobanului sărmanul, i-au ieșit ochii afară din orbite de frică. Atunci acela îl întreabă: „Ce mă privești așa sălbatic?”. „Mă gândesc în ce râpă să te arunc”, i-a răspuns ciobanul. Atunci celălalt s-a temut și l-a lăsat.

De aceea spun să nu se piardă nimeni cu firea. Să-și păstreze sângele rece și să-i lucreze mintea. Pentru că de nu-i lucrează mintea, chiar numai dintr-o simplă prostie poate și trăda. Orice s-ar întâmpla trebuie să te rogi, să te gândești și să acționezi. Cel mai bine este ca să încerci să înfrunți o situație grea într-un mod duhovnicesc. Astăzi însă lipsesc amândouă vitejiile. Nu exista nici vitejie duhovnicească, care se naște din sfințenie și îndrăzneală către Dumnezeu, pentru a înfrunta o greutate în mod duhovnicesc, nici vitejie firească nu există, ca să nu se înfricoșeze cineva în vreo primejdie. Trebuie ca cineva să aibă multă sfințenie ca să frâneze un rău mare; altfel, pe ce se va sprijini? Dacă un suflet dintr-o mănăstire are vitejie duhovnicească, vei vedea cum pe cel ce vine cu scop rău îl va înțepeni cu un picior în curte și celălalt afară, îl va lovi în cap în mod duhovnicesc, cu rugăciunea Iui Iisus, și nu cu pistolul. Va face puțină rugăciune, și celălalt va rămâne acolo afară

nemișcat. Va rămâne pentru... strajă! Un suflet, dacă are o stare duhovnicească, și răul îl va frâna, și lumea o va ajuta, și în mănăstire va aduce siguranță. Femeile mironosițe n-au băgat în seamă nimic, pentru că aveau stare duhovnicească și s-au încredințat Iui Hristos. Dacă n-ar fi avut stare duhovnicească, în ce s-ar fi încredințat ca să facă ceea ce au făcut?

În viața duhovnicească și cel mai fricos poate dobândi multă bărbăție, dacă se încredințează pe sine lui Hristos, ajutorului dumnezeiesc. Poate merge în prima linie să se lupte și să biruiască. În timp ce sărmanii oameni care vor să facă răul, chiar de ar avea vitejie, totuși se tem, deoarece își simt vinovăția lor și se sprijină numai pe barbaria lor. Omul lui Dumnezeu are puteri dumnezeiești, și are și dreptatea de partea lui. Vezi, un cățeluș face: „ham-ham”, și lupul fuge, pentru că simte vinovăție. A iconomisit Dumnezeu așa, și lupul se teme de un cățeluș - deoarece acesta are drepturi în casa stăpânului său - cu cât mai mult omul care merge să facă rău unui om care are pe Hristos înăuntrul său. De aceea să ne temem numai de Dumnezeu iar nu de oameni, oricât de răi ar fi ei. Frica Iui Dumnezeu și pe cel mai fricos îl face viteaz. Pe cât se unește cineva mai deplin cu Dumnezeu, pe atât nu se teme de nimic.

Dumnezeu va ajuta în greutăți. Dar pentru ca Dumnezeu să dea putere dumnezeiască, trebuie ca și omul să dea puținul ce îl poate.

CAPITOLUL 4 Pentru cel credincios mucenicia este sărbătoare

Trebuie să cadă unii, pentru a fi salvată situația

Ani grei!... Vom trece o zguduitură. Știți ce înseamnă zguduitură? Dacă nu veți avea puțină stare duhovnicească, nu veți putea suporta. Dumnezeu să păzească, vom ajunge să avem și lepădare de credință. Căutați să vă înfrățiți, să trăiți duhovnicește, să vă legați de Hristos. Dacă vă veți lega de Hristos, nu vă veți teme nici de diavoli, nici de mucenicie. Oamenii în lume au strâmtorări și frici din multe pârti. Dar atunci când cineva este alături de Hristos, de ce să se teamă? Vă aduceți aminte de Sfântul Chirie? Era de trei ani și când tiranul încerca să-l catehizeze, i-a dat una. Citiți Viețile Sfinților. Viețile Sfinților ajută mult, pentru că te unești cu Sfinții și se înmulțește înăuntrul tău evlavia și râvna pentru jertfă.

Viața aceasta nu este pentru a te aranja. Vom muri odată, dar cel puțin să murim corect! Și așa nu facem nimic, n-ar fi bine să ne învrednicească Dumnezeu de o mucenicie? Într-o zi a venit la Colibă un burdunar{19} plângând și mi-a spus: „În noaptea aceasta să nu stai singur. Se gândesc să te omoare”.

„Cine?”, îl întreb. „Sunt vreo cinci-șase”, îmi spune. Însoțea cinci-șase atei. Cine știe ce planuri aveau pentru Sfântul Munte. L-au luat de prost și vorbeau în fața lui. Dar acela de îndată ce a auzit a venit și mi-a spus. Seara când m-am culcat am auzit un clopoțel de câine. Mă uit pe fereastră și văd trei voinici. „Deschide, mă, Bătrânule!”, strigă aceia. „Ei, voinicilor, ce vreți la ora asta? Nu aveți minte? O să vă ia drept suspecți”, le spun. „Pe ceilalți i-au băgat la închisoare, n-am chef de palavre”. „Să venim mâine? La ce oră?”. „Să veniți mâine la orice oră vreți și eu, dacă voi putea, vă voi vedea”. I-am alungat. Văd că lumina lanternei n-a mers mai departe. S-au oprit mai sus. M-am sculat, m-am îmbrăcat, mi-am pus schi-ma și îi așteptam. Aveam o pace înlăuntrul meu! A doua zi au venit trei triade, dar nu era nici unul dintre aceia. Firește, ei știu bine că bani nu vor afla, pentru că nu am. Se iau de mine numai pentru subiecte duhovnicești.

Altădată a venit la Coliba mea unul mare la trup ca o gorilă și

stătea într-un colț. În vremea aceea discutam cu un grup: „Bre, numai pentru defilări sunteți, nu pentru lupte. Hristos S-a jertfit. Avem Ortodoxia. Sfinții au murit mucenici și ne ajută încă. Dacă n-ar fi căzut aceia, cine știe ce am fi fost”. Toate acestea l-au înfuriat. Lumea venea, pleca, acesta stătea acolo; avea scopul lui. Era un frig... În cele din urmă au plecat și ultimii. „A înnoptat”, îi spun. „Haide, unde te duci?”. „Nu mă preocupă subiectul”, îmi spune. „Mă preocupă pe mine”, îi spun, „haide, du-te”. Atunci se repede asupra mea și mă apucă de gât. „Ei, și tu cu dumnezeii tăi”, îmi spune. Când am auzit că-mi spune așa, am simțit ca și cum L-a înjurat pe Dumnezeu. Ce, eu sunt închinător la idoli? „Care zei, mă, netemătorule de Dumnezeu?”, îi spun. „Eu cinstesc pe Unul Dumnezeu în Treime. Hai, pleacă de aici!”. I-am dat o brâncă încât a căzut grămadă și s-a adunat ca un ghem. Nici nu mi-am dat seama cum a ieșit afară pe poartă. După aceea mă gândeam: „Dacă m-ar fi spânzurat de picioare, ca să mă chinuie, s-ar fi dus hernia (Întâmplarea s-a petrecut în 1987, atunci când Bătrânul suferea de hernie)la locul ei”. Acesta a stat până la urmă pentru că, se vede, voia să mă curețe, de vreme ce m-a apucat de gât ca să mă sugrume.

Cel ce se hotărăște pentru moarte nu se teme de nimic

Astăzi, pentru ca omul să poată înfrunta greutățile ce le întâmpină, trebuie să aibă înăuntrul său pe Hristos, de la Care să ia mângâiere dumnezeiască pentru a avea o oarecare râvnă. Altfel, într-o clipă grea ce va face? Am citit undeva că Abdul-Pașa[20] a luat cinci sute de tineri din Sfântul Munte.

.

Unii dintre aceștia erau frați începători, iar alții au mers acolo să se ascundă. Se vede că atunci, cu Revoluția, fugeau în Sfântul Munte ca să se salveze, pentru că turcii adunau copiii tineri ca să-i facă ieniceri. Abdul-Pașa pe tinerii pe care-i lua și nu se lepădau de Hristos îi spânzura în Turnul din Uranopolis. Dintre atâția câți a luat din Sfântul Munte numai cinci au mărturisit, în timp ce ceilalți s-au lepădat de Hristos și au devenit ieniceri. Este nevoie de vitejie; nu este nici de joacă, nici de glumă. Dacă cineva este mișel și

iubitor de sine, nu are putere dumnezeiască înăuntrul său, și atunci cum va înfrunta o astfel de greutate?

Mi-a făcut mare impresie ceea ce mi-a spus un episcop de la Patriarhie (Constantinopol). Îi spusesem: „Dar ce situație este aceasta? Pe de-o parte ecumenismul, pe de alta sionismul, satanismul!... Peste puțin ne vom închina la diavolul cu două coame, în loc de vulturul bicefal”. „Astăzi”, îmi spune, „greu găsești episcopi ca mitropolitul Cezareii, Paisie al Il-lea{21}”

Mitropolitul Cezareii s-a născut în Farasa Capadochiei in

1777. A studiat la Școala Teologica a Flavianilor, a Cinstitului Prooroc și înaintemergător Ioan. și mai târziu la Constantinopol, unde a fost hirotonit diacon și preot. În 1832 a fost hirotonit mitropolit al Cezareii și s-a nevoit cu curaj pentru salvarea elementului grec în eparhia sa.

Ce a făcut Paisie al II-lea? S-a dus la Sultan pentru pricinile sale cu o funie legată de mijloc, adică hotărât să-l spânzure turcii. Ca și cum ar fi spus Sultanului: „Nu căuta funie și nu pierde timpul; Dacă vrei să mă spânzuri, am funia pregătită”.

Pentru problemele grele pe acesta îl trimiteau la Sultan. De multe ori a salvat Patriarhia în împrejurări grele. La bătrânețe l-au pus pe un cal într-un coș, au pus un alt coș cu greutate de cealaltă parte și așa l-au dus la Constantinopol. Odată turcii au scos un firman ca și grecii să facă serviciul militar în armata turcă. Creștinilor le venea greu să slujească împreună cu turcii, pentru că nu-și puteau săvârși datoriile lor religioase. Între timp rușii spuseseră turcilor să nu împiedice pe greci să-și țină obiceiurile lor creștine. Patriarhul l-a chemat pe Paisie și l-a trimis la Sultan. Atunci s-a prezentat acela la Sultan tot cu o funie legată de mijloc. Sultanul îi spune: „Grecii trebuie să se încorporeze, ca să slujească patria”. Atunci Paisie îi spune: „Da, și eu sunt de acord să se înroleze grecii, deoarece locurile acestea sunt de demult ale ghiaurilor. Dar fiindcă avem religie diferită, trebuie să avem și cazarmă deosebită, armata să fie separată și să aibă ofițerii lor etc., ca să-și săvârșească și datoriile lor religioase, nu-și pot face rugăciunea împreună cu voi. Voi să aveți Ramadanul și noi Boboteaza”. Atunci Sultanul s-a gândit: „Să se înarmeze creștinii? E primejdios”. „Nu, nu, mai bine să nu fie

încorporați”, îi răspunde. Altădată armenii au cerut de la Sultan să le dea latura Baloukli și au reușit să ia aprobarea sa. După aceea se duce Paisie la Sultan să discute subiectul acesta. „Baloukli”, îi spune Sultanul, „este moșia strămoșilor armenilor și trebuie să-l ia armenii”. „Da”, îi spune Paisie, „trebuie să-l ia. Pentru că atunci când se știe că un loc este moșia unor strămoși, urmașii lor trebuie să-l ia. Dați-mi un act să semnez și eu pentru Baloukli, pentru că am venit ca reprezentant al Patriarhiei”. Și astfel a semnat și el. După aceea mitropolitul scoate un florin de aur și spune: „Deci să ia

armenii Baloukli, dar și noi trebuie să luăm Sfânta Sofia, pentru că e a noastră, este a strămoșilor noștri și trebuie să ne-o dați!”, și-i arătă Sultanului florinul cu chipurile de pe el. Luase cu el și pe unul dintre ofițerii ruși care veniseră atunci în Constantinopol cu o corabie, ca să aibă și martor. Atunci Sultanul, aflându-se într-o situație dificilă, a revocat hotărârea pentru Baloukli. „Nu, nu, Baloukli este al vostru”, i-a spus Sultanul. Pentru că ori trebuia să revoce hotărârea pentru Baloukli, ori să dea Sfânta Sofia grecilor. Vedeți cum îi învârtea? Și aceasta pentru că se hotărâse pentru moarte. Dacă cineva nu se hotărăște pentru moarte, nimic nu se face. Toate de acolo încep.

Lepădarea de credință se ispășea prin mucenicie

Astăzi cei mai mulți vor ca alții să scoată șarpele din gaură. În regulă, nu-l scot ei, dar cel puțin să spună: „Luați aminte! S-ar putea să fie vreun șarpe acolo”, încât celălalt să-și facă probleme. Dar nici aceasta nu fac. Dacă am fi fost noi în anii Mucenicilor, cu raționalismul pe care îl avem, am fi spus: „De Dumnezeu mă lepăd pe dinafară - nu-L lepăd dinlăuntrul meu - pentru că în felul acesta îmi vor da cutare funcție și voi ajuta și vreun sărac”. Atunci numai tămâie de-ar fi aruncat în focul idolilor, Biserica nu-i împărtășea; cel care făcea aceasta era după aceea în rândul celor „ce plâng”{22}. Cei care se lepădau de

Hristos trebuiau să-și ispășească păcatul prin mucenicie. Sau în vremea luptei împotriva Sfintelor Icoane, li se spunea să ardă sau să arunce icoanele, dar ei preferau să primească mucenicia decât să le arunce. Noi, dacă ne-ar spune să aruncăm o icoană, am fi spus: „S-o aruncăm pe aceasta căci este a Renașterii. Voi face mai târziu una bizantină”.

- Părinte, pe creștinii în ascuns cum îi primește Biserica? Nu s-au lepădat de Hristos?

- Adevărații creștini în ascuns nu se leapădă de Hristos. De pildă, din cele 27 de sate care aparțineau eparhiei Farasei Capadociei, unii au fugit în locuri depărtate atunci când le-au ars turcii. Acolo ceilalți nu știau că sunt creștini, credeau că sunt musulmani. Nici nu s-a ivit vreo situație ca unii dintre ei să întrebe: „Ești creștin?”, ca să spună „da, sunt creștin”, sau „nu, sunt musulman”. Aceștia sunt creștinii în ascuns. Dar din clipa în care îl vor prinde pe unul și-i vor spune: „Am aflat că ești creștin”, acesta va spune „da, sunt creștin”; nu va spune că este musulman. Și în primele veacuri ale creștinismului au existat creștini care se botezau în ascuns și ceilalți aveau impresia că nu sunt creștini, însă atunci când nevoia o cerea, mărturiseau. Sfântul Sebastian, de pildă, a fost general, se botezase creștin, dar credeau că este închinător la idoli, în timp ce el era creștin. Ajuta în ascuns foarte mult pe creștini. Dar când și-au dat seama că este creștin, a mărturisit și a murit mucenic.

Într-un sat turcesc erau mulți creștini în ascuns și primarul era preot. Părintele Gheorghe îi spuneau, Hasan îl strigau. Odată s-au dus unii la el și l-au înștiințat că în cutare loc, într-o catacombă, sunt ascunși creștinii. „Mă duc să văd”, le-a spus, „nu vă neliniștiți”. Își ia oamenii săi, se duce și-i află pe creștini adunați acolo. Înaintează spre Ușile împărătești, ia epitrahilul, și-l pune și face și Vecernia. După aceea le-a spus acelor creștini: „Să luați măsuri de pază”, iar celorlalți, turcilor: “N-a fost nimic, au fost doar zvonuri”. Aceștia nu sunt lepădați de credință. Dar din momentul când bănuiesc pe cineva și-i spun: „Ei, pe tine te-am văzut că ți-ai făcut cruce, ești creștin”, și acela ar spune: „Nu, sunt musulman”, atunci se leapădă.

Mucenicie și smerenie

Cel care se va învrednici să fie chemat la mucenicie trebuie să aibă multă smerenie și să iubească mult pe Hristos. Dacă înaintează în mod egoist spre mucenicie, îl va părăsi harul. Vă aduceți aminte de Saprichie, care a ajuns până la mucenicie și totuși s-a lepădat de Hristos?

„De ce m-ați adus aici?”, a spus el călăilor. „Bine, dar nu ești

creștin?”, l-au întrebat aceia. „Nu”, a răspuns. Și era și preot. Gândul îmi spune că s-a dus să mucenicească în mod egoist și nu cu smerenie; nu s-a dus la mucenicie pentru credința sa, pentru dragostea lui Hristos, și de aceea l-a părăsit harul. Pentru că atunci când cineva se mișcă egoist, nu primește harul lui Dumnezeu și este firesc ca atunci când vine o greutate să se lepede de Hristos.

- Părinte, de multe ori spunem că Dumnezeu va da putere în ceasurile grele.

- Dumnezeu va da putere unui om smerit, care are inimă curată, care are intenție bună. Dacă Dumnezeu va vedea cu adevărat intenție bună, smerenie, va da multă putere. Adică va depinde de intenția omului ca să primească putere de la Dumnezeu.

- Părinte, ați spus că omul trebuie să aibă smerenie și intenție bună. Se poate să aibă mândrie și intenție bună?

- Atunci când spunem smerenie, înțelegem să aibă smerenie cel puțin în acest subiect al muceniciei. Se poate să aibă mândrie, dar atunci să se smerească și să spună: „Dumnezeule, sunt mândru; acum însă dă-mi puțină putere să mărturisesc pentru dragostea Ta și să-mi ispășesc păcatele mele”. Așadar, dacă are dispoziție smerită și merge ia mucenicie cu pocăință, atunci Dumnezeu dă mult har. Adică să nu meargă cu dispoziție mândră, cu gândul că va deveni mucenic și că i se vor scrie după aceea sinaxarul și slujba, și-i vor face icoană cu aureolă. Mi-a spus cineva: „Părinte, fă rugăciune să ajung până la al cincilea cer”. „Bine”, îi spun, Sfântul Apostol Pavel a ajuns până la al treilea cer (2 Cor. 12, 2) și tu ceri să ajungi Ia al cincilea?”. „Dar de ce”, îmi spune, nu scrie să cerem «darurile cele mai bune»„? (1 Cor. 12, 31). Auzi vorbă? Deci dacă merge cineva la mucenicie cu gândul că va avea slavă în rai, mai bine să nu se gândească să mucenicească. Un creștin adevărat și corect, dacă ar ști că și în rai unde va merge va avea iarăși parte de chinuri și de mucenicii, tot va dori să meargă acolo. Nu trebuie să ne gândim că dacă suferim ceva aici pe pământ vom fi mai bine acolo în cer. Să nu procedăm așa, negustorește. Noi îl vrem pe Hristos. Să existe mucenicie, să mărturisim în fiecare zi, să ne bată în fiecare zi și de două și de trei ori pe zi. Nu trebuie să ne preocupe aceasta. Singurul lucru ce trebuie să ne preocupe este să fim cu Hristos.

- Părinte, se poate ca unul să trăiască în nepăsare, dar cu toate acestea, să mărturisească cu curaj atunci când i se dă prilejul?

- Pentru ca cineva să facă aceasta, trebuie ca inima lui să aibă bunătate, duh de jertfă. De aceea am spus să se cultive noblețea, duhul jertfei. Unul să se jertfească pentru celălalt. Vă aduceți aminte de Sfântul Bonifatie și de Sfânta Aglaida[23]”?

Aveau acea viață vrednică de plâns în Roma, dar când stăteau să mănânce mintea lor mergea la săraci. Alergau să dea mai întâi mâncare la săraci și după aceea mâncau și ei. Cu toate că erau stăpâniți de patimi, aveau bunătate și îi durea inima pentru săraci. Aveau duh de jertfă, de aceea Dumnezeu i-a ajutat. Și Aglaida, deși trăia o viață păcătoasă, îi iubea pe Sfinții Mucenici și se interesa de sfintele moaște. I-a spus lui Bonifatie să meargă cu alți slujitori ai ei în Asia Mică, ca să adune și să cumpere sfinte moaște ale Mucenicilor și să le aducă la Roma. Iar acela i-a spus zâmbind: Dar dacă-ți vor aduce și moaștele mele, le vei primi?”. „Nu glumi cu acestea”, îi spune aceea. Când a ajuns în Tars și s-a dus în arenă ca să cumpere sfintele moaște, privea la muceniciile creștinilor și îndată a fost mișcat de statornicia lor. A alergat, a sărutat legăturile și rănile lor și le-a cerut să se roage, ca să-l întărească Hristos și pe el să mărturisească în public că este creștin. Așadar, a mărturisit și el în arenă, a primit nevoința mucenicească și însoțitorii lui i-au cumpărat moaștele și le-au adus la Roma, unde îngerul Domnului a înștiințat pe Aglaida de întâmplare. Astfel s-a împlinit ceea ce prooorocise Bonifatie zâmbind, înainte de a pleca din Roma. Apoi aceea, după ce și-a împărțit averea, a trăit în nevoință și sărăcie încă 15 ani și s-a sfințit (Pomenirea lor se prăznuiește la 19 decembrie). Vedeți, nu au fost ajutați, de aceea mai înainte fuseseră atrași spre rău și apucaseră pe o cale greșită. Însă aveau duh de jertfă și de aceea Dumnezeu nu i-a lăsat până în sfârșit.

Ce fel de vitejie aveau Sfinții

- Părinte, mă gândesc că, dacă aș fi văzut roata Sfintei Ecaterina, aș fi murit de frică.

- Dacă ai fi murit înainte de a te sui pe roată ar fi fost bine; ar fi fost binecuvântarea lui Dumnezeu. Dar dacă ai fi urcat acolo și ai fi început să te temi, acesta ar fi fost chinul cel mare. Mucenicii aveau

intenție bună, ajuta și Hristos și de aceea răbdau durerile.

Ce dragoste aveau Sfinții Mucenici pentru Hristos, ce vitejie! Sfânta Solomoni cu cei șapte fii ai ei au mărturisit unul după altul. Sfântul Longhin a găzduit și a făcut masă celor care au mers să-l prindă. Aceia se grăbeau ca el să le arate cine este Longhin, ca să-i taie capul, iar acela le spunea: „O să vi-l arăt!" Iar atunci când le-a spus că este el, aceia au dat înapoi, dar Sfântul Longhin i-a rugat să-și săvârșească porunca ce o aveau și așa i-au tăiat capul. Și Sfântul Ghedeon de la Mănăstirea Karacalu, ce răbdare a avut! „Luați-mi mâna", a spus călăilor. „Luați-mi și piciorul, luați-mi și nasul. Și ca să nu mai vorbesc prea multe, luați-mi-le pe toate", înfricoșător! Dar pentru ca omul să ajungă la măsura aceasta, trebuie să nu se iubească pe sine, ci să-L iubească pe Hristos. Mama intră în foc ca să-și salveze copilul și, deoarece dragostea ei este mai puternică decât arderea focului, nu simte durere. Dragostea pentru copilul ei acoperă durerea. Cu cât mai mult dragostea pentru Hristos.

Pentru Sfântul care merge spre mucenicie, dragostea lui pentru Hristos este mai presus de durere, de aceea o și neutralizează. Mucenicii simțeau sabia călăului mai dulce decât arcușul vioarei. Când dragostea pentru Hristos se înmulțește, atunci mucenicia este prăznuire; focul răcorește mai bine decât baia, pentru că arderea lui se biruiește de focul dragostei dumnezeiești. Jupuirea este desfătare. Dumnezeiasca dragoste cuprinde și inima, cuprinde și mintea, și omul înnebunește. Nu simte nici durere, nici nimic de acest fel, pentru că mintea lui este la Hristos și inima lui este inundată de bucurie. Câți Sfinți mergeau la mucenicie și simțeau o astfel de bucurie, de parcă ar fi mers la vreo prăznuire! Sfântul Ignatie alerga la mucenicie și striga: „Lăsați-mă să mor mucenic, lăsați-mă să mă mănânce fiarele". Bucuria ce o simțea acela n-o simte nici un tânăr îndrăgostit care spune: „Vreau s-o iau pe aceea și nu bag în seamă pe nimeni, nici pe mamă, nici pe tată", „nebunia" Sfântului Ignatie era mai mare decât nebunia celui îndrăgostit.

Toți sfinții s-au nevoit pentru dragostea lui Hristos. Sfinții Mucenici și-au vărsat sângele lor. Cuvioșii Părinți au vărsat sudori și lacrimi, au făcut experimente duhovnicești pe ei înșiși, ca niște botaniști buni, s-au chinuit ei înșiși pentru dragostea lui Dumnezeu și pentru chipul lui Dumnezeu, pentru om, ca să ne lase rețetele lor

duhovnicești. Astfel, preîntâmpinăm răul sau ne tămăduim de vreo boală duhovnicească și dobândim sănătate; iar dacă încercăm cu mărime de suflet să-i urmăm, ne putem chiar sfinți.

Firește, toate nevoințele Cuvioșilor, posturile, privegherile etc. și chiar chinurile tuturor Sfinților Mucenici nu se pot compara cu Patima Domnului nostru, deoarece pe toți aceștia îi ajuta Hristos și îi se îndulceau durerile lor de marea Lui dragoste, însă pentru Sine Hristos n-a folosit deloc puterea Sa cea dumnezeiască și a suferit durerea cea mai mare pe Trupul Său cel sensibil, din dragostea Sa cea multă pentru făptura Sa. Numai atunci când cineva va simți această dragoste a lui Hristos pentru om, va fi cu adevărat și pe dinlăuntru om. Altfel va fi mai nesimțitor și decât făpturile Iui Dumnezeu, de vreme ce soarele a simțit Patima Domnului și s-a întunecat, că nu suferea să o vadă. Pământul s-a cutremurat și el când a văzut-o. Pietrele s-au despicat și ele. Mormintele s-au cutremurat și ele atât de tare, încât s-au deșteptat mulți dintre cei adormiți de mulți ani și i-au dat afară ca să mărturisească despre purtarea aceasta nemulțumitoare a oamenilor față de Dumnezeu, Binefăcătorul și Izbăvitorul lor.

Monah și mucenicie

- Părinte, când cineva nu face cuvenita lucrare duhovnicească, oare va avea credință că Dumnezeu îl va ajuta atunci când va veni un ceas greu, și îl va putea ruga să-l ajute? Nu cumva ne odihnim cu gândul că atunci va ajuta Dumnezeu, ca să evităm osteneala pregătirii?

- Să ne pregătim. Dacă nu seamănă omul, cum va da Dumnezeu să crească grâul său? Omul trebuie să semene și, potrivit cu ce va semăna, Dumnezeu va da. Și în armată se spune: „Fii gata!”.

- Părinte, cum să ne pregătim?

- Când este cineva gata? Atunci când armata este în așteptare și militarii sunt mereu gata, cu încălțămintele lor, cu armele lor, cu corturile, așteptând ordinul.

- Cât poate ține această așteptare?

- Depinde. Monahul trebuie să fie întotdeauna gata și atunci nu

se va teme de nimic. De ce să se teamă? De moarte? Dar ea îi va deschide ușa raiului, pentru că sub placa mormântului e ascunsă cheia veșniciei. De altfel monahul, oricând ar muri, se află în stare de pocăință. Plecarea lui din lume și schima lui aceasta mărturisesc. Se pocăiește și înaintează făcând o lucrare duhovnicească subțire. Cu cât i se mărește dragostea față de Dumnezeu și de aproapele, cu atât se micșorează dragostea față de sine și nu se socotește. Și atunci are valoare ceea ce scrie Sfântul Pavel: *„Nimic nu ne va putea desparți de dragostea lui Hristos”* (Rom. 8, 35).

Pe mireni gândul muceniciei îi silește să alerge la Dumnezeu și de frică spun: „Hristoase al meu! Maica Domnului!” - în timp ce monahul vrea să Fie mereu alături de Dumnezeu, pentru că îl iubește. Mulți dintre mireni fac binele pentru că se tem să nu meargă în iad. Monahul însă face binele din recunoștință, ca să placă lui Dumnezeu, Făcătorul său de bine.

- Părinte, cum voi simți mucenicia și nevoința?

- Ca să simți și tu puțin ce înseamnă mucenicie, să primești cu bucurie cel puțin disprețul. Și dacă vrei să simți puțin și nevoința, fiindcă nu poți posti 40 de zile ca Hristos, postește și tu o Miercuri în care L-au trădat și o Vineri (Adică post negru toată ziua) în care L-au răstignit. Cei care vor să mărturisească pentru dragostea lui Hristos, dar nu au prilej de mucenicie, pot ca dragostea aceea a lor de care se ard să o manifeste în nevoință trupească pentru sufletele adormiților care se chinuiesc, ca să afle puțină odihnă. Precum mucenicia este prăznuire, tot astfel și nevoința este prăznuire, pentru că cel ce se nevoiește se depărtează de toată mângâierea omenească și o află pe cea dumnezeiască.

Sfinții Mucenici simțeau mare bucurie atunci când li se dădea prilejul să mucenicească. Ascetismul în viața duhovnicească a început de la mucenicie. Atunci când Marele Constantin a luat stăpânirea, a scos pe creștini din închisori - pentru că îi țineau acolo ca să termine cu ei - pe unii secătuiți, pe alții în alt fel etc. și au încetat muceniciile. Dar cei care așteptau în închisori cu bucurie rândul lor ca să mărturisească, când au fost eliberați, mult s-au mâhnit că Marele Constantin le-a stricat treaba. De acolo unde așteptau mucenicia cu bucurie, s-au aflat liberi. De aceea, din dragoste față de Dumnezeu și din flacăra ce o aveau ca să

mărturisească, au plecat să se nevoiască, să pustnicească în munți. De aceea, chinurile pe care le-ar fi primit de la Dioclețian și Maximian și le-au făcut singuri pe ei înșiși prin nevoință. Unul se ducea și își lega mâinile cu o funie de creanga unui copac, unde se ruga cu durere, dar se bucura dumnezeiește. Altul se lega singur pentru dragostea lui Hristos. „Așa m-ar fi legat Dioclețian!", își spunea. Și simțeau mare bucurie că se chinuiau pe ei înșiși. Unii dintre ei au pornit cu această nebunie, scrânteală dumnezeiască, și s-au dăruit ne-voinței pentru dragostea lui Hristos după care i-au urmat și alții în nevoință. Astfel a intrat ascetismul în religia noastră. Alții iarăși, mai... „nebuni", au spus: „Suntem oi ale lui Hristos", și mâncau numai verdeața pământului. Aceștia erau așa numiții „păscători". Ei trăiau atât de intens facerile de bine ale lui Dumnezeu și nimicnicia lor încât spuneau: „Sunt un animal netrebnic, și în toată viața mea voi mânca verdeață" - și așa făceau. Mâncau verdețuri și se bucurau. Se întraripa inima lor de dragoste pentru Hristos. „Nu sunt oaie a lui Hristos?", spunea. „Voi mânca verdețuri". Mai târziu Biserica a interzis această nevoință, deoarece vânătorii pe mulți i-au omorât luându-i drept animale sălbatice.

Astăzi oamenii nu le pot înțelege pe acestea; le consideră neghiobii. „De ce să mănânc verdețuri ca animalul?", îți spun, sau: „Pentru ce motiv să mă canonesc așa și să-mi chinuiesc trupul?". Dar ai văzut ce spune Avva Isaac: „O, de ne-ar învrednici Dumnezeu să facem astfel de neorânduieli", să ajungem la această neorânduială duhovnicească.

PARTEA A PATRA DEPENDENȚA DE CER

„Ajutorul lui Dumnezeu nu este împiedicat nici de oameni nici de diavoli.

Nimic nu este greu nici pentru

Dumnezeu, nici pentru un Sfânt.

Piedica pentru noi oamenii, este puțina credință, prin care împiedicăm apropierea de noi a marilor puteri dumnezeiești».

CAPITOLUL 1 Purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de om

„Căutați mai întâi împărăția Iui Dumnezeu”

(Mt. 6, 33)

Părinte, Avva Macarie spune că Dumnezeu ne dă bunătățile cerești[24], și credem aceasta. Dar trebuie să credem că ne va da și cele pământești, care nu sunt atât de importante?

- Care pământești?

- Cele de care avem trebuință.

- Da, bine ai spus. Dumnezeu își iubește făptura Sa, chipul Său și se îngrijește de cele de care are trebuință.

- Aceasta trebuie s-o creadă fiecare și să nu se neliniștească?

- Dacă n-o crede și se luptă singur să le dobândească, se va chinui. Iar dacă Dumnezeu nu va da cele pământești, lucrurile materiale, omul care trăiește duhovnicește nu se va mâhni. Dacă vom căuta mai întâi împărăția lui Dumnezeu - și aceasta trebuie să fie singura noastră grijă - toate celelalte ni se vor da. Va lăsa Dumnezeu făptura Sa? Mana, pe care Dumnezeu o dădea în fiecare zi israeliților în pustie, se strica dacă o țineau pe a doua zi (Ieșire 16. 19-20). Așa a iconomisit Dumnezeu, pentru ca ei să aibă încredere în Pronia dumnezeiască.

Noi încă n-am înțeles cuvântul: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu”. Ori credem, ori nu credem. Când am mers să stau la Sinai, nu aveam nimic. Dar nu m-am gândit deloc ce o să se întâmple cu mine în pustie printre oameni necunoscuți: ce voi mânca, cum voi trăi. Sihăstria Sfintei Epistimia unde aveam de gând să locuiesc era de mulți ani părăsită, nelocuită. Deoarece nu voiam să îngreuiez mănăstirea n-am cerut nimic. Îmi aduceau totuși puțină pâine de la mănăstire, dar o întorceam înapoi. De ce să mă neliniștesc când Hristos a spus: „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu”? Și apa era foarte puțină. Nici lucru de mâna nu știam, ca să spun că voi lucra și îmi voi scoate pâinea. Singura unealtă ce o

aveam era o foarfecă. Am desfăcut-o în două, am ascuțit cele două părți de o piatră, am luat și un lemn și am început să fac iconițe sculptate. Lucram și rosteam și rugăciunea. M-am deprins repede. Făceam mereu același model, iar lucrul pe care ar fi trebuit să-l fac în cinci zile îl făceam în 11 ore, și nu numai că nu duceau lipsa, dar îi ajutam și pe copiii de beduini. Pentru o perioadă de timp făceam lucru de mână destule ceasuri pe zi. Apoi am ajuns la o situație în care nu mai voiam să fac lucru de mână, clar vedeam nevoia pe care o aveau beduinii. Dacă le dădeai o scufie și o pereche de sandale, era pentru ei o binecuvântare foarte mare... Dar apoi mi-a venit gândul: „Am venit aici să ajut pe beduini sau să fac rugăciune pentru toată lumea?”. Și astfel am hotărât să limitez lucrul, ca să fiu mai nerăspândit și să mă rog mai mult. Și oare așteptam ajutor de undeva? Beduinii nu aveau ei înșiși ce să mănânce. Mănăstirea era departe. În partea cealaltă era pustie. Dar în aceeași zi în care am limitat lucrul, ca să dau mai mult timp rugăciunii, vine cineva, mă află afară de peșteră și-mi spune: „Iată, ia aceste 100 de lire ca să ajuți pe beduini și să nu ieși din programul tău, ci să te rogi”. N-am mai răbdat. Pentru un sfert de ceas l-am lăsat singur și m-am dus înăuntru. Purtarea de grijă și dragostea lui Dumnezeu mi-au pricinuit o astfel de stare, încât n-am mai putut să-mi țin lacrimile. Vezi cum rânduiește Dumnezeu, atunci când există intenție bună? Pentru că eu cât le-aș fi dat? Dădeam unuia, venea altul. „Mie nu mi-ai dat, Părinte!”, spunea. După aceea venea altul și spunea: „Mie nu mi-ai dat, Părinte!”.

- Părinte, deși de multe ori am simțit atotputernicia lui Dumnezeu, de ce nu vedem totuși purtarea Lui de grijă pentru noi?

- Aceasta este o cursă a diavolului. Diavolul aruncă cenușă în ochii omului ca să nu vadă purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Pentru că atunci când omul va vedea purtarea de grijă a lui Dumnezeu, i se va înmuia inima sa de granit, va deveni sensibilă și va exploda în slavoslovire, lucru ce nu-i convine diavolului.

Omul adeseori rânduiește fără Dumnezeu

Cineva făcuse o crescătorie de pește și toată ziua spunea „Slavă Ție Dumnezeule!”, pentru că vedea mereu purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Îmi spunea că peștișorul, din clipa când apare și este mic ca gămălia acului, are și un săculeț de lichid, ca să se hrănească

până ce se va mări și va putea prinde organisme mici din apă. Dumnezeu i-a dat și „merinde”. Și dacă Dumnezeu poartă de grijă de aceștia, cu cât mai mult de om. Dar omul adeseori rânduiește și hotărăște pentru toate fără Dumnezeu. „Voi face doi copii”, își spune. Pe Dumnezeu nu-L pune la socoteală. De aceea se fac și atâtea accidente și mor atâția copii. Cei mai mulți au doar doi copii, dar unul este lovit de mașină, celălalt se îmbolnăvește și moare, și după aceea nu mai au nici un copil.

Dacă părinții, împreună-creatorii cu Dumnezeu, după încercările pe care le depun, întâmpină greutăți ca să-și agonisească cele necesare creșterii copiilor lor, trebuie să ceară cu smerenie și ajutorul Creatorului cel Mare, întinzându-și mâinile în sus. Atunci se bucură și Dumnezeu Care ajută, se bucură și omul care este ajutat. În perioada de timp cât am fost la mănăstirea Stomiu, am cunoscut un familist cu mulți copii, care era păzitorul unui sat al Epirului, situat la o distanță de patru ore și jumătate de mers pe jos de Konița, unde locuia familia lui. Avea nouă copii. Deoarece drumul spre sat trecea pe lângă mănăstire, țăranul acesta venea la mănăstire și când se ducea la slujba lui, dar și când se întorcea. Atunci când se întorcea din sat, ca să meargă acasă, mă ruga să-l las să aprindă el candelele. Deși vărsa untdelemn pe jos. Îl lăsam să le aprindă; preferam să curăț eu plăcile de piatră ale bisericii, decât să-l supăr. Când pleca de la mănăstire, cam la vreo 300 de metri de ea, trăgea întotdeauna un foc de pușcă. Nu-mi puteam explica aceasta, de aceea am hotărât să-l urmăresc din clipa când va intra în biserică până când va lua drumul spre Konița. Așadar aprindea mai întâi candelele înăuntrul bisericii, apoi ieșea în pridvor. După ce aprindea și acolo candela ce era deasupra intrării, înaintea icoanei Maicii Domnului, își afunda degetul în candelă, îngenunchea, își întindea mâinile sale spre icoană și spunea: „Maica Domnului, am nouă copii; iconomisește-le puțină carne”. Apoi ungea cătarea de la țeava puștii cu untdelemnul de pe deget și pleca. La 300 de metri de mănăstire, acolo unde exista o tufă de mure îl aștepta o capră sălbatică. Trăgea un foc, cum am spus, o omora, o cobora jos într-o peșteră, o junghia și o ducea la copiii săi. Iar aceasta se petrecea de fiecare dată când se întorcea de Ia lucrul său. M-am minunat de credința țăranului și de purtarea de grijă a Maicii Domnului. După 25 de ani a venit și m-a găsit în Sfântul Munte. La un moment dat, l-am întrebat: „Ce îți fac copiii? Unde se

află?”. Și acela și-a întins mai întâi mâna sa spre nord și a spus: „Unii sunt în Germania”; apoi și-a întins mâna sa spre sud și a spus: „Alții sunt în Australia. Slavă lui Dumnezeu că sunt sănătoși”. Omul acesta își păstrase și credința, dar se păzise și pe sine curat de ideologiile ateiste, de aceea nici Dumnezeu nu l-a lăsat.

Binecuvântări ale minunatei purtări de grijă a lui Dumnezeu

- Părinte, uneori am o dorință și Dumnezeu mi-o îndeplinește fără să i-o cer. Oare cum se face aceasta?

- Iconomisește Dumnezeu. Vede nevoile, dorințele noastre și atunci când ceva este spre binele nostru, ni-l dă. Atunci când cineva are nevoie de ajutor în ceva, Hristos și Maica Domnului îl ajută, îl întrebau pe Bătrânul Filaret: „Părinte, ce vrei să-ți aducem?”. „Maica Domnului îmi iconomisește orice am nevoie”, spunea acela. Și așa se făcea. Când ne încredințăm pe noi înșine lui Dumnezeu, atunci Bunul Dumnezeu ne păzește și ne iconomisește. Ca un econom bun dă fiecăruia din noi orice are nevoie și se îngrijește chiar și în amănunte de nevoile noastre materiale. Și ca să Înțelegem grija Lui, purtarea Lui de grijă, ne dă exact acelea de care avem trebuință. Însă să nu aștepți ca mai întâi să-ți dea Dumnezeu, ci ca tu să te dai în întregime Lui. Pentru că dacă ceri mereu de la Dumnezeu și nu te lași pe tine cu încredere în Dumnezeu, aceasta dovedește că ai casa ta și te înstrăinezi de lăcașurile cerești cele veșnice. Acei oameni care le dau pe toate lui Dumnezeu și se dăruiesc și pe ei înșiși în întregime Lui, se adăpostesc sub cupola cea mare a lui Dumnezeu și sunt apărați de purtarea Lui de grijă cea dumnezeiască. Încrederea în Dumnezeu este o continuă rugăciune tainică, ce atrage fără zgomot puterile lui Dumnezeu acolo unde este trebuință și în ceasul în care este nevoie, și atunci fiii Lui cei mărinimoși îl slavoslovesc mereu cu multă recunoștință.

Părintele Tihon, atunci când s-a dus la Coliba Sfintei Cruci, nu avea biserică, deși îi era absolut necesară. Nici bani nu avea ca s-o facă, ci numai o mare credință în Dumnezeu. Într-o zi s-a rugat și a pornit spre Kareia, cu credința că Dumnezeu îi va iconomisi banii de care avea trebuință ca să facă biserica. Înainte de a ajunge la Kareia, îl strigă de departe starețul Schitului Sfântul Ilie. Când s-a apropiat Părintele Tihon, starețul i-a spus: „Un oarecare creștin bun

din America mi-a trimis acești dolari, ca să-i dau unui pustnic care nu are biserică. Sfinția Ta nu ai biserică; ia-i și fă-ți". Părintelui Tihon i-au dat lacrimile de emoție și recunoștință față de Bunul Dumnezeu Care, ca un cunoscător de inimi cum este, se îngrijise pentru biserică mai înainte ca el să-l roage, în așa fel încât să aibă banii pregătiți atunci când îi va cere.

Când cineva se lasă în seama lui Dumnezeu, Dumnezeu nu-l lasă. Și într-adevăr, dacă mâine la ora zece ai nevoie de ceva, atunci când ceea ce ceri nu este ceva nerațional, ci o nevoie reală, la 9 și 45 sau la 9 și jumătate Dumnezeu îl are gata ca să ți-l dea. De pildă ai trebuință de un pahar la ora nouă. La 9 fără 5 îți vine paharul. Ai trebuință de 500 de drahme. În ceasul când ai trebuință de ei îți vin exact 500 de drahme, nici 510, nici 490. Am observat că, dacă, de pildă, mi-ar trebui ceva mâine. Dumnezeu îl prevede de azi; adică înainte de a mă gândi eu, Dumnezeu S-a gândit mai devreme și-mi dăruiește acel lucrul în ceasul în care am trebuință de el. Pentru că de acolo de unde vine, ca să ajungă la mine exact în ceasul în care am trebuință, văd de cât timp ar fi nevoie. Deci Dumnezeu se îngrijește de mai înainte.

Când noi, din mărime de suflet, îl facem pe Dumnezeu să Se bucure de viața noastră, atunci Acela dă binecuvântările Sale din belșug fiilor Săi mărinimoși în ceasul în care au trebuință de ele. După aceea toată viața trece însoțită de binecuvântările dumnezeieștii purtări de grijă. Ore întregi vă pot spune pilde despre minunata purtare de grijă a lui Dumnezeu.

Când eram în război, în aplicații, aveam o Evanghelie și am dat-o unuia. După aceea îmi spuneam; „Ah, de aș avea o Evanghelie, cât m-ar ajuta!". De Nașterea Domnului ne trimiseseră sus în munte 200 de pachete din Mesolonghi (Orășel în sudul Greciei). Din două sute de pachete, numai într-al meu exista o Evanghelie. Era o Evanghelie veche, avea și o hartă a Palestinei. Pe pachet era și o însemnare, fiind scris: „Dacă ai nevoie și de alte cărți, scrie-mi să-ți trimitem". Mai târziu, la Mânăstirea Stomiu, aveam nevoie o dată de o candelă pentru biserică. Într-o dimineață, în zorii zilei, am coborât în Konița. În clipa când treceam, pe lângă o casă, aud o copilă spunând tatălui ei: „Tată, călugărul!". Atunci acela a venit și mi-a spus: „Părinte, am făgăduit o candelă Maicii Domnului, ia banii aceștia ca s-o cumperi"; și-mi dă 500 de drahme, exact atât cât

făcea o candelă în 1958. Dar și acum dacă am trebuință de ceva, Dumnezeu imediat îmi iconomisește. Vreau de pildă să tai lemne și nu pot. Atunci se iconomisesc taca-taca lemnele. Înainte de a veni aici am primit un pachet care avea înăuntru 50.000 de drahme, exact atâția câți aveam nevoie. Am dat o icoană „Axion estin" cuiva de binecuvântare, iar a doua zi mi-au adus una a „Portăriței". Anul acesta (1990), vara, înainte de a ploua, nu aveam apă deloc. Acum, după ce a plouat puțin, adun o cutie și jumătate pe zi. Cisterna are apă de anul trecut, dar nu se poate bea. Însă cum le iconomisește Dumnezeu! Am un butoi cu apă. Atâția oameni, care vin în fiecare zi beau, se spală, pentru că sunt transpirați și nivelul scade numai cu 4-5 degete! O sută cincizeci-două sute de oameni să se folosească de apă și să nu se golească butoiul! Unii deschid mult robinetul, alții îl uită deschis și curge, apa însă nu se termină!

Să ne încredințăm Proniei dumnezeiești

Ce! care urmărește facerile de bine ale lui Dumnezeu învață să se lase în purtarea de grijă dumnezeiască. După aceea se simte ca pruncul în leagănul său care, dacă îl lasă mama lui pentru puțin, începe să plângă până ce va veni iarăși lângă el. A se încrede cineva în Dumnezeu este mare lucru. Când am mers pentru prima dată în Sfânta Mănăstire Stomiu, nu aveam unde să stau. Toată mănăstirea era plină de moloz. Am aflat un colt, lângă o îngrăditură, am pus ceva pe deasupra ca acoperiș și acolo îmi petreceam nopțile șezând, deoarece nu încăpeam să mă întind. Într-o zi vine la mine un ieromonah, cunoscut de-al meu, și-mi spune: „Bine, dar cum stai aici?". „De ce", îi spun, „mirenii au avut mai mult decât noi? Când i-au spus lui Kanaris{25}, atunci când a cerut împrumut, «nu-ți putem da pentru că nu ai patrie?», acela a răspuns: «Vom dobândi patrie». Dacă un om mirean a avut atâta credință, noi să nu avem încredere în Dumnezeu?

Dacă Maica Domnului a iconomisit să mă aflu aici, nu se va îngriji de mănăstirea ei, atunci când va veni ceasul?". Și într-adevăr, cum le-a iconomisit încet-încet pe toate Maica Domnului! Îmi aduc aminte că atunci când meșterii turnau beton ca să facă placa la chiliile ce au ars, nu ajungea cimentul. Lipsea o treime ca să se termine placa. Vin meșterii și-mi spun: „Se termină cimentul. să punem mai puțin ca să ne ajungă pentru toată placa?. „Nu", le spun. „Continuați normal". să aducem altul, nu se putea, pentru că

animalele erau la câmp. Trebuia să meargă meșterii două ore până la Konița și două ore până la câmp, ca să afle animalele. Când să meargă și când să se întoarcă? După aceea oamenii aveau treburile lor, nu mai puteau veni în altă zi. Văd că au aruncat totul pe două treimi de placă. Am intrat în bisericuță și spun: „Ce vom face acum, Maica Domnului? Te rog, ajută-ne” După aceea am ieșit afară...

- Și ce s-a petrecut, Părinte?

- Și placa s-a terminat și cimentul a prisosit.

- Meșterii au înțeles?

- Cum să nu înțeleagă! Uneori ajutorul lui Dumnezeu și al Maicii Domnului este foarte mare!

Dumnezeu pe toate le pune în valoare spre bine

- Părinte, uneori pornim să facem o treabă și apar o mulțime de piedici. Cum vom putea pricepe dacă piedicile sunt de la Dumnezeu?

- Să cercetăm dacă suntem noi vinovați. Dacă nu suntem noi vinovați, piedica este de la Dumnezeu spre binele nostru. De aceea nimeni nu trebuie să se mâhnească dacă nu s-a făcut treaba sau dacă a întârziat. Odată coboram grăbit de la Sfânta Mănăstire Stomiu, ca să merg la Konița pentru o treabă urgentă. La un punct dificil al drumului - Golgota îl numeam - am întâlnit un cunoscut al mănăstirii, pe moșul Anastasie, cu trei catâri încărcați. Din pricina urcușului abrupt li se întorseseră invers samarele lor, iar un animal era aproape de prăpastie, primejduindu-se să cadă în ea. „Dumnezeu te-a trimis, Părinte”, mi-a spus bătrânul Anastasie. L-am ajutat să descarce catârii și i-am încărcat din nou, i-am pus pe drum și l-am lăsat. După ce am înaintat destul, am ajuns la un loc unde, cu puțin mai înainte, avusese loc o alunecare de teren pe o lungime de 300 m, care distrusese și cărarea. Copaci și pietre se rostogoliseră până în pârâu. Dacă n-aș fi întârziat, m-aș fi aflat acolo exact în clipa în care s-a făcut alunecarea de teren. „Bătrâne Anastasie”, am spus, „m-ai mântuit. Dumnezeu te-a trimis”.

Hristos de sus vede pe fiecare din noi cum acționează și de aceea El știe cum și când să acționeze pentru binele nostru. Știe

cum și unde să ne conducă, numai noi să cerem ajutorul, să-i spunem dorințele noastre și să-l lăsăm pe El să le rânduiască pe toate. Când eram în Sfânta Mănăstire Filoteu voiam să merg în pustie; mă gândeam să plec într-o insulă pustie. mă înțelesesem deja cu un barcagiu să vina să mă ducă, dar în cele din urmă n-a venit. A fost iconomia lui Dumnezeu, pentru că eram încă neexperimentat și aș fi pățit mare vătămare în acea insulă pustie; m-ar fi omorât diavolii. Dacă n-am putut merge acolo, mi-am îndreptat gândul spre Katunakia. Iubeam pustia Katunakiei și de aceea mă rugam și mă pregăteam să merg acolo. Voiam să pustnicesc alături de Bătrânul Petru, un părinte foarte duhovnicesc, însă mi s-a întâmplat un fapt care m-a silit să merg în Konița și nu la Katunakia. Într-o seară după Pavecerniță, m-am retras la chilia mea și m-am rugat până târziu. Către ora 11 m-am întins să mă odihnesc puțin. La ora 1 și jumătate m-a sculat toaca mănăstirii ce ne chema la biserică. Am încercat să mă scol, dar a fost cu neputință. O putere nevăzută mă ținea nemișcat. Am înțeles că se întâmplă ceva. Am rămas înlemnit în pat până la ora 12 la amiază. Mă puteam ruga, puteam gândi, dar nu mă puteam mișca deloc. În timp ce mă aflam în această stare, am văzut ca la televizor într-o parte Katunakia și în cealaltă parte Mănăstirea Stomiu din Konița. Mi-am întors cu bucurie ochii spre Katunakia. Dar atunci o voce - era a Maicii Domnului - mi-a spus clar: „Nu te vei duce la Katunakia; te vei duce Ia Mănăstirea Stomiu”. „Maica Domnului, eu ți-am cerut pustie și tu mă trimiți în lume?”, am spus. Am auzit din nou aceeași voce spunându-mi cu asprime: „Să te duci să întâlnești cutare persoană, care te va ajuta mult”, îndată am fost dezlegat de acea legătură nevăzută, inima mi s-a umplut de har dumnezeiesc. După aceea m-am dus și i-am spus duhovnicului. „Aceasta este voia lui Dumnezeu”, mi-a spus duhovnicul. „Dar să nu povestești nimănui întâmplarea. Spune că din motive de sănătate - în vremea aceea vărsam sânge - va trebui să ieși din Sfântul Munte și du-te” Altceva voiam, dar Dumnezeu avea planul Lui. M-am gândit că a fost voia lui Dumnezeu să reînnoiesc această mănăstire și astfel să-mi împlinesc o făgăduință pe care o făcusem Maicii Domnului încă de când eram în armata, atunci cu războiul. “Maica Domnului”, am spus atunci, „ajută-mă să mă fac călugăr și voi lucra trei ani ca să-ți refac mănăstirea ta cea arsă”. Dar precum s-a dovedit mai pe urmă, motivul principal pentru care Maica Domnului m-a trimis acolo a fost ca să ajut să se întoarcă la Ortodoxie cele 80 de familii care deveniseră protestante.

Dumnezeu adesea îngăduie să se facă ceea ce este spre folosul celor mulți. Nu face niciodată un bine singur, ci trei-patru la un loc. Și niciodată nu îngăduie să se facă un rău dacă nu ies din el multe lucruri bune. Toate le valorifică spre folosul nostru, și pe cele strâmbe și pe cele primejdioase. Binele este amestecat cu răul. Ar fi fost bine să fie separate dar intră interesele personale și se amestecă. Însă Dumnezeu și acest lucru încurcat îl valorifică. De aceea trebuie să credem că Dumnezeu îngăduie să se facă numai lucrul acela din care poate ieși un bine, pentru că iubește făptura Sa. Poate, de pildă, să îngăduie o ispită mică pentru ca să ne apere de una mai mare. Odată, în Sfântul Munte, un mirean s-a dus la un hram la o mănăstire. A băut puțin și s-a îmbătat. Când a plecat de la mânăstire a căzut și deoarece ningea, l-a acoperit zăpada! Din tăria ce-o avea respirația sa s-a deschis o gaură în zăpadă. La un moment dat unul ce a trecut pe acolo a văzut gaura și s-a întrebat: „Ce este aici, izvor?”. A lovit cu bastonul, iar cel beat a strigat: „Oh!”. Și astfel a iconomisit Dumnezeu să se izbăvească acel om.

Binefacerile lui Dumnezeu lasă urme adânci în inimă

- Părinte, ce vrea Dumnezeu de la noi?

- Dumnezeu vrea de la noi bunăvoința noastră, intenția noastră cea bună, pe care s-o manifestăm fie și prin puțina noastră nevoință mărinimoasă, și simțământul păcătoșeniei noastre. Pe toate celelalte ni le dă El. În viața duhovnicească nu este trebuință de brațe solide. Să ne nevoim cu smerenie, să cerem mila lui Dumnezeu și să-i fim recunoscători în toate. Cel care se predă pe sine în mâinile lui Dumnezeu fără nici un plan al său trece în planul lui Dumnezeu. Cu cât omul este mai alipit de sinea sa, cu atât rămâne în urmă; nu înaintează duhovnicește pentru că împiedică mila Iui Dumnezeu. Ca să sporească este trebuință de multă încredere în Dumnezeu.

Dumnezeu în fiecare clipă mângâie inimile tuturor oamenilor cu dragostea Sa, dar noi nu înțelegem aceasta deoarece inimile noastre au prins piatră. De îndată ce se va curăți, inima omului se înduioșează, se topește, înnebunește, pentru că vede binefacerile lui Dumnezeu, Care pe toți îi iubește la fel. Pentru cei care se chinuiesc, îl doare, pentru cei care trăiesc viață duhovnicească Se bucură. Este destul ca numai cugetarea la binefacerile lui Dumnezeu să arunce în aer un suflet mărinimos care se gândește la ele; cu cât

mai mult dacă se gândește la păcatele lui și la multă milostivirea lui Dumnezeu! Când omul vede grija lui Dumnezeu, dacă i s-au curățit ochii sufletului său, simte și trăiește toată dumnezeiasca purtare de grijă cu inima sa cea descojită si sensibilă și se topește de recunoștință; înnebunește în sensul cel bun. Pentru că darurile lui Dumnezeu, atunci când omul le simte, pricinuiesc dâre adânci în inima lui, o brăzdează. Iar apoi, când mâna lui Dumnezeu îi mângâie inima sa mări-nimoasă și-i atinge crăpăturile, omul explodează lăuntric și i se mărește recunoștința sa față de El. Cei care se nevoiesc își simt păcătoșenia lor și binefacerile Iui Dumnezeu și se încredințează pe ei înșiși marii Sale milostiviri. Își înalță sufletele lor în rai cu mai multă siguranță și cu mai puțină osteneală trupească.

Recunoștință față de Dumnezeu atât pentru mult, cât și pentru puțin

Unii spun: Cred că Dumnezeu mă va ajuta", dar pe de altă parte încearcă să adune bani ca să nu se lipsească de nimic. Aceștia îl jignesc pe Dumnezeu, pentru că nu se încredințează pe ei înșiși Lui, ci banilor. Dacă nu vor înceta să iubească banii și să-și pună nădejdea lor în ei, nu-și vor putea pune nădejdea lor în Dumnezeu. Nu spun ca oamenii să nu aibă o economie pusă deoparte pentru ceasul de nevoie, ci să nu-și pună nădejdea lor în bani și să-și dea inima lor banilor, pentru că astfel îl uită pe Dumnezeu. Cel care face planuri personale fără să se încreadă în Dumnezeu și spune după aceea că așa vrea Dumnezeu, acesta își binecuvântează lucrul rău în mod diavolesc și se chinuiește mereu, noi încă n-am înțeles puterea și bunătatea lui Dumnezeu. Nu-L lăsăm să ne guverneze ca un Stăpân, și de aceea ne chinuim.

La Sinai, acolo, în sihăstria Sfintei Epistimia unde locuiam, apa era foarte puțină. Curgea câte o picătură dintr-o stâncă înlăuntrul unei peșteri, la vreo 20 de metri depărtare de sihăstrie. Am făcut un bazinaș și se adunau 3 litri de apă în 24 de ore. Când mă duceam să iau apă, puneam bidonașul să se umple și spuneam Acatistul Maicii Domnului. Îmi udam puțin cu mâna numai fruntea, pentru că aceasta mă ajuta - mi-a spus un medic să fac lucrul acesta - luam puțină apă ca să am de băut, adunam puțin într-o tinichea pentru păsărele, pentru șoarecii pe care îi avea sihăstria. Apa aceasta era și pentru ca să-mi spăl câte ceva etc. Ce bucurie, ce recunoștință

simțeam pentru această puțină apă ce-o aveam! Slavoslovie, pentru că aveam apă! Când am venit în Sfântul Munte și am stat pentru puțin timp la Schitul Ivirului, acolo era multă apă, deoarece locul era către soare. Era un bazin care se umplea și apa curgea pe deasupra. Uhuu, îmi spălam și picioarele, și capul..., dar n-am mai avut acea mângâiere. La Sinai mi se umpleau ochii de lacrimi de recunoștință pentru puțina apă ce-o aveam, în timp ce în Schit n-am mai avut aceasta din pricina apei îmbelșugate. De aceea am plecat și am locuit la vreo 80 de metri mai departe, unde aveam o cisternă mică. Cât de repede uită omul și se pierde cu belșugul!

Trebuie să ne lăsăm pe noi înșine cu totul proniei dumnezeiești, voii dumnezeiești și Dumnezeu Se va îngriji de noi. Un monah s-a dus într-o după amiază să citească vecernia pe un vârf de munte. Pe drum a găsit o ciupercă albă și a mulțumit lui Dumnezeu pentru aceasta. Se gândea că o va lua la întoarcere și că o va mânca în acea seară. „Dacă m-ar întreba mirenii de mănânc carne" - și-a spus în gând – „le-aș putea spune că mănânc în fiecare toamnă". La întoarcere a aflat numai o jumătate din ciuperca - se poate ca vreun animal să o fi călcat - și și-a spus: „Se vede că atât trebuie să mănânc". A luat-o și a mulțumit lui Dumnezeu pentru purtarea Sa de grijă, pentru acea jumătate de ciupercă. Mai jos a aflat o altă jumătate de ciupercă și s-a plecat s-o ia, ca să-și completeze cina sa, dar fiindcă era stricată - poate să fi fost și otrăvitoare - a lăsat-o și a mulțumit iarăși lui Dumnezeu că l-a păzit de otrăvire. S-a dus la Colibă și a mâncat în acea seară o jumătate de ciupercă. A doua zi, când a ieșit din colibă, a văzut o priveliște minunată. Tot locul acela era plin de ciuperci frumoase și a mulțumit lui Dumnezeu. Vedeți, a mulțumit lui Dumnezeu și pentru întreg și pentru jumătate, și pentru cel bun și pentru cel stricat, și pentru una și pentru multe. Mulțumire pentru toate.

Bunul Dumnezeu ne dă binecuvântări îmbelșugate și lucrează întotdeauna pentru binele nostru. Toate bunurile pe care le avem sunt daruri ale lui Dumnezeu. Toate le-a făcut ca ele să slujească făptura sa, pe om, și să se jertfească pentru el; de la animale și zburătoare, mici și mari, până la plante - ba chiar și Dumnezeu însuși S-a jertfit ca să elibereze pe om. să nu fim nepăsători pentru toate acestea și să-L rănim cu marea noastră nemulțumire și nesimțire, ci să-l mulțumim și să-l slăvim.

CAPITOLUL 2 Credința și încrederea în Dumnezeu

Să credem cu mărinimie în Dumnezeu

Părinte, mă mâhnesc din pricina gândurilor de necredință pe care le am.

- Faptul că te mâhnești și nu le primești înseamnă că gândurile acestea sunt ale celui viclean. Uneori Hristos îngăduie să avem gânduri de îndoială sau de necredință, ca să vadă intenția și mărimea noastră de suflet. Dumnezeul nostru însă nu este mit ca Dia, Apollon etc. Religia noastră este adevărată, vie. Avem atâta nor de Sfinți, precum spune și Sfântul Apostol Pavel (Evr. 12, 1), care L-au cunoscut pe Hristos, L-au trăit de aproape și s-au jertfit pentru El. Și în vremea noastră există oameni afierosiți lui Dumnezeu care trăiesc stări cerești și au contact cu îngerii, cu Sfinții, ba chiar și cu Hristos și cu Maica Domnului. Și-ți voi spune ceva de la mine, ca să te ajut. Vezi, mă fac și eu... donator de sânge, văd vistierie de cunoaștere dar puțină credință, vreau să întăresc credința, de aceea și spun unele fapte de credință.

Când eram mic, la Konița, citeam multe vieți de Sfinți și le dădeam și la ceilalți copii să citească sau îi adunam și citeam împreună. Mă minunam de nevoința cea mare și de posturile ce le făceau Sfinții și încercam să fac și eu ceea ce făceau aceia. Din multa postire gâtul îmi devenise ca o coadă de cireașă. Copiii râdeau de mine: „O să-ți cadă capul!”, îmi spuneau. Ce-am tras! În sfârșit. Pe de altă parte fratele meu mai mare îmi lua Viețile Sfinților ce le citeam deoarece mă îmbolnăveam din pricina posturilor și se temea ca nu cumva să nu pot termina școala. De aceea le ascundeam în pădure, în bisericuța Sfintei Varvara și mergeam acolo în ascuns și citeam. Într-o zi, un oarecare vecin, pe nume Kostas, i-a spus fratelui meu: „Îl voi face eu să-și schimbe mintea, să arunce acele cărți pe care le citește și să lase și posturile și rugăciunile”. Așadar m-a întâlnit - eram atunci cam de 15 ani - și a început să-mi spună teoria lui Darwin. Spunea-spunea, până m-a amețit. Așa cum eram amețit, m-am dus direct în pădure, la bisericuța Sfintei Varvara. Am intrat înăuntru și am început să mă rog lui Hristos: „Hristoase al meu, dacă exiști, arată-mi-Te”, spuneam și făceam mereu metanii. Era vară. Transpirația curgea și

devenisem ud leoarcă; mă istovisem cu totul. Dar nici n-am văzut, nici n-am auzit ceva. Nici Dumnezeu nu m-a iconomisit puțin, cel puțin cu un mic semn, cu vreun zgomot, cu vreo umbră; la urma urmei eram copil. Și dacă cineva ar fi privit aceasta cu logica omenească ar fi spus: „Dumnezeule, păcat de el sărmanul! De la 11 ani urcă pe stânci, a făcut o astfel de nevoință și acum trece printr-o criză. La amețit acela cu niște teorii neghioabe. Acasă are greutăți de la fratele lui. A plecat în pădure, ca să-Ți ceară ajutor...". Însă nimic, nimic, nimic! Istovit de multele metanii m-am așezat puțin. Atunci m-am gândit: Bine, dar când l-am întrebat pe Kostas ce părere are el despre Hristos, ce mi-a spus? „A fost omul cel mai bun, cel mai drept, mi-a răspuns, și deoarece propovăduia dreptatea, a lovit în interesele fariseilor și aceia L-au răstignit din invidie". Atunci am spus: „Dacă Hristos a fost un om atât de bun, atât de drept, și n-a apărut niciodată un altul asemenea Lui, iar ceilalți L-au omorât din invidie și răutate, merită ca pentru acest om să fac și mai mult decât am făcut, ba chiar să și mor". Îndată ce am înfruntat situația astfel, a apărut Hristos înconjurat de multă lumină - bisericuța a strălucit - și mi-a spus: *„Eu sunt învierea și viața, cel ce crede în Mine, de va și muri, viu va fi"* (In. 11, 25). Cuvintele acestea le citeam și în Evanghelia pe care o avea deschisă și o ținea într-o mână. Aceasta mi-a pricinuit atâta schimbare lăuntrică, încât spuneam mereu: „Kosta, hai acum aici să vorbim dacă există Dumnezeu sau nu". Vezi, Hristos, ca să Se arate, a așteptat înfruntarea mea personală și cu mărime de suflet a situației. Și dacă de Ia un copil cere ca să procedeze cu mărime de suflet, cu cât mai mult de la unul mare?

- Părinte, unii se îndoiesc de toată dumnezeiasca Iconomie.

- Dar cum se poate considera basm toată această istorie cu Hristos? Atâtea câte citim în Prooroci - pe care le-au trăit cu sute și sute de ani înainte de Hristos - în care spun cu atâtea amănunte cele despre Hristos, acestea nu le creează probleme de conștiință? În Vechiul Testament se spune deja cu exactitate chiar și pentru câți bani va fi vândut Hristos (Zah. 11. 1-3). După aceea se spune că evreii nu vor pune acești bani în vistieria Templului, pentru că vor fi preț de sânge, ci vor cumpăra o țarină pentru îngroparea străinilor (Ier. 18. 2 și 39, 9; Mt. 27. 7-9). S-au împlinit și proorocia lui Zaharia, și celelalte. Lucruri atât de clare! Și amănunte atât de

multe! Chiar și pentru hainele Lui se spune ce se va întâmpla cu ele (Ps. 21, 20). Și toate acestea s-au spus cu atâția ani înainte de Nașterea lui Hristos. Așadar cum să vină gând de necredință? Vedem apoi pe Apostolul Pavel! Era prigonitor. Mergea la Damasc având un scop. I Se arată Hristos și-i spune: „Saule, Saule, de ce Mă prigonești?”. „Cine ești. Doamne?”, întreabă acela. „Eu sunt Hristos, pe Care tu îi prigonești”. Și după aceea Hristos îl înștiințează pe Anania, care îl botează (F. Ap. 9. 1-18). Și în continuare, cât s-a chinuit și s-a nevoit Apostolul Pavel, ca să propovăduiască la toate neamurile! Apoi câți mucenici! Unsprezece milioane de mucenici numai la Roma. Toți aceștia s-au pierdut? Cum să uite cineva toate acestea? Dacă citește puțin Evanghelia, poate să nu creadă? Și dacă ar mai fi existat încă unele amănunte, acestea ar fi ajutat mult ca toți oamenii să creadă. Dar Dumnezeu intenționat n-a îngăduit, ca să se cearnă oamenii, ca să vadă câți îl iubesc, câți se jertfesc pentru El, fără să aștepte minuni etc. Pe un om mărinimos, cred că nu-l ating și nu-l vatămă oricâte hule ar auzi.

Trebuie să credem în Dumnezeu cu mărime de suflet, nu să dorim minuni ca să credem. Când văd oameni mari că îmi cer să vadă vreo minune ca să creadă, știi cum mă fac? Să fi fost mici, ar fi avut o oarecare îndreptățire din pricina vârstei, dar unii ca aceștia să nu facă nimic pentru Hristos și să spună: „Să vedem ceva ca să credem”, acesta este un lucru foarte ieftin. Oare se vor ajuta cu ceva pe ei înșiși chiar de vor vedea minuni? Vor spune că este vrăjitorie etc.

„Sporește-ne credința”

(Lc. 17, 5)

- Părinte, prin ce s-au distins unii Sfinți, mai vechi și mai noi, de au știut când vor muri, când se va întâmpla cutare eveniment etc.?

- Prin multă mărime de suflet, printr-o mare simplitate, smerenie și credință. Nu-și puneau în viața lor logica aceea care clatină credința. Mare lucru este credința! Vedeți, și Apostolul Petru prin credință a umblat pe apă. Dar de îndată ce a intrat logica, a început să se afunde (Mt. 14. 30). V-am spus despre părintele Haralambie care a trăit cu puțini ani mai înainte în mănăstirea Kotlumusiu? Era foarte simplu, monah lucrător și duhovnicesc.

Când a îmbătrânit, o gripă puternica l-a aruncat la pat și medicul a spus părinților să nu se depărteze de el, că peste puțin timp își va sfârși viața. Părintele Haralambie a auzit de sub pături și i-a zis: „Ce spui? Eu nu mor dacă nu vin Paștile ca să spun: „Hristos a înviat!»„”. Și într-adevăr, au trecut aproape două luni, au venit Paștile, a spus „Hristos a înviat!”, s-a împărtășit și după aceea s-a odihnit. Acest bătrânel mărinimos devenise un copil adevărat al lui Dumnezeu și împreună cu Dumnezeu și-a hotărât ziua morții sale.

- Părinte, cum se întărește credința?

- Credința se întărește cu ajutorul rugăciunii. Un om care nu și-a cultivat credința sa de mic, dar are intenție bună, o poate cultiva prin rugăciune cerând de la Hristos să-i adauge credință. să cerem de la Hristos să ne adauge credință și să ne-o mărească. Ce i-au spus Apostolii lui Hristos? Oare n-au spus: *„Sporește-ne credința?”* Când spui „sporește”, înseamnă că te încredințezi pe tine lui Dumnezeu. Pentru că de nu se încredințează cineva pe sine lui Dumnezeu, ce să-i sporească Dumnezeu? Cerem de la Dumnezeu să ne sporească credința nu ca să facem minuni, ci ca să-l iubim mai mult.

Ca să se mărească credința în Dumnezeu toate ajută. Și florile, și lăcustele, și stelele, și trăznetele chiar. Toți Ie vedem pe acestea, dar nu ne folosim toți, deoarece primim „telegramele”, gândurile ce ni le aduce vrăjmașul. De pildă, de nu ar fi existat sarea, marea ar fi mirosit urât. Dar cel care cercetează aceasta în atelierul lui fără credință, nu se folosește, deoarece inima lui nu s-a curățit de săruri. Dacă lucrează cineva cu mărime de suflet, cu gând bun, chiar și cele mai anapoda le vede cu alți ochi, cu iluminare dumnezeiască, și îl slăvește pe Dumnezeu.

Toate trebuie să ne ridice către Dumnezeu

- Părinte, ne-ați spus că toate trebuie să ne ridice către cele de sus, către Dumnezeu. Cum să reușim aceasta?

- Atunci când pe toate le veți valorifica spre bine. Dacă cineva pe toate le va întoarce spre cele duhovnicești, știți ce câștig duhovnicesc scoate și ce experiență duhovnicească câștigă? Apuci, de pildă, cimentul, și-L poți afla pe Dumnezeu! Apuci cărămida, îl poți afla pe Dumnezeu! Apuci aceasta, să-L apuci pe Dumnezeu!

Apuci aceea, să-L apuci pe Dumnezeu! Apuci celălalt lucru, să-L apuci pe Dumnezeu! Da, prin toate să-L apucați pe Dumnezeu! Dacă nu lucrează cineva așa, dacă în toate acestea nu îl vede pe Dumnezeu, pe unul ca acesta poți să-l pui și înăuntrul Bisericii și tot va fi departe de Dumnezeu. Dă-i chiar să cânte o psalmodie, tot va fi departe de Dumnezeu. Dă-i să citească o carte duhovnicească, iarăși va fi departe de Dumnezeu. Orice lucru duhovnicesc i-ai da să facă, nu-l va duce către Dumnezeu.

Fiecare din noi, orice vede, orice face, fie coase, fie brodează, pe toate să le valorifice duhovnicește. Vede flori? A văzut pe Dumnezeu! Vede mistreți? Da, bre, copile, iarăși L-a văzut pe Dumnezeu. Dar vei spune: „De la mistreț îl pot vedea pe Dumnezeu?” . Da, de la mistreț. Vezi cum l-a făcut Bunul Dumnezeu? I-a dat un bot cu care să sape pământul ca să afle rădăcini în el fără să le vadă. nasul lui este astfel încât să nu se taie atunci când întâlnește lucruri ascuțite, sticle, spini etc. Nu numai când vede cineva o floare frumoasă și bine mirositoare să spună: „Cu câtă înțelepciune a creat-o Dumnezeu!”, ci și când vede mistrețul, și acolo să vadă pe Dumnezeu. Și când mă gândesc că Dumnezeu ar fi putut să mă facă mistreț, dar m-a făcut om! Vi se pare lucru ciudat? Ce, Dumnezeu nu ne-ar fi putut face mistreți? Vânătorii rănesc pe mistreț și de multe ori nu-l află. Se duc după aceea sălbăticiunile și-l mănâncă pe sărmanul mistreț de viu. Ocrotire medicală nu are și se chinuiește, cu toate că nu L-a rănit pe Creatorul său. În timp ce omul și pe Creatorul său L-a rănit și îl rănește mereu, și de multe ori este și nemulțumitor. De aceea spun să lucrați corect. Cât de bine le-a făcut Dumnezeu pe toate! Ce putere dă Dumnezeu la animale! Medicul spune: „Ca să ai mușchi tari, să mănânci came!”. Și iată boii mănâncă iarbă, sărmanii, și totuși au niște picioare! Nu vezi în aceasta pe Dumnezeu? Adică Dumnezeu îi întărește numai cu iarba pe care o mănâncă. Cu cât mai mult pe om! Ați înțeles?

Când cineva lucrează în felul acesta, ajunge într-o stare prin care poate să se folosească nu numai de Sfinți, ci și de cei păcătoși. Sfântul ne întărește cu pilda lui sfântă. Păcătosul ne oprește prin căderea lui, ne pune frâu, ne înfrânează, nu de teamă ca să nu scădem în ochii celorlalți, ci ca să nu-L mâhnim pe Dumnezeu.

Puterea credinței

- Părinte, care este pecetea Mielului?

- Cine este Mielul?

- Hristos.

- Care este pecetea Lui? Atunci când se botează creștinul, preotul îl pecetluiește în chipul Crucii pe frunte spunând: „Pecetea darului Sfântului Duh”. Apoi, de fiecare dată când creștinul își face Cruce, se închină Patimii celei mântuitoare a Domnului și cere puterea Sfintei Cruci, care este puterea morții pe Cruce a lui Hristos. Când spunem: „Cruce a lui Hristos, mântuiește-ne cu puterea ta”, chemăm puterea jertfei de pe Cruce a Domnului. De aceea Crucea are mare putere! Dacă, de pildă, plouă și trăznește, se poate ca o cruce mare de fier de pe o clopotniță să fie lovită de trăznet. Iar dacă acolo jos se află un creștin care are o cruciuliță atât de mică și spune: „Cruce a lui Hristos, mântuiește-mă cu puterea ta” - nu-l lovește trăznetul. Acolo lucrează legile naturale și cade trăznetul pe cruce și o dă jos. Aici păzește pe credincios o cruciuliță atât de mică, pentru că s-a cerut ajutor puterii Crucii.

- Părinte, deși cer ceva cu credință, de ce nu-mi dă Dumnezeu?

- Crezi, ceri, dar dacă nu ai smerenie sau ai predispoziție spre mândrie, nu dă Dumnezeu. Poate avea cineva credința nu numai cât un „grăunte de muștar” (Mt. 17, 20 și Lc. 17, 6), ci cât un kilogram de muștar, dar dacă nu are smerenia corespunzătoare nu lucrează Dumnezeu, pentru că nu-i va folosi. Atunci când există mândrie, nu lucrează credința.

Când cineva călătorește în această viață cu credință, fără a se îndoi, și cere ajutorul lui Dumnezeu, la început va avea, încet-încet, evenimente mici, apoi mai mari și va deveni mai credincios. Trăind Tainele dumnezeiești de aproape, unul ca acesta se face teolog, deoarece nu le prinde numai cu mintea, ci le trăiește în realitate. Credința lui se mărește mereu, deoarece se mișcă prin fapte dumnezeiești în altă dimensiune. Dar pentru ca să trăiască cineva tainele lui Dumnezeu trebuie să-și omoare omul cel vechi, să revină intr-un fel la starea de dinainte de cădere. Să aibă nevinovăție și simplitate, pentru ca astfel și credința lui să fie nezdruncinată și să creadă cu convingere că nu există nimic pe care să nu-l poată face

Dumnezeu. Atunci, când ar auzi despre un om care nu crede sau se îndoiește de unele lucruri ce au legătură cu ajutorul lui Dumnezeu, știți cât suferă?

- Părinte, dacă cineva crede, numai prin rugăciunea sa poate schimba cursul unei situații?

- Dacă are credință mare, poate schimba multe lucruri. Chiar de își va fi zidit casa în mijlocul unui torent și torentul aduce multă apă, dacă va crede cu tărie și îl roagă cu căldură pe Dumnezeu, torentul se va întoarce îndărăt. Trebuie însă să aibă o astfel de credință încât, dacă ar auzi, să presupunem, că s-a făcut o minune și s-a golit marea și o ară cu tractorul, iar peștii îi cară cu camioanele, să creadă. Și nici să nu meargă să vadă. Chiar de ar locui la o sută de metri distantă de mare și n-ar vedea-o de acolo de unde se află, nu merge să se încredințeze dacă este adevărat, pentru că nu se îndoiește. Știe că toate sunt cu putință la Dumnezeu, că puterea dumnezeiască nu se poate limita, și de aceea nu se interesează mai mult. Atât de mare este credința lui. Numai credinciosul adevărat trăiește în chip adevărat și este cu adevărat om al Iui Dumnezeu.

Încrederea în Dumnezeu are drept mamă credința

- Părinte, simt o nesiguranță, un stres.

- Asigură-te, bre, copilașule, în Dumnezeu. Știi numai de asigurarea mașinii? Asigurarea lui Dumnezeu n-o știi? Fă-ți cruce și, înainte de a face orice, spune: „Hristoase al meu, Maica Domnului, ajută-mă!”. Există asigurare mai mare decât încrederea în Dumnezeu? Atunci când omul se încredințează pe sine lui Dumnezeu, primește mereu de la Dumnezeu benzină „super” și automobilul lui duhovnicesc nu se oprește niciodată; aleargă mereu. Pe cât poți, ia aminte, roagă-te și încredințează-te lui Dumnezeu și Acela te va ajuta în orice greutate. Simplifică-ți viața cu încrederea desăvârșită în Dumnezeu, ca să te eliberezi de stres și de neliniște.

- Părinte, când mi se spune să fac ceva, pornesc totdeauna cu o frică și o șovăială și, în cele din urmă, poate din cauza fricii, nu reușesc să fac lucrul așa cum trebuie.

- Să-ți faci cruce, copilul meu cel bun, și să faci ceea ce ți se spune. Dacă spui: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri”,

oare dintre atâția Sfinți, unul dintre ei nu te va ajuta?

Să nu-ți pierzi niciodată încrederea ta în Dumnezeu. Nu te limita la logica ta omenească și strâmtă, ca să nu te chinuiești și să împiedici ajutorul dumnezeiesc. Atunci când te vei încredința pe tine și lucrarea ta lui Dumnezeu, după ce cu prudentă vei acționa omenește, te va ajuta mult, dar va ajuta și pe alții. Încrederea în Dumnezeu este mare lucru. Odată trebuia să-mi ia sânge. Erau patru doctorițe. Vine prima, se chinuiește, dar nu-mi poate afla vena. Vine a doua, la fel. Vine a treia, care era specializată în asta: nimic. În clipa aceea trecea pe acolo a patra doctoriță. A văzut cum mă chinuiau și a venit să încerce și ea. Mai întâi și-a făcut cruce și imediat a aflat vena, pentru că a cerut ajutorul lui Dumnezeu. Celelalte, într-un anumit fel, aveau încredere numai în ele însele.

Mare lucru este să se lase cineva în mâinile lui Dumnezeu! Oamenii își fac planuri și încearcă să le realizeze, dar fără să ciulească urechile, să asculte care este voia lui Dumnezeu și fără să se conformeze ei. Trebuie să ne lăsăm cu încredere în seama lui Dumnezeu, ca El să ocârmuiască lucrurile, iar noi să ne facem datoria noastră cu mărime de suflet. Dacă unul nu se încrede în Dumnezeu așa încât să se lase pe sine cu desăvârșire în mâinile Sale, se va chinui. De obicei oamenii aleargă mai întâi la mângâierea omenească și, după ce sunt dezamăgiți de oameni, abia atunci scapă la Dumnezeu. Dar dacă vrem să nu ne chinuim, să cerem mângâierea dumnezeiască, deoarece aceasta este singura mângâiere adevărată, nu ajunge credința{26} în Dumnezeu, ci este nevoie și de încredere în Dumnezeu.

Încrederea în Dumnezeu atrage ajutorul Lui. Creștinul crede și se încrede pe sine lui Dumnezeu până la moarte, și atunci vede în mod curat mâna lui Dumnezeu cum îl mântuiește.

După cum spune Apostolul Pavel, credința este să credem în cele nevăzute, nu doar simplu în cele ce se văd (Evr. 11,1). Atunci când ne încredințăm viitorul nostru lui Hristos, îl obligăm să ne ajute. Încredințarea desăvârșită în mâinile lui Dumnezeu are drept mamă credința prin care omul se poate ruga tainic și poate primi și roadele nădejdii. Aceasta este o rugăciune neîncetată și aduce ajutoare dumnezeiești în ceasul în care trebuie. Atunci în chip firesc omul trăiește o viață îngerească și se avântă în slăvire: „Sfânt, Sfânt,

Sfânt, Domnul Savaot” (Is. 6, 5) Pentru că omul își poate face viața sa paradisiacă dacă are încredere în Dumnezeu. Îl slăvește în toate și primește ca El să-l povățuiască precum un Tată bun. Altfel, își face viața sa iad. Este mare lucru ca omul să simtă din această viață o parte din bucuria raiului.

- Părinte, pentru însănătoșirea sa trupească sau sufletească, până la ce punct trebuie să se lase cineva în mâinile lui Dumnezeu?

- Mai întâi omul să se încredințeze lui Dumnezeu, și după aceea să se încredințeze și unui om experimentat.

Credință și dragoste

- Părinte, ce legătură există între credință și dragoste?

- Mai întâi este credința și apoi vine dragostea. Trebuie ca cineva să creadă, ca să iubească. Nu poate iubi ceva în care nu crede. De aceea, ca să iubim pe Dumnezeu, trebuie să credem în Dumnezeu. Potrivit cu credința pe care o are cineva este și nădejdea, și dragostea, și jertfa pentru Dumnezeu și pentru aproapele. Credința fierbinte în Dumnezeu naște dragostea fierbinte față de Dumnezeu și față de chipul lui Dumnezeu, semenul nostru. Și din revărsarea dragostei noastre - care nu mai încape în inimă și se revarsă în afară - se adapă și sărmanele animale. Dacă credem mult, iubim mult. Dacă credința noastră este căldicică, și dragostea noastră va fi căldicică. Dacă credința noastră este fierbinte, și dragostea noastră va fi fierbinte.

Credința noastră trebuie să aibă mărime de suflet și atunci și nevoința noastră se va face cu mărime de suflet. Și cu cât se nevoiește cineva cu mărime de suflet, cu atât i se mărește și credința și dragostea, în această nevoință cu mărime de suflet, foarte mult ajută ca omul să se gândească la binefacerile lui Dumnezeu. Unul care are mărime de suflet nu se gândește dacă există sau nu rai, ci se nevoiește pentru că el crede în Dumnezeu și îl iubește. În timp ce unul care nu are mărime de suflet, va începe să se gândească: „De ce să mă nevoiesc? Oare există rai? Există Judecată?”. Și dacă cineva este nemulțumitor, orice va face, tot nemulțumitor rămâne. Cel cu mărime de suflet și în ispite îl slăvește pe Dumnezeu și, încet-încet, ajunge să se poarte mereu cu

recunoștință față de El, iar atunci vine dumnezeiasca prefacere în sufletul Iui, bucurându-se și veselindu-se neîncetat. Altul poate să nu aibă nici ispite, ci numai binecuvântări, dar niciodată să nu fie mulțumit.

După dragostea față de Dumnezeu vine jertfa. Și când există jertfă fără interes, atunci începe cineva să aibă și cercetări dumnezeiești. Să fac o jertfă nu pentru altceva, ci pentru Dumnezeu, Care a făcut toate și ne dă atâtea binecuvântări. Vezi, închinătorii la idoli, care îndumnezeiau natura, adorau soarele, râurile și ajungeau să se jertfească și pe ei înșiși pentru această credință. Dacă aceia se jertfeau pentru făptură, cu cât mai mult noi trebuie să ne jertfim pentru Făcătorul!

Oamenii nu cred și de aceea nu se jertfesc. Toata nepăsarea de aici începe. Unul hulește cele dumnezeiești, altul crede pe jumătate și se chinuiește. Pentru ca cineva să se bucure cu adevărat, duhovnicește, trebuie să creadă și să iubească.

„Fără Mine nu puteți face nimic”

(In. 15, 5)

Omul, daca vrea să nu se chinuiască, trebuie să creadă în acel „Fără Mine nu puteți face nimic” pe care l-a spus Hristos. Adică să se deznădăjduiască de sine în înțelesul cel bun și să creadă în puterea lui Dumnezeu. Când cineva se deznădăjduiește de sine însuși în înțelesul cel bun, atunci îl află pe Dumnezeu. „Toată nădejdea mea spre Tine o pun”. Chiar și oamenii cei mai duhovnicești nu își au asigurată în această lume pe deplin viața lor, de aceea se și țin pe ei înșiși mereu în asigurarea lui Dumnezeu, nădăjduiesc în Dumnezeu și se deznădăjduiesc numai de „eul” lor, deoarece „eul” îi aduce omului toată nefericirea duhovnicească.

Încrederea în sine este dușmanul nostru cel mai mare și mai rău, pentru că ne aruncă în aer fără milă și ne lasă nefericiți pe drumuri. Când omul are încrederea în sine, se leagă și nu poate face nimic sau se luptă singur. Atunci este firesc să fie biruit de vrăjmaș sau să nu reușească și astfel să i se zdrobească „eul” său. Bunul Dumnezeu de multe ori iconomisește foarte înțelept ca să vedem și intervenția Sa dumnezeiască și nereușita ce am suferit-o prin încrederea noastră

în sine. Atunci când cineva urmărește și cercetează fiecare eveniment ce se petrece în viața sa, dobândește experiență, ia aminte și astfel sporește.

Hristos cerea mai întâi credință în puterea lui Dumnezeu și apoi făcea minunea: *„Dacă crezi în puterea lui Dumnezeu, te vei face sănătos”* (Mt. 9. 29 și Mc. 9. 23) spunea. Nu precum spun astăzi unii, în mod greșit: „Omul are puteri și dacă crede în puterile lui, le poate face pe toate. Nu spune și Evanghelia: «Să crezi?». Prin urmare, suntem de acord”. Da, Hristos spunea: „Crezi?”, dar înțelegea: „Crezi în Dumnezeu? Crezi că Dumnezeu poate?”. Cerea de la om garanția că are credință în Dumnezeu și numai atunci ajuta. Nicăieri nu spune Evanghelia să cred în egoismul meu, ci să cred în Dumnezeu, să cred că numai El mă poate ajuta, mă poate vindeca. Aceștia însă le iau anapoda și spun: „Omul are puteri și trebuie să creadă în el însuși”. A crede cineva în el însuși înseamnă că are sau egoism, sau demonizare.

- Părinte, acești oameni atunci când se face o minune, spun că aceasta s-a întâmplat deoarece omul a crezut că se va face.

- În spatele acestui aranjament egoist se ascunde lucrarea diavolului. Unii ca aceștia încurcă pe „crezi?” ce l-a spus Hristos, cu „crezul” lor. De aici pornește toată această demonizare ce există în lume. După aceea îți spun: „Să nu respecți nici pe cel mare, nici pe cel mic, ca să dobândești personalitate”. De aceea auzi niște lozinci: „Calcă-i, zdrobește-i, ca să reușești”. Respectul este considerat ceva retrograd și diavolul triumfă. Chiar și un copil de ar vorbi puțin cu obrăznicie părinților sau celor mari este părăsit de harul lui Dumnezeu și primește înrâuriri diavolești, cu atât mai mult dacă își face omul din acest fel de comportament „tipicul” său.

- Părinte, dar cum este atunci când cineva spune că el crede în Dumnezeu, dar nu crede că Dumnezeu ne păzește?

- Atunci se face pe sine dumnezeu. Cum crede el oare în Dumnezeu?

- Își face în fiecare dimineață semnul Crucii etc.

- Însă astfel unul ca acesta spune: „Cred în Dumnezeu, dar Dumnezeu ne-a dat minte ca să putem face orice vrem”. Sau: „Sunt

dumnezeu. Nu spune Scriptura: *„Dumnezei sunteți și fii ai Celui Prea înalt toți?”* (Ps. 81, 6). Nu se gândește că pentru a fi cineva dumnezeu după har, trebuie să aibă harul lui Dumnezeu. Însă el numai cu mintea lui se socoate pe sine dumnezeu. Altceva este ca cineva să aibă harul lui Dumnezeu și să se facă dumnezeu după har, și altceva este să se autopro-clame pe sine dumnezeu. Aici este încurcătura: făcându-se astfel pe sine dumnezeu, în cele din urmă ajunge să fie ateu (fără dumnezeu).

Va veni vremea când toți vor crede

- Părinte, cum se întâmplă ca oamenii credincioși să ajungă la ateism?

- În problema aceasta pot exista două cazuri. Într-un caz se poate ca cineva să fi fost foarte credincios, să fi lucrat puterea lui Dumnezeu în viața lui prin multe fapte palpabile și apoi să fi ajuns la o tulburare în problema credinței. Aceasta se întâmplă, de pildă, atunci când cineva face nevoință fără discernământ și cu egoism, adică prinde viața duhovnicească în mod sec. „Ce a făcut cutare Sfânt - să încerc s-o fac și eu” - și începe să facă o nevoință fără discernământ. Dar, încet-încet, fără să-și dea seama, se creează înăuntrul lui un simțământ fals că, deși n-a ajuns Ia măsurile cutărui Sfânt, dar pe aproape tot este. Astfel își continuă nevoință. Dar în timp ce, mai înainte de acest gând, îl ajuta harul dumnezeiesc, acum începe să-l părăsească. Pentru că ce treabă are harul lui Dumnezeu cu mândria? Așadar nu mai poate face nevoință ce a făcut-o mai înainte și se silește pe sine. Dar cu sila se creează stres. Vine și mândria care este ca un tărăboi și creează o stare tulbure. Și deși a făcut atâtea și a lucrat harul dumnezeiesc și a avut și experiențe dumnezeiești, încet-încet începe să aibă gânduri de necredință și să se îndoiască de existența lui Dumnezeu.

Al doilea caz este atunci când unul lipsit de carte vrea să se preocupe de dogme. Ei, aceasta nu e bine! Altceva este să arunce o privire, ca să cunoască dogma. Dar și unul cu știință de carte, de va merge cu mândrie să cerceteze dogma, și pe acesta îl va părăsi harul lui Dumnezeu, deoarece are mândrie și va începe să aibă îndoieli. Firește, nu vorbesc de unul care are evlavie. Unul ca acesta, și fără de carte de ar fi, poate arunca o privire cu discernământ, până acolo unde poate cerceta, și să înțeleagă dogma. Dar cel care nu are stare

duhovnicească și merge să se ocupe cu dogmatica, unul ca acesta, deși ar crede puțin, după aceea nu va mai crede deloc.

- Părinte, necredința s-a întins mult în vremea noastră.

- Da, dar adesea chiar și la aceia care spun că nu cred în Dumnezeu, se vede ascunsă înăuntrul lor puțină credință. Odată mi-a spus un tânăr: „Nu cred că există Dumnezeu!”. „Hai mai aproape”, i-am spus. „Auzi cum ciripește rândunica? Cine i-a dat această harismă?” Sărmanul a fost mișcat de aceasta. A plecat acea împietrire a necredinței și i s-a schimbat fața. Altă dată au venit doi vizitatori la Colibă. Erau cam de 45 de ani și trăiau o viață foarte lumească. Și precum noi, monahii, spunem: „Deoarece viața aceasta este deșartă, le lepădăm pe toate”, tot astfel și aceia spuneau, dar din cealaltă parte: „Nu există altă viață”. Și de aceea atunci, pe când erau tineri, și-au lăsat studiile și s-au aruncat în viața lumească. Au ajuns în punctul în care erau niște cârpe și sufletește, și trupește. Tatăl unuia a murit de supărare. Celălalt a distrus averea mamei sale și a îmbolnăvit-o de inimă. După discuția pe care am avut-o au văzut lucrurile altfel. „Ne-am făcut netrebnici”, spuneau, i-am dat unuia o icoană pentru mama lui. Am vrut să-i dau și celuilalt o icoană, dar n-a luat-o. „Dă-mi o scândurică din cele pe care le rindeluiești”, îmi spune. „Nu cred în Dumnezeu; eu cred în Sfinți”. Atunci i-am spus: „Fie că ești oglindă, fie capac de cutie de conservă, nu strălucești dacă nu cad razele de soare peste tine. Sfinții au strălucit cu razele harului lui Dumnezeu, precum stelele strălucesc cu lumina luată de la soare!”.

Pe sărmanii tineri mulți îi amețesc cu diferite teorii. Am luat aminte la Colibă că de obicei în grupurile tinerilor intrau doi marxiști de vreo 50 de ani, ca să-i amețească. Marxiștii nu cred, și când vrei să le dovedești existența lui Dumnezeu, judecă pe Dumnezeu și sunt plini de întrebări: „De ce aceasta, de ce cealaltă, etc.?” Proorocul Isaia spune că cei care nu vor să se mântuiască nu înțeleg (Is. 6. 9-10). Odată le-am spus: „Vedeți stelele? Nu sunt înșurubate. Cineva le ține pe tărie. Toate câte le-au spus Proorocii despre Hristos s-au împlinit. Avem atâția mucenici, care mai înainte au fost foarte necredincioși, călăi, închinători la idoli, și după aceea au crezut în Hristos și au mărturisit. Unora le-au tăiat limba, ca să nu vorbească despre Hristos, dar cu limba tăiată vorbeau mai bine. În fiecare zi avem atâția Sfinți ce se prăznuiesc. Prezența Sfinților

este vie. Și chiar când noi nu-i aflăm, ne află ei pe noi. Mulți nevoitori în pustie, care nu au calendar și nu știu ce sfânt se prăznuiește, spun: «Sfinți ai zilei, rugați-vă pentru noi!” și Sfinții li se arată și își descoperă și numele lor; și sunt Sfinți cu nume greu de pronunțat[27]. După aceea pustnicii caută în calendar și verifică și văd că în ziua aceea se prăznuiesc Sfinții ce li s-au arătat. Aceasta cum o vedeți?”.

După aceea mi-au spus: „De ce Sfinții merg la călugări și nu merg să ajute lumea care are nevoie?”. „Cu ce ați venit aici, voinicilor, cu avionul?”, i-am întrebat. „Nu, cu mașina”, mi au răspuns. „Bine! Dar pe drum, așa cum veneați, câte locuri de închinare (Cruci, troițe, bisericuțe mici.) ați văzut? Acestea n-au răsărit după prima ploaie. Oamenii au fost ajutați de Sfinți și le-au făcut din evlavie, aprinzându-le și candele. Oamenii duhovnicești, pe cât aruncă cele materiale, cu atâta urcă mai sus. Materialiștii se bucură și ei de ceva; fac, de pildă, atâtea pahare și iau atâția bani. Dacă fac mai multe, câștigă mai mult. Voi faceți numai propagandă și vă opriți aici; nu aveți ceva de care să vă bucurați. Sunteți cei mai nefericiți, deoarece atunci când reușiți ceea ce doriți nu aveți alt ideal, ci numai chinuiala sclaviei marxiste”. La sfârșit mi-au spus: „Ești un om foarte bun, drept, înțelept...”.

În tot cazul, fie de vor oamenii, fie de nu vor, va veni vremea în care toți vor crede, pentru că vor ajunge la o înfundătură și va interveni Hristos.

CAPITOLUL 3 Acolo unde nu poate omul, ajută Dumnezeu

Dumnezeu ajută la orice lucrare care nu se poate face omenește

- Ce fum este acolo?

- Ardem ceva, Părinte.

- Ați dat foc pe vântul acesta?

- Dar a plouat dimineață. Părinte.

- Deși a plouat și de s-ar fi făcut și potop, dacă după aceea pornește un vânt se face atâta uscăciune încât toate devin ca iarba de pușcă. „A plouat”, îți spune alta! Mai demult a luat foc acolo jos din neatenția voastră. ați uitat? Atunci când cineva se face de râs odată trebuie ca după aceea să fie foarte atent Dumnezeu ajută acolo unde trebuie, acolo unde nu poate omul acționa omenește; nu va ajuta nebăgarea noastră de seamă, în felul acesta defăimăm și pe Sfinți.

- Părinte, oare cum poate înțelege cineva întotdeauna până la ce punct trebuie să acționeze omenește?

- Aceasta se vede din capul locului. Dar chiar să fi avut intenția să facă ceea ce putea să facă și n-a făcut-o pentru că ceva l-a împiedicat. Dumnezeu îl va ajuta în clipa cea grea. Iar dacă n-a avut intenția, deși a avut curaj, Dumnezeu nu va ajuta. Ți se spune, de pildă, să pui seara zăvorul la ușă și tu nu-l pui, pentru că-ți vine greu, și spui că va păzi Dumnezeu. Aceasta nu înseamnă că ai încredere în Dumnezeu dacă nu pui zăvorul, ci nu-l pui pentru că îți vine greu. Cum oare va ajuta atunci Dumnezeu? Adică să-l ajute pe leneș? Atunci când spun cuiva să pună zăvorul și nu-l pune, numai pentru neascultarea lui trebuie pedepsit.

Orice poate omul să facă omenește, trebuie să facă, iar ceea ce nu poate, să lase la Dumnezeu. Iar dacă face mai mult decât ceea ce poate, dar nu din egoism, ci din mărime de suflet, deoarece crede că nu s-a epuizat tot ceea ce poate face omenește, aceasta o vede

Dumnezeu și se înduioșează. Dumnezeu, pentru ca să ajute, vrea să vadă mai întâi străduința noastră personală. Vezi, Noe s-a chinuit 100 de ani ca să facă Corabia. Tăia lemnele cu fierăstraie de lemn. Afla alte lemne mai tari și le făcea fierăstraie. Oare nu putea face ceva Dumnezeu ca să se termine Corabia mai repede? Le-a spus însă cum să o facă și după aceea le-a dat putere (Fac. 6, 13 ș.u). De aceea să facem ceea ce putem noi, ca să facă și Dumnezeu ceea ce noi nu putem face.

A venit cineva la Coliba și mi a spus: „De ce călugării stau aici și nu merg în lume să ajute poporul?". „Dacă ar fi mers afară în lume să ajute poporul ai fi spus: De ce umblă călugării prin lume? Acum, când nu merg, spui de ce nu merg". După aceea îmi spune: „De ce călugării merg la medici și nu-i ajută Hristos și Maica Domnului ca să se facă bine?". „Această întrebare mi-a mai pus-o și un medic evreu", i-am răspuns. „Acesta nu-i evreu", mi-a spus unul care era împreună cu el. „N-are importanță că nu este evreu. Întrebarea este însă evreiască. Și vă voi spune răspunsul ce l-am dat evreului, deoarece este un caz asemănător. «Tu, ca evreu ce ești trebuia să știi pe de rost Vechiul Testament», i-am spus. «Acolo la Proorocul Isaia se spune că Dumnezeu i-a adăugat încă 15 ani de viață împăratului Ezechia deoarece era foarte bun. A trimis pe proorocul Isaia, care a spus împăratului: *„Dumnezeu îți mai dăruiește încă 15 ani de viață, pentru că ai distrus crângurile închinătorilor de idoli. Cât despre rana ta - împăratul avea o rană - Dumnezeu a spus să pui pe ea o turtă de smochine, și te vei face bine"* (Is. 38. 4 ș.u). Dacă Dumnezeu i-a hărăzit încă 15 ani de viață, oare nu putea să-i vindece și acea rană? Însă aceea s-a tămăduit cu o turtă de smochine». Lucrurile ce se pot face de oameni, să nu le cerem de la Dumnezeu. Să ne smerim înaintea oamenilor și să le cerem ajutorul lor.

Până la un punct omul va acționa omenește, după care se va încredința lui Dumnezeu. Este lucru al egoismului să încerce să ajute cineva în ceva care nu se poate face omenește, în multe cazuri în care omul insistă să ajute, văd ca aceasta se face din lucrarea ispititorului, ca să-l netrebnicească. Eu, când văd că nu se ajută o situație prin mijloace omenești - mai mult sau mai puțin înțeleg până la ce punct poate ajuta omul și de la ce punct după aceea trebuie să le lase în seama lui Dumnezeu - atunci îmi înalț mâinile spre Dumnezeu, aprind două lumânări, îi las problema lui

Dumnezeu și îndată se rezolvă. Dumnezeu știe că n-o fac din lenevie.

De aceea, atunci când ni se cere ajutorul, trebuie să distingem și să ajutăm în cele în care putem. În cele în care nu putem, să ajutăm cel puțin cu o rugăciune sau prin a le încredința numai lui Dumnezeu; și aceasta este o rugăciune tainică.

Dumnezeu se îngrijește întotdeauna pentru binele nostru

Dumnezeu este bun din fire și întotdeauna se îngrijește pentru binele nostru, și atunci când îi cerem ceva ne va da dacă este spre binele nostru. Tot ceea ce este absolut necesar pentru mântuirea sufletului nostru și pentru întreținerea noastră trupească Dumnezeu ne va da cu îmbelșugare și vom avea binecuvântarea Lui. Orice întâmplare prin care Dumnezeu ne lipsește de ceva, fie pentru a ne încerca, fie pentru a ne păzi, trebuie să o primim cu bucurie, dar să o și cercetăm, ca să ne folosim. El știe când și cum să iconomisească făptura Sa și ajută în felul Său în clipa când este nevoie. Însă de multe ori făptura Sa cea neputincioasă este nerăbdătoare, pentru că vrea ceva chiar în clipa aceea în care o cere, ca și copilul cel mic care cere de la mama lui covrigul necopt, neavând răbdare ca să se coacă. Noi vom cere, vom avea răbdare și buna noastră Maică a Domnului ne va da ceea ce cerem atunci când va fi gata.

- Părinte, când ajută Sfinții?

- Atunci când trebuie să ajute, nu atunci când credem noi că trebuie să ajute. Adică ajută atunci când asta ne folosește. Ai înțeles? Un copil, de pildă, cere de la tatăl său motocicletă, dar tatăl său nu-i ia. Copilul îi spune: „Vreau motocicleta pentru că mă obosesc mergând pe jos”. Tatăl său însă nu-i ia motocicletă, pentru că se teme să nu moară. „Îți voi lua mai târziu o mașină”, îi spune. Pune deci bani la bancă și când se adună destui îi va lua mașină. Tot astfel și Sfinții știu când trebuie să ne ajute.

- Părinte, cum trebuie să simțim mila lui Dumnezeu?

- Mila lui Dumnezeu este mângâierea dumnezeiască ce o simțim înlăuntrul nostru. Dumnezeu rânduiește lucrurile astfel încât să nu ne odihnim în mângâierea omenească, ci să scăpăm la cea dumnezeiască. Vezi, grecii Australiei de pildă, deoarece s-au aflat

cu desăvârșire singuri, s-au apropiat de Dumnezeu mai mult decât alți înstrăinați (greci), precum ai Germaniei, care au fost mai aproape de patrie și au aflat acolo și alți greci. Greutățile i-au ajutat mult să se apropie de Dumnezeu. Toți au început cu o valiză, s-au aflat departe de patrie, departe de rude; trebuia să afle de lucru, să afle dascăl pentru copiii lor etc., fără ajutor de altundeva. De aceea s-au îndreptat spre Dumnezeu și și-au ținut credința. În timp ce în Europa, grecii care n-au avut aceste greutăți nu au această legătură cu Dumnezeu.

„Cereți și vi se va da”

(Mt. 7, 7)

- Părinte, de ce trebuie să cerem de la Dumnezeu să ne ajute, de vreme ce El știe nevoile noastre?

- Pentru că există libertate. Și mai ales, atunci când ne doare pentru aproapele nostru și îl rugăm pe Dumnezeu să-l ajute. Dumnezeu se înduioșează foarte mult și intervine fără ca să silească voia noastră liberă. Dumnezeu vrea să ajute pe oamenii ce suferă. Dar pentru ca să-i ajute, trebuie ca cineva să-l roage. Căci de va ajuta pe cineva fără ca să-l roage altcineva, atunci diavolul va protesta și va spune: „De ce îl ajuți și îi silești voia lui cea liberă? Fiindcă este păcătos, îmi aparține”. Aici se vede și marea noblețe duhovnicească a lui Dumnezeu, care nici diavolului nu-i dă pricină să protesteze. De aceea vrea să-L rugăm pentru ca să intervină - și Dumnezeu vrea să intervină imediat, dacă este pentru binele nostru - și să ajute făpturile Sale potrivit cu nevoile lor. Pentru fiecare om lucrează separat, precum îi folosește fiecăruia mai bine.

Așadar și Dumnezeu și Sfinții, pentru ca să ajute, trebuie ca omul însuși să vrea și să ceară aceasta, altfel nu intervin. Hristos l-a întrebat pe paralitic: „Vrei să te faci sănătos?”. Dacă omul nu vrea. Dumnezeu respectă libera sa alegere. Dacă cineva nu vrea să meargă în rai, Dumnezeu nu-l ia. Afară numai dacă a fost nedreptățit și stăpânit de neștiință, fiind astfel îndreptățit să primească ajutorul dumnezeiesc. Altfel Dumnezeu nu vrea să intervină. Cineva cere ajutor, iar Dumnezeu și Sfinții i-l dau. Nici nu apuci să clipești din ochi și te-au ajutat deja. Uneori nici nu apuci să clipești, atât de repede Se află Dumnezeu lângă tine.

„Cereți și vi se va da”, spune Scriptura. Dacă nu cerem ajutor de la Dumnezeu, în zadar ne chinuim. În vremea în care cerem ajutorul dumnezeiesc Hristos ne leagă cu o sforicică prin harul Său și ne ține. Suflă vântul de ici și de colo, dar nu ne primejduim fiindcă suntem legați. Însă atunci când omul nu înțelege că Hristos este Cel Care îl ține, se desface de legătura sforicelei și îl bat vânturile de ici și de colo și se chinuiește.

Să știți că numai patimile și păcatele sunt ale noastre. Orice bine facem este de la Dumnezeu și orice neghiobii facem sunt ale noastre. Doar puțin să ne lase harul lui Dumnezeu și nu mai putem face nimic. Precum în viața fizică, dacă Dumnezeu ne ia pentru puțin oxigenul, îndată murim, tot astfel și în viața duhovnicească, dacă ne retrage pentru puțin harul dumnezeiesc, s-a terminat, ne-am pierdut. Odată, stând la rugăciune, simțeam o bucurie. Ore întregi stăteam în picioare și nu simțeam deloc oboseală. Atât timp cât m-am rugat am simțit o desfătare lăuntrică, ceva ce nu o pot exprima în cuvinte. După aceea mi-a trecut un gând omenesc: „Deoarece îmi lipsesc două coaste și răcesc repede, pentru ca să nu pierd această stare, ci să merg înainte cât va ține, mai bine să iau un șal, să mă înfășor cu el, ca nu cumva să răcesc mai târziu”. De îndată ce am primit gândul acesta, imediat am căzut grămadă la pământ. Am rămas astfel cam o jumătate de oră, și abia după aceea m-am putut ridica și merge la chilie ca să mă întind. Mai înainte, cu cât înaintam în rugăciune simțeam un fel de mângâiere, de ușurință, de veselie, ce nu se pot explica. Dar cum am primit acest gând, am căzut grămadă. Dacă aș fi adus un gând de mândrie și aș fi spus, de pildă: „Nu știu dacă există trei într-o astfel de stare”, atunci aș fi pățit mare vătămare. Am gândit omenește, precum se gândește șchiopul la cârjele lui, și nu diavolește. A fost un gând firesc, și cu toate acestea ai văzut ce am pățit.

Singurul lucru pe care îl are omul este intenția lui și potrivit cu ea îl ajută Dumnezeu. De aceea spun că oricâte bunătăți am avea ele sunt daruri ale lui Dumnezeu. Faptele noastre sunt zero și virtuțile noastre sunt un șir de zerouri. Noi vom încerca să adăugăm mereu zerouri și să rugăm pe Hristos să pună unitatea la început ca să devenim bogați. Dacă Hristos nu pune unitatea la început, osteneala noastră este pierdută.

Harul lui Dumnezeu se atrage prin smerenie

- Părinte, întâmpin greutăți în nevoința mea.

- Ceri ajutor de la Hristos sau te lupți singură? I-ai arătat lui Hristos neputința ta? Nu te smerești și nu ceri ajutor de la Hristos, și după aceea zici: „Întâmpin greutăți în nevoința mea”. Dacă omul se smerește și cere puțin ajutor de la Hristos, Acela îi ajută. De multe ori omul depune o străduință egoistă, și de aceea nu-l ajută Hristos. Aruncă-te pe tine în nevoință, nu te băga în seamă și harul lui Dumnezeu va locui înlăuntrul tău. Noi dorim să dobândim sfințenia în chip magic. Însă Dumnezeu nu ajută o stare greșită. Chiar și puțin de ar intra interesul, se împiedică ajutorul dumnezeiesc.

- Atunci când am intenție să mă îndrept, oare Dumnezeu nu mă va ajuta să-mi pricep măcar o neputință a mea?

- Ca să ajute Dumnezeu trebuie să existe dispoziție pentru nevoință. Și când spunem dispoziție pentru nevoință înțelegem să depună cineva puțină străduință să-și depășească neputința sa. Puțină dispoziție curată de va vedea Dumnezeu, îl va ajuta pe om trimițându-i cu dărnicie harul Său. Și atunci omul intră pe făgașul lui Dumnezeu.

- Părinte, până la ce punct ne ajută Dumnezeu în nevoința duhovnicească?

- Până în punctul în care și noi îl ajutăm pe Dumnezeu ca să ne ajute. Când cereți ceva de la Dumnezeu și mult timp nu ajută, să știți că există mândrie. Dacă avem patimi, de pildă, lăcomia pântecului, vorba deșartă, mânie, invidie etc. și în paralel avem și mândrie. Dumnezeu nu ajută, pentru că împiedicăm harul dumnezeiesc. Chiar și numai predispoziție spre mândrie dacă avem în noi, și tot îl împiedicăm pe Dumnezeu să ne ajute, chiar de ne nevoim și ne rugăm poate mai mult decât trebuie. Este cu neputință să nu ajute Dumnezeu atunci când nu există pericolul ca omul să-și ridice nasul. De îndată ce va pleca predispoziția spre mândrie și omul își va dobândi sănătatea sa sufletească, atunci Dumnezeu îl va elibera imediat de patima ce îl chinuie și îl va răsplăti și pentru prisosința lui de nevoință. De aceea, ca să ne ajutăm pe noi înșine, trebuie să-l ajutăm pe Dumnezeu prin cugetarea noastră smerită. Să spunem: „Mare netrebnic sunt, Dumnezeul meu, Te rog iartă-mă și

mă ajută”. Atunci ajută Dumnezeu, căci sufletului i se cuvine ajutor deoarece s-a lăsat în mâinile Lui cu dispoziție bună și smerită.

Trebuie să credem că Hristos și Maica Domnului ne păzesc și ne ajută totdeauna, numai să avem cugetare smerită. Dumnezeul nostru nu este surd, ca să nu ne audă, nici orb, ca să nu ne vadă, precum este Baal (3 Regi 18, 26).

Ajutorul la începuturile nevoinței duhovnicești

- Părinte, Dumnezeu ajută pe om mai mult la începuturile nevoinței sale duhovnicești?

- Da, la primii pași ai vieții duhovnicești Dumnezeu ajută mult pe om, precum și părinții îi apără pe copiii lor mai mult atunci când sunt mici. Pe măsură ce cresc, nu se mai îngrijesc de ei atât de mult, deoarece copiii încep să-și folosească mintea lor. La începutul nevoinței sale omul simte intens harul lui Dumnezeu. După aceea Dumnezeu îl lasă puțin, ca să se nevoiască și să se îmbărbăteze duhovnicește. Eu am plantat câteva roșii. La început le udam în fiecare zi; după aceea le-am lăsat. Când ajungeau să li se îngălbenească frunzele, atunci le udam. Cât timp rămâneau neudate, se zoreau și se nevoiau să-și adâncească rădăcinile lor ca să afle umezeală, și au legat și rod. Dacă le-aș fi udat mereu, s-ar fi înălțat numai și rădăcinile lor ar fi rămas la suprafață.

- Părinte, ați spus că omul la începutul nevoinței sale simte harul lui Dumnezeu și apoi îl părăsește puțin.

- Da, Dumnezeu ia harul pentru ca omul să se smerească și să înțeleagă ajutorul lui Dumnezeu.

- Schimbarea aceasta nu este puțin dureroasă?

- Nu, pentru că Dumnezeu nu-l părăsește cu totul. Când omul începe să lucreze duhovnicește Dumnezeu îi dă, de pildă și câte o... ciocolată, începe astfel încet-încet și învață să lucreze mâncând și câte-o... ciocolată. Dar atunci când Dumnezeu nu îi dă ciocolată și omul încetează să mai lucreze și spune: „Mai întâi mâncam ciocolate, acum nu mai mănânc nici una. Oh, ce am pățit!” - nu sporește. Adică omul trebuie să se bucure și atunci când nu primește ciocolate. Să nu vrem să ne ajute ușor Hristos; să nu cerem

iconomii, pentru că atunci vom fi necercați, neinstruiți. Și în armată, cei ce se instruiesc bine nu mor. Atunci când omul se ajută mereu pe sine, în cele din urmă nu se ajută. Pe mine mă mișcă faptul că Hristos nu ajută mereu. Simt ca și cum aș fi elev, și profesorii au pretenții de la elevi. Ca să treacă cineva la examenele duhovnicești este greu; e trebuință de neîncetată supraveghere de sine și silință, dar numai așa sporește cineva duhovnicește. Oare lui Dumnezeu îi este greu să ajute mereu pe fiecare om? Dar omul nu este ajutat în felul acesta. Un copil răsfățat, căruia părinții îi dau mereu ciocolate și vrea numai să i se dea, va deveni trândav, nenorocit și vrednic de plâns. La fel și omul, dacă primește mereu ajutorul lui Dumnezeu, fără ca el însuși să se ostenească, niciodată nu se va coace duhovnicește. De aceea, deși la începutul vieții duhovnicești Dumnezeu ajută pe om, după aceea încet-încet se retrage ca omul să înțeleagă că trebuie și el să facă tot ce poate. Iată, pe copilașul cel mic părinții lui nu-l fin mereu de mânuță ca să meargă, ci îl lasă puțin să meargă și el singur și, când este gata să cadă, hop, îl prind. După aceea copilul înțelege că puterile lui ajung numai pentru a merge ținându-se de balustradă. Dacă merge numai când este ținut de mână, iar când îl lasă nu se prinde de balustradă să meargă și astfel, încetul cu încetul să se întărească, ci stă jos, atunci copilul nu va învăța niciodată să meargă, pentru că n-a făcut ceea ce putea să facă.

- Omul simte că mai întâi a avut harul dumnezeiesc și după aceea nu-l mai are?

- Dacă omul nu se supraveghează pe sine însuși, nu simte nimic.

Puterile dumnezeiești sunt atotputernice

- Părinte, mulți se neliniștesc. Ce va fi cu problema aceasta, ce va fi cu cealaltă.

- Ascultă! Acum Dumnezeu să și vrea să ne lase, nu poate.

- La ce vă referiți?

- Iată, atunci când părinții aduc un copil în lume, cu cât se nevoiesc să-l crească, cu atât îl iubesc mai mult și îi doare pentru el. Așa și Dumnezeu ne-a adus în lume, S-a nevoit într-un fel, ne-a crescut și S-a ostenit să ne facă ce ne-a făcut. Acum să și vrea să ne

lase, nu poate pentru că îl doare pentru noi, numai noi să avem puțină mărime de suflet. Dacă avem puțină mărime de suflet, nu vom pierde raiul.

- Părinte, ați spus că Bunul Dumnezeu nu ne va lăsa...

- Da, Dumnezeu nu ne lasă niciodată; noi îl lăsăm. Atunci când omul nu trăiește duhovnicește, nu i se cuvine ajutorul dumnezeiesc. Dar când trăiește duhovnicește și este aproape de Dumnezeu, i se cuvine. Atunci, dacă s-ar întâmpla ceva și moare, este gata pentru cealaltă viață, așadar este în câștig și în viața aceasta și în cealaltă.

Ajutorul lui Dumnezeu nu se împiedică nici de oameni. nici de diavoli. Nu este nimic greu, nici pentru Dumnezeu, nici pentru un Sfânt. Piedica la noi, oamenii, este puțina credință, prin care împiedicam marile puteri dumnezeiești să se apropie de noi. și deși există o atât de mare putere lângă noi, deoarece există înlăuntrul nostru elementul uman într-o mare măsură, noi nu îl putem înțelege pe cel dumnezeiesc, care depășește toate puterile omenești ale întregii lumi, pentru ca puterile dumnezeiești sunt atotputernice.

De multe ori stăm ore întregi în zadar ca să aflăm singuri rezolvarea unei probleme, folosind toată lipsa noastră de experiență. Capul ni se face sonerie, ochii ne usturǎ, somnul nu ne prinde, pentru că ne-a prins aghiuță cu gânduri insistente. În cele din urmă aflăm o soluție, dar după aceea Dumnezeu ne dă și o alta, o soluție mai bună, la care nu ne gândisem și ne rămâne numai durerea de cap a unei nopți nedormite. Oricât de corectă ar fi părerea noastră, dacă Dumnezeu nu merge înainte, mintea se obosește și ne vine durerea de cap; în timp ce rugăciunea cu încredere în Dumnezeu odihnește. De aceea cele greu de izbutit omenește să le lăsăm cu încredere în seama Iui Dumnezeu și să nu ne sprijinim pe acțiunile noastre omenești, iar Acela va face ceea ce este mai bine.

Și pentru orice lucru pe care vreți să-l faceți, să spuneți întotdeauna: „Dacă vrea Dumnezeu”, ca să nu pățiți ceea ce a pățit unul cândva. Cineva se hotărâse să meargă la via sa ca să lucreze: „Mâine dis-de-dimineață, mă voi duce la vie”, îi spune femeii lui. „Dacă vrea Dumnezeu vei merge”, îi răspunde aceea. „Vrea, nu vrea Dumnezeu, eu voi merge”, spune iarăși acela. A doua zi a pornit de

cu noapte. Pe drum a început o ploaie atât de mare încât a fost nevoit să se întoarcă acasă. Nu se luminase de ziuă încă. Bate în ușă: „Cine este?”, întreabă femeia Iui. „Dacă vrea Dumnezeu, sunt bărbatul tău...”, răspunse acela.

Intenția cea bună

- Părinte, ce se va întâmpla cu oamenii care au bunătate, dar nu cred?

- Oare chiar nu cred? Dar să spunem că nu cred. Atunci când erau mici, mama lor nu-i împărtășea? Să zicem că nu-i împărtășea. Dar n-au fost botezați? N-au fost miruiți? Nu sunt născuți de mame ortodoxe și botezate? Ei bine, pentru acești oameni ce au bunătate, vei vedea că Bunul Dumnezeu va rândui lucrurile într-un anume fel, fie cu încercări, fie cu o boală, fie cu ispite, fie cu un cutremur, fie cu trăznet, fie cu o inundație, fie cu un cuvânt etc., și în cele din urmă îi va duce în rai. De multe ori îi poate apărea și un sfânt sau un înger unui astfel de om, cu toate că nu este vrednic de o astfel de mare binecuvântare. Dar Hristos poate face și aceasta, după ce mai întâi va folosi toate celelalte. Dar de obicei ce pățesc unii ca aceștia? Merge diavolul și-i înșală pe mulți, sărmanii, spunându-le: „A, ție Dumnezeu ți-a arătat o minune așa de mare, pentru că poți mântui lumea”. Și nenorocitul nu spune: „Dumnezeul meu, cum să-Ți mulțumesc? Eu n-am fost vrednic de un astfel de har”. Adică în Ioc să simtă zdrobire, primește gândurile ce i le aduce diavolul și se mândrește. După aceea se duce din nou diavolul și-i deschide „televizorul”, arătându-i îngeri, sfinți și-i spune: „Tu vei mântui lumea”. Dar dacă omul acesta își va reveni, atunci Bunul Dumnezeu iarăși îl va ajuta.

În tot cazul să nu uităm că toți avem o moștenire de la Dumnezeu, de aceea toți oamenii au bunătate în profunzimea lor. Dar diavolul pe toate le murdărește. Unii au păstrat această bunătate, deși nu trăiesc aproape de Biserică. Ei bine, pentru unii ca aceștia va rândui Dumnezeu. De aceea, atunci când vedeți un om că a alunecat și are o viață păcătoasă, dar totuși îl doare sufletul pentru alții - vede, de pildă, un bolnav și inima i se sfâșie; un sărac și-l ajută - de aici să înțelegeți că pe unul ca acesta nu îl va lăsa Dumnezeu, ci îl va ajuta. Și când vedeți un om depărtat de Dumnezeu că este aspru, nemilostiv etc., atunci trebuie să faceți

rugăciune zi și noapte ca Dumnezeu să „debarce” în inima lui, pentru ca el să ia demaraj.

Judecățile lui Dumnezeu sunt abis. Un lucru știu: că cei care trăiesc o viață lumească pentru că nu au fost ajutați, ci au fost atrași sau îmbrânciți spre rău, deși au avut intenție bună, unii ca aceștia îl înduioșează pe Dumnezeu și El îi va ajuta. Va folosi diferite metode ca și ei să-și afle drumul; nu-i va lăsa. Ba chiar şi în ceasul morții va iconomisi ca ei să se afle într-o stare bună.

PARTEA A CINCEA ARME DUHOVNICEȘTI

«Când pe cineva îl doare pentru situația ce predomină azi în lume și se roagă, atunci oamenii sunt ajutați fără ca fie silită libertatea lor».

CAPITOLUL 1 Rugăciunea - armă puternică

Este trebuință de multă rugăciune

Odinioară, mai înainte ca cineva să întreprindă ceva, dacă era om viețuitor în lume, mai întâi se gândea, iar dacă era om duhovnicesc se gândea și se ruga. În vremea noastră chiar și oamenii „duhovnicești” nu numai că nu se roagă, dar nici nu se mai gândesc. Și mai ales acum când apar probleme serioase, aceștia fac experiențe pe lume. În toate cazurile, înainte de a acționa, să ne întrebăm: „Oare am gândit bine la aceasta? M-am rugat pentru aceasta?”. Atunci când cineva acționează fără să gândească și fără să se roage, acționează satanic. Și iată, adesea, mulți creștini prin modul în care acționează nu îl lasă pe Dumnezeu să intervină. Unii ca aceștia cred că ei singuri le vor reuși pe toate. În timp ce chiar și cel necredincios spune uneori: „Va avea grijă Dumnezeu”, aceștia nu spun nici măcar așa ceva. Cineva, de pildă, se luptă ca să fie desființat carnavalul{28}, în timp ce ar putea face rugăciune ca Dumnezeu să arunce o astfel de grindina încât să-i risipească pe toți și să le strice petrecerea. Sau, de pildă, unii judecă pe un episcop, iar alții ajung până la Consiliul de Stat. Dar nici acolo nu se opresc... Manifestații, strigăte, articole în ziare... Mereu strădanii omenești și nu lasă pe Dumnezeu să lucreze. Nu aleargă la rugăciune, așa fel ca să răspundă Dumnezeu la rugăciunea lor. Cu smerenie și rugăciune se îndreaptă toate cele neîndreptate.

Astăzi trăim în anii Apocalipsei. Nu este nevoie ca cineva să fie prooroc pentru ca să înțeleagă aceasta. Lucrurile înaintează tac-tac. Ce ne așteaptă nu știm. Toată această situație ce s-a înstăpânit ne vorbește în acest sens. De aceea cu atât mai mult acum trebuie să ne sprijinim mai mult pe rugăciune și să luptăm împotriva răului prin rugăciune. Singura soluție aceasta este. Să-l rugăm pe Dumnezeu să-i fie milă de făptura Sa, deși nu suntem vrednici de milă. Nu va mai exista nici o opreliște. Fiecare va face ceea ce îi va spune gândul său. Se va întâmpla ceea ce spune Sfântul Cozma (Sfântul Cozma Etolianul (1714-1779)): „Vei umbla multa vreme ca să afli un om; și cei care vor trai vor mânca din linguri de aur”. Unora, desigur, le spune gândul: „Dacă proorociile se vor împlini întocmai, la ce va folosi rugăciunea?”. Dumnezeu știe că astfel se vor desfășura lucrurile, dar noi facem rugăciune pentru ca un rău să Fie mai puțin

dureros și să nu se întindă. De aceea se spune și în Evanghelie că pentru cei aleși se vor scurta zilele (Mt. 24, 22; Mc 13. 20), într-un război, de pildă, cu puterea rugăciunii se face o minune prin care se izbăvesc mai mulți, sunt mai puține victime și astfel oamenii se folosesc duhovnicește, cred și se schimba în înțelesul cel bun.

Lucrurile sunt serioase. Minune este faptul că până acum lumea n-a sărit încă în aer. Dumnezeu să ne miluiască, pentru că lumea depinde de trei-patru persoane. Soarta lumii stă în mâinile câtorva smintiți. Paremia spune: „Caii dau cu copitele și puii de găină mor". Așa este. Când se iau la ceartă statele mari, cele mici, sărmanele, sunt nedreptățite. Cele mari își dau cu copitele și distrug pe cele mici. Este trebuință de multă rugăciune, multă rugăciune, ca Dumnezeu să lumineze pe cei mari, pentru că, dacă vor, pot distruge lumea. Dumnezeu cunoaște multe moduri prin care să le dea și acestora puțină luminare. Dacă Dumnezeu luminează, dă unul o poruncă și se schimbă toate.

Cereri în rugăciune

- Părinte, dacă este binecuvântat, spuneți-ne câteva subiecte pentru care trebuie să ne rugăm în mod special.

- La început să ne rugăm pentru ca rugăciunea noastră să aibă drept rezultat venirea la frica iui Dumnezeu a tuturor celor ce trăiesc și a celor care vor trăi. Eu spun în rugăciunea mea: „Tinde mila Ta celor ce Te cunosc pe Tine". Și mai spun: Doamne, mântuiește pe cei necredincioși". (Desigur, Biserica a rânduit bine să se spună: „Doamne, mântuiește pe cei bine- credincioși...", pentru că se poate ca cei necredincioși să fie nemulțumiți, pentru faptul că Biserica se roagă pentru ei). Când preotul spune: „Pentru cei ce ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dânșii", eu adaug și „pentru cei ce nu ne-au cerut". Pentru că trebuie să ne rugăm și pentru cei care ne-au cerut să ne rugăm pentru ei, dar și pentru cei ce nu ne-au cerut, și pentru cunoscuți și pentru necunoscuți. Există atâtea mii de oameni care au mai mare nevoie și pro-bleme mai serioase decât acei care ne-au cerut să ne rugăm. Să facem rugăciune și pentru cei ce au fost nedreptățiți, ca să se arate adevărul; să li se dea libertate celor închiși și să-i folosească duhovnicește necazul prin care au trecut.

Când pun lemne în foc, slavoslovesc pe Dumnezeu și spun: „Dumnezeul meu, încălzește pe cei ce nu au căldură”. Iar când ard scrisorile ce mi se trimit - le citesc și apoi le ard, pentru că multe dintre ele cuprind subiecte secrete și mărturisiri - spun: „Să le ardă Dumnezeu tuturor toate cusururile. Să-i ajute să trăiască duhovnicește și să-i sfințească”. Încă mai obișnuiesc să cer de la Sfinți să apere pe oamenii care le poartă numele, și de la toți Sfinții să păzească pe cei care nu au sfânt protector.

- Părinte, ce este mai bine să cer, mila lui Dumnezeu în general sau să adresez și cereri concrete potrivit cu „Cereți și vi se va da vouă” (Mt. 7. 7)?

- Să te rogi în general și să spui: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește pe cei ce suferă trupește și sufletește”. În această rugăciune sunt cuprinși și cei adormiți. Dacă-ți vine în minte o rudă, spune și pentru ea o rugăciune: „...miluiește pe robul Tău cutare”, și treci imediat Ia rugăciunea generală pentru toată lumea, „...miluiește toată lumea Ta”. Poți să-ți aduci aminte de o persoană care are nevoie și să te rogi puțin pentru ea, după care spune: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-ne pe noi” și să te doară pentru toți, ca să nu plece... trenul doar cu un călător. Să nu ne oprim numai Ia o singură persoană și după aceea să nu putem ajuta cu rugăciunea nici pe ceilalți, nici pe noi înșine. Când, de pildă, te rogi pentru un bolnav de cancer, să te rogi pentru toți bolnavii de cancer și să spui și o rugăciune pentru cei adormiți. Sau vezi un nefericit. Mintea ta să meargă imediat la toți nefericiții și să te rogi pentru ei. Îmi aduc aminte că atunci când eram mic am văzut un cerșetor ce trăgea să moară alături de o casă turcească, la zece metri mai departe de a noastră. Îl chema Petru. Dimineața turcoaica l-a găsit lângă casa ei și mișcându-l să se scoale, și-a dat seama că a murit. Chiar și acum îl mai pomenesc. Câți astfel de „Petru” există în lume! Atunci când cineva se roagă în mod special pentru o persoană, dar se gândește că suferă și semenii noștri, se folosește pentru că i se străpunge inima. Astfel, cu inima îndurerată, de la cazurile concrete merge la cele generale și ajută tot mai mult prin rugăciunea inimii.

Este bine ca monahul să își împartă rugăciunea sa în trei părți: pentru sine, pentru toată lumea și pentru cei adormiți. Deși împărțirea aceasta s-ar părea că este dreaptă, tot pentru sine se

îngrijește mai mult, deoarece el este unul, în timp ce viii și adormiții sunt milioane.

- Părinte, când sunt la ascultare mă rog de obicei pentru mine însumi.

- Aceasta nu este corect. Dacă te rogi în chilie pentru tine însuți si afară de chilie tot pentru tine, atunci cum ți se va străpunge inima? Atunci când intră dragostea, durerea, jertfa, intră un interes mai înalt și inima se îndulcește. Procedând astfel nu vei uita niciodată rugăciunea în vremea lucrului. Este ajutată atunci și lumea eficient, se folosește și cel ce se roagă, simțind astfel o bucurie duhovnicească. Să-ți faci ascultarea și să spui: Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-ne pe noi", ca astfel să fie ajutați toți oamenii. În „miluiește-ne pe noi" sunt cuprinși toți. Chiar și cei cinci-șase mari - câți sunt ei - de care atârnă soarta întregii lumi. Să lucrezi și să te rogi pentru cei ce lucrează. Rugăciunea aceasta cuprinde și pe cei ce lucrează trupește și pe cei ce lucrează duhovnicește. Pentru că sunt mulți cei care lucrează, și încă lucrează mult. Unii lucrează pentru binele Bisericii și al societății. Alții lucrează pentru rău: nu dorm gândindu-se cum să distrugă lumea. Alții fac congrese și încearcă să afle modalități prin care să împiedice pe cei ce vor să facă rău. Alții iarăși lucrează zi și noapte, nu dorm ca să afle soluții la problemele generale. Să te rogi ca Dumnezeu să lumineze și pe cei răi ca să facă mai puțin rău sau să înlăture cu desăvârșire răul. Să lumineze și pe cei buni, ca să ajute lumea. Să te rogi și pentru cei care vor să lucreze dar nu pot lucra, pentru că sunt bolnavi. Și pentru cei sănătoși care nu găsesc de lucru și au nevoie. Să te gândești la diferite situații și să te rogi pentru ele. Atunci când mintea merge la toți aceștia, inima se străpunge de durere și rugăciunea se face din inimă. Atâția oameni au nevoie de rugăciune în decursul unei zile întregi. să nu se facă risipă de timp. De la cel ce nu are mare nevoie de rugăciune - chiar dacă acesta ar crede că are - înaintează cineva și se gândește la toți aceia care au mai mare nevoie. Atunci se ajută și cel ce credea că are nevoie, deoarece s-a făcut pricină ca celălalt să se roage pentru mulți.

Ajutor prin rugăciune

- Părinte, Sfântul Iacob spune: „Mult poate rugăciunea dreptului

care se lucrează” (Iac. 5, 16). Ce înseamnă „se lucrează”?

- Adică și acela care cere rugăciune să vrea să se folosească, să se mântuiască și să se nevoiască. Așadar, pentru ca să se folosească cineva de rugăciunea omului „drept”, este trebuință să aibă intenție bună. Rugăciunea ce se face cu inima este auzită; trebuie însă ca și celălalt să fie receptiv. Altfel, cel ce se roagă trebuie să aibă sfințenia Marelui Paisie ca să-l poată scoate din iad{29}. De aceea, mai întâi faceți rugăciuni pentru cei ce vor să se mântuiască.

Eu, atunci când îl rog pe Dumnezeu pentru diferite cazuri, spun: „Dumnezeul meu, ajutorul Tău să fie simțit, astfel ca oamenii să se folosească și duhovnicește; dacă nu va fi simțit, să nu ne ajuți”. Mulți nici nu înțeleg de ce furtuni ne scapă Dumnezeu și nici nu se gândesc la aceasta ca să-l slăvească pe Dumnezeu. De aceea să cerem ca Hristos, Maica Domnului și Sfinții să ajute lumea, dar ajutorul lor să fie simțit, ca oamenii să se folosească. Să presupunem că cineva se primejduiește să cadă de pe schelă și Dumnezeu iconomisește să se agațe de ceva, lucru care în mod firesc nu se putea face, și astfel acela este salvat. Sau cade de undeva și nu pățește nimic. Sau are accident și scapă. Să ne rugăm ca el să înțeleagă că Dumnezeu l-a ajutat și s-a izbăvit, ca să se folosească duhovnicește. Cineva a căzut de pe un pod jos și a scăpat. „Ai coborât să măsori adâncimea?”, îl întreb. Sfinții ne țin pe mâini. Un copil căruia îi dădusem o cruciuliță, așa cum alerga cu motocicleta, a trecut peste un taxi, a făcut o tumbă și a continuat să alerge pe drum, fără ca să pățească ceva. Mulți se izbăvesc, dar puțini înțeleg și se îndreaptă.

- Dacă fac rugăciune pentru cineva, deși acela nu cere ajutor, se va folosi?

- Aceasta va depinde de multe. La început, dacă acela a avut intenție bună dar n-a fost ajutat, este îndreptățit să primească ajutorul dumnezeiesc. Chiar dacă nu s-ar ruga alții pentru el. Dumnezeu va iconomisi ca acela să fie ajutat mai târziu. Iar dacă el însuși va cere de la început ajutor. Dumnezeu va interveni mai devreme și astfel va fi ajutat; altfel va fi ajutat mai târziu. Prin rugăciune îi dăm lui Dumnezeu dreptul să intervină. De obicei, dacă un om cere ajutor cu toată inima sa și spune cu smerenie: „Părinte, roagă-te și pentru mine”, îți rănește inima și nu-l mai poți uita. În

timp ce dacă spune în mod superficial: „Fă și pentru mine vreo rugăciune”, ca și cum ar spune „Hai, sănătate!”, cum să-ți aduci aminte de el?

Atunci când rugăciunea se face din inimă, cu durere pentru problemele lumii, oamenii care cer în vremea aceea ajutor de la Dumnezeu primesc imediat ajutor. Am multe exemple concrete. Cu câțiva ani în urmă, un om cu totul deznădăjduit, în întunecarea lui a trecut granița și s-a aflat la Parapetasma. Acolo l-au luat drept spion, l-au prins, l-au chinuit și l-au închis. În închisoare se ruga. Un monah, cunoscut al meu, a aflat despre necazul lui și s-a rugat: „Dumnezeul meu. Te rog eliberează-l”, spunea. „Pentru Tine este ușor să faci aceasta”. După ce l-au închis, l-au rechemat să mai spună despre sine. După ce s-a apărat, omul acesta s-a aflat pe teritoriu grecesc. Când grecii l-au cercetat, a spus: „M-au bătut, m-au închis, m-au cercetat. După aceea nu-mi mai aduc aminte de nimic. Nu știu, nici nu mi-am dat seama de felul în care m-am aflat la pichetul grecesc”. Aceasta este puterea rugăciunii. Rugăciunea înduplecă pe Dumnezeu.

E bine ca... telefonul nostru fără fir să lucreze mereu, pentru a putea să ajute pe toți oamenii care cer ajutor. În armată, la Transmisiuni, urmăream posturile străine, dar ajutam și pe ai noștri, făceam pe intermediarii între posturile noastre ce erau departe de centru și nu se auzeau; le luam semnalele și le transmiteam. Eram totdeauna doi oameni și alcătuiam două grupe. Pentru că de am fi fost numai unul, s-ar fi întrerupt și nu s-ar fi putut ajuta celălalt care cerea ajutor, iar semnalele lui n-ar fi ajuns la destinația lor. Atunci când o astfel de stație lucrează mereu, poate ajuta pe cei ale căror semnale nu ajung la unitatea lor. La fel și cel ce are îndrăzneală la Dumnezeu și se roagă pentru altul, face pe intermediarul între omul care cere ajutor și Dumnezeu. Dacă însă unul cere ajutor iar celălalt are stația închisă, adică nu se roagă, ce se va întâmpla?

Calitatea rugăciunii are valoare

- Părinte, atunci când avem o cerere pentru un oarecare motiv serios, oare trebuie ca rugăciunea să fie însoțită de post?

- Nici nu încape discuție. Asta este ceva ce se impune. Postul și

nevoință sunt condiții absolut necesare. Dar pentru ca rugăciunea să se facă în chip corect, trebuie să te doară pentru ceilalți. Pentru că tipicul multor creștini din vremea noastră este să nu dorească să se mâhnească. Chiar și pensionarii, care toată ziua stau, nu se duc să se apropie de un copil părăsit, deoarece aceasta cere durere de cap. Mănâncă, își beau cafeaua lor, fac o plimbare, se duc la vreun spital care are infirmieri, la ceva organizat, ca să vadă vreun bolnav pentru că aceasta este mai ușor. Adică fac aceasta ca să fie satisfăcuți și astfel își odihnesc gândul că și-au făcut datoria. Pe câți n-am îndemnat să ajute copii părăsiți! Dar n-au făcut nimic.

În Sfântul Munte au făcut undeva litanie pentru secetă și în loc să plouă s-a aprins foc. Litania nu se face ca și cum am face o plimbare. Trebuie să ne doară. Oare poate persista o ispită sau o stare grea dacă se roagă călugării cu inima? Cu toate că trecem prin ani grei, văd că în mănăstiri domnește un duh... de veselie! Lumea arde. Ni se cere să facem o priveghere, de pildă, pentru un bolnav, iar noi cântăm: „Deschizând Tu mâna Ta” și ne bucurăm. Noi ne petrecem timpul în chip plăcut, iar celălalt între timp moare. „Am făcut priveghere pentru bolnav”, îți spune. Ce priveghere? Voi ați făcut petrecere. Aceasta se numește petrecere duhovnicească. Uneori nici atunci când preotul spune: „Pentru cei ce zac în neputință” nu ne rugăm pentru bolnav. Am fi ajutat mai eficace dacă am fi făcut puțină rugăciune cu metaniile. Nu spun să suprimăm privegherile praznicale pe care le prevede tipicul, dar în astfel de cazuri să orânduim puțin timp ca să facem cel puțin una-două ațe de metanii spunând: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește pe robul Tău”.

Totul este calitatea rugăciunii. Rugăciunea trebuie să fie din inimă, să se facă cu durere. Pentru Dumnezeu nu are atâta valoare cantitatea rugăciunii precum are calitatea ei. Rugăciunea ce se face în mănăstiri are cantitate, dar nu ajunge aceasta; trebuie să aibă și calitate. Atâtea ore de rugăciune, care se fac de atâtea persoane, dacă ar fi fost din inimă, ar fi schimbat lumea. De aceea scopul este ca slujbele să se facă din inimă.

Rugăciunea din inimă ajută nu numai pe ceilalți, ci și pe noi înșine, pentru că înlesnește să vină bunătatea lăuntrică. Când ne punem în locul celuilalt vin în mod firesc dragostea, durerea, smerenia, recunoștința noastră față de Dumnezeu cu slavoslovire

neîncetată, și atunci rugăciunea pentru semenul nostru se face bine primită de Dumnezeu și îl ajută.

„Și L-au rugat stăruitor”

(Lc. 24, 29)

- Părinte, inima îmi rămâne rece în rugăciune.

- Aceasta se întâmplă pentru că mintea nu dă telegramă inimii. Apoi în rugăciune trebuie să lucreze și omul. El nu poate să ajungă dintr-odată în starea în care mintea lui să nu-i fugă deloc. Este trebuință de răbdare. Vezi, celălalt bate la ușă, iarăși bate, așteaptă și după aceea se deschide ușa. Tu bați numai odată și vrei ca să intri imediat înăuntru. Nu se poate așa. Atunci când începi să rostești rugăciunea, nu dorești să participe și inima?

- Simt nevoia de ajutor, pentru că mă simt neputincioasă.

- Ei, de aici se începe. În rugăciune este trebuință de stăruință. „Și L-au rugat stăruitor”, spune Evanghelia despre cei doi Ucenici care L-au întâlnit pe Hristos pe drumul spre Emaus. Hristos a rămas cu ei, pentru că aceia aveau o înrudire cu El și de aceea li se cuvenea aceasta. Aveau smerenie, simplitate, bunătate, curaj în sensul cel bun; ei întruneau toate condițiile, și pentru aceasta Hristos a rămas cu ei.

Trebuie să ne rugăm cu credință pentru orice cerere și să avem răbdare, iar Dumnezeu va grăi. Deoarece atunci când omul se roagă cu credință, într-un fel îl obligă pe Dumnezeu să-i împlinească cererea pentru această credință a lui. De aceea, atunci când cerem ceva de la Dumnezeu, să nu „ne îndoim” și vom fi auziți. *„Să aveți credință fără să vă îndoiți”* (Cf. Mt. 21, 21), a spus Domnul. Dumnezeu știe când trebuie să ne dea ceea ce cerem, ca să nu ne vătămăm duhovnicește. Uneori cerem ceva de la Dumnezeu, dar nu avem răbdare și ne neliniștim. Dacă n-am avea un Dumnezeu puternic, atunci ar trebui să ne neliniștim. Dar fiindcă avem un Dumnezeu atotputernic și Care are foarte multă dragoste, atât de multă încât ne hrănește și cu Sângele Său, nu suntem îndreptățiți să ne neliniștim. De multe ori nu lăsăm o problemă grea a noastră în mâinile lui Dumnezeu, ci acționăm omenește. Atunci când cerem ceva de la Dumnezeu și ni se zdruncină credința și voim să

acționăm omenește în cele greu de izbutit, fără să așteptăm răspuns de la Dumnezeu la cererea noastră, este ca și cum am face o cerere la Împăratul Dumnezeu și o luăm înapoi chiar în vremea când Acela întinde mâna Sa ca să o împlinească. Îl rugăm din nou, dar iarăși ni se zdruncină credința noastră și ne neliniștim și repetăm același lucru. Astfel se prelungește chinul nostru. Adică procedăm ca acela care face o cerere la minister și după puțin îi pare rău și o retrage. Se răzgândește iarăși și o depune, iar după puțin o retrage din nou. Însă cererea trebuie să rămână acolo pentru ca să intre la rând.

Rugăciune cu durere

- Părinte, cum faceți rugăciune pentru o problemă?

- Cheia reușitei este ca pe cel ce se roagă să-l doară. Dacă nu-l doare, poate sta ore întregi cu metania în mână și rugăciunea lui să nu aducă nici un rezultat. Dacă există durere pentru problema pentru care te rogi, chiar și cu un suspin faci rugăciune din inimă. Mulți, atunci când alții le cer să facă rugăciune pentru ei nu au timp să se roage în momentul acela și de aceea se roagă numai cu un suspin pentru problema acelora. Nu spun ca să nu se facă rugăciune, ci, dacă se întâmplă să nu fie timp, chiar și un suspin pentru durerea celuilalt este o rugăciune din inimă; adică echivalează cu ore întregi de rugăciune. Citești, de pildă, o scrisoare, vezi o problemă, suspini și după aceea te rogi. Acesta este mare lucru! înainte de a apuca receptorul, înainte de a forma numărul, Dumnezeu te aude! Și să vezi cum se înștiințează și celălalt! să vedeți cum demonizații înțeleg atunci când fac rugăciune pentru ei și strigă oriunde s-ar afla!

Adevărata rugăciune începe de la durere; nu este plăcere, „nirvana”. Dar ce fel de durere este? Omul se chinuiește în sensul cel bun. Îi doare, geme, suferă atunci când face rugăciune pentru orice. Știți ce înseamnă a suferi? Da, suferă, pentru că participă la durerea generală a lumii sau a unui om în particular. Această participare, această durere Dumnezeu o răsplătește cu veselia dumnezeiască. Desigur că nu omul cere veselia dumnezeiască, ci ea vine ca o consecință, deoarece participă la durerea celuilalt.

- Cum să înceapă cineva lucrarea aceasta?

- Află ceva, de pildă, despre un accident. „Ah!”, suspină el și Dumnezeu îndată îi dă mângâierea dumnezeiască pentru puțin suspin. Vede pe unul îndurerat și iarăși suferă împreună cu el, iar Dumnezeu îl mângâie cu mângâierea dumnezeiască, nu rămâne cu acea amărăciune. Iar celălalt este ajutat prin rugăciunea lui. Sau se gândește: „Dumnezeu ne-a dat atâtea; eu ce am făcut pentru Dumnezeu?”. Mi-a făcut mare impresie ceea ce mi-a spus un suflet: „Îngerii își acoperă fețele atunci când se săvârșește Taina Dumnezeieștii Liturghii, iar noi ne împărtășim cu Trupul lui Hristos. Eu ce am făcut pentru Hristos?”. Unul ca acesta suferă în sensul cel bun.

- Părinte, cum înțelege cineva că celălalt s-a folosit prin rugăciunea sa?

- Este înștiințat de aceasta prin mângâierea dumnezeiască pe care o simte înăuntrul său după rugăciunea ce-a făcut-o cu durere din inimă. Dar mai întâi trebuie ca durerea celuilalt să o faci durerea ta și după aceea să faci și rugăciune din inimă. Dragostea este o însușire dumnezeiasca și ea îl vestește pe celălalt. Și în spitale, când pe medici și pe surori îi doare pentru bolnavi, acesta este medicamentul cel mai eficace dintre toate medicamentele ce li se dau. Bolnavii simt că se interesează de ei, simt siguranță, mângâiere. Celui care suferă nu trebuie să-i spui multe cuvinte, nici să-l dăscălești. Înțelege că te doare pentru el și astfel se folosește. Durerea este totul. Dacă ne doare pentru ceilalți uităm de noi înșine și de problemele noastre.

Mângâierea dumnezeiască

- Părinte, când mă doare pentru ceilalți, mă cuprinde o neliniște și nu mă pot ruga.

- Fiindcă există neliniște, aceasta este dovada că înăuntrul tău există elementul omenesc. Eu, cu cât mă doare mai mult pentru lume, cu atât mai mult mă rog și mă bucur duhovnicește, deoarece le spun pe toate lui Hristos și El le aranjează. Și văd că pe măsură ce trece timpul, deși curajul trupesc se micșorează, cel sufletesc se mărește, pentru că dragostea, jertfa, durerea pentru celălalt dau multă putere sufletească. Iată, în noaptea aceasta în care ați avut priveghere, aveam puțin curaj, dar am prins putere de la durerea

celorlalți. Și am stat în picioare toată noaptea până la Sfânta Liturghie primind lume{30}. După aceea și înăuntrul bisericii am stat în picioare, dar n-am simțit oboseală pentru că mă durea pentru lume și asta mă întărea. Iar tu să te rogi și să te bucuri, pentru că Hristos le va iconomisi pe toate.

În înfruntarea duhovnicească nu există mâhnire. Câtă durere n-am suferit acum cu lumea! Nu puteam trece așa oricum peste problemele lor. Mă durea, suspinam, dar la fiecare suspin încredințam problema lui Dumnezeu și la durerea ce o simțeam pentru altul Dumnezeu îmi dădea mângâiere. Adică prin înfruntarea duhovnicească venea mângâierea dumnezeiască, pentru că durerea care are în ea nădejde în Dumnezeu are mângâiere dumnezeiască. Altfel cum vă putea suferi cineva?! Cum m-aș fi putut descurca în alt fel cu atâtea câte aud? Mă doare, dar mă gândesc și la răsplata dumnezeiască dăruită celor îndurerați. Suntem în mâinile Iui Dumnezeu. De vreme ce există dreptate dumnezeiască și răsplătire dumnezeiască, nimic nu se pierde. Cu cât se chinuiește cineva mai mult, cu atât va fi răsplătit mai îmbelșugat. Dumnezeu, deși vede atâta durere pe pământ, chiar și lucruri pe care noi nu le putem percepe, nu-și pierde cumpătul ca noi oamenii. Ci îți spune: „Suferi mai mult, mai mult te voi iconomisi în cealaltă viață”, și de aceea Se bucură. Altfel cum ar fi putut suferi, să spunem, atâta nedreptate și atâta răutate ce există? Dar Dumnezeu are în vedere răsplata celor ce suferă și poate - într-un anume fel spus - să sufere această durere mare. Noi nu vedem ce slavă va primi celălalt și ne doare, de aceea Dumnezeu ne răsplătește cu dumnezeiască mângâiere.

- Părinte, această mâhnire nu-l răpune pe om?

- Nu. Omul nu este răpus atunci când înfruntă duhovnicește orice situație. La început se amărăște atunci când aude că suferă cineva, dar după aceea vine mângâierea dumnezeiască drept răsplată și nu i se distruge organismul. Deși amărăciunea provenită din mâhnire lumească aduce dureri de stomac etc., aceasta nu vatămă organismul, pentru că are balsam dumnezeiesc.

Primejdia nesimțirii

- Părinte, uneori mirenii îmi cer să mă rog pentru problemele lor. O fac, dar fără să simt durere.

- Aici există două cazuri: primul este primejdios, al doilea este înfruntare duhovnicească. Atunci când monahul le uită pe ale lui și nu se gândește nici la ceilalți, adică nu se roagă pentru lume, acesta este un lucru foarte rău. Venim la mănăstire, îi părăsim pe ai noștri și ajungem să-i uităm și pe ei și pe toți ceilalți. Adică înfruntăm lucrurile duhovnicește, dar nu participăm duhovnicește la durerea celorlalți. Nu sporim duhovnicește ca să putem simți problemele lor și există primejdia să ajungem la nesimțire. Începe încet-încet să se înstăpânească în noi o nepăsare și inima se face de piatră. În al doilea caz îl doare pe cineva de toată lumea, dar simte și o mângâiere, pentru că se gândește că celălalt care suferă va avea plată de la Dumnezeu, va fi mucenic. La gândul acesta simte întru sine o siguranță profundă și are o bucurie lăuntrică. În cazul acesta inima nu este de piatra, ci dumnezeiască.

Dacă monahii nu iau aminte la ei înșiși, inima lor poate deveni foarte aspră. Mirenii văd accidentele și nefericirea celorlalți și îi doare. Noi n-o vedem și se poate să ajungem să cerem totul numai pentru noi înșine. Adică dacă nu facem o lucrare fină, în așa fel încât să simțim nefericirea celorlalți și să facem pentru ei rugăciune din inimă, vom ajunge să avem inimă împietrită. Vom ajunge la punctul să dorim doar aranjarea noastră, iar inima ne va deveni de piatră prin nepăsare, lucru ce este antievanghelic. Monahul trebuie să se intereseze, să-l doară și să se roage în general pentru lume. Aceasta nu-i aduce răspândire, ci, dimpotrivă, se folosește și el însuși cu rugăciunea și ajută și pe ceilalți.

- Părinte, deși mă văd în ce hal sunt, fac mai multă rugăciune pentru alții. Nu cumva este mai bine să nu mă rog pentru alții, ci să mă rog numai pentru mine?

- Faci aceasta din smerenie? Dacă este din smerenie, să spui lui Dumnezeu cu multă smerenie: „Dumnezeul meu, așa cum sunt nu trebuie să mă auzi. Dar nu este oare nedrept ca alții să sufere din pricina mea? Pentru că, de aș fi avut o stare bună duhovnicească, îndrăzneală către Tine, m-ai fi auzit și i-ai fi ajutat. Și eu sunt vinovată pentru că acela suferă. Acum însă de ce să sufere din pricina mea? Te rog, ajută-i!”. Adică depinde cum te aranjezi pentru ceilalți. Simți că nu ești vrednică, dar se întâmplă să vezi pe un îndurerat, te mâhnești, te doare și te rogi. Atunci când, de pildă, vad un orb, mă simt și eu vinovat, pentru că de aș fi avut o stare

duhovnicească bună l-aș fi putut vindeca. Dumnezeu ne-a dat posibilitatea să devenim sfinți, să facem minuni precum a făcut și El. să ne recunoaștem boala noastră duhovnicească, mare sau mică și, cu smerenie, să cerem sănătate trupească pentru semenul nostru ca fiind și noi vinovați pentru boala lui. Pentru că de am fi avut noi sănătate duhovnicească și acela ar fi fost vindecat de mult timp și nu s-ar fi chinuit. Când ne aranjăm corect, socotindu-ne vinovați de toată starea lumii, și spunem: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-ne pe noi”, se folosește întreaga lume. Desigur, și pentru starea sa de neputință trebuie să-l doară pe fiecare și să ceară mila lui Dumnezeu. Dar, firește, dacă va ajunge la o astfel de stare precum cea de mai sus, atunci nu mai cere nimic pentru sine.

Văd că de multe ori îl înțelegem strâmb pe „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă” și, chipurile, din smerenie nu spunem „miluiește-ne pe noi”, nerugându-ne pentru alții, ci numai pentru noi. De aceea de multe ori mirenii ne iau în nume de rău pe noi, monahii, și spun că suntem egoiști și că ne îngrijim să ne mântuim numai pe noi înșine. „Miluiește-mă” este pentru ca să nu cădem în mândrie, căci rugăciunea unui om smerit, care crede că e mai rău decât toți, are mai multă valoare decât privegherea ce o face un altul cu gând mândru. Când ne rugăm cu mândrie, ne batem joc de noi înșine.

Stare de alarmă

Nu uitați că trecem prin vremuri grele și este trebuința de multă rugăciune. să vă gândiți la marea nevoie pe care o are lumea astăzi și la marea pretenție pe care Dumnezeu o are de la noi pentru rugăciune.

Să vă rugați pentru situația generală cu totul ieșită din comun a întregii lumi, ca să se milostivească Hristos de făpturile Sale, pentru că merg spre catastrofă. Să intervină dumnezeiește în epoca complicată în care trăim, pentru că lumea se îndreaptă spre zăpăceală, nebunie și impas.

Dumnezeu ne-a chemat să facem rugăciune pentru lume, care are atâtea probleme. Unii sărmani nu apucă să-și facă nici măcar o cruce. Dacă noi, monahii, nu facem rugăciune, cine va face? Militarul în vreme de război este în stare de alarmă, gata încălțat. În

aceeași situație trebuie să fie și monahul. Ah, Macabeu[31] aș fi ajuns de aș fi făcut așa! Aș fi fugit în munți, ca să mă rog mereu pentru lume.

Trebuie să ajutăm toată lumea cu rugăciunea, ca să nu facă diavolul orice vrea. Diavolul a dobândit drepturi. Iar aceasta nu pentru că îl lasă Dumnezeu, ci pentru că El nu vrea să silească libertatea nimănui. De aceea noi să ajutăm cu rugăciunea. Când pe cineva îl doare pentru starea ce stăpânește azi în lume și se roagă, atunci oamenii sunt ajutați fără să se fie silită libertatea voinței lor. Dacă veți mai spori încă puțin cu harul lui Dumnezeu, vom încerca să intrăm într-o rânduială nouă de rugăciune. Vreau să vă faceți „radar", pentru că lucrurile se precipită. Vom organiza un atelier de rugăciune. să vă bateți în război folosind șiragul de metanii. Rugăciunea să se facă cu durere. Știți ce putere va avea atunci rugăciunea?

Mult mă rănesc când văd monahi care acționează omenește, iar nu cu rugăciunea spre a mijloci la Dumnezeu în lucrurile greu de izbutit omenește. Dumnezeu le poate aranja pe toate. Când cineva face o lucrare duhovnicească în chip corect, atunci chiar numai și cu rugăciunea poate zidi mănăstiri, le poate înzestra cu toate cele absolut necesare și poate ajuta toată lumea. Nu este trebuință nici să lucreze; ajunge numai să se roage. Monahul trebuie să încerce să nu aibă dureri de cap pentru cutare sau cutare greutate, fie a sa personală, fie a unui semen de al sau, fie privind situația generală, ci să alerge la rugăciune și să trimită multe puteri dumnezeiești prin mijlocirea lui Dumnezeu. De altfel, aceasta este lucrarea monahului, iar dacă monahul n-a înțeles-o, viața lui nu are nici un sens. De aceea, să știe că orice neliniște a sa, care îl silește să caute cu chinuială și durere de cap soluții omenești la diferite probleme, este de la diavolul. Atunci când vedeți că vă preocupă lucruri pentru care omenește nu există rezolvare și nu le încredințați lui Dumnezeu, să știți că aceasta este o măiestrie a diavolului, ca să lăsați rugăciunea prin care Dumnezeu poate trimite nu numai, simplu, putere dumnezeiască, ci puteri dumnezeiești. Iar atunci ajutorul nu va fi un simplu ajutor dumnezeiesc ci o minune a lui Dumnezeu. Dar din clipa în care începem să ne neliniștim împiedicăm pe Dumnezeu să intervină. Punem logica înainte și nu

pe Dumnezeu și voia Sa dumnezeiască prin care să fim îndreptățiți a primi ajutorul dumnezeiesc. Diavolul încearcă, furând cu măiestrie dragostea monahului, să-l țină într-o dragoste lumească, într-o înfruntare lumească a lucrurilor și într-o slujire lumească a semenului său. În timp ce el, ca monah, are posibilitatea să se miște în spațiul Iui propriu, în specialitatea sa de transmisionist, pentru că aceasta este și ascultarea ce i-a dat-o Dumnezeu. Toate celelalte, pe care le facem prin străduințe omenești, sunt pe un plan inferior.

De asemenea, este mai bine ca monahul să ajute pe ceilalți cu rugăciunea sa decât cu cuvintele sale. Dacă nu are puterea să stăpânească pe cineva care face rău, să-l ajute de departe cu rugăciunea, pentru că altfel se poate chiar vătăma. O rugăciune bună, din inimă, are mai multă putere decât mii de cuvinte, atunci când ceilalți nu ascultă de cuvinte. Cu toate că unii spun că ajut lumea care vine și mă află, eu văd însă că mai eficace slujesc lumea citind o oră și jumătate la Psaltire. Cealaltă lucrare o văd ca o recreație; să-și spună sărmanii durerea lor și eu să le dau un sfat. Dar nu socot că-i ajut prea mult slujindu-i astfel; rugăciunea este aceea care ajută. Dacă tot timpul meu l-aș fi dat rugăciunii, aș fi ajutat mai mult lumea. să spunem că văd pe zi 200 de oameni; oare numai 200 de necăjiți există în lume? Dacă n-aș vedea pe nimeni și m-aș ruga pentru toata lumea, atunci aș primi toată lumea. De aceea spun lumii: „Eu vreau să vorbesc lui Dumnezeu despre voi și nu vouă despre Dumnezeu. Aceasta este mai bine pentru voi, dar nu mă înțelegeți”.

Să nu neglijăm subiectul rugăciunii în acești ani grei. Rugăciunea este o asigurare, este comuniunea cu Dumnezeu. ați văzut ce spune Avva Isaac? „Dumnezeu nu ne va întreba pentru ce n-am făcut rugăciune, ci de ce n-am avut legătură cu Hristos și ne-a chinuit diavolul”{32}.

CAPITOLUL 2 Mănăstirile sunt fortificații ale Bisericii

Monahul este far așezat pe înălțimea stâncilor

Părinte, care este lucrul monahului?

- Lucrul monahului este să se facă vas al Sfântului Duh. Să-și facă inima sa sensibilă ca foița de aur a pictorilor. Toată lucrarea monahului este dragoste, așa cum și călătoria lui pe această cale se face din dragoste față de Dumnezeu, care are în ea și dragostea față de aproapele. Monahul cercetează nefericirea societății, îl doare inima de ea și se roagă mereu din inimă pentru lume. Și astfel miluiește lumea cu rugăciunea. Există monahi care ajută pe oameni mai mult decât i-ar fi putut ajuta toată lumea la un loc. Un mirean, de pildă, oferă două portocale sau un kilogram de orez unui oarecare sărac, de multe ori numai ca să-l vadă oamenii și încă îi mai judecă și pe alții de ce n-au dat și ei. Însă tăcând, monahul ajută cu tone prin rugăciune.

Monahul nu își face planuri și programe personale lumești pentru misionarism, ci înaintează fără nici un plan personal al său și Bunul Dumnezeu îi trece în planul Său cel dumnezeiesc, și, dacă va fi nevoie pentru misiune. Dumnezeu îl va trimite într-un mod dumnezeiesc. Dumnezeu nu cere de Ia monahi să iasă în lume ca să-i țină pe oameni de braț ca ei să poată merge, ci le cere să le dea acelora lumină prin trăirea lor, ca să-i călăuzească astfel spre viața veșnică. Adică monahul nu are ascultarea să ajute lumea prin a se afla în mijlocul ei. El pleacă departe de lume, nu pentru că urăște lumea, ci pentru că o iubește, și trăind departe de ea, o va ajuta cu rugăciunea sa în ceea ce nu se poate face omenește, ci numai prin intervenție dumnezeiască. De aceea monahul trebuie să se afle în neîncetată comuniune cu Dumnezeu, să primească semnale și să arate oamenilor drumul spre Dumnezeu.

N-am putut înțelege multă vreme felul în care romano-catolicii justifică unele lucruri. Mi s-a dezlegat nedumerirea cu puțin timp mai înainte, când au trecut pe la Colibă doi romano-catolici arhitecți din Roma. Aveau neștiință, dar bună intenție. „Ce fac monahii de stau aici?”, mă întreabă. “De ce nu se duc în lume să

facă lucrare socială?". „Farurile nu trebuie să fie totdeauna sus pe stâncă?", le răspund. "Ce, trebuie să meargă în orașe să se adauge la numărul felinarelor de acolo? Alta misiune au farurile și alta felinarele". Monahul nu este felinar, ca să fie așezat la un capăt de drum și să-i lumineze pe călători ca să nu se împiedice. Ci este far îndepărtat, așezat sus pe stânci, care cu strălucirile lui luminează mările și oceanele, pentru a îndruma corăbiile să ajungă la destinația lor, la Dumnezeu.

Predica tăcută a monahului

Voi face rugăciune ca voi, cele trei surori, să nu mai creșteți, ci să rămâneți așa, cu aceste broboade albastre, la aceeași înălțime și la aceeași vârstă. Știți cum sunt ajutați oamenii fără zgomot atunci când vă văd? Pentru că astăzi în lume nu găsesc ușor o copilă serioasă. Cele mai multe sunt sălbăticite, cu țigara în mână și fac niște grimase... Și văd aici tinere dăruite, care cântă și se bucură... Și te întreabă: „Ce se întâmplă aici? Ceva se petrece. Oare să spunem că sunt năroade? Nu sunt. Să spunem că le lipsește ceva? Nu Ie lipsește. Se vede că este vorba de ceva mai înalt". Într-adevăr, știți cât de mult ajută aceasta?

Când mirenii merg la o mănăstire și văd monahi corecți, atunci și necredincioși de ar fi, dacă au intenție bună, devin credincioși. Mulți oameni de știință atei, care au venit în vizită în Sfântul Munte, și-au schimbat viața, își fac probleme în sensul cel bun și se folosesc. Acolo văd oameni tineri, veseli, care aveau toate condițiile să trăiască îmbelșugat în lume, dar își lasă bogățiile, funcțiile etc., și trăiesc pustnicește, cu rugăciune și priveghere și spun: „Ce se întâmplă? Dacă într-adevăr există Dumnezeu, dacă există și o altă viață, dacă există iad, eu ce voi face?". Așa încep și își frânează viața lor păcătoasă sau și-o îndreaptă. Cunosc un caz. O fata de douăzeci de ani a făcut o încercare de sinucidere, și-a tăiat venele, dar au reușit s-o salveze. După aceea s-a aflat un monah care a luat-o și a dus-o la o mănăstire de maici. Sărmana era sălbăticită. Dar când a văzut acolo monahiile și-a revenit. „Văd o altă lume aici", a spus. „Oare pot să rămân și eu?".

Aceasta este predica fără zgomot a monahului. Mulți predică, dar puțini insuflă încredere deoarece viața lor nu corespunde cu cuvintele lor. Monahul nu ține predici cu voce tare, ca să-l audă

ceilalți, ci predică în tăcere pe Hristos cu viața lui și ajută cu rugăciunea lui. EI trăiește Evanghelia, iar harul lui Dumnezeu îl trădează. Astfel se predică Evanghelia în modul cel mai eficace, lucru de care însetează lumea, mai ales cea de azi. Chiar și atunci când monahul vorbește, el nu spune în mod simplu un gând, ci mărturisește o experiență. Dar și numai un gând de ar spune, și acesta este luminat.

- Părinte, unii spun că tinerii sau tinerele merg la mănăstire uneori din cauza unei decepții, alteori deoarece au o oarecare neputință sau pentru că sunt ușori la minte.

- Oamenii aceștia se vede că au avut unul sau două cazuri de acest fel în mintea lor și nedreptățesc în continuare, ori din răutate, ori din invidie, 90% din monahi. Dar dacă vor examina lucrurile, ei vor vedea că nu este așa. Și atunci vor spune că aici este vorba de ceva mai înalt, că exista Dumnezeu.

De aceea monahul trebuie să fie mereu pildă bună pentru lume – *„așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor”* (Mt. 5, 16). Monahul corect este lumina lumii. Ce spune Sfântul Ioan Scărarul? „Îngerii sunt lumină pentru monahi și monahii sunt lumină pentru mireni” (Sf. Ioan Scărarul, „Scara”, Cuv, 26, c. 23). Când monahul se deosebește de mireni, atunci ajută efectiv. Pentru că ceea ce ajută pe mirenii care se ticăloșesc pentru lucruri deșarte este sfințenia, care, prin simplitatea ei, îi învață să priceapă sensul cel mai adânc al vieții, ca să li se îndepărteze povara patimilor de pe inimă.

Monahul șl renașterea lumii

Monahii sunt armata fidelă a lui Hristos, de aceea nici nu sunt plătiți. Iată, vezi, de ce mulți nu pot uita Sfântul Munte! Oriunde în altă parte ar merge li se vor cere bani etc., în timp ce pentru Sfântul Munte scot numai o hârtie și de aici mai departe pot merge unde vor, fără să plătească. Mănâncă în dar, dorm în dar. Mai află și altceva, și de aceea se folosesc. Când eram la Coliba Sfintei Cruci (Starețul a locuit la Coliba Sfintei Cruci între anii 1969-1978.) a venit cineva care avea niște probleme. Am discutat o oră și jumătate. După aceea a scos să-mi dea 500 de drahme. „Ce-i asta?”, îl întreb. „Pentru o simplă vizită la medic plătim atâta”, îmi răspunde, „Iartă-mă, nu cumva este puțin?”.

După ultimul incendiu, atunci când au venit în Sfântul Munte unii dintre mai marii Pieței Comune ca să vadă de ce anume este nevoie și să ajute, au trecut și pe la Colibă. În contextul discuției ce am avut-o atunci le-am spus: „Noi am venit aici ca să dăm, n-am venit ca să luăm". „Pentru prima data am auzit aceasta", mi-au spus aceia și au consemnat îndată cele spuse de mine"„. Noi ne-am făcut monahi ca să luăm lucruri materiale? Nu, ci noi ne-am făcut monahi ca să dăm cele duhovnicești fără ca să luăm cele materiale. Să fim eliberați de grijile vieții, ca să ne îngrijim de cele duhovnicești. Am ieșit din lume pentru dragostea lui Hristos, ca să ne eliberăm de patimi și să eliberăm și pe alții.

Scopul nostru este ca să-i ajutăm pe oameni cu rugăciunea și cu pilda noastră, așa fel ca ei să renască duhovnicește. Când cineva pleacă din lume și intră în mănăstire devine Părinte sau Maică, adică Părinte duhovnicesc sau Maică duhovnicească. O fată, atunci când se face monahie, „se mărită"; se face mireasă a Iui Hristos, maică duhovnicească și ajută pentru renașterea duhovnicească a oamenilor. Prin rugăciune ea ajută, de pildă, să se întemeieze familii binecuvântate. Dar în afară de rugăciune sunt cazuri când trebuie să se ofere omului și ajutor omenesc. Orice monahie corectă, în afară de rugăciunea ce-o face pentru lume, ajută mult și cu felul ei de a fi, printr-o înfruntare corectă a situațiilor, prin doua cuvinte ce le va spune acolo la arhondaric unui închinător, ca să prindă sensul cel mai adânc al vieții, sau unei mame pentru ca să o sprijine. Iar a căuta monahia relații etc., acestea sunt lucruri nefolositoare, pentru că proiecțiile lumești vin în contradicție cu legile duhovnicești și atunci ne chinuim. Pe cât puteți, mișcați-vă în ascuns. Fac o comparație care mă doare: unii monahi urmăresc praznice, vizite, prietenii duhovnicești. Eu, când sunt nevoit să merg undeva, fie chiar și pentru o lucrare duhovnicească, simt aceasta ca pe o mucenicie, o văd ca pe o risipă de timp.

- Părinte, atunci când o monahie în vârstă este necoaptă duhovnicește, ce este de vină?

- Nu ia aminte de sine și nu face lucrarea duhovnicească pe care trebuie s-o facă. Răul de acolo începe. să spunem că pe una n-a chemat-o Hristos să devină monahie și a rămas în lume și a devenit mamă. Atunci una ca aceasta n-ar fi avut pretenții de la ceilalți, ci ceilalți ar fi avut pretenții de la ea. Ar fi dat multe și ar fi luat multe

prin jertfa ce ar fi făcut-o. În mănăstiri însă trebuie să devină maică duhovnicească; misiunea ei este mai înaltă și decât cea a unei mame. Dar acum ce se întâmplă? Vine la mănăstire de mică și dacă nu face lucrarea duhovnicească pe care trebuie s-o facă are gândul că este mereu copil. Însă trebuie să înțeleagă că nu mai este copil, ca să nu gândească: „Avem mamă, avem casă, avem lipsa de grijă și nu ne mai interesează nimic”. Trebuie să dea, să ajute la renașterea duhovnicească a surorilor celor mai mici prin comportamentul ei, sau pe mirenii ce vin la mănăstire acolo unde face ascultare la arhondaric, la biserică etc.. Să se jertfească în toate și astfel va lua fără să ceară. Dacă monahia nu se formează în felul acesta, toate sunt pierdute. Rămâne într-o stare nedezvoltată și vrea mereu să ia și de la cele mici și de la cele mari, fără ca ea să dea ceva. Cultivă un duh vătămător și nu se maturizează, pentru că nu se dăruiește pe sine celorlalți.

La unii monahi văd exact starea unui beduin pe care l-am cunoscut la Sinai. Era de 65 de ani și spunea: „Nici eu nu am tată; sunt orfan”. La 65 de ani avea nepoței. Au trecut două și trei generații și să spună: „Nici eu nu am tată”. Adică să ceară dragostea tatălui! Și noi călugării vom rămâne copii dacă nu suntem atenți; acesta este răul. Dacă însă monahia sau monahul s-ar gândi ce ar fi făcut în lume la această vârstă, ar spune: „Acum nu trebuie să cer mângâiere omenească; eu trebuie să mă jertfesc, iar nu să am pretenții”. Cei mai mulți vin de mici la mănăstire, află părinți duhovnicești și pot rămâne într-o stare copilărească, cu pretenții copilărești, în vreme ce de ar fi fost în lume, ar fi devenit părinți. Adică rămân mereu copii nu în sensul cel bun, ci în cel pruncesc, al lipsei de minte. Și iată, pot îmbătrâni, dar dacă nu le lucrează mintea se pot bucura de o caramelă sau de o flanelă. „Starețul mi-a cumpărat o flanelă de lână”, spunea un bătrânel acolo în Sfântul Munte și arăta flanela pe care i-a dat-o starețul lui. Se bucura ca și copilul căruia mama lui i-a cumpărat o hăinuță cu șnururi.

Să ne facem copii cu răutatea, nu la minte (Cf. I Cor. 14, 20). Pentru că, altfel, cum va intra vitejia în viața noastră? Cum va intra bărbăția? Un monah, ca să aibă sporire, trebuie să-și înmoaie asprimea ce o are, adică să-și facă inima puțin mai de mamă. Iar o monahie, ca să aibă sporire, trebuie să dobândească puțină bărbăție.

Zdrobirea duhovnicească schimbă pe ceilalți

- Părinte, când un suflet vine în mănăstire și încă are cugetarea lumească, un aer lumesc, cum se va lepăda de ea?

- Atunci când intră în mănăstire trebuie să uite lumea, dar să nu uite că se află în mănăstire. Ei bine, acasă se poate să nu fi fost ajutată, să nu fi primit o educație corectă; acum însă trebuie atenție la ce educație va primi aici. Educație monahală. Mănăstirea este un loc sfințit. Lumea este altceva. Când cineva se gândește că se mișcă într-un loc sfințit, zdrobirea inimii va veni de la sine. Dar când uită de sine și crede că este încă în lume, cum să vină zdrobirea? Monahia să se miște în mod firesc, cu simplitate, cu smerenie, nicidecum să vrea să facă pe nefericita. Acesta este un lucru grețos, respingător.

Văd pe unele surori începătoare că merg cu un mers arcuit. Merg ca miresele lumești, nu ca miresele lui Hristos. În timp ce la altele care merg cu o strângere văd ceva sfințit. Cât diferă un mers de altul! Imediat înțelege oricine ce este monahismul. Dacă luați aminte la spice, veți vedea că cel care stă în sus, drept, nu are nimic în el. În timp ce spicul încărcat se încovoaie spre pământ.

Un monah cu evlavie îi schimbă pe cei care îl văd. Iată, astăzi a venit un ieromonah pe care îl știu de multă vreme. Cu toate că este urât, adică nu are frumusețe exterioară, întotdeauna când se împărtășea îl vedeam că strălucea. Dar și atunci când nu se împărtășea, vedeam o strălucire duhovnicească pe fața lui. Precum asfaltul, deși este smoală, dar când îl privește cineva vara de departe, de multe ori are o strălucire, așa și aici vezi o strălucire Ia unul care este urât. (Firește, exemplul nu este atât de potrivit, dar ce altă pildă poate aduce cineva în acest sens?). Adică acea stare duhovnicească ce-o are îi dă și la exterior o strălucire. Aceasta este frumusețea cea duhovnicească, harul, harul dumnezeiesc. Iar Ia alții, sfințiți, care au frumusețe exterioară, dar au cugetare lumească și se mișcă plini de un aer lumesc, cât de respingător este lucrul acesta! Vezi un om cu desăvârșire lumesc. Adică, în afară de preoție, nu vezi nimic altceva duhovnicesc. Omul se oglindește în față. Este ceea ce a spus Hristos: *„Luminătorul trupului este ochiul. Dacă ochiul tău va fi curat, tot trupul tău va fi luminat”* (Mt. 6, 22.). Dacă cineva are simplitate, smerenie, acolo există o luminare

dumnezeiască și strălucește. Iată, aceasta trebuie să realizeze monahul.

- Părinte, Sfântul Nil Calabrinul spune că din clipa când cineva se face monah, va deveni sau înger sau diavol. Adică nu exista ceva intermediar?

- Vrea să spună că monahul trebuie să facă lucrare corectă. De aceea atunci când un schimonah cade într-un păcat de moarte, Dumnezeu îngăduie să cadă toiag, ca să și-l ispășească. Uneori credem că vom câștiga harul cu lucruri exterioare, cu meșteșug, într-un mod magic. Dar în felul acesta nu se odihnește nici Dumnezeu, nici omul însuși nu se odihnește lăuntric și nici pe alții nu-i odihnește. Unii monahi își fac schime largi și lungi până jos, cu cruci roșii, cu trandafiri, cu ramuri roșii, cu o grămadă de litere... Își desfac și rasele, ca să fie văzute, ca fariseii care își lărgeau filacteriile" (Mt. 23, 5), pentru a arăta că se roagă mult. Iată, mai demult numai când mergea monahul i se vedea puțin schima de sub rasă. Mulți își puneau o schimă mică pe dinlăuntru, ca să nu se vadă deloc. Astăzi însă vezi lucruri găunoase! Oare în felul acesta vor lua har de la schimă? Procedând astfel disprețuiesc schima, iar harul se depărtează de la ei. Scopul este ca monahul să devină schimonah pe dinlăuntru. Iar unul ca acesta își ascunde schima. Un lucru exterior nu face schimbarea lăuntrică. Astfel unul ca acesta rămâne om exterior și în cele din urmă Hristos ne va spune: *„Nu vă știu pe voi"* (Mt. 25. 12).

Scopul mănăstirilor este duhovnicesc

Monahul se îngrijește de mântuirea sa și de mântuirea tuturor celor vii și morți. Pentru monah, dragostea adevărată, cea dumnezeiască se află înlăuntrul durerii pentru mântuirea sufletului său și al durerii pentru mântuirea întregii lumi. Sufletul afierosit al monahului contribuie nu numai la mântuirea casnicilor lui, ci chiar și la aceea a consătenilor lui. De aceea în Asia Mică exista o tradiție bună, ca în fiecare neam să fie cel puțin un monah, ca să se roage pentru toți. La Farasa, când cineva se făcea monah, prăznuia tot satul. „Va ajuta tot satul", spuneau ei.

Monahul desigur că nu va spune niciodată: „Să mântuiesc lumea", ci se roagă pentru mântuirea întregii lumi, precum și

pentru a sa. Iar când Bunul Dumnezeu va auzi rugăciunea lui și va ajuta lumea, monahul iarăși nu va spune: „Eu am mântuit lumea”, ci „Dumnezeu a mântuit lumea”. Monahul trebuie să ajungă la o astfel de măsură încât să spună: „Dumnezeul meu, nu Te uita la mine, nu mă milui pe mine, ci lumea Ta”, nu pentru că el n-ar avea nevoie de mila Iui Dumnezeu, ci pentru că are multă dragoste pentru lume.

- Părinte, până la ce punct trebuie ca monahul să se lase pe sine, ca să ajute lumea?

- Până acolo unde vede că oamenii se folosesc. Dacă mă las pe mine cu desăvârșire în mâna mirenilor, voi deveni și eu mirean. Când un monah, chipurile ca să ajute lumea, face lucruri ce nu se potrivesc monahismului, atunci mirenii nu se folosesc. Un călugăr poate, de pildă, să o facă pe taximetristul în mod desăvârșit. Nu va lua bani, va spune și lucruri duhovnicești la lume, dar acesta nu este lucru călugăresc. Afli uneori monahi care au duh lumesc și mireni care au duh monahicesc. De aceea Hristos va spune în cealaltă viață: „Scoate tu schima și dă-i-o celuilalt..”. Mireanul se sfințește atunci când dorește viața monahală; în timp ce monahul se osândește atunci când o dorește pe cea lumească.

- Oare va înțelege aceasta cel ce nu are o așezare duhovnicească bună?

- Chiar dacă nu înțelege, dacă ceva e greșit, nu va avea pace deplină și odihnă înlăuntrul lui. În orice nu se potrivește cu monahismul, sufletul lui nu va afla odihnă. Iar din clipa în care sufletul lui nu simte odihnă, trebuie să caute ce anume este de vină.

Un cunoscut de al meu s-a dus la o mănăstire și după aceea mi-a spus: „Acolo este fabrică; stareța este bună de mers la Monastiraki (Suburbie a Atenei) să vândă nasturi; pentru treaba asta este perfectă”. Adică mănăstirea este fabrică; după aceea se face unitate, după aceea super-market, apoi Makro (Cel mai mare super-market din Salonic). Sărmanii mireni vor de la noi monahii ceva mai înalt, iar pentru ca să reușim aceasta trebuie să evităm orice mângâiere omenească.

Scopul mănăstirilor este duhovnicesc și nu trebuie să existe în ele

elementul omenesc, ci cel ceresc, pentru ca sufletele să fie inundate de dulceți paradisiace. În cele lumești nu ne putem lua la întrecere cu mirenii, deoarece în acest domeniu mirenii au mai multe mijloace. O mănăstire, atunci când trăiește duhovnicește, știți cât de mult pune lumea pe gânduri? Dacă există evlavie, frică de Dumnezeu, și nu există nici logică lumească și nici duh negustoresc, aceasta este ceea ce îi mișcă pe mireni. Dar din păcate duhul negustoresc intră încet-încet în măduva monahismului. A venit un călugăr la Colibă și împletea metanii. „Sfinția Ta”,îmi spune, „metaniile le dai de binecuvântare. Eu aceasta de 33 de boabe o pot vinde și cu 500 de drahme. Și n-o fac așa ca Sfinția Ta. Eu, de îndată ce termin boabele, o tai și o cos puțin, ca să nu pierd lână. Iar bucata ce rămâne o folosesc la cruce, cos capetele, nu pun nici bilă și câștig mai mult”. „Bre, nu ți-e rușine?”, îi spun. „Nu înțelegi că ai în tine duh negustoresc? Sunt călugăr din 1950 și pentru prima oară aud astfel de vorbe!”.

- Părinte, puțini oameni sunt maturizați duhovnicește, care pot ajuta lumea.

- Da, din păcate, există puțini! Ce să facă și lumea după aceea? Știi cât mă rog ca Dumnezeu să ridice oameni corecți, care să poată ajuta lumea? Pentru sărmanii oameni este de ajuns să-i compătimești puțin și să nu-i exploatezi; nimic altceva nu vor. În lume se află în război continuu și simt nesiguranță. Când se duc la o mănăstire unde se viețuiește corect se folosesc, pentru că simt siguranță și aceasta le dă curaj ca să-și continue lupta lor.

În acești ani grei oamenii nu au atâta nevoie de hrana materială, pe cât de cea duhovnicească. Adică lumea nu are nevoie atât de pâine - deși nici aceasta, din păcate, peste puțin nu va mai exista posibilitatea ca să i se ofere - cât de ajutor duhovnicesc. Să căutăm să ajutăm cu rugăciunea toată lumea. să ajutam o familie, de pildă, să nu se destrame, o mamă să-și crească în chip corect pe sărmanii ei copii. să sprijinim puțin pe cei ce au evlavie.

Așezarea duhovnicească bună este fortăreață duhovnicească

Acum este vremea ca sufletele să se pregătească, pentru că, de se va întâmpla ceva, nu știu ce va fi. Fie ca Dumnezeu să nu

îngăduie să vină zile grele, dar dacă vor veni, cu un cutremur mic, cu o zguduitură, vor cădea la pământ frății întregi, mănăstiri întregi, pentru că fiecare se va duce să se mântuiască pe sine încotro va putea.

Este trebuință de multă luare aminte, ca să nu ne părăsească Dumnezeu. Sufletele să aibă ceva duhovnicesc în ele. Aceasta vă dă cinste. Se va face o mare zguduitură. Atâtea vă spun, cu atâta asprime am vorbit! Mie dacă mi s-ar fi spus ceva, mi-aș fi făcut probleme, m-aș fi gândit de ce mi-au spus-o, ce au vrut să spună. N-aș fi dormit o noapte întreagă, ca să nu spun nopți în șir. Dacă n-aș vedea anii grei ce vin, nu m-aș neliniști atâta. Dar ceea ce văd este că mai târziu vă va fi foarte greu. Acum nu mă înțelegeți, dar atunci mă veți înțelege.

- Părinte, dacă cineva s-ar afla singur în acei ani grei, oare ce va face?

- Să începi de acum să faci mai întâi ascultare, ca să dobândești discernământ și atunci vom vedea. De aceea am spus ca mai întâi să ne tăiem cusururile. Dacă cineva are cusururi, n-o va scoate la capăt. Dacă

367 acum murmură pentru toate și crede că el este un copil ales și toți ceilalți sunt de nimic, atunci... Căutați să vă îndreptați ca să vă învredniciți de primirea ajutorului dumnezeiesc. să vă încredeți și mai mult în Dumnezeu. Vom avea ani grei. Fructele sunt încă... crude; nu s-au copt. Atunci când veți fi coapte duhovnicește știți ce veți fi? Fortăreață. Nu numai pentru aici, ci veți putea ajuta și mai departe. Pentru că, altfel, veți avea și voi nevoie de ajutor și protecție omenească. Și știți ce rău este ca o mănăstire cu o grămadă de surori să aibă nevoie de mireni?

Astăzi monahul trebuie să trăiască duhovnicește ca să fie gata să depășească o greutate. Să se pregătească în așa fel ca să nu-l mâhnească lipsa, pentru că după aceea poate ajunge la lepădare. Va veni vremea când vor seca râurile și toți vor înseta și vor suferi. Pentru noi, monahii, aceasta nu este atât de înfricoșător. Căci de însetăm, trebuie să răbdăm, pentru că noi am început pentru suferință. „Ceea ce n-am făcut de bună voie ca monah”, voi spune atunci, „o fac acum de nevoie, ca să pricep ce înseamnă călugăria.

Îți mulțumesc, Dumnezeul meu”. Dar sărmana lume! Dacă oamenii au ajuns să facă bombe care ucid oamenii fără să distrugă clădirile, ce să mai spun? Când Hristos a spus că *„un suflet valorează cât întreaga lume”* (Cf. Mt. 16. 26), iar aceștia au clădirile la mai mare cinste decât întreaga lume, aceasta este înfricoșător!

- Părinte, simt neliniște, frică pentru ceea ce ne așteaptă.

- Frica aceasta ne ajută să ne alipim de Hristos. nu spun că trebuie să se bucure cineva de cele pe care le așteptăm, ci să se bucure pentru că se va nevoi pentru Hristos. Adică nu vom avea ocupația unui Hitler sau Mussolini, ci vom da examene pentru Hristos. Și nu vom avea mitraliere sau bombe atomice mai performante spre a birui. Acum lupta va fi duhovnicească. Ne vom lupta cu diavolul însuși. Însă diavolul nu are nici o putere dacă nu-i dăm noi stăpânire. De ce să ne temem? Dacă ar fi fost Hitler sau Mussolini, ar fi fost altceva. Să nu existe frică. să ne bucurăm că lupta este duhovnicească.

Dacă veți trăi călugărește, după Sfinții Părinți și veți lua aminte, veți fi învrednicite de intervenția dumnezeiască la orice ofensivă a vrăjmașului. Dacă există oameni de rugăciune, smeriți, care să aibă durere și dragoste, aceștia sunt stâlpi duhovnicești, sunt „baze” duhovnicești. Două-trei suflete să existe într-o mănăstire care să gândească la durerea celorlalți și să se roage - acestea sunt o fortăreață duhovnicească. Ele Ie întăresc pe toate celelalte.

Rugăciune, viață corectă, exemplu

- Părinte, care este poziția corectă pe care trebuie să o aibă monahul în situația grea de astăzi?

- De la început rugăciunea, viața corectă și exemplul; să vorbească și când trebuie, și unde trebuie.

- Adică monahul trebuie să vorbească atunci când i se dă prilejul?

- Firește! Dacă monahul nu vorbește, cine să vorbească? Monahul nu are de ce să se teama. Ceilalți se tem ca nu cumva să-i scoată din funcțiile lor. Dacă noi, cei afierositi Iui Dumnezeu, nu tragem spre înainte, cine va trage?

Gândul îmi spune că Dumnezeu nu va lăsa; nu va lăsa! Se va termina cu situația aceasta. Acum este ca și cum ar exista o plasă mare care are peștii închiși în ea, dar este putredă. Se mișcă și într-o parte și în alta și în cele din urmă se va rupe. Și nu se va rupe fiindcă peștii sunt mari, ci pentru că plasa a putrezit.

- Părinte, peștii sunt creștinii?

- Da, creștinii, și ceilalți sunt țiparii, șerpii. Dar și noi vom da răspuns lui Dumnezeu pentru această situație. Eu le-o spun deschis; nu mă mai abțin!

- Adică ce trebuie să facem, Părinte?

- Mai întâi să facem treabă în noi înșine. Pentru că fiind monah, am drept scop să distrug propriul meu duh trupesc. Să mă zidesc pe mine însumi ca să mă fac om duhovnicesc, pentru că altfel viața mea ca monah nu are sens. Apoi, să vorbim cu discernământ atunci când trebuie și Dumnezeu va ajuta să aducem roade bune.

- Părinte, unii însă spun: mai bine tăcere și rugăciune.

- Nu poți fi nepăsător atunci când toate ard în jurul tău. Trebuie să stingi focul. Durerea nu te lasă să taci. Desigur, lucrul cel mai de temelie este să se străduiască fiecare să trăiască duhovnicește pe cât poate. Și dacă va trebui să ia poziție într-o problemă serioasă, va lua poziția pe care o va îngădui Dumnezeu.

Să trăiți în chip smerit, simplu, duhovnicește, astfel încât într-o clipă grea să nu fiți nevoite să faceți compromisuri. După aceea să căutați să primiți pentru călugărie tinere care au înclinații pentru monahism, ca să poată deveni călugărițe corecte. Când cineva devine monah bun, știe după aceea până unde trebuie să se ocupe cu un subiect; ce trebuie să facă și ce nu trebuie, cum să acționeze. Dacă nu devine un monah corect, toate vor merge strâmb. ați înțeles? Dacă deveniți monahii corecte, veți acționa cu prudență. Dacă nu veți deveni monahii corecte, atunci când vei trimite pe una undeva, va trebui să-i spui: „Până aici să vorbești despre aceasta, până acolo despre cealaltă”, deoarece altfel se poate să spună neghiobii. Iar asta este o stare nedezvoltată. Cum o vei mai scoate la capăt după aceea?

De aceea, cele ce au înclinații pentru monahism să fie formate în așa fel ca să devină monahii corecte și să știe până unde trebuie să vorbească ceva, ce trebuie să vorbească; să știe ce trebuie să facă într-o clipă grea. Și să se miște în cadrul ascultării, pentru a se uni duhul ei cu duhul stareței. La o nevoie, un semn să le facă starețа și ele să înțeleagă, ca să lucreze în aceeași frecventă. Altfel nu se face nimic. Dacă nu învățați să vă mișcați astfel, poate intra și altcineva în aceeași frecventă și să spună alte lucruri, iar voi să nu înțelegeți și astfel să se facă un mare rău.

Monahismul este în pericol

Astăzi lumea arde și monahismul slăbește, dă înapoi, își pierde valoarea sa. Dacă pleacă duhovnicescul din monahism, nu rămâne nimic după aceea. În Sfântul Munte un oarecare închinător a spus unui călugăr: „Bine, dar aici nu există duh ascetic?". „Acum este o epocă nouă", i-a răspuns acela; "s-au dus lucrurile acelea". Cred că a întrebat pe vreun smintit. Poate mai există vreo cinci-șase smintiți, dar dacă spun astfel de neghiobii, sunt buni de închiși în Turn" (Închisoare vestită în Grecia sub formă de turn). Nu au dreptul să spună astfel de cuvinte prin care ocărăsc monahismul din vremea noastră și smintesc lumea. Pentru că mai sunt unii care caută pretexte.

Veți vedea că încet-încet, la unele mănăstiri se vor scoate citirile patristice ca să nu-i mustre conștiința. Vor citi cărți cu caracter social, deoarece, chipurile, acestea ajută în epoca noastră. Într-acolo mergem și vin sărmanii mireni la mănăstiri, ca să se folosească... Precum cel evlavios este disprețuit în lume, așa și monahul cel bun peste puțin va fi disprețuit. Pentru că, - vai nouă! - de nu vom lua aminte la duhul lumesc, peste puțin timp, de va merge un oarecare tânăr la mănăstire și va voi să trăiască corect călugărește, ceilalți îi vor spune: „Ce treabă ai tu aici?". Oamenii, când vad monahi care nu diferă de mireni, deznădăjduiesc de monahism. Mulți vin și îmi spun cât se smintesc de unele mănăstiri, iar eu cum să le mai îndrept acum gândurile lor?

Duhul lumesc a intrat mult în monahism și răul nu se oprește. Monahii trebuie să se comporte ca monahii și nu ca mirenii. Am pierdut simplitatea pe care o aveau generațiile vechi. Acum monahii tineri se mișcă purtați de o logică omenească și cu o politețe

lumească; caută numai cum să nu-și piardă reputația lor etc. Cu câțiva ani mai înainte în viețile de obște vedeai o stare lausiacă[33].

Unii mergeau la mănăstiri mânați de râvnă dumnezeiască, alții de pocăință. Și existau diferite cazuri. Unuia îi murea femeia și acela se ducea la mănăstire. Altul trăia mulți ani o viață lumească și apoi se pocăia și mergea la mănăstire. Aflai și demonizați în mănăstiri, care scăpau acolo și se vindecau cu rugăciunile Părinților. După care rămâneau în mănăstire și se făceau monahi. Dacă după aceea făceau vreo neorânduială, se îndrăceau iarăși. Și astfel existau și demonizați în mănăstiri. Aflai și înșelați, și nebuni pentru Hristos, și monahi cu haris-ma străvederii și cu darul tămăduirilor. O mare varietate. Astăzi nu mai găsești nici cu harisma străvederii, nici cu darul vindecărilor, nici demonizați, nici nebuni pentru Hristos. Noi avem cealaltă salată, salata lumii. Am devenit numai creier și de aceea ne-am prostit. A intrat multă logică lumească și această logică multă le-a distrus pe toate. Și răul este că nu ne dăm seama de aceasta.

Astăzi unele mânăstiri s-au umplut de multe înlesniri și își fac viața lor grea. Caută lucruri pe care nu trebuie să le caute și le lasă pe cele duhovnicești cu care ar trebui să se ocupe. Dacă tinerii care vin Ia mânăstiri intră dintr-o neliniște lumească, într-un duh de serviciu, nu se vor odihni. După aceea vor voi să facă turism duhovnicesc, excursii pentru a se odihni. „Vreau să am zilele mele libere", vor începe să-ți spună, în timp ce monahul trebuie să se desprindă cu durere de chilia lui.

Sunt revoltat de cele pe care le aud zilnic și de aceea răbufnesc. mă doare, pentru că mai demult monahii nu aveau nici cărți duhovnicești, nu aveau sărmanii habar nici de monahism și cu toate acestea au sporit. Doar 30% dintre ei erau născuți pentru a fi monahi, ceilalți care mergeau la mănăstire nu erau cultivați, ci oameni simpli veniți din toate părțile și cu toate acestea sporeau. Mergea unul la mănăstire și nu știa nimic din cele duhovnicești. Se putea să stea și o lună sau două luni, iar egumenul să nu știe nici măcar cine este acela. După aceea, când spunea că vrea să se facă monah, se ducea la duhovnic, se mărturisea și rămânea în mănăstire. Și nu știa nimeni ce fel de om a fost, din ce parte era etc.

Iar acela, cu toate problemele ce le avea, înainta și sporea. Unii nici carte nu știau. Ascultau cuvântul de folos de la trapeză, Sinaxarul în biserică și nimic altceva. În trapeză uneori nici nu înțelegeau ce se citește. Mici slujba n-o înțelegeau, ci doar rosteau rugăciunea lui Iisus în timpul slujbei, dar aveau gânduri bune. Și totuși aceia ajungeau la măsuri mari, la o stare duhovnicească înaltă, în timp ce acum cu catehizări, cu cărți duhovnicești, cu atâtea condiții, să se piardă astfel de material!... Adică cei necultivați să aibă o astfel de cultivare duhovnicească, iar cei cultivați să nu aibă nimic?! Să fie un ogor cultivat într-un fel, și să nu scoată nici sământa ce se seamănă! Nu este dureros lucrul acesta? Voi cum îl vedeți?

În orice caz, dacă nu luăm aminte, monahismul nu va sta în picioare; va sări în aer. Desigur, viitorul aparține lui Hristos și este în mâinile Bunei Stăpâne, Prea Sfintei Fecioare, care va lua mătura și va mătura și va gospodări iarăși mănăstirile ei. Trebuie să înțelegem că toate se vor pierde și ne vom înfățișa înaintea lui Dumnezeu datori, dacă nu vom trăi corect călugărește. Am pornit să ne facem călugări pentru mântuirea sufletului nostru și ca să ajutăm societatea cu rugăciunea. De aceea nu uitați ce ați făgăduit Iui Hristos, precum nu uitați și ce trag în lume oamenii care n-au avut acest privilegiu de a fi chemați în Ceata Îngerească.

Să lăsăm moștenire

- Părinte, mulți își sprijină nădejdile lor în mănăstiri. Simt că mă apasă foarte greu această responsabilitate.

- Da, singurul lucru ce rămâne acum - precum spun mulți - este să iasă niște sfinți ca Sfântul Cozma Etolianul, care, ducându-se în diferite părți, să propovăduiască spre a lumina lumea. Mănăstirile sunt centre duhovnicești. Dacă n-ar fi fost mănăstirile să ajute atunci, la Revoluția de la 1821, cum ar fi putut să se facă revoluția? Și în timpul ocupației germane tot mănăstirile au ajutat. De aceea le-au și distrus bandiții. Cele mai multe mănăstiri nu le-au distrus germanii, ci bandiții le-au distrus. Germanii spuneau: „Dacă vom găsi arme de foc în mănăstire, o vom arde”. Bandiții, ca să pară ei buni și să dea impresia că germanii le-au ars, mergeau și lăsau în mănăstiri câteva cartușiere vechi și vreo pușcă stricată. Apoi înștiințau ei înșiși că sus la mănăstire sunt bandiți și germanii mergeau acolo. Aflau într-adevăr muniții de război și dădeau foc Ia

mănăstire. Și în cele din urmă bandiții au ars multe mănăstiri în felul acesta, pentru că se temeau de mănăstiri. „Și ateu să fie regimul”, spuneau aceia, „dar dacă există mănăstirile nu vom putea face nimic. De aceea este mai bine să le ardem”. Și în felul acesta le ardeau.

Astăzi se duc să ia maia de la mănăstiri. Dar dacă și mănăstirile sunt tralala, ce să ia? Nu vor afla aluat. Să căutăm să se păstreze puțin aluat pentru anii cei grei. Acum vin la mănăstire pentru ajutor cei care merg la vrăjitori etc. Mai târziu vom avea oameni obosiți de păcat. Și să-i trimiți să bea sau să păcătuiască, nu se vor duce.

În acești ani grei Dumnezeu cheamă la monahism oameni prin chemări personale. Această generație pornește în condițiile cele mai bune pentru monahism, pornește cu idealuri, iar diavolul netrebnicește tot acest material. Generația următoare nu va mai fi așa. Vor veni la mănăstire și mulți care nu vor fi potriviți pentru monahism. Vor fi într-o astfel de stare, încât vor fi nevoiți să se facă monahi. Vor fi obosiți și răniți de lume. Soții se vor despărți, fie cu binecuvântarea, fie fără binecuvântarea Bisericii și se vor duce la mănăstire. Tineri care s-au săturat de viața lumească vor merge la mănăstire, unii ca să-și mântuiască sufletul lor, alții ca să afle puțină liniște. Unii care ar fi voit să se căsătorească, dar temându-se cu ce om se vor încurca, vor deveni monahi. Adică în următorii ani poate vor veni și bolnavi psihici sau alții care vor șovăi să-și întemeieze familie. „Ce voi afla? Ce voi face?”, se vor gândi. „Mai bine să mă duc să mă fac monah”. Adică unii vor lua monahismul drept loc de huzur - ce pricopseală vor face, acesta-i alt subiect. Nu vor veni oameni hotărâți pentru pocăință. Oamenii vor fi într-o astfel de situație în care vor fi nevoiți să se facă monahi. Dar intențiile lor nu vor fi curate. Acesta este pericolul. Atunci când unul ca acesta pornește spre monahism, lucrurile stau altfel. Unii ca aceștia vor avea nevoie de mult ajutor, pentru că diavolul îi va lupta cu tărie deoarece au gustat deja din bucuriile lumii; în timp ce pe noi nu ne luptă atâta. Pe noi caută doar să ne împiedice de la lucrarea duhovnicească și să ne arunce în trândăvie, netrebnicindu-ne în așa fel încât cei de după noi să nu afle aluat.

Vreau să spun prin toate acestea că noi trebuie să sporim acum, ca să putem ajuta pe acești oameni. să le lăsăm moștenire patristică. Avem bucurii duhovnicești, cerești nu avem. Facem o hirotesie, o

priveghere, cântăm și „Robii Domnului...”, învârtim și policandru și ne bucurăm. Dar acestea nu sunt bucurii cerești; sunt bucurii trupești ale inimii, în sensul cel bun. Bucuria cerească este ceva mai înalt, care nu se poate explica. Când începe cineva să guste puțin din cele cerești, îi tresaltă inima, înnebunește. Trebuie să trăim bucurii cerești, ca să le transmitem și generațiilor următoare.

CAPITOLUL 3 Sensul cel mai adânc al vieții

Să ne pregătim pentru cealaltă viață

Părinte, un tânăr a dispărut după ce a lăsat scris părinților lui că se va sinucide deoarece nu este frumos și că ei sunt vinovați pentru aceasta.

- Oamenii n-au înțeles sensul cel mai adânc al vieții, nu cred în cealaltă viață. Tot chinul de aici pornește. „Sunt nedreptățit”, îți spune; „ceilalți se bucură, eu nu mă bucur”, nu sunt mulțumiți cu ceea ce au, intră și egoismul și se chinuiesc. Dumnezeu iubește întreaga lume. Fiecăruia i-a dat ceea ce îi este de folos, fie înfățișarea exterioară, fie agerimea, fie frumusețea etc., care îl va ajuta să se mântuiască dacă le va pune în valoare. Dar lumea se chinuiește. „De ce eu să fiu așa și celălalt altfel?”. Dar tu ai acestea, celălalt altele. Un român nebun pentru Hristos ce pustnicea în Sfântul Munte a spus unuia care avea astfel de gânduri: „O broască a văzut un bivol și a spus: vreau să fiu și eu bivol. S-a umflat broasca, s-a umflat și în cele din urmă a crăpat. Dumnezeu pe aceasta a făcut-o broască, pe celălalt bivol. A vrut broasca să se facă bivol și a crăpat!”. Fiecare să se bucure de felul în care l-a făcut Creatorul.

Când omul va fi ajutat să creadă în Dumnezeu și în viața viitoare, în cea veșnică - adică prinde sensul cel mai adânc al vieții - și se va pocăi, și-și va schimba viața, va veni îndată mângâierea dumnezeiască prin harul lui Dumnezeu care îl va schimba, alungându-i toate metehnele moștenite. Mulți oameni care s-au pocăit și s-au nevoit smerit și cu mărime de suflet s-au umplut de har, au devenit și sfinți cărora ne închinăm acum cu evlavie și le cerem mijlocirile, deși mai înainte au avut patimi și neputințe moștenite. Cuviosul Moise Etiopianul, de pildă, deși a fost tâlharul cel mai sângeros având o răutate moștenită, îndată ce a crezut în Dumnezeu s-a pocăit, s-a nevoit, a alungat toate patimile, l-a cercetat harul lui Dumnezeu și s-a învrednicit să ia și harisma proorociei. A întrecut în sensibilitate chiar și pe Marele Arsenie{34}, care era din cea mai mare familie de nobili din Roma, cu virtuți moștenite și cu o mare cultură.

- Părinte, care este adică sensul exact al acestei vieți?

- Care este? să ne pregătim pentru patria noastră, pentru cer, pentru rai. Totul este ca omul să prindă acest sens adânc al vieții, care este mântuirea sufletului. Când omul crede în Dumnezeu și în viața viitoare, atunci înțelege că cea de aici este deșartă și își pregătește pașaportul pentru cealaltă. Uităm că toți vom pleca. Nu vom prinde rădăcini aici. Viața aceasta nu este pentru ca să petrecem bine. Este ca să dăm examene, pentru a trece în cealaltă viață. De aceea scopul nostru trebuie să fie pregătirea noastră în așa fel încât să plecăm cu conștiința împăcată și să zburăm lângă Dumnezeu, atunci când El ne va chema. Când Hristos a binecuvântat cele cinci pâini și a săturat atâtea mii de oameni, lumea a spus un singur lucru: „Este exact ce trebuie pentru a fi împărat!”. Au mâncat cele cinci pâini și cei doi pești și s-au entuziasmat. Dar Hristos le-a spus să nu se îngrijească de această hrană, pentru că nu vom rămâne aici (Cf. In. 6, 5 ș.u). În viața aceasta fiecare este încercat spre a se vedea dacă va corespunde la cele pe care le cere Dumnezeu.

- Părinte, ce trebuie să aibă cineva totdeauna în mintea sa, ca să facă voia lui Dumnezeu?

- Să-și aibă mintea sa la Dumnezeu. să se gândească pentru ce am venit în viața aceasta. Aici n-am venit să le facem pe toate și să ne aranjăm bine. Am venit ca să ne pregătim pentru cealaltă viață. Așadar mintea noastră trebuie să fie permanent acolo și la orice ne ajută să mergem acolo. Prin înfruntarea cu bărbăție a situațiilor, prin nevoința smerită și cu mărime de suflet, omul înțelege sensul vieții duhovnicești. Viața duhovniceasca este bucurie, este petrecere duhovniceasca. Știți ce înseamnă petrecere!. Să prindeți sensul cel adânc al monahismului, noblețea duhovnicească, sensibilitatea patristică. Sensul cel adânc al vieții - nu al monahismului, ci al vieții - toți oamenii sunt obligați să îl prindă. Dacă ar fi făcut aceasta, nimeni nu ar fi avut deloc parte de lucruri josnice, de nemulțumiri etc. Fiindcă există răsplata dumnezeiască să căutăm cum să scoatem vreo dobândă pentru acolo, iar nu cum să ne asigurăm aici demnitatea noastră și cum să câștigăm cinstiri omenești.

Când omul se aranjează pe sine însuși în viața cea adevărată, se

bucură de toate. Se bucură că trăiește, se bucură ca va muri. Nu pentru că s-a îngreuiat de viața sa, ci se bucură că va muri și va merge lângă Hristos.

- Părinte, se bucură pentru că nu se împotrivește la ceea ce îngăduie Dumnezeu?

- Se bucură pentru că vede că viața aceasta este vremelnică, în timp ce cealaltă este veșnică. Nu s-a plictisit de viață, dar se gândește: „Ce vom face? Oare nu vom pleca?” - și se pregătește pentru acolo, pentru că înțelege că aceasta este destinația noastră, sensul vieții.

Iată, asistentele sociale au bunătate, aleargă sărmanele, se ostenesc pentru alții. Studiază psihologia, dar în felul în care merg să ajute în unele cazuri nu pot face nimic. Merge una, de pildă, să mângâie pe unul care are numai un picior și acela-i spune: „Tu îmi spui «Bună ziua» cu două picioare, iar eu am unul”. Ce să-i răspundă? Cum să-l ajute cu psihologia? Dacă acest om nu va fi ajutat să prindă sensul adânc al vieții, nu va putea fi ajutat cu nimic. să înțeleagă că pentru această invaliditate ce-a îngăduit-o Dumnezeu, în viața cealaltă va lua plată cerească, care îi va fi depusă acolo și se va bucura. Chiar dacă ceilalți ar merge și cu patru picioare, el va spune: „Îți mulțumesc. Dumnezeul meu, că merg într-un picior”. Dar cele ce nu cunosc cum să procedeze duhovnicește se duc să mângâie pe bolnavi și nu au ce să le spună. Asistenta socială se duce, de pildă, să mângâie o femeie de 35 de ani cu cancer, care are și trei copilași. Ce să-i spună? Dacă această mamă nu va fi ajutată să înțeleagă sensul adânc al vieții, deznădăjduiește, deoarece se gândește ce se va întâmpla cu copiii. Aceeași deznădejde ce-o are mama, o are și asistenta socială, dacă n-a înțeles ceva mai înalt, sensul duhovnicesc profund. Dacă nu există mai întâi o întocmire mai profundă în sinea ei, nu poate ajuta corect, astfel încât să vină mângâierea duhovnicească Ia celălalt. Astfel sărmanele se obosesc și trupește, dar se și mâhnesc, pentru că nu pot ajuta eficace. Adică se obosesc îndoit.

Să simțim binele ca pe o necesitate

Omul trebuie să simtă nevoia de a face binele, pentru că altfel se va chinui. Și nu se poate spune că unii nu pot înțelege binele ca pe

o necesitate. Eu nu îndreptățesc lucrul acesta. Chiar și un copil mic de cinci ani poate simți binele ca pe o necesitate. Să spunem că un copilaș are temperatură. Părinții aduc medicul și acela le spune: „Țineți bine copilul” și, tac-tac, îi face o injecție. După aceea copilul, când vede medicul, începe să plângă și fuge. Dar dacă de la început îi spun: „Ascultă, ești bolnav, ai temperatură și nu vei putea nici să mergi la școală, nici să te joci cum se joacă ceilalți copii; însă daca îl vei lăsa pe medic să te înțepe puțin, va scădea temperatura și vei putea după aceea să mergi să te joci”, copilașul îndată își va închide ochișorii și singur își va întinde mânuța. Vreau să spun că dacă un copilaș poate simți binele ca pe o necesitate, cu cât mai mult cel mare.

Din clipa în care omul a înțeles ceea ce este corect, s-a terminat. Să presupunem că vă spun: „Vă voi arunca jos pe fereastră”. Cred că înțelegeți ce înseamnă aceasta. Căci și unul lipsit de minte înțelege că, de va cădea de sus de pe fereastra, își va rupe picioarele, își dă seama care este prăpastia și care locul neted; care este binele și care este răul. Unul mare care a citit pe Sfinții Părinți, Evanghelia, știe care este lucrul cel corect. De aici încolo butonul trebuie întors. Dar de multe ori spui unor suflete: De ce faci aceasta? nu înțelegi că nu e bine?”, și încep: „Da, dar din păcate așa sunt eu pentru ca așa am fost de la început”. „Lasă ce ai fost la început. Acum, când îți spun, ce faci ca să te îndrepți?”. Altceva e când nu-i ajută mintea. Însă numai copilul cel mic va apuca un cărbune în loc de caramelă, pentru ca nu-l ajută mintea.

- Părinte, cum oare mama Sfinției Voastre, care a fost atât de sensibilă și v-a iubit, v-a dat o educație aspră încă din primii ani ai copilăriei?

- Omul poate fi ajutat de mic ca să prindă sensul adânc al vieții și să se bucure cum trebuie. Când eram mic îi întreceam pe copii la alergat. Dar aceia nu mă lăsau să alerg, ci mă alungau, îmi spuneau: „Veneticule”. Mă duceam la mama plângând. „Ce ai de plângi?”, mă întreba ea. „Copiii nu mă lasă să alerg”, îi spuneam. „Vrei să alergi? Iată curtea, aleargă. De ce vrei să alergi acolo? Ca să te vadă ceilalți și să-ți spună „bravo”? Aceasta este mândrie”. Altă dată am vrut să mă joc cu mingea, dar copiii nu m-au lăsat. M-am dus iarăși la mama plângând. „Ce s-a întâmplat? De ce plângi iarăși?”, m-a întrebat. „Copiii nu mă lasă să mă joc cu mingea!”, i-am răspuns.

„Curte mare avem, minge ai, joacă-te aici. Ce, vrei să te vadă ceilalți, ca să te laude? Aceasta este mândrie”. Atunci m-am gândit: „Mama are dreptate”, în felul acesta, încet-încet n-am mai vrut nici să alerg, nici să mă joc cu mingea înaintea lumii, pentru că am înțeles că lucrul acesta are în el mândrie și spuneam: „Într-adevăr, ce lucruri deșarte! Are dreptate”. După aceea nu mă deranja așa de mult atunci când îi vedeam pe ceilalți copii că aleargă, că bat mingea și se fălesc, ci râdeam și-mi spuneam: „Ce fac aceștia?”, și eram un copilandru; mergeam în clasa a treia primară. După aceea am trăit o viață firească. De aceea de m-ar întreba și acum: „Ce preferi, să urci pe Aton desculț în luna august prin frunzele de arbuști (Frunzele de acolo sunt mici și au țepi) sau să mergi la o ceremonie unde te vor îmbrăca și cu o mantie etc.?”, voi răspunde că prefer să merg desculț pe Aton. Nu din smerenie, ci pentru că aceasta mă odihnește.

Oamenii care au mândrie nu au fost ajutați acasă de mici. Cugetul lumesc îl chinuie pe om. Și dacă nu se ia aminte la aceasta și părinții nu-i ajută pe copii atunci când sunt mici, după aceea lucrul acesta devine o stare sufletească permanentă. Altceva este să lauzi puțin un copil ca să nu se descurajeze și altceva să-i umfli egoismul. De pildă, a spus o poezie, dar n-a spus-o bine și de aceea se descurajează. Atunci mama lui îi va spune: „Ei, ai spus-o bine!”. Dar dacă copilul va spune bine poezia și mama va începe înaintea celorlalți să spună: „Bravo, tu ai spus-o mai bine decât toți copiii! Copilul meu este cel mai bun!”, aceasta este rău. Astfel părinții de multe ori cultivă mândria în copiii lor. Sau, de pildă, copilul face o neorânduială la școală și dascălul îl ceartă. Copilul se duce acasă și spune părinților: „Dascălul m-a certat pe nedrept”. Atunci când tatăl sau mama țin partea copilului și spun înaintea lui: „Îi voi arăta eu! Copilul meu este...”, copilul consideră bun ceea ce a făcut și, în cele din urmă, ajunge să se chinuiască pentru lucruri neînsemnate. Totul este ca copilul să înțeleagă unele lucruri încă de acasă. Dacă omul de mic prinde sensul cel adânc al vieții, după aceea toate merg cum trebuie. Altfel își va afla satisfacție numai în cele pământești, în laudele oamenilor - care în realitate nu odihnesc - și astfel omul va rămâne pământesc.

Să ajutăm lumea să se pocăiască

- Părinte, ce poate ajuta astăzi mai mult lumea?

- Astăzi numai pocăința ar putea-o ajuta, dacă lumea ar învăța să se pocăiască. să citim, pe cât putem, Viețile Sfinților care insistă asupra pocăinței, ca să ne folosim. A cere pocăință de la Dumnezeu înseamnă a cere iluminare. Atunci când cerem pocăință și ne pocăim mai mult, firește, ne vom și smeri mai mult și atunci negreșit va veni și mai mult har dumnezeiesc, iluminare dumnezeiască. Când omul se află în pocăință, păstrează harul lui Dumnezeu. În orice caz lumea are încă bunătate. Vezi, cei mai mulți nici nu se spovedesc, nici nu merg la biserică, sunt stăpâniți de o mare neștiință, dar pe de altă parte vin și îmi cer ajutor. Lucrul acesta spune ceva.

- Părinte, nu cumva încercările se fac pricini ca oamenii să se apropie de Dumnezeu?

- Cei care au intenție bună se folosesc din încercări; cei ce n-au se împotrivesc lui Dumnezeu, hulesc etc. Răul este că nu spun: „Am greșit", ci se chinuiesc. Diavolul are mare stăpânire în lume. I-am dat multe drepturi. Cum a devenit omul de azi! Răul este că se împiedică intervenția dumnezeiască atunci când nu este pocăință. Dacă ar exista pocăință, lucrurile s-ar fi aranjat. Vom trece prin furtuni după furtuni! Dumnezeu să ne ajute. Să cerem pocăință pentru întreaga lume și pentru toți cei care fac rău Bisericii cu sânge rece și nu au dorință să se îndrepte. Dumnezeu să !e dea pocăință și abia după aceea să-i ia.

Să ajutăm pe cât putem lumea să se pocăiască, ca să primim binecuvântările lui Dumnezeu. Pocăință și mărturisire, de acestea este trebuință astăzi. Eu recomand mereu pocăință și mărturisire, ca diavolul să-și piardă drepturile și să se taie influențele exterioare demonice. Oamenii au nevoie de zguduituri ca să înțeleagă și să se pocăiască. De pilda cineva se mărturisește că a făcut desfrânare. Duhovnicul îi dă iertare, îi dă și un canon, dar acela nu merge mai departe. Duhovnicul trebuie să-l ajute să înțeleagă că răul n-a fost numai desfrânarea; că prin acea faptă a lui a făcut crime, a destrămat două familii. Dar unii duhovnici nici nu cercetează mai departe, nici nu le fac oamenilor probleme de conștiință.

- Părinte, există oameni care sunt buni, însă nu merg la biserică adeseori, nu au o viață liturgică regulată.

- Se poate câteodată ca cineva să nu meargă regulat la biserică, dar înlăuntrul lui să existe evlavie, bunătate și astfel Dumnezeu găsește loc și Se sălășluiește în el. Acești oameni de ar fi avut o viața liturgică, ar fi sporit mult în viața duhovnicească. Și iată, există alții care merg la biserică, se mărturisesc, se împărtășesc, le fac pe toate și cu toate acestea Dumnezeu nu află loc să locuiască în ei, pentru că nu există smerenie, bunătate, pocăință adevărată. Nu ajunge numai mărturisirea la duhovnic pentru ca să se întocmească bine cineva; este trebuință și de pocăință. Și orice rugăciune pe care o face cineva trebuie să înceapă cu mărturisire înaintea lui Dumnezeu. Nu să plângă și să spună „sunt așa, așa și așa", și după aceea să facă aceleași lucruri, căci aceasta înseamnă nesimțire. Atunci când există simțire, există și puțină îmbunătățire.

Ați văzut pe israeliți cu câtă simplitate se rugau? *„Scoală-Te, Doamne, pentru ce dormi?"* (Ps. 43, 24). Și după aceea Domnul *„S-a deșteptat ca un puternic, ca un amețit de vin, și a lovit..."* (Cf. Ps. 77. 71-72). Cu ce simplitate și smerenie, dar și cu ce îndrăzneală au spus: „Doamne, ce vom spune neamurilor? Ne-ai izbăvit din Marea Roșie și acum să murim în pustie sau să ne omoare cei de alt neam? Să ne facem de râs?" (Cf. Ieșire 32. 12; Deut. 9. 28; Ps. 78. 10). Să nu spunem și noi: „De ce dormi. Dumnezeule, și nu vezi?", pentru că ne va da o palmă. Aceasta este obrăznicie. Aceia au spus-o cu smerenie și simplitate. M-au învinuit pe Dumnezeu spunând: „De ce ai făcut acestea?", ci au spus: „Nouă ne trebuie rele mult mai mari, dar acum ce vom spune neamurilor?". Și ați văzut că îndată L-au înduplecat pe Dumnezeu. Ați înțeles? A existat recunoaștere a greșelii, pocăință și Dumnezeu a intervenit și „a lovit"... Dacă ne vom afla și noi într-o situație grea și nu o vom înfrunta duhovnicește, atunci mirenii ne vor spune: „Unde este rugăciunea voastră? Spuneți că vă rugați, dar ce faceți?". Ne facem de râs.

Pocăința ajută să dispară răul

Atunci când cerem pocăință de la Dumnezeu pentru lume, să ne punem și pe noi înșine printre aceia care au greșit și să nu spunem: „Ajută lumea care este păcătoasă". Cei trei tineri s-au născut în robie și cu toate acestea n-au spus: „Cu ce suntem noi vinovați?", ci au spus: „Pe dreptate suferim, trebuia și mai multe să suferim". Vorbeau ca și cum ar fi fost și ei printre cei ce au călcat poruncile lui Dumnezeu mai înainte de robia babilonică, ca și cum ar fi fost și

ei părtași la păcat, în timp ce erau nevinovați, căci încă nu se născuseră. Cât mă mișcă rugăciunea ce au făcut-o atunci când se aflau în mijlocul văpăii cuptorului! *„Drept ești. Doamne, în tot ce ai făcut cu noi... că am păcătuit și am făcut fărădelege... și acum nu suntem vrednici să deschidem gura noastră. Nu ne părăsi pe noi până în sfârșit... și nu întoarce mila Ta de la noi, pentru Avraam cel iubit al Tău”*.

Adică „pe dreptate ne pedepsești, Doamne, pentru că am păcătuit, dar numai pentru Avraam pe care îl iubești nu ne părăsi”. S-au pus și pe ei înșiși printre păcătoși și credeau aceasta, de aceea cuptorul s-a răcorit. În timp ce pe închinătorul la idoli care s-a dus să vadă cuptorul, l-au ars flăcările (Daniil 3-11. Rugăciunea lui Azaria și Cântarea celor trei tineri).

Dacă omul nu lucrează astfel, caută mereu să se îndreptățească. „Diavolul m-a pus să păcătuiesc”, sau „Adam e de vină; Eva e de vină, nu eu”. Un teolog mi-a spus odată: „Și cu ce suntem vinovați noi ca acum să ne chinuim din pricina Evei?”. „Omule binecuvântat”, îi spun, „te împiedică aceasta la mântuire?”. Ce-i de vină Adam, sărmanul, sau Eva? Au făcut o greșeală și câte veacuri au fost în iad, în timp ce pentru noi a venit Hristos și ne-a eliberat. „De șaptezeci de ori câte șapte de păcătuiți și vă pocăiți, Eu vă iert” (Mt. 18. 20), a spus Domnul.

Păcătuim de mii de ori și Hristos ne iartă - numai să ne pocăim cu sinceritate - cum să spunem că e de vină Adam și Eva? Și uitați-vă că nu pun numele de Eva. Să punem numele Eva unei călugărite sau cel puțin Zoe (Zoe în greacă înseamnă „viață”.), dacă ne este greu să punem Eva. Ea este mama noastră, mama întregii lumi și nici numele ei nu vrem să-l auzim, nedreptățind-o în felul acesta. Dar blestemul, de fapt, l-a dat Dumnezeu diavolului. „Și șarpele era înțelept” (Fac. 3. 1). Diavolul a intrat în șarpe ca să înșele pe om. Și iată, toți au ce au cu Eva ca și cum ea ne-a prăpădit. În timp ce am fi fost foarte bine în rai, dacă nu s-ar fi făcut călcarea de lege. Dacă și nouă ne-ar spune Hristos: „Fiindcă ați păcătuit o dată, veți merge atâtea veacuri în iad”, ei, atunci să fi spus cineva ceva!... Ce lume nemulțumitoare!

În orice caz, pocăința este mare lucru. N-am înțeles că omul prin pocăință poate schimba hotărârea lui Dumnezeu. Acesta nu-i lucru

mic, ca omul să aibă o astfel de putere. Faci rău? Dumnezeu îți dă o pălmuță. Spui „am greșit”. Se oprește și-ți dă binecuvântări. Adică, atunci când copilul cel neastâmpărat își vine întru sine, se pocăiește și este mustrat de conștiința sa, tatăl lui îl răsfață cu dragoste și îl mângâie. Israeliții, deoarece s-au depărtat de poruncile lui Dumnezeu, au trăit în robie 75 de ani. Și în cele din urmă, atunci când s-au pocăit, apare împăratul Cirus, care s-a arătat mai bun decât fiii lui Israel, ce au spurcat cele sfinte pe care le aveau pentru jertfe. Dumnezeu i-a schimbat mintea și l-a făcut să creadă în Dumnezeul cerului. Astfel acela a lăsat pe israeliți liberi, le-a dat bani, lemne pentru Templu, le-a făcut zidurile Ierusalimului și a arătat o astfel de bunătate și o astfel de evlavie, ce nu le-au arătat într-un anumit fel nici israeliții (Ezdra 1. 1 ș.u). Și toate acestea pentru că poporul s-a pocăit și s-a schimbat (Ezdra 8, 88-92). Cât de mult ajută pocăința ca să facă să dispară răul!

Să citiți toate Cărțile Macabeilor. Sunt foarte puternice. Ce poruncă dăduse împăratul! Ca elefanții să calce pe israeliți. S-au dus ceilalți, au pregătit ceremonia, au adăpat 500 de elefanți cu vin tare și tămâie ca să-i întărâte și așteptau pe împărat să vină ca să înceapă spectacolul. Dar împăratul uitase porunca ce o dăduse. Se duce îngrijitorul de elefanți să înștiințeze pe împărat, pentru că acela încă nu apăruse. „Împărate”, îi spune, „te așteptăm. Toate sunt gata, elefanții, iudeii și cei chemați așteaptă”. „Cine v-a spus să faceți un astfel de lucru?”, le spune. Strigăte, amenințări... Și aceasta nu s-a făcut o dată, ci de trei ori (3 Mac. 5, 1-35). Oare a fost un lucru mic ca împăratul să uite porunca ce-o dăduse el însuși? Și nu numai aceasta, ci în cele din urmă și-a schimbat toată purtarea sa față de iudei. Toată cheia aici este: să se pocăiască lumea.

- Părinte, asociațiile de pace întemeiate de diferite state ajută pentru pacea lumii?

- Depinde. Sunt unii care pornesc cu intenție bună. Dar atunci când se adună vrăjitori, închinători la foc, protestanți, o grămadă - nu le mai dai de capăt - ca să aducă pace în lume, cum să ajute? Dumnezeu să mă ierte, dar acestea sunt zdrențele diavolului. Se face pace cu o asociație păcătoasă? Cum poate veni pacea, atunci când oamenii nu se împrietenesc cu Dumnezeu? Numai atunci când omul se împrietenește cu Dumnezeu, vine pacea lăuntrică și cea

exterioară. Și pentru ca omul să se împrietenească cu Dumnezeu trebuie să-și vină în simțire, să se pocăiască, să trăiască potrivit cu poruncile lui Dumnezeu, și atunci vin harul și pacea lui Dumnezeu înlăuntrul lui. Iar atunci va putea ajuta și pentru pacea din jurul său.

PROLOG
Introducere din cuvintele Stareţului
«Ca să devii casnic al lui Dumnezeu trebuie să fii „angajatul” lui Dumnezeu, nu „aranjatul” tău»

„Blestemat cel ce face lucrurile Domnului cu lenevie”

Să-i odihnim duhovniceşte pe oameni

PARTEA ÎNTÂI RESPONSABILITATEA DRAGOSTEI

CAPITOLUL 1 Generaţia nepăsării
Nepăsarea faţă de Dumnezeu aduce nepăsarea şl faţă de toate celelalte

Astăzi oamenii se învârtesc în jurul lor

Avem responsabilitate

Văd ce ne aşteaptă, şi pentru aceasta mă doare

Neştiinţa nu se justifică

CAPITOLUL 2 Prezenţa creştinului este mărturisire de credinţă
Pilda vorbeşte

Apărarea dreptului

Înfruntarea ocărâtorilor

CAPITOLUL 3 «Toate sunt curate celor curaţi»
Omul duhovnicesc este „foc mistuitor”

Să nu pricinuim noi sminteli

Cât de pricinuitori de sminteli sunt unii

Publicitatea făcută păcatelor

CAPITOLUL 4 Fapte făcute cu prudenţă şi dragoste
Lucrarea în noi înşine

Binele să se facă în chip bun

Comportament cu discernământ

Dragostea este caracteristica sincerității duhovnicești

„Litera legii omoară”

(Cor. 3, 6)

Orice lucru am face, să-l facem pentru Dumnezeu

Să dobândim simțământul duhovnicesc

Iluminarea dumnezeiască este totul

PARTEA A DOUA NEVOINȚĂ ȘI EVLAVIE

CAPITOLUL 1 „Lupta cea bună”
Nevoința pentru sfințirea sufletului

Ce ajută la sporirea duhovnicească

Studiu duhovnicesc

„Adevărații închinători...”

(In. 4. 23)

Mântuirea sufletului nostru

CAPITOLUL 2 Cum lucrează diavolul
Diavolul se străduiește să-l netrebnicească pe nevoitor

Diavolul ne face injecție cu nesimțire

Diavolul face totul pentru ca omul să nu se folosească duhovnicește

Aripa voinței

CAPITOLUL 3 Folosul ce se dobândește dintr-o prietenie duhovnicească
Frățietatea

Înrudirea duhovnicească

Atenție la prieteni

Dragoste de mamă

CAPITOLUL 4 Evlavia mișcă pe Dumnezeu
Ce este evlavia

Evlavia se transmite

Evlavia exterioară

„Nu dați cele sfinte câinilor”

(Mt. 7, 6)

Evlavie întru toate

Ce evlavie aveau mai demult

Evlavia față de icoane

Să-i oferim lui Dumnezeu pe cele mai curate

CAPITOLUL 5 Dăruirea conține oxigen dumnezeiesc
Oamenii uită pe cei ce suferă

Criteriul dragostei

Cei ce dă primește bucurie dumnezeiască

Iubitorul de argint adună ca să le afle alții

Intenția cea bună este totul.

Milostenia ajută mult pe cei răposați

Milostenie „în ascuns”

(Mt. 6, 4)

„Făcând aceasta, vei grămădi cărbuni aprinși pe capul lui”

(Rm. 12. 20)

PARTEA A TREIA NOBLEȚE DUHOVNICEASCĂ

CAPITOLUL 1 Semnele vremurilor

Antihrist

Împăratul pământesc al evreilor

Pecetea - 666

Noile buletine de identitate

Modul viclean de introducere a pecetluirii

Pecetluirea este una cu lepădarea

Tâlcuirile proorocilor

CAPITOLUL 2 Jertfa aduce bucurie

În vremea noastră se rărește jertfa

Odihna mea se naște din odihna celuilalt

Pe cât uităm de noi înșine, pe atât Își aduce aminte Dumnezeu de noi

Cei care mor cu bărbăție nu mor

Cel ce nu se socotește pe sine primește putere dumnezeiască

Toată viața monahului este o jertfă

CAPITOLUL 3 Vitejia se naște din încrederea în Dumnezeu

Vitejia nu are în ea barbarie

Ce vitejie exista mai demult

Frica firească este frână

Cel ce nu se teme de moarte, moartea se teme de el

Curajul este mare lucru

Disciplina

Dumnezeu vede intenția omului și ajută

Primejdiile să le înfruntăm duhovnicește

CAPITOLUL 4 Pentru cel credincios mucenicia este sărbătoare
Trebuie să cadă unii, pentru a fi salvată situația

Cel ce se hotărăște pentru moarte nu se teme de nimic

Lepădarea de credință se ispășea prin mucenicie

Mucenicie și smerenie

Ce fel de vitejie aveau Sfinții

Monah și mucenicie

PARTEA A PATRA DEPENDENȚA DE CER

CAPITOLUL 1 Purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de om
„Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu”

(Mt. 6, 33)

Omul adeseori rânduiește fără Dumnezeu

Binecuvântări ale minunatei purtări de grijă a lui Dumnezeu

Să ne încredințăm Proniei dumnezeiești

Dumnezeu pe toate le pune în valoare spre bine

Binefacerile lui Dumnezeu lasă urme adânci în inimă

Recunoștință față de Dumnezeu atât pentru mult, cât și pentru puțin

CAPITOLUL 2 Credința și încrederea în Dumnezeu
Să credem cu mărinimie în Dumnezeu

„Sporește-ne credința”

(Lc. 17, 5)

Toate trebuie să ne ridice către Dumnezeu

Puterea credinței

Încrederea în Dumnezeu are drept mamă credința

Credință și dragoste

„Fără Mine nu puteți face nimic”

(In. 15, 5)

Va veni vremea când toți vor crede

CAPITOLUL 3 Acolo unde nu poate omul, ajută Dumnezeu
Dumnezeu ajută la orice lucrare care nu se poate face omenește

Dumnezeu se îngrijește întotdeauna pentru binele nostru

„Cereți și vi se va da”

(Mt. 7, 7)

Harul lui Dumnezeu se atrage prin smerenie

Ajutorul la începuturile nevoinței duhovnicești

Puterile dumnezeiești sunt atotputernice

Intenția cea bună

PARTEA A CINCEA ARME DUHOVNICEȘTI

CAPITOLUL 1 Rugăciunea - armă puternică
Este trebuință de multă rugăciune

Cereri în rugăciune

Ajutor prin rugăciune

Calitatea rugăciunii are valoare

„Și L-au rugat stăruitor”

(Lc. 24, 29)

Rugăciune cu durere

Mângâierea dumnezeiască

Primejdia nesimțirii

Stare de alarmă

CAPITOLUL 2 Mănăstirile sunt fortificații ale Bisericii
Monahul este far așezat pe înălțimea stâncilor

Predica tăcută a monahului

Monahul șl renașterea lumii

Zdrobirea duhovnicească schimbă pe ceilalți

Scopul mănăstirilor este duhovnicesc

Așezarea duhovnicească bună este fortăreață duhovnicească

Rugăciune, viață corectă, exemplu

Monahismul este în pericol

Să lăsăm moștenire

CAPITOLUL 3 Sensul cel mai adânc al vieții
Să ne pregătim pentru cealaltă viață

Să simțim binele ca pe o necesitate

Să ajutăm lumea să se pocăiască

Pocăința ajută să dispară răul

{1} Toate cele spuse în acest capitol s-au spus ori s-au scris între anii 1981-1994

{1} Daniil, 2,21. Rugăciunea lui Azaria și Cântarea celor trei tineri.

{2} Construcție fortificată înaltă, specifică Mănăstirilor din Sfântul Munte; turnurile erau folosite pentru respingerea piraților.

{3} Oarecând Starețul, după o cercetare și o stare duhovnicească intensă pe care a trăit-o - simțea că se topește de dragoste pentru Dumnezeu și pentru om, ca lumânarea ce se află într-un loc călduros - a primit vestire că nu trebuie să se lepede de a-i ajuta pe oameni. De atunci a pus ziua la dispoziția oamenilor ce îl vizitau și noaptea se ruga pentru diferitele probleme ale lumii. Când însă mulțimea închinătorilor s-a mărit foarte mult. i-a venit gândul să plece într-un loc necunoscut, unde tot timpul sa-l jertfească rugăciunii. Dar și atunci, pentru a doua oară, a avut vestire să rămână la Chilia sa. la „Panaguda”, și să odihnească lumea.

{4} Stare(ul a pustnicit în Sinai, în peștera Sfintei Epistimia între anii 1962-1964

{5} Erezie religioasă care a tulburat mai mult de un secol Imperiul Bizantin (726-843) și s-a rezolvat în prima fază la Sinodul 7 ecumenic, din 787. Înviorarea ereziei de către Leon al V-lea Anneanul a încetat datorită patriarhului Metodie. În 843. Iconomahii sau luptătorii împotriva sfintelor icoane erau numiți creștinii care lepădau cinstirea sfintelor icoane.

{6} Starețul se referă la rentă în bani (sau veniturile de la metoace), adică o suma de bani pe care statul grec s-a angajat să o dea începând din 1924, în Fiecare an, mănăstirilor din Sfântul Munte, deoarece mănăstirile au dat refugiaților metoacele lor, de la care aveau în fiecare an untdelemn, vin etc.

{7} Canonarh este cel rânduit să vestească ceea ce vor cânta strănile de cântăreți. Aici Starețul înțelege că diavolul „canonisește” pe omul care trăiește lumește, adică îi dictează ce să facă.

{8} Cunoscuta antologie de texte ascetice și patristice care a fost

alcătuită de Cuviosul Pavel Everghetinul, ctitorul renumitei mănăstiri a Maicii Domnului - Binefăcătoarea din Constantinopol.

{9} Se înțelege că Starețul se refera la credincioșii ortodocși care se nevoiesc și participă la viața mistică a Bisericii.

{10} Schitul Sfântul Pantelimon al Mănăstirii Kotlomusiu. ce este în apropiere.

{11} Câțuie e un fel de cădelnița cu care paraclislerul tămâiază în diferite momente ale slujbelor, având întins pe umărul drept un acoperământ brodat.

{12} Provincia greceasca Epir a fost împărțită în două. După al doilea război mondial, partea de nord intrând în componența Albaniei.

{13} Sfântul Andrei al Cezareii, „Explicarea Apocalipsei Sf. Ioan Evanghelistul", Cap. 38, PG 106, 340C

{14} În Grecia certificatul de căsătorie îl dă numai Biserica Ortodoxă, care nu admite căsătoria religioasă cu neortodocși.

{15} Benedict se numea predicatorul laturei aceleia și camarazii starețului îl numeau „Benedict" atunci când voiau să râdă de el.

{16} Dabachi Constantinos, erou național, colonel în armata greacă în timpul celui de al 2-lea război mondial. A murit în 1943.

{17} Makriianis Ianis (1797-1864). A fost unul din fruntașii Revoluției de la 1821. A jertfit totul pentru reușita Revoluției. Este arestat în 1852, iar în 1854 este grațiat. Bolnav, cea mai mare parte a timpului o petrece în casa sau într-o peșteră din apropiere, pe care a umplut-o cu icoane. Moare la 27 aprilie 1864.

{18} În timpul celui de al 2-lea război mondial italienii au fost aliați cu germanii. În Grecia ocupația germană s-a manifestat mult și prin prezența italienilor.

{19} Din cuvântul latin burdoonis (catâr tânăr), grăjdarul si mai ales păzitorul catârilor.

{20} Mehmet Emin Abdulah-Pașa a fost guvernatorul Salonicului

între anii 1821-1823.

{21} Monedă de aur cu chipul Sfântului Constantin pe o parte șl cu Sfânta Elena pe cealaltă, ce se purta ca podoabă sau talisman.

{22} „Cei ce plâng” stăteau la ușile bisericii, în afara pridvorului și rugau pe cei credincioși ce intrau să se roage Domnului pentru el (Pidalion, Canon 13).

{23} Sfântul Bonifatie era robul nobilei Aglaida, dar și robit de dragostea stăpânei lui.

{24} Macarie Egipteanul, “Omilii duhovnicești”, PG 34. 460D-46IA și 465D-468A.

{25} Constantin Kanaris, personalitate importantă în Revoluția de la 1821 și în acțiunile ce vizau eliberarea Greciei de sub turci.

{26} Aici credința are sensul de acceptare în mod simplu a existenței lui Dumnezeu, care nu ajunge pentru a duce o viață în Hristos corectă, deplină.

{27} Pe data de 3 iunie 1979, deoarece Starețul nu-și aducea aminte ce Sfânt se prăznuiește în acea zi și nu-și afla ochelarii ca să se uite în calendar - abia se instalase la Coliba „Panaguda” și încă nu se aranjase - făcea rugăciune cu metania spunând: „Sfinți ai zilei, rugați-vă pentru noi”. Atunci i-a apărut Sfântul Luchilian. ce se prăznuiește în acea zi și i-a repetat de trei ori numele lui cel greu de pronunțat.

{28} Tradiție veche, păgână a elinilor de a se masca, pe care azi o urmează chiar și „Creștinii” în Săptămâna Lăsatului de sec de Carne, săptămână de petreceri păgânești. care se continuă șl în prima săptămână din Postul Mare.

{29} În viața Cuviosului Paisie se povestește următorul fapt: un ucenic leneș a căzut din neascultare într-un oarecare păcat și a murit fără să se pocăiască. Dumnezeu a descoperit starețului său, după rugăciuni insistente, că sufletul ucenicului se va chinui în iad până în Ziua Judecății, când va lua cuvenita răsplătire. Starețul a alergat atunci la Cuviosul Paisie și l-a rugat să se roage și el la Dumnezeu pentru mântuirea ucenicului său. După rugăciunea

fierbinte a Cuviosului, Hristos a eliberat sufletul ucenicului nepocăit din iad.

{30} Stareţul se referă la privegherea din noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1993. Cu toate că era foarte chinuit de cancer, stând în picioare, sprijinit de un scaun, a dat binecuvântare ia circa 30.000 de oameni ce au trecut pe aici în acea zi.

{31} Supranumele de „Macabeu” s-a dat lui Iuda, conducătorul răscoalei iudaice din 166 î.Hr., în timpul lui Antioh al IV-lea Epifanul, stăpânitorul regatului Seleucizilor. După cea mai probabila părere, el înseamnă „cel care a dat la moarte pe vrăjmaşi”. Acelaşi epitet s-a dat, în continuare, şi urmaşilor lui Iuda. Macabeii s-au distins în luptele pentru credinţa strămoşeasca şi eliberarea politică (Vezi 1, II, III Mac.).

{32} Sfântul Isaac Sirul. „Cuvinte ascetice”, Cuv. 42, p. 219. 352

{33} Lavsaicon sau Istoria lausiacă. Vieţi de asceţi sfinţi din Egipt şi Palestina. Lucrarea s-a alcătuit probabil spre mijlocul sec. V de Paladle, episcopul Elenopolei din Ritinia, şi a fost dedicată patricianului bizantin Lavs. de unde şi-a luat şi numele.

{34} Sfântul Arsenie cel Mare (354—447) a fost de origine din Roma. Era mare în înţelepciune şi virtute. S-a numit „tatăl împăraţilor”, pentru că împăratul Teodosie i-a încredinţat educaţia celor doi copii ai lui. În 394, după o vestire dumnezeiască pleacă în pustia Egiptului. Deşi trăise în palate, ca monah s-a distins printr-o nevoinţă şi petrecere în mare asprime.